

σε φόντο ΚΟΚΚΙΝΟ

τεύχος Ι, καλοκαίρι '88, 250 δραχ.

- ΟΙ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΑΒΟΣ
- ΜΙΛΟΥΝ ΟΙ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ
ΤΗΣ ΔΥΤ. ΘΡΑΚΗΣ
- ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ... ΑΠΟ
ΤΗΝ «ΠΡΟΝΟΙΑ» ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ
- ΟΙ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ
- ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ
ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ
- ΑΚΡΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ: ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΟΥ;

ΣΕ ΦΟΝΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ

Τεύχος 1 Μάης 1988

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Παναγιώτης Ανδρονικήδης
Έφη Γανιάρη
Ρένα Γιαννικάκη
Αριστείδης Γιαννόπουλος
Νίκος Γιαννόπουλος
Γιάννα Θεοφανίδου
Δημήτρης Καρύδας
Πάνος Κοσμάς
Γιώργος Κουβίδης
Λέττα Μούκα
Μάνια Μπαρσέφσκι
Γιάννα Νιαχοπέτρου
Νίτσα Παληγιώργη
Χρύσα Παπαδοπούλου
Μήτσος Παπαχριστοδούλου
Άρης Παππάς
Μάκης Σέρβος
Θανάσης Τσακίρης
Χριστίνα Τσαμουρά
Τάσος Τσαούσογλου
Θοδωρής Φέστας
Γιάννης Φιλίππας
Κώστας Φώλιας
Μάκης Χαρίσης
Όλγα Χαρίτου
Στέφανος Ψάλτης

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ:

Ν. Γιαννόπουλος - Μ. Μπαρσέφσκι
Βαλτετσίου 35
Εξάρχεια
Τηλ. 3613928

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΙΛΜΣ - MONTAZ:

Γρηγόρης Αποστολίδης
Αλέκος Χατζιδάκης
Γραβιάς 9-13
3610688

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

Κώστας Φερέτος
Ζωοδόχου Πηγής και
Αραχώβης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σε φόντο κόκκινο ..... σελ. 4

ΕΛΛΑΔΑ - ΤΟΥΡΚΙΑ

Η τραγωδία της «εθνικής στρατηγικής» και η φάρσα του
«αντιπασόκ» σωβινισμού ..... σελ. 6
Τάξη επικρατεί στη Δυτ. Θράκη ..... σελ. 13
Γνωριμία με τους «μη-τούρκους» ..... σελ. 15
Οργανώσεις της τουρκικής αριστεράς μιλούν για το «Νταβός» ..... σελ. 19

ΚΡΙΣΗ - ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ - ΚΙΝΗΜΑ

Η συζήτηση για την διέξοδο από την κρίση ..... σελ. 22
Κράτος και αριστερά... από την «πρόνοια» στην κρίση... 23
Μια αντικαπιταλιστική πολιτική... ..... σελ. 26
Μεγάλα αιτήματα και νέες κοινωνικές συμμαχίες ..... σελ. 27
Τα όρια του συνδικαλισμού - μια πολιτική που να ξεπερνά την εργασία ..... σελ. 28
Κλιμάκωση, συντονισμός, γενική απεργία και εργατικός έλεγχος
συνέδριο ΕΚΑ ..... σελ. 31
Η απεργία των εργατοτεχνικών ΗΛΠΑΠ ..... σελ. 32
Ένα άρθρο που εξοργίζει ..... σελ. 32
Μετατοπίσεις στην κοινωνική συνείδηση των εργαζόμενων μηχανικών ..... σελ. 33
Η επικαιρότητα του ανεξάρτητου ταξικού συνδικαλισμού ..... σελ. 35
Οι αυτόνομες κινήσεις και συσπειρώσεις στις τράπεζες ..... σελ. 36
Οι νέες τεχνολογίες και η αναδιάρθρωση στις τράπεζες ..... σελ. 38
«υγεία»... συσπειρώσεις ..... σελ. 42

ΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ... ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ

Από το «1789» στο «1992» ..... σελ. 45
Μια υπόθεση που αφορά όλους ..... σελ. 48
Γράμμα από την φυλακή ..... σελ. 49
Εκλεκτό δείγμα ψευδομαρτυρίας ..... σελ. 51
Το νομοσχέδιο που προστατεύει την πληροφορική από τους πολίτες ..... σελ. 52
Οι κυβερνήσεις αλλάζουν... το «αυτοβιογραφικό» μένει ..... σελ. 56
Αντιρροσίες συνείδησης ..... σελ. 58
Η φυλακή δολοφονεί ..... σελ. 59
Από το Κουμπερτέν... στον Τσουν Ντον Χουάν... ..... σελ. 60
Ασφυξία και αδράνεια ..... σελ. 61
Νέα ήθη στο νέο CONVOY ..... σελ. 62

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ... ΑΝΑΤΑΡΑΧΗ

Από το μαζικό παν/μιο του «δημοκρατικού εκσυγχρονισμού» στο
ελitίστικο παν/μιο της αστικής αναβάθμισης ..... σελ. 64
Μαθητικές καταλήψεις... συνέντευξη ..... σελ. 70
14ο Παν/κό συνέδριο ..... σελ. 75
Νέα κατάληψη σπιτιού στην Αθήνα ..... σελ. 78
Καθηγητές απεργία διάρκειας... ..... σελ. 79

ΔΙΕΘΝΗ - INTERNATIONAL

Η τέχνη της εξέγερσης ..... σελ. 81
Αμπού Ζιχάντ ..... σελ. 81
Η ισραηλινή παραπληροφόρηση ..... σελ. 83
Forza Doukakis ..... σελ. 84
Αφγανιστάν... οι καιροί αλλάζουν ..... σελ. 87
Πορτογαλία: κάτι κινείται; ..... σελ. 88
7.000 νεκροί στο ιρακινό Κουρδιστάν ..... σελ. 89

ΑΡΙΣΤΕΡΑ

«Κρίση της αριστεράς»: Φαύλος κύκλος ..... σελ. 90
Ένα ακόμα τέλος... μία ακόμα αρχή; ..... σελ. 93

σε φόντο κόκκινο....

M

ε την βεβαιότητα της αξίας και της επικαιρότητας των αντικαπιταλιστικών ιδεών... Με επίγνωση ότι την πραγματοποιήσή τους πρέπει να την διεκδικήσουμε μαζί μ' όλους αυτούς που εγκαταλείπουν τα κυρίαρχα εθνικά και κοινωνικά συμβόλαια... Με την βεβαιότητα ότι μόνο μέσα στους κοινωνικούς χώρους δημιουργούνται οι όροι, που όσο κι' αν δεν τα θυμίζουν, ετοιμάζουν τα «μεγάλα άλματα»... Με επίγνωση ότι οι καιροί είναι δύσκολοι και σπρώχνουν την δράση στους κοινωνικούς χώρους στον «ρεαλισμό» και στην ευνουχισμένη μερικότητα... Με την βεβαιότητα ότι καμμία - ακόμα και η πιο προφανής - επιλογή του ασπισμού δεν μπορεί να συμπίπτει με τις ανάγκες και τους στόχους του κινήματος... Με επίγνωση ότι η επιμονή στην ταξική αυτονομία δεν πρέπει να οδηγεί στην μονομανιακή προβολή της αξίας του κομμουνισμού σαν κι' αυτόν που μιλάει φωναχτά στο σκοτάδι επειδή φοβάται... Με την βεβαιότητα ότι η ιδεολογική, η «ηθική» στάση, όταν δεν συνοδεύεται από τον κοινωνικό ανταγωνισμό και την πολιτική πάλη, εκφυλίζεται σε ακαδημαϊσμό, τείνει να γίνει «ανήθικη»... Με επίγνωση ότι η εμπιστοσύνη μας στην αξία και στην δυνατότητα του επαναστατικού εγχειρήματος πρέπει να «δικαιολογηθεί» με επιχειρήματα και πράξεις που προκύπτουν από την σημερινή συγκυρία...

«Σε φόντο κόκκινο» λοιπόν... Καιρό το σκεφτόμαστε, ίσως αργήσαμε. «Ακτιβιστές» και «εμπειριστές» άλλωστε, όπως κατ' επανάληψη έχουμε κατηγορηθεί, δίναμε προτεραιότητα στην πράξη. Προηγούνταν οι πρωτοβουλίες του «χώρου», να στηθεί η επιτροπή για τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα και η κίνηση αργότερα, να φτιαχτεί η ΤΑΣ και να εδραιωθούν κάποιες συσπειρώσεις σε εργασιακούς χώρους, να «σηκωθούν» οι φοιτητικές συσπειρώσεις, να αντέξει η «επιτροπή κατοίκων» του Ζωγράφου και να συγκροτηθεί η συμπαράσταση στα θύματα της καταστολής...

Πάντα μαζί με άλλους προσπαθούσαμε να «περιγράψουμε» μέσα από την πράξη και την κίνηση αυτό το «άλλο». Την αντίσταση και την φυσιογνωμία ενός χώρου μέσα από εξωστρεφείς, «υλικές» δραστηριότητες.

Δεν θέλουμε λοιπόν ένα περιοδικό άλλοθι της πολιτικής απραξίας του χώρου που ανήκουμε και

των δικών μας ενοχών για την ήττα του. Συνεχίζουμε να πιστεύουμε ότι πολιτικός χώρος είναι αυτός που δρα, που δημιουργεί συσχετισμούς, που δίνει μάχες και έχει αποτελέσματα. Αλλά κάπi τέτοιο σ' αυτή την συγκυρία και με το συγκεκριμένο δυναμικό που διαθέτει ο χώρος μας δεν μπορεί να γίνει μόνο με τους γνωστούς τρόπους: τις καμπάνιες, τις πολιτικές πρωτοβουλίες, την συγκρότηση ανεξάρτητων ριζοσπαστικών σχημάτων στους κοινωνικούς χώρους. Χρειάζεται να ξανακοιτάξουμε μερικά πράγματα.

Από την μεταπολιτευτική άκρα αριστερά έχουν απομείνει ορισμένες «ιστορικές» οργανώσεις. Ο «χώρος» του '80-'85 συρρικνωμένος και νεφελώδης μοιάζει πιο πολύ με κοινωνικό χώρο στον οποίο αθροίζονται όμοιες προσωπικές ευαισθησίες και ίσως στάσεις και ελάχιστα με πολιτικό που, έστω ανισόμερα και ανακλαστικά, δρά συλλογικά. Ρευστότητα και κινητικότητα «χωρίς αρχή και τέλος» κυριαρχούν σ' όλη την αριστερά και ειδικά στην αριστερά της που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον μας. Ιδέες κινούνται, απόψεις αλλάζουν, βεβαιότητες διαλύονται, άνθρωποι συζητούν. Οι αναζητήσεις αυξάνουν, δυστυχώς οι διαθέσιμότητες κινούνται αντίστροφα. Η «αισιόδοξη απαισιοδοξία» του μεσοδιαστήματος όπου η εμφάνιση ευκαιριών μεγαλώνει την απόγνωση που προκαλεί η επίγνωση των μικρών δυνατοτήτων...

Οδηγούμαστε σ' έναν νέο εξωκοινοβουλευτικό χώρο. Οι δυνάμεις που προέρχονται από την μεταπολιτευτική άκρα αριστερά θα αποτελέσουν ορισμένες από τις συνιστώσες του. Οργανώσεις, κινήσεις, σχήματα που προκύπτουν από την κρίση της αριστεράς, «συνδικαλιστικές» κινητικότητες, νέα κοινωνικά και πολιτικά μορφώματα μπορούν να αποτελέσουν άλλες σοβαρές συνιστώσες αυτού του χώρου.

Επιδιώκουμε μια νέα εξωκοινοβουλευτική αριστερά: με τις πολιτικές τάσεις της και τις επίκαιρες ιδεολογικές αναζητήσεις: απαλλαγμένη από τα τελευταία «**υστερόγραφα**» των εθνικών-κοινωνικών συμβολαίων και από τις μεσοπολεμικού τύπου αυτάρεσκες βεβαιότητες. Μια νέα εξωκοινοβουλευτική αριστερά και στους κόλπους της έναν νέο - και μ' αυτή την έννοια πραγματικά πλέον - ακροαριστερό συσχετισμό. Σ' αυτό το εγχείρημα εντάσσεται και αυτό το περιοδικό.

Σε φόντο κόκκινο: Να αξιοποιήσουμε ότι γίνεται... Να ενημερώσουμε και να ενημερωθούμε... Να προβάλλουμε τους «αδύνατους κρίκους» να «ρίξουμε λάδι» στις εστίες αναταραχής είτε είναι οι σπουδαστικές καταλήψεις είτε είναι οι εργατικοί αγώνες και να ενισχύσουμε τους «διαβόλους» τους... Να μιλήσουμε για αυτά που «είμαστε βέβαιοι» σ' όσους κοιτούν «προς τα 'δώ» και μαζί τους να διεργύνομε τα πεδία του κοινωνικού και πολιτικού ανταγωνισμού.

Για μια νέα συλλογικότητα... Για έναν νέο εξωκοινοβουλευτικό χώρο... Λίγο πιο κουρασμένοι από την προηγούμενη φορά και ίσως λίγο καλύτεροι...

ελλάδα-τουρκία

Η τραγωδία της «Εθνικής στρατηγικής»... και η φάρσα του «αντιπασόκ» σωβινισμού...

Φεβρουάριος 1988. Έκπληξη. Παπανδρέου και Οζάλ κηρύσσουν το τέλος του «ακήρυκτου πολέμου» ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία... **Ανακούφιση.** Δύση και Ανατολή, ΕΟΚ και ΝΑΤΟ όλοι «το ίδιο συνδικάτο» χαιρετίζουν το «Νταβός» και τις «Βρυξέλλες»... **Αμυχανία.** Ο Παπανδρέου έχει «τραβήξει το χαλί» κάτω από τα πόδια όλης της αντιπολίτευσης αλλά πάνω στο χαλί μάλλον ήταν και ο ίδιος... **Εκνευρισμός.** Η «ΝΔ» αισθάνεται ότι σ' έναν ακόμα τομέα το ΠΑΣΟΚ της «παίρνει» την πολιτική της... **Παραλογισμός.** Η αριστερά συμφωνεί με τον «διάλογο» αλλά αφού καταγγέλλει το ΠΑΣΟΚ γιατί δεν τον ξεκίνησε παλιότερα, αρχίζει να υιοθετεί τις προηγούμενες δικές του θέσεις... **Γελιότητες.** Ο Θεοδωράκης αναλαμβάνει με «διεθνιστικά» κίνητρα να εκφράσει την πιο χυδαία πλευρά του πασοκικού κυνισμού: την περίοδο της «μη ειρήνης» η Τουρκία είχε χούντα. Τώρα πια δεν έχει... **Σύγχυση.** Όταν θα έρθει ο Οζάλ υπάρχει περίπτωση να συμμετέχουν στην ίδια διαδήλωση ο στρατηγός Ματαφιάς και διάφοροι άλλοι «ντούροι» ή «εναλλακτικοί» Έλληνες μαζί με Τούρκους αντικαθεστωτικούς αγωνιστές...

Επιτέλους! Είπατε κατά του πολέμου και όποιες ενέργειες τον απομακρύνουν είναι θετικές. Κανείς δεν προδώθηκε εκτός από όσους είχαν αναθέσει τις ελπίδες τους στον Παπανδρέου ή τον Οζάλ... Οι αθλιότητες Θεοδωράκη που εξωραίζουν την τούρκικη χούντα είναι προδοσία απέναντι στο τούρκικο εργατικό κίνημα και την διωκόμενη αριστερά του, δεν είναι «εθνική προδοσία». Στην Κύπρο υπάρχει τούρκικη κατοχή αλλά ο χειρότερος τρόπος για να αντιμετωπιστεί είναι μια ελληνοτουρκική στρατιωτική διένεξη.

Επιτέλους! Ο φιλοπόλεμος σωβινισμός και ο «ειρηνικός милитаризм» είναι συνιστώσες, συντηρούνται και αναπαράγονται μέσα στα πλαίσια των «εθνικών στρατηγικών» που τόσο σέ-

βεται η αριστερά εκατέρωθεν του Αιγαίου.

Προκειμένου να εξετάσουμε τις συμφωνίες του Νταβός και των Βρυξελών όπως και το πλαίσιο των ελληνοτουρκικών σχέσεων που διαμορφώ-

Πέρα από την
«εθνική πλειοδοσία»
και την «εθνική
μειοδοσία» υπάρχει
και ο διεθνισμός που
ουδεμία σχέση έχει
με «εθνικές
στρατηγικές» και
απόπειρες για
υπαγόρευση ή
άσκηση κρατικής
πολιτικής...

νεται μετά απ' αυτές, χρειάζεται να διακρίνουμε δύο ζητήματα. Το πρώτο αφορά τον πολιτικό χειρισμό της όλης «υπόθεσης Νταβός» και το κλίμα που δημιουργεί στις δυο πλευρές του Αιγαίου ενώ το δεύτερο την ουσία της εξωτερικής πολιτικής των δύο χωρών τα τελευταία χρόνια. Αν και τα δύο ζητήματα σχετίζονται, χρειάζεται αυτός ο διαχωρισμός αφ' ενός για να κατανοήσουμε μια πιθανή μελλοντική ανατροπή του «κλίματος Νταβός», αν μια κυβέρνηση (και ειδικά η ελληνική...) κρίνει ότι της προκαλεί εσωτερικά προβλήματα και αφ' ετέρου για να μην

καταλήξουμε σε εκτιμήσεις των συμφωνιών που θα στηρίζονται στα φαινόμενα και όχι στην ουσία.

Αλλαγή και ολοκλήρωση...

Η συμφωνία του Νταβός (τις «Βρυξέλλες» στην συνέχεια του κειμένου δεν θα τις αναφέρουμε γιατί είναι προσητικές της πρώτης συμφωνίας) πέρα από τα στοιχεία αιφνιδιασμού και έκπληξης που την συνόδευσαν αποτελεί μεν **αλλαγή** της πασοκικής πολιτικής αλλά παράλληλα είναι **ολοκλήρωση** της πορείας των ελληνοτουρκικών σχέσεων που ακολουθείται εκατέρωθεν τα τελευταία χρόνια.

Αποτελεί αλλαγή σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο της διαπραγματεύσεως και το κλίμα μέσα στο οποίο γίνεται. Οι «ελληνικές θέσεις» τείνουν να ταυτιστούν με το «σχέδιο Κουεγιάρ» — και την πρόσφατη αναπροσαρμογή του με τις προτάσεις Μέρφη για το Κυπριακό — και την «ενός τύπου συνομοσπονδία» που προτείνει. Αυτό το σχέδιο ήταν πρωτοπροτάθηκε είχε απορριφθεί μετά βδελυγμίας από τους Παπανδρέου-Κυπριανού μ' αποτέλεσμα η Κύπρος να φθάσει στα πρόθυρα της πολιτικής κρίσης λόγω του «ενδοτισμού» των ΑΚΕΛ-Κληρίδη· σήμερα «συμπληρώνεται» από τις προτάσεις Βασιλείου για επαναλειτουργία του αεροδρομίου της Λευκωσίας, άρση του εμπορικού εμπάργκο απέναντι στο κράτος του Ντενκτάς και ελεύθερη μετακίνηση των τουριστών με την σύμφωνη γνώμη της ελληνικής κυβέρνησης. Οι παλιότεροι ελληνικοί όροι για την έναρξη του διαλόγου με την Τουρκία (αποχώρηση του τουρκικών στρατευμάτων - εξασφάλιση των «τριών ελευθεριών» στο νησί) αποσύρονται. Ο πολυκαταγγελλένος «τουρκικός επεκτατισμός» εμφανίζεται πλέον ως «υποκινούμενος» και όχι τόσο «επεκτατισμός» και γενικώς το νέο πλαίσιο σχέ-

σεων είναι πλαίσιο «ειρηνικής συνύπαρξης».

Όμως το «Νταβός» είναι και «ο-λοκλήρωση». Πιστεύουμε ότι η πολιτική «μαχητικής συνύπαρξης» που ακολουθούσε η κυβέρνηση Παπανδρέου (ακόμα κι όταν έφτανε σε «κτυπήματα κάτω από τη ζώνη» όπως αυτό του περυσινού Μαρτίου) σε καμία περίπτωση δεν είναι ανταγωνιστική μ' αυτή που προκύπτει από την συμφωνία του Νταβός.

Το ΠΑΣΟΚ ποτέ δεν αμφισβήτησε **έμπρακτα** το status που δημιουργήθηκε μετά την ελληνική ήττα του 1974. Όλες οι κινήσεις του (ισχυροποίηση των διεθνών ερεισμάτων· πρωτοβουλία των 6», μεσολάβηση στις διενέξεις της ευρύτερης περιοχής κ.τλ. — στροφή σε συμμαχίες με τις ανατολικές χώρες· πέρυσι τον Μάρτιο πήγε στον Ζίφκωφ — διαπραγμάτευση των «εθνικών θεμάτων σε πακέτο» — διπλωματική απομόνωση της Τουρκίας) δεν επεδίωκαν την ανατροπή αυτού του status. Σκόπευαν στην συγκρότηση ενός επιθετικού «ιδεολογικού» μετώπου στο εσωτερικό της Ελλάδας και στην δημιουργία συσχετισμών για την αποτροπή μιας δυσμενούς για τις «ελληνικές θέσεις» ανατροπής αυτού του status (αλλαγή της αναλογίας του 7/10, «επιχειρησιακός έλεγχος» της Λήμνου κ.τλ.).

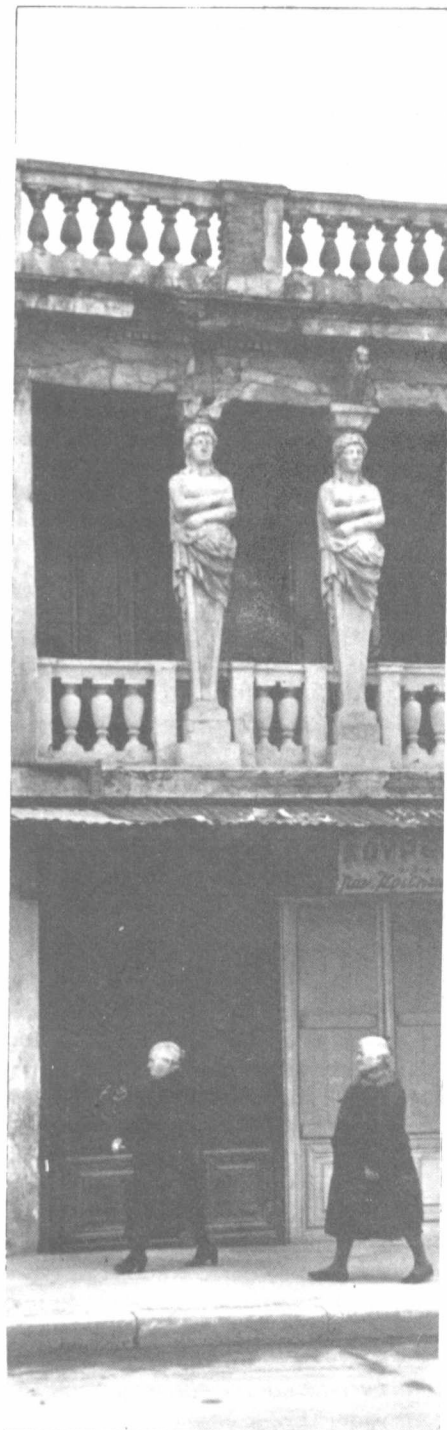
Έτσι λοιπόν το ΠΑΣΟΚ δεν προχώρησε ποτέ ούτε καν στην επανάληψη της θεατρικής κίνησης Καραμανλή αποχώρησης από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ το 1974. Πολύ περισσότερο δεν διανοήθηκε να πραγματοποιήσει τις λογικές απολήξεις της ρητορικής του και να στείλει στρατιωτική δύναμη στην Κύπρο αφού σωστά καταλάβαινε ότι κάτι τέτοιο πιθανόν θα κατέληγε σε μια ήττα πολύ μεγαλύτερη απ' αυτή του 1974.

«Καμιά απαίτηση της Τουρκίας στο Αιγαίο — παραδοχή εκ μέρους της Ελλάδας των δεδομένων που έχουν διαμορφωθεί στην Κύπρο» αυ-

τό είναι σε τελευταία ανάλυση το πλαίσιο συμφωνίας των δύο πρωθυπουργών στο Νταβός. Ασφαλώς η υλοποίηση του θα γίνει με ανισόμετρους ρυθμούς και βεβαίως και οι δυο πλευρές δεν θα πάψουν να αυξάνουν τις διαπραγματευτικές τους δυνατότητες αμφισβητώντας η μία τα «κεκτημένα» της άλλης (παραβιάσεις στο Αιγαίο, διαμάχη για το FIR και τα «6 ή 12 μίλια» άρνηση συνομιλιών με Ντενκτάς, άρνηση της Ελλάδας να απογράψει το «τέταρτο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο» συνεργασίας Τουρκίας-ΕΟΚ. κ.τλ.), που όμως δεν μπορούν να ανατρέξουν αυτό το γενικό πλαίσιο. Εξυπηρετούν και τα δύο καθεστώτα να αντιμετωπίσουν τα στρατηγικά πολιτικά και οικονομικά προβλήματα τόσο της ευρύτερης περιοχής όσο και — κυρίως — του εσωτερικού των χωρών τους.

Από τον επιθετικό σωβινισμό και τον ανταγωνισμό... στην «ειρηνική συνύπαρξη» και την συνεργασία...

Η κυβέρνηση Παπανδρέου συγκρότησε ένα επιθετικό ιδεολογικό μέτωπο (που βεβαίως συνδυαζόταν με τις ανάλογες πολιτικές κινήσεις...) με κορμό το «αξιόμαχο» των ενόπλων δυνάμεων και τον «τουρκικό κίνδυνο». Με βάση αυτό κατάφερε να κρατήσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων την άποψη της περί της «ενότητας των εθνικών θεμάτων» και να ενισχύσει την θέση της στο εσωτερικό της χώρας, αφού η απειλή του πολέμου και η «αναγκαία εθνική ομοψυχία» λειτούργησαν (χωρίς να είναι μόνο αυτές οι λόγοι για κάτι τέτοιο...) απαγορευτικά για την εμφάνιση σοβαρών αντιστάσεων στην πολιτική της. **Μην ξεχνάμε ότι από την «αποτροπή του πολέμου» ως την «προάσπιση της ειρήνης» η από-**

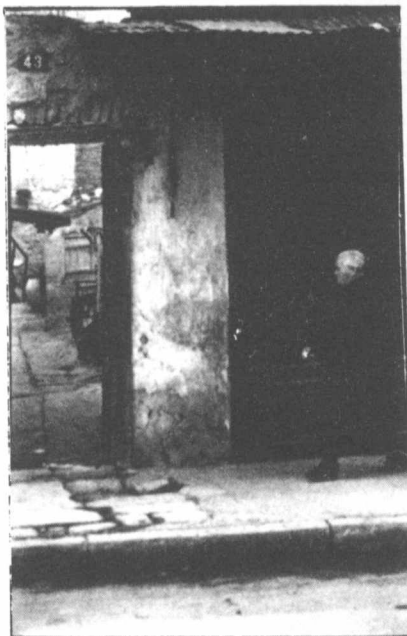
σταση είναι μικρή και αφορά κυρίως το «κλίμα» και όχι την ουσία αυτών των πολιτικών.

Ο «οραματιστής» της «Μεγάλης Ελλάδας των 2 Ηπείρων και των 5 Θαλασσών», ο εκφραστής του επιθετικού ελληνικού αστισμού Ε. Βενιζέλος έξι χρόνια μετά την «αποθέωση» αυτής της πολιτικής και την «Μικρασιατική Καταστροφή» παίρνει την πρωτοβουλία και καλεί τον Τούρκο πρωθυπουργό Ισμέτ Ινονού σε «διάλογο για την ειρήνη»... Λίγο αργότερα αυτός ο διάλογος παίρνει σάρκα και οστά με την συνάντηση Βενιζέλου-Κεμάλ, μ' αποτέλεσμα ακόμα και σήμερα τόσο οι αντιδραστικές σωβινιστικές όσο και οι προοδευτικές ειρηνιστικές μερίδες του ελληνικού αστισμού να αναφέρονται στον Βενιζέλο...

Αν λοιπόν η πολιτική του επιθετικού ανταγωνισμού εξυπηρέτησε τις ανάγκες του ελληνικού καπιταλισμού για μια μεγάλη χρονική περίοδο, η συμφωνία του Νταβός έρχεται να «επικυρώσει» μια αλλαγή αναγκών του ελληνικού κεφάλαιου που γίνεται ιδιαίτερα αισθητή τα τελευταία χρόνια. Νομίζουμε μάλιστα — πράγμα που είχαμε επισημάνει και στο παρελθόν, μ' αποτέλεσμα να κατηγορηθούμε για «διεθνιστική μειοδοσία» — ότι η πολιτική «μαχητικής συνύπαρξης» και η «πλειοδοτική» ρητορική του ΠΑΣΟΚ από καιρό βρισκόταν σε αναντιστοιχία με τις διαθέσεις των δυναμικότερων τομέων του ελληνικού κεφάλαιου και του συνόλου της κυπριακής αστικής τάξης. Ειδικά μετά τα πολύ περιορισμένα αποτελέσματα του «ανοίγματος» του ελληνικού κεφάλαιου στις Αραβικές χώρες και την πιστοποίηση των γοργών ρυθμών συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης ξένων κεφαλαίων στην Τουρκία αυτές οι τάσεις άρχισαν να παίρνουν έναν ιδιαίτερα πιεστικό χαρακτήρα για την κυβέρνηση. Βέβαια είναι χαρακτηριστική της «εθνικής στάσης» αλλά και της πολιτικής υποκρισίας του ΣΕΒ ή δήλωση εκπροσώπου

του στην EXPRESS, τρεις μόλις μέρες πριν το Νταβός, ότι «οι Έλληνες βιομήχανοι θα αντισταθούν σκληρά στην προσπάθεια εισόδου της Τουρκίας στην ΕΟΚ»...

Με το ξεπέραςμα της υποβόσκουσας πολεμικής κρίσης διευκολύνεται η εισροή κεφαλαίων (βλ. δηλώσεις Ρουμελιώτη για το «ελληνικό θερμοκήπιο») και παράλληλα ανοίγεται ο δρόμος για την συνεργασία με τους Τούρκους καπιταλιστές και την συνεκμε-

τάλλευση των πετρελαίων του ΒΑ Αιγαίου. Συνεργασία στην οποία, δεδομένης της σχέσης του ελληνικού καπιταλισμού με την ΕΟΚ, οι Έλληνες «υγιείς επιχειρηματίες» θα βρίσκονται σε ευνοϊκή θέση. Για πρώτη φορά λοιπόν στην μεταπολιτευτική Ελλάδα ο ΣΕΒ εμφανίζεται σε έναν τόσο πολιτικό ρόλο. Εξάλλου, αν και δεν νομίζουμε ότι σ' αυτόν τον τομέα θα έχουμε θεαματικές αλλαγές, η ελάφρυνση του κρατικού προϋπολογισμού από τις υπερβολικά μεγάλες πολεμικές δαπάνες πρέπει να είναι ένας ακόμα λόγος για την «ειρήνη» από την στιγμή μάλιστα

που ούτε η «αγορά του αιώνα» μπορεί πια να κινδυνεύει από κάτι τέτοιο ούτε η άνθιση της Ελληνικής πολεμικής βιομηχανίας να δοκιμαστεί καθότι οι αγορές στην ευρύτερη περιοχή «καλά κρατούν»...

Πάντως, άσχετα με όλες τις απλουστευτικές ή και δεξιές κριτικές περί «εθνικής μειοδοσίας», «τυχοδιωκτισμού» του Παπανδρέου κ.τλ. η συμφωνία του Νταβός επί της ουσίας αποτελεί μια αμυντική κίνηση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Είναι αμυντική γιατί — εκτός του ότι αποτελεί προϊόν και εξωτερικών πιέσεων — προκύπτει από έναν όλο και δυσμενέστερο ανταγωνισμό με τον τούρκικο καπιταλισμό και οι μάξιμουμ επιδιώξεις της είναι πολύ «πιο κάτω» από την θέση που κατείχε η Ελλάδα σε οικονομικό, πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο συγκριτικά με την Τουρκία μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1960.

Το καθεστώς Εβρέν-Οζάλ αντιμετωπίζει τόσους εσωτερικούς εχθρούς που δεν έχει ανάγκη από «εξωτερικούς»...

Η κυβέρνηση Οζάλ ισχυροποιημένη μετά την «θριαμβευτική ήττα» της στο δημοψήφισμα και την νίκη της στις εκλογές του περασμένου φθινόπωρου και παράλληλα αντιμέτωπη με μια σωρεία κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων έχει πολλούς λόγους να βιάζεται να προωθήσει ορισμένες κεντρικές επιλογές της. Η ακραία μονεταριστική πολιτική της δημιουργεί κοινωνική κρίση και ρευστότητα πολύ μεγαλύτερες απ' όσο αφήνει να φαίνεται η στρατοκρατική τρομοκρατία (η συμμετοχή των μισθωτών στο εθνικό εισόδημα έχει καταρρακωθεί στο 15% από το 30% που ήταν πριν 10 χρόνια, ο πληθωρισμός πλησιάζει το 60%, ενώ οι

εκφράσεις της διάχυτης λαϊκής αγανάκτησης πληθαίνουν), που κινδυνεύει να διαλύσει το «θαύμα» της κυβέρνησης Οζάλ αν αυτή καθυστερήσει να επενδύσει την σημερινή στρατηγική υποχώρηση της Τουρκίας σε μια μακροπρόθεσμη πλέον προοπτική. Μια οικονομική και πολιτική προοπτική που απαιτεί την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΟΚ **σε συνδυασμό** με την εδραίωση της ηγεμονίας της στην Ένωση των Ισλαμικών Χωρών, ευνοεί την ενεργή ανάμιξη της στις εξελίξεις του πολέμου Ιράν-Ιράκ και την «διευθέτηση» του Κουρδικού ζητήματος.

Η κυβέρνηση Οζάλ όμως είναι υποχρεωμένη να στηριχτεί και στην Ελλάδα προκειμένου να προωθήσει τους «ευρωπαϊκούς» προσανατολισμούς της για έναν ακόμα λόγο. Το μπλοκ εξουσίας στην Τουρκία δεν είναι τόσο ενιαίο όσο το αντίστοιχο ελληνικό. Υπάρχει μια **διαφορά «στρατιωτικών» «πολιτικών»** — που φάνηκε και στην «κρίση» του περσινού Μαρτίου — όσον αφορά τους γενικότερους προσανατολισμούς του τούρκικου καπιταλισμού. Αν ο «ευρωπαϊκός» προσανατολισμός του Οζάλ καθυστερήσει να αποδώσει οφέλη, δεδομένων του ειδικού βάρους του στρατού στην εξουσία και των «ασιατικών» δυνάμεων αδράνειας του τούρκικου καθεστώτος, τότε η θέση της κυβέρνησής του γίνεται εξαιρετικά επισφαλής. Το τέλος της κυβέρνησής του και το τραγικό τέλος του ίδιου του Μεντερές — χωρίς σε καμία περίπτωση να βλέπουμε ομοιότητες — αν και συνέβη πριν 30 χρόνια περίπου, είναι ενδεικτικό των «ασταθών ισορροπιών» και των πολιτικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν το μπλοκ εξουσίας στην Τουρκία.

Η ΕΟΚ θέλει... Οι ΗΠΑ θέλουν....

Μπορούμε με βεβαιότητα να πούμε ότι η ΕΟΚ υπήρξε ο πρωταγωνιστής

στής της μετάβασης των δύο χωρών από την «μη ειρήνη» στον «μη πόλεμο». Οι «φιλοτουρκικές» θέσεις της γερμανικής, αγγλικής και γαλλικής κυβέρνησης που κατά καιρούς καταγγέλλονταν από τις ελληνικές εφημερίδες ήσαν ακριβώς η πολιτική προετοιμασία του Νταβός. Η ΕΟΚ συνολικά και οι ισχυρότερες χώρες της ειδικότερα έχουν κάθε λόγο να αμβλυνθούν οι αντιθέσεις μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας, να προχωρήσει ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της κυβέρνησης Οζάλ, να αποκατασταθεί η ισορροπία στην περιοχή και να περιοριστούν οι λόγοι για την εκδήλωση των «φυγόκεντρων τάσεων» και των «ιδιορρυθμιών» της κυβέρνησης Παπανδρέου...

Όσοι θεωρούσαν τον ανταγωνισμό των δύο χωρών ως αποτέλεσμα «αμερικάνικου δάκτυλου» για μια ακόμα φορά έχουν διαψευστεί. Ποτέ μετά την μεταπολίτευση οι Αμερικάνοι για να διατηρήσουν την ηγεμονία τους στην περιοχή ή ειδικότερα για να κρατούν σε επικαιρότητα τον «διαιτητικό» ρόλο τους δεν επεδίωξαν την πολεμική αναμέτρηση Ελλάδας και Τουρκίας. Αντίθετα μπορούμε να πούμε πως τόσο η τούρκικη χούντα όσο ακόμα περισσότερο το ΠΑΣΟΚ προκειμένου να επιτύχουν ευνοϊκότερους συσχετισμούς και παραχωρήσεις μέσα στα πλαίσια του ΝΑΤΟ και να ενισχύσουν την θέση τους για τον **δικό τους** ανταγωνισμό διαπραγματεύονταν με «την απειλή του πολέμου». Οι αμερικάνοι επιδίωξαν συστηματικά την αποκατάσταση της συνοχής της Ν.Α. πτέρυγας του ΝΑΤΟ μέσα από την εξομάλυνση των σχέσεων των δύο συνιστωσών της. Οι εξελίξεις στον Κόλπο αλλά και η εκκρηκτική κατάσταση στα κατεχόμενα από το Ισραήλ εδάφη της Παλαιστίνης κάνουν αυτή την ανάγκη επιτακτική. Οι δηλώσεις Ιάκωβου ότι ήδη από το 1985 παίζει τον ρόλο διαμεσολαβητή ή του Παλαιοκρασά μετά την επιστροφή του από τις ΗΠΑ για την ανακούφιση των Αμερικάνων από το «Νταβός»

είναι χαρακτηριστικές του εύρους της προσπάθειας.

Για τις ΗΠΑ η λειτουργία των «βάσεων ακρόασης» στην Τουρκία όπως και η συνοχή της αλυσίδας του ΝΑΤΟ στην Μεσόγειο αποτελούν σοβαρούς λόγους για την «ειρήνη» μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας. Πολύ πιο σοβαρούς από την διαιώνισή τους «εξάρτησης» και το «διαίρει και βασίλευε» στα οποία η παραδοσιακή αριστερά και οι πασοκικοί προπαγανδιστές απέδιδαν την

«πολεμοκάπηλη πολιτική των αμερικάνων στην περιοχή».

Η εποχή της Αγκόλα και του Αφγανιστάν πέρασε... 'Οτι αποσταθεροποιεί το ΝΑΤΟ δεν σημαίνει ότι προτιμάται...

Και οι ανατολικοί επιθυμούν την εξομάλυνση των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας και την ισορροπία στην περιοχή. Η σοβιετική θέση περί «διεθνούς συνδιάσκεψης για το Κυπριακό»

— με προφανές κίνητρο την αναβάθμιση του σοβιετικού ρόλου στην περιοχή — μόνο προπαγανδιστικά συνεχίζει να προβάλλεται. Αυτό δεν αποκλείει ότι μια ενδεχόμενη υλοποίησή της μπορεί να αποτελέσει και τον «καλύτερο» τρόπο «κλεισίματος» του Κυπριακού με την πολιτική αναγνώριση του status του 1974 ενισχυμένου προπαγανδιστικά από ορισμένες παραχωρήσεις της τουρκικής πλευράς, αναγκαίες εξάλλου λόγω και της δεινής κατάστασης του κράτους του Ντεντάς.

Το Κρεμλίνο επιθυμεί μια ισορροπία στην περιοχή που θα του επιτρέψει να ασχολείται ανενόχλητο με την εσωτερική ανασυγκρότηση και την «έξοδο» του στην Ευρώπη». Ασφαλώς μια τέτοια ισορροπία αυξάνει την συνοχή και το αξιόμαχο του ΝΑΤΟ αλλά το γκορμπατσوفικό επιτελείο κάνει άλλες ιεραρχήσεις. Η ΕΣΣΔ δεν αμφισβητεί το ιμπεριαλιστικό στάτους στον χώρο της ΝΑ Μεσογείου, η εποχή της Αγκόλα, της Αιθιοπίας και της στενής συνεργασίας με τα ριζοσπαστικά εθνικιστικά καθεστώτα της Αφρικής και της Δ. Ασίας έχει περάσει και η σοβιετική στάση απέναντι στην επίθεση των Αμερικάνων στην Λιβύη το απέδειξε. Η ΕΣΣΔ προτιμά την ισορροπία από τις «εκρήξεις», εξάλλου είναι υπέρ της ένταξης της Τουρκίας στην ΕΟΚ· όχι μόνο επειδή ευνοεί την ισχυροποίηση του ευρωπαϊκού πόλου αλλά και γιατί με έναν τέτοιο ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Τουρκίας περιορίζονται οι πιθανότητες επιθετικών συμμαχιών με αντιδραστικά καθεστώτα όπως αυτό του Πακιστάν και παράλληλα — ελπίζουν — ότι γίνεται δυσκολότερη η ανάμιξη της στον πόλεμο Ιραν-Ιρακ για να θέσει υπό τον έλεγχό της — και των Αμερικάνων — τις πετρελαιοπηγές του Κιρκούκ και της Μουσουόλης σε περίπτωση ήττας του Ιράκ.

Η ρεαλιστική γκορμπατσوفική πολιτική — με γνωστή και την συμπάθεια της προς το ΠΑΣΟΚ — αντιλαμβάνεται ότι οι κυβερνήσεις Παπανδρέου-Ο-

ζάλ με αμβλυμένο τον μεταξύ τους ανταγωνισμό και σχετικά αποστασιοποιημένες τουλάχιστον από τις επιθετικές επιταγές των αμερικάνων είναι ό-τι καλύτερο μπορεί να επιτύχει.

Η σελίδα γυρίζει....

Το «Νταβός» είναι μια «επωφελής» διακρατική συμφωνία και βεβαίως αποκαλύπτει την σαθρότητα του επιχειρήματος περί «εθνικών κινδύνων». «Νίκη της Τουρκίας στην Κύπρο... Νίκη της Ελλάδας στο Αιγαίο»... Εξ άλλου την επιδίωξη αυτών των νικών προπαγάνδιζαν τα σωβινιστικά μέτωπα στις δυο χώρες. Για την ελληνική κοινή γνώμη «κινδύνευε το Αιγαίο»: ο Τούρκικος σωβινισμός ήταν στραμμένος κυρίως στην Κύπρο. Είναι μια συμφωνία που έχει εξασφαλίσει ήδη την ουσιαστική συμφωνία της μεγάλης πλειοψηφίας των κυπριακών πολιτικών δυνάμεων. Πέρα απ' όλα τα άλλα οι δρόμοι της καπιταλιστικής ανασυγκρότησης περνούν μέσα από την ΕΟΚ και για τις τρεις χώρες.

Η «ΝΔ» συμφωνεί με το «Νταβός» αλλά...

Η «ΝΔ» βλέπει τον Α. Παπανδρέου να ολοκληρώνει στο Νταβός αυτό που ξεκίνησε ο ιδρυτής της 12 χρόνια πριν στο Μοντρέ και κυριολεκτικά μένει με τους αγνοούμενους... Ασφαλώς η «απότομη στροφή» του ΠΑΣΟΚ, η δυσκολία του να την επιχειρηματολογήσει αξιόπιστα όπως και τα κενά ή οι υπερβολές στην υλοποίησή της προσφέρουν στην «ΝΔ» κάποιο έδαφος για αντιπολίτευση. Όμως στην ουσία συμφωνεί με το «Νταβός» και ασφαλώς δεν είναι διατεθειμένη να προτείνει ή σε περίπτωση επανόδου της στην εξουσία να εφαρμόσει μια άλλη πολιτική. Οι συνομιλίες Έβερτ-Οζάλ, η συμμετοχή Δεληπέτρου στην «επιτροπή ελληνοτουρκικής φιλίας» όπως και η ανοιχτή υποστήριξη τόσο των οικο-

νομικών όσο και των διεθνών πολιτικών ερεισμάτων της «ΝΔ» στο «Νταβός», δηλώνουν ότι η «εθνική κριτική» που ασκεί η «ΝΔ» στον Α. Παπανδρέου είναι όντως «unfair»...

Και η αριστερά;

Αμχανία. Η χρόνια επιμονή της παραδοσιακής αριστεράς να ασκεί «εθνική» και να προτείνει κρατική πολιτική για μια ακόμη φορά την κάνει να παραπαίει ανάμεσα στο τραγικό και γελοίο. Αυτά και τις δύο πλευρές του Αιγαίου και στην Κύπρο. Η αριστερά αφού έδωσε τα πάντα για την «εθνική ενότητα», ενώ παράλληλα ευλογούσε την «ειρήνη» αποδείχεται ανίκανη να έχει δική της πολιτική.

Ειδικότερα:

● **Η Ελληνική αριστερά** με τον εθνικισμό της ενίσχυσε το αστικό ιδεολόγημα περί «Ελληνισμού» έδωσε «άφεση αμαρτιών» στον κτηνώδη επεκτατισμό του ελληνικού κράτους — αν και το νεαρό τότε ΚΚΕ είχε επιδείξει υποδειγματική διεθνιστική στάση — που κατέληξε στην ήττα του 1922 και ανέχτηκε την θεωρία ότι το Αιγαίο είναι «ελληνική λίμνη». Γύρισε αλλού το βλέμμα απέναντι στην καταπίεση των Τουρκοκυπρίων την δεκαετία του '60, που έφτασε ως τις σφαγές ολόκληρων χωριών τους από τις ορδές του Γρίβα, στάση που επαναλαμβάνει και σήμερα απέναντι στην εξαθλίωση που έχει καταδικάσει το ελληνικό κράτος την μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης. Πρόβαλλε την δαιμονολογική θεωρία του «αμερικανικού δακτύλου», κατάγγειλε μονομερώς τον «τουρκικό επεκτατισμό» αλλά επιμελώς παρέλειπε να αναφερθεί στην ελληνική επιθετικότητα. Βοήθησε στον «εξαγνισμό» της ελληνικής στρατοκρατίας μ' αποτέλεσμα σήμερα διάφορες πλευρές της να εμφανίζονται ως «ρομαντικό» και «αιθεροβάμονα» τον στρατηγό Ματα-

φιά, ακραίο σωβινιστή και στυγνό καταπιεστή των Ελλήνων φαντάρων. Η ελληνική αριστερά υποκλινόμενη στο «αξιόμαχο» των Ενόπλων Δυνάμεων και με μόνιμο άγχος να αποδείξει ότι ο κίνδυνος δεν προέρχεται «από Βορρά», κατάφερε να παίξει στο «γήπεδο του αντιπάλου» και να αποδείξει — και αυτή — ότι ο κίνδυνος προέρχεται «εξ ανατολών».

● **Η Τουρκική αριστερά** επίσης καθυστερημένη και με τα αντίστοιχα με την ελληνική σύνδρομα «εθνικού σοσιαλισμού», προσκολλημένη στην «αστική επανάσταση» και τον Κεμάλ, ενίσχυσε σε μεγάλο βαθμό την ιδεολογία της «Μεγάλης Τουρκίας». Αδιάφορη στην πλειοψηφία της απέναντι στην καταπίεση των μειονοτήτων από το τουρκικό κράτος και αρνητική στα απελευθερωτικά αιτήματα των Κούρδων και Αρμενίων άφησε ουσιαστικά αναπάντητη την εισβολή του «σοσιαλιστή» Ετσεβίτ στην Κύπρο. Η τουρκική αριστερά (ευτυχώς με εξαιρέσεις) εγκλωβισμένη στην αυταπάτη της «εθνικής ολοκλήρωσης» συχνά έχει πάρει αντιδραστικές θέσεις. Έτσι λοιπόν αν και είναι πολύ λιγότερο επιφυλακτική απέναντι στους Έλληνες, απ' ό,τι η πλειοψηφία των Ελλήνων αριστερών απέναντι στους Τούρκους, όσο αφορά την Κύπρο οι αντιλήψεις πολλών κομμάτων και οργανώσεών της είναι παραπλήσιες μ' εκείνες των κυρίαρχων τάξεων και των πολιτικών επιτελείων της χώρας τους.

● **Η Κυπριακή αριστερά** και συγκεκριμένα το ΑΚΕΛ αφού παρέδωσε τον αγώνα ενάντια στην αγγλική κατοχή στην δεξιά, αφού έκανε τα πάντα για να μείνει ο κόσμος στα σπίτια του στο πραξικόπημα του Σαμψών το 1974, εδώ και μια δεκαετία τουλάχιστον είναι το κόμμα που εξασφαλίζει την καθεστωτική ισορροπία και την καπιταλιστική ανασυγκρότηση στην Κύπρο. Ποτέ η κυπριακή αριστερά (με ελάχιστες εξαιρέσεις που αντιμετωπίστηκαν ως και με δολοφονίες, όπως αυτή των

ηγετών της πρωτοβουλίας για κοινό ελληνοτουρκοκυπριακό συνδικάτο...) δεν επεχείρησε να συγκοτήσσει κίνημα που θα εξυπηρετούσε εξ ίσου τις ανάγκες όλου του εργαζόμενου πληθυσμού του νησιού ανεξάρτητα από γλώσσα και εθνικότητα και θα διεκδικούσε την αποχώρηση όλων των στρατών από την Κύπρο και ειδικά των στρατευμάτων κατοχής. Πάντα ήταν υποχείριο κάποιας κρατικής πολιτικής και ταυτισμένη με τις επιλογές του ισχυρού ελληνοκυπριακού κεφάλαιου. Η τουρκοκυπριακή αριστερά αδύνατη πάντα — διπλά καταπιεσμένη — αντιμετώπισε την εισβολή του 1974 με αρκετές αυταπάτες σχετικά με την αναβάθμιση της θέσης του τουρκοκυπριακού πληθυσμού στην ζωή του νησιού. Όμως οι εξελίξεις συρρικνώνουν αυτές τις αυταπάτες: η καταπίεση του τουρκοκυπριακού πληθυσμού από τα στρατεύματα κατοχής, ο οικονομικός μαρσμός της «τουρκοκυπριακής δημοκρατίας», όπως και η εξαιρετικά αντιλαϊκή και αντιδημοκρατική πολιτική του Ντεκτάς, «σπρώχουν» τμήματα της τουρκοκυπριακής αριστεράς σε κάποιες μορφές συνεργασίας με αντίστοιχα ελληνοκυπριακά. Ένας τέτοιος προσανατολισμός, αν και απέχει πολύ από μια πολιτική για «την αποστρατιωτικοποίηση, την εθνική αυτοδιάθεση και την σοσιαλιστική πορεία της Κυπριακής κοινωνίας συνολικά», αποτελεί μια πρώτη αμφισβήτηση των εθνικών στεγανών και των κρατικών-στρατιωτικών status που κυριαρχούν στο νησί.

● Έτσι λοιπόν η παραδοσιακή αριστερά είναι υποχρεωμένη ή να συγχαίρει τον Παπανδρέου για το «Νταβός» και την «ειρηνιστική πολιτική» του ή να τον καταγγέλλει για «τυχοδιώκτη» και «μειοδότη».

Το ΚΚΕ αφού με τις δηλώσεις Φλωράκη χαρακτήρισε την συμφωνία «θετική», ευθυγραμμισμένο τόσο με τις

«ρεαλιστικές» επιθυμίες του Κρεμλίνου όσο και με τις αντίστοιχες «ενδοτικές» των ΑΚΕΛ/Βασιλείου, περιορίζεται στον σχολιασμό των αντιφάσεων της πασοκικής πολιτικής και στην διερεύνηση «του ρόλου των Αμερικανών» σ' όλη αυτή την υπόθεση... Εξάλλου είναι υποχρεωμένο να αμύνεται και απέναντι στην «αιχμή του δόρατος» της «διεθνιστικής πολιτικής» του, την αμετροέπεια και τις αθλιότητες του Θεοδωράκη...

Η ΕΑΡ έχει «απορίες επί της διαδικασίας» και ως «παρθένα σε πορνείο» εκπλήσσεται για την τόση έλλειψη ήθους και διαφάνειας...

Το ΚΚΕ εσωτ. Α.Α έχει αναπτύξει μια ιδιότυπη «εθνική πλειοδοσία» που κινείται ανάμεσα στην καταγγελία του πασοκικού τυχοδιωκτισμού, την συναισθηματική προσκόλληση στους «εγκαταλελειμμένους Κύπριους» και — πολύ φοβόμαστε — στην εναγώνια προσπάθειά του να βρει «κενό» για άσκηση αντιπολίτευσης «εθνικού βεληνεκούς».

Παρ' όλα αυτά...

Ασφαλώς η εκπόνηση μιας, ανεξάρτητης από διακρατικούς ανταγωνισμούς και καθεστωτικές επιλογές, πολιτικής απαιτεί και το ανάλογο κοινωνικό δυναμικό που μέσα από την δράση του θα την παράξει και θα την υλοποιήσει. Με δεδομένη την έλλειψη αυτών των δυναμικών αλλά με την ελπίδα ότι υπάρχει ένας χώρος που υπερβαίνει τα πλαίσια της «εθνικής πλειοδοσίας» και του «κρατικού ρεαλισμού» μπορούμε:

● Να «εκμεταλευθούμε το «Νταβός» για να ενισχύσουμε την επιχειρηματολογία και την πάλη μας ενάντια στην «εθνική ομοφυχία» και το «ελληνικό αξιόμαχο». Να απαιτήσουμε την μείωση της στρατιωτικής θητείας και την αναγνώριση των δικαιωμάτων αντιρρησιών συνείδησης. Να

εξηγήσουμε ότι η στρατοκρατία και ο μιλιταρισμός δεν αναπτύσσονται λόγω «εθνικών κινδύνων», ότι ο νέος στρατολογικός νόμος, η ανθούσα ελληνική πολεμική βιομηχανία, η καταπίεση των φαντάρων κτλ. θα συνεχίζουν και μετά από «πολλά Νταβός».

● Να «εκμεταλευθούμε το Νταβός» για να διεκδικήσουμε ανθρώπινη ζωή και ισοπολιτεία για την μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, για να αντισταθούμε στον σωβινισμό και τον αντιτουρκικό ρατσισμό.

● Να «καταγγείλουμε το Νταβός» που εξωραίζει την τούρκικη χούντα, αμβλύνει τις ήδη μικρές ευαισθησίες απέναντι στην δοκιμαζόμενη τούρκικη αντίσταση και επιφυλλάσσει δύσκολες μέρες για τους Τούρκους και Κούρδους πολιτικούς πρόσφυγες που ζουν στην χώρα μας.

● Να «αγνοήσουμε το Νταβός», να κατανοήσουμε ότι στο έδαφος της αναζήτησης «εθνικής στρατηγικής» και «κρατικής πολιτικής» δεν μπορεί να συγκροτηθεί αντικαπιταλιστική αριστερά και ριζοσπαστικό κίνημα και να επιδιώξουμε όλες εκείνες τις πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη αφεξάρτητων κινήματων που ενισχύουν μια τέτοια προοπτική και στις δύο πλευρές του Αιγαίου.

Νίκος Γιαννόπουλος
Μάνια Μπαρσέφσκι
Θοδωρής Φέστας

ελλάδα-τουρκία

Τάξη επικρατεί στη Δυτ. Θράκη...

Στα τέλη του Γενάρη — αρχές Φλεβάρη, λίγο πριν και λίγο μετά το Νταβός, η μειονότητα της Δυτικής Θράκης (Τούρκοι, Πομάκοι, Τσιγγάνοι) έκανε για μια βδομάδα φανερά την παρουσία της μ' ένα διαφορετικό απ' ό,τι μέχρι σήμερα τρόπο. Δύο διαδηλώσεις στην Κομοτηνή (26 Γενάρη: 4.000 άτομα, 29 Γενάρη πολύ περισσότεροι) και μια τριήμερη αποχή από τα σχολεία στη συνέχεια, ήταν κάτι που δεν είχε ξαναγίνει.

Για όσους παρακολουθούν συστηματικά τα γεγονότα (όσο συστηματικά το επιτρέπουν τα ελάχιστα άρθρα που γράφτηκαν σε περιοδικά, εξαιρέσεις τιμής στη λαίλαπα της καθημερινής εθνικώς κοπτόμενης δημοσιογραφίας) έχει γίνει κατανοητό πως οι κινητοποιήσεις στην Δ. Θράκη μόνο σαν αφορμή, είχαν την δημοσιοποίηση της απόφασης του 'Αρειου Πάγου που τελεσίδικα πλέον απαγορεύει την χρήση του όρου «τουρκικός».

Η μειονότητα της Δυτ. Θράκης βρίσκεται σε τραγική κατάσταση: ενώ από την μια καταπιέζεται από το ελληνικό κράτος, από την άλλη έχει νοιώσει πολύ καλά πως το τουρκικό κράτος αδιαφορεί βαθύτατα γι' αυτήν (15.000 άτομα που έχουν φύγει και ζουν στην Τουρκία χαρακτηρίζονται σαν απάτριδες και δεν τους δίνεται τουρκική ιθαγένεια...). Έτσι ενώ το «εθνικό πρόβλημα» είναι υπαρκτό στη Δυτ. Θράκη δεν διαφαίνεται «εθνική λύση», ούτε προς την μια μεριά, ούτε προς την άλλη.

Αλλά παρότι δεν διαφαίνεται λύση, οι άνθρωποι αυτοί εξακολουθούν πάντα να υπάρχουν, όλο και περισσότερο μέσα στις πιο αντίξοες συνθήκες σαν αποτέλεσμα μιας συστηματικής πολιτικής, που ασκείται απέναντι τους επί δεκαετίες. Η καθήλωση ενός τμήματος μιας κοινωνίας που προχωράει — έστω όπως προχωράει η ελληνική κοινωνία — σημαίνει την ακόμα μεγαλύτερη υποβάθμιση του σε όλα τα επίπεδα, οικονομικό, πολιτιστικό, κοινωνικό, προσωπικό.

Ουσιαστικά επί χρόνια συντελείται με την ενεργή παρέμβαση του κράτους μια διαδικασία προλεταριοποίησης ενός παραδοσιακά αγροτικού πληθυσμού με την αναγκαστική ή «αναγκαστική» απώλεια της γης του ταυτόχρονα με μια διαδικασία πολιτιστικής και κοινωνικής αλλοίωσης της ταυτότητας του. Η πρώτη έχει προχωρήσει αρκετά. Η δεύτερη όχι. Ουσιαστικά η επιτυχία της οικονομικής εξαθλίωσης ακυρώνει την επιχείρηση «πολιτισμική άλωση». Με δεδομένη την έλλειψη οποιασδήποτε γοητείας των συγχρόνων ελληνικών αξιών, η αναγκαστική εξαθλίωση της μειονότητας μάλλον ενισχυτικά δρα για την εκδήλωση της ιδιαιτερότητας της. Αυτό τόχουν αντιληφθεί και οι πιο εκλεπτυσμένοι κρατικοί προπαγανδιστές, όπως και οι αριστεροί εθνικιστές που υπερασπίζονται μια πολιτική παροχών και κοινωνικών δικαιωμάτων για την μειονότητα για να «μη πέσει στην αγκαλιά των Τούρκων». Η συλλογιστική αυτή εξακολουθεί να παραμένει βέβαια 100% «ελληνοκεντρική» και παρ' ό,τι φαντάζει ή είναι δημοκρατικότερη εξακολουθεί να παραμένει ρατσιστική. Τα δικαιώματα της μειονότητας θεωρούνται μέσον για να έχουμε την ησυχία μας και να αποστερούμε συμμάχους από «τον εχθρό» και όχι αυτονότητα δυνατότητα ενός πληθυσμού.

Επί της ουσίας η σημερινή κρατική πολιτική (όπως και των προηγούμενων δεκαετιών) αναγνωρίζει πολύ καλύτερα από τους «φιλελεύθερους οραματιστές» ένα αληθινό γεγονός: είτε έτσι, είτε αλλιώς η μειονότητα είναι αδύνατο να ενσωματωθεί. Αναγνωρίζει λοιπόν σαν υπαρκτές λύσεις δύο: είτε την αναγνώριση της ιδιαιτερότητας της και την κατοχύρωση των δικαιωμάτων της, είτε τη διαιώνιση της βαρβαρότητας. Προ πολλού έχει επιλέξει την δεύτερη.

Η άποψη που θέλει την μειονότητα

να αποτελεί μια μαριονέτα στα χέρια της 'Αγκυρας, πέραν του ότι δεν νομιμοποιεί την συμπεριφορά του ελληνικού κράτους απέναντι της, στην ουσία είναι απόλυτα ανακριβής. Τα σενάρια της πρακτορολογίας και της προβοκατορολογίας που δεν χάνουν ευκαιρία να λανσάρουν στην ανησυχούσα κοινή γνώμη οι εθνικοί κονδυλοφόροι σκοτώντάφουν σε μερικές πραγματικότητες.

Η Τουρκία δεν ενδιαφέρεται για την μειονότητα ή ενδιαφέρεται τόσο όσο μπορεί να την χρησιμοποιεί σαν σημείο σε κάποιες διαπραγματεύσεις. Η άποψη του συρμού, που αναγνωρίζει στο τουρκικό κράτος ένα υπερβατικό επεχτατισμό που αφορά τους πάντες και τα πάντα, έρχεται να συγκρουστεί βιαιότατα με την πραγματικότητα ενός καπιταλιστικού κοινωνικού σχηματισμού, ενός αστικού κράτους, που μ' όλες τις ιδιαιτερότητες του είναι ικανό πάντα να ασκεί την εξουσία του διαφορετικά από ό,τι πριν αιώνες, να έχει πολιτική, και να παίζει στην διεθνή σκακιέρα.

Η ένταση με την οποία π.χ. η Τουρκία τοποθετεί το ζήτημα της μειονότητας στη Βουλγαρία σε αντίθεση με αυτό της Ελλάδας προφανώς έχει να κάνει με μια προσπάθεια ανάβαθμισης του ρόλου της, στα πλαίσια του Δυτικού μπλοκ θέλοντας να δείξει στους «συμμάχους» ότι η ιδιαίτερη αξία της θέσης της δεν έχει να κάνει μόνο με τα νότια σύνορα της. (Δεύτεροι και καταϊδρωμένοι και «μεις» ανησυχούμε βαθύτατα τελευταία για το «Μακεδονικό» προφανώς όχι για λόγους εθνικού παλιμπαιδισμού...)

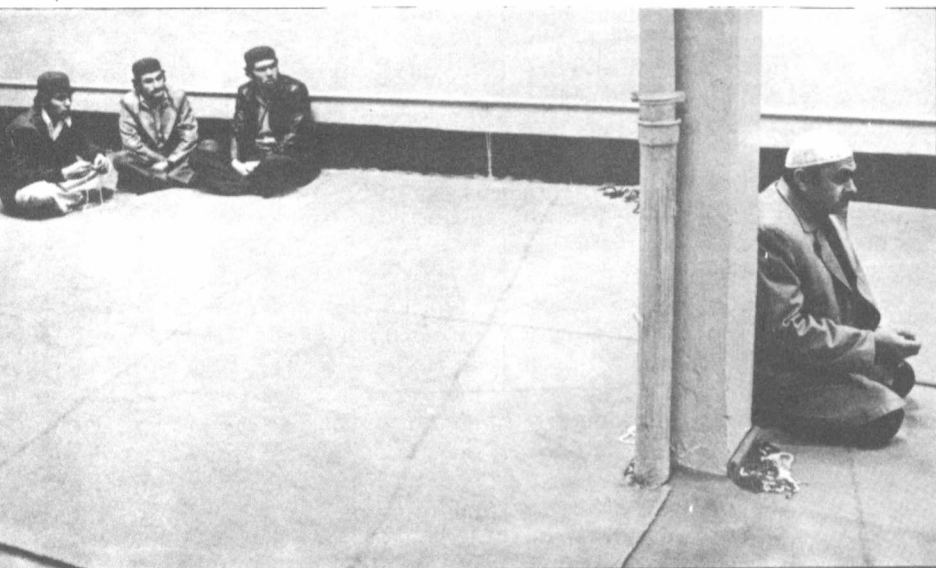
Αλλά πέρα από τα διεθνή παιχνίδια, σε εθνικό επίπεδο η τουρκική οικονομία δεν έχει καμμία απολύτως ανάγκη από 120.000 εργάτες για να παρέμβει για την μεταφορά στο έδαφός της. Και οι τούρκοι της Δυτ. Θράκης αν έφευγαν — με όποιον τρόπο — για την Τουρκία θα έφευγαν σαν εργάτες και όχι σαν επενδυτές.

Η πολιτική αδιαφορία απέναντι στην

μειονότητα που ασκεί το τουρκικό κράτος επί δεκαετίες έχει ορατές συνέπειες στην ίδια την μειονότητα: α) ελαχιστοποίηση με την πάροδο του χρόνου του

στην Τουρκία, αυτοί να πάνε στη Σαουδική Αραβία!

Οι ελληνικές εφημερίδες ξέρουν ή θα έπρεπε να ξέρουν ότι οι «ηγέτες»

μειονοποιητικού προς Τουρκία (α) ματος (β) κλονισμός οποιασδήποτε διαδικασίας συγκρότησης της μειονότητας σε εθνικιστική-φιλοτουρκική βάση.

Σε τελευταία ανάλυση αυτό που κυριαρχεί στη μειονότητα είναι η διάλυση, η απογοήτευση και η... ελπίδα ότι ίσως κάποτε βελτιωθούν οι ελληνοτουρκικές σχέσεις και μέσω αυτής της βελτίωσης μπορέσει και η μειονότητα να έχει κάποτε κάποια δικαιώματα.

Σε μια τέτοια κατάσταση επιβιώνει μια ηγεσία θρησκευτικο-πολιτική που εξαντλεί τη δράση της και την πολιτική της στα όρια που οι κρατικές πολιτικές των δύο χωρών βάζουν, που έχει σαν στόχο της την διαμαρτυρία — για κατανάλωση στο εσωτερικό της μειονότητας και για εξαργύρωση από 'δω και από κει, και σαν πραχτική της την απραξία. Σ' αυτήν μπορούν να φιγουράρουν άτομα που ευρέως διαδίδεται ότι υπήρξαν πράκτορες της Ελληνικής ΚΥΠ ή που έχουν δημιουργήσει «οργάνωση» που ζητάει σε περίπτωση που γίνει αναγκαστικός «επαναπατρισμός»

της μειονότητας δεν είχαν καμία πρόθεση να κάνουν το παραμικρό ενάντια στην απόφαση του 'Αρειου Πάγου πέραν από μια δήλωση διαμαρτυρίας. Ο ρόλος που έπαιζαν στα γεγονότα ή μάλλον προκλήθηκαν να παίξουν ήταν αυτός του πυροσβέστη ή μάλλον ούτε κι' αυτού γιατί ορισμένοι δεν βγήκαν καν από τα σπίτια τους.

Στις 26 Γενάρη στην Κομοτηνή πραγματοποιήθηκε διαδήλωση 4.000 Τούρκων. Η διαδήλωση καλέστηκε από μια εφημερίδα (Θρακιανίν Σεσί) ή επί της ουσίας από ένα μόνο άτομο τον εκδότη της σαν πρόκληση προς την ηγεσία της μειονότητας για την παθητικότητα της. Η ίδια εφημερίδα είχε «αποκαλύψει» την απόφαση του 'Αρειου Πάγου την οποία η ηγεσία της μειονότητας «περίμενε να της κοινοποιηθεί». Η διαδήλωση καταγγέλθηκε από τους «ηγέτες» σαν προβοκατόρικη και εφημερίδες τοίχου κολήθηκαν παντού.

Έντρομοι μπροστά στην συμμετοχή του κόσμου αποφασίζουν στη συνέχεια

νέα διαδήλωση στις 29-1 όπου τα πλήθη που συρρέουν ουσιαστικά βρίσκονται χωρίς ηγεσία μια και αρκετοί ηγέτες έμειναν στα σπίτια τους, ενώ οι ντόπιοι βουλευτές βγάζουν κηρύγματα για την εφαρμογή του νόμου.

Στις παρυφές της διαδήλωσης «αναγκασμένοι πολίτες» χτυπούν συγκεντρωμένους δίνοντας την χριστιανική απάντηση που τους κάλεσε να δώσουν ο μητροπολίτης της περιοχής. Όλοι οι δρόμοι προς Κομοτηνή έχουν αποκλειστεί από αστυνομία και ΜΑΤ που ήρθαν απ' όλη την Μακεδονία. Βίαιες συγκρούσεις γίνονται στην γέφυρα της Καλκάντζας όπου τα ΜΑΤ υπέστησαν εθνική ήττα από τους γύφτους της περιοχής.

Η συγκέντρωση διαλύεται χωρίς καμία προοπτική και ακολουθεί η απόλυτα επιτυχημένη τριήμερη αποχή από τα σχολεία, το Νταβός, οι προβοκάτορες... κτλ.

Τάξη επικρατεί στη Δυτική Θράκη.

Λίγες μέρες μετά στο χωριό Εύλαλο ένοπλοι έλληνες καταλαμβάνουν χωράφια αόπλων μη ελλήνων. Οι εφημερίδες και η αστυνομία μιλάνε για συγκρούσεις ανάμεσα σε χριστιανούς και μουσουλμάνους.

Λίγο αργότερα η αναφορά του Θεόδωρα στη μειονότητα προκαλεί την οργή της αντιπολίτευσης και το μη-σχόλιο της κυβέρνησης.

Για την μειονότητα της Δυτικής Θράκης δεν υπάρχει μέλλον. Γι' αυτό και η αριστερά με την ευτυχία των ιδεολογημάτων του τύπου «οι λαοί δεν έχουν τίποτα να χωρίσουν» δεν μπορεί να συνδεθεί μαζί της, γιατί αυτά τα ιδεολογήματα καθημερινά υποκύπτουν μπροστά στην ασκούμενη «εθνική πολιτική». Γιατί οι μελλοντικοί παράδεισοι δεν είναι ικανοί να συνεγείρουν αυτούς που δεν βλέπουν την σημερινή τους κόλαση να ανατρέπεται.

Γιώργος Κουβίδης

ελλάδα-τουρκία

γνωριμία με τους «μή-τούρκους»

Ιστορική ανασκόπηση. Οι Τούρκοι της ελληνικής Θράκης εξαιρέθηκαν από την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας που έγινε μετά τη συνθήκη της Λωζάνης το 1923 σαν αντιστάθμισμα για τους Έλληνες της Πόλης που επίσης εξαιρέθηκαν. Δεν χωρδύσε καμιά σύγκριση μεταξύ των δύο πληθυσμών, του αγροτικού της Θράκης από τη μια και του αστικού της Πόλης από την άλλη. Αυτό όμως είναι μια θλιβερή ιστορία, εξυπηρετούσε και εξυπηρετεί και σήμερα σωβινιστικούς σκοπούς και εν πολλοίς καθόρισε τη μοίρα των δύο μειονοτήτων. Ενώ η ελληνική μειονότητα της Πόλης κυρίως από το 1964 και μετά ακολούθησε μια γρήγορη συρρικνωτική πορεία, η αντίστοιχη τουρκική της Θράκης είχε λιγώτερες αριθμητικές απώλειες. Ουσιαστικά όμως και οι δύο μειονότητες υπήρξαν το ίδιο θύματα της χρονίζουσας ελληνοτουρκικής έντασης.

Οι Τούρκοι της Δυτικής Θράκης, λοιπόν, ή οι Μουσουλμάνοι, όπως επιβάλλει να τους αποκαλούν η επίσημη ελληνική πολιτεία, είναι κατά το σύνταγμα και τους νόμους ισότιμοι Έλληνες πολίτες. Απολαμβάνουν ακόμα ορισμένα δικαιώματα θρησκευτικής και εκπαιδευτικής αυτοοργάνωσης.

Γεωγραφική κατανομή του μειονοτικού πληθυσμού. Οι Μουσουλμάνοι ζουν στους τρεις νομούς της Θράκης, σε πόλεις και χωριά, στα πεδινά και τα ορεινά χωριά, σκορπισμένοι σ' όλη την έκταση της Θράκης, και αποτελούν τον κύριο πληθυσμό των οικισμών που υπάρχουν στην οροσειρά Ροδόπης. Οι περισσότεροι βρίσκονται στο νομό Ροδόπης, είναι κατιτί λιγώτεροι στην Ξάνθη, ενώ στον Έβρο έχουν μείνει ελάχιστοι.

Πληθυσμός. Ο πληθυσμός των Μουσουλμάνων της Θράκης υπολογίζεται γύρω στις 120.000. Στην πραγματικότητα είναι πολύ λιγώτερος. Γιατί στον αριθμό αυτό περιλαμβάνονται: 1) Πολλές χιλιάδες μειονοτικοί που έχουν μεταναστεύσει στην Τουρκία, ζουν και εργάζονται μόνιμα εκεί, αλλά διατηρούν ακόμα την ελληνική υπηκοότητα, είτε επειδή έχουν διάφορες εκκρεμότητες στην Ελλάδα, όπως στενούς συγγενείς, δεύτερη εργασία, περιουσίες κλπ., είτε επειδή δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση η απόκτηση της τουρκικής ιθαγένειας. Αυτοί συνήθως έρχονται κατά τακτικά χρονικά διαστήματα στην Ελλάδα, υποχρεωτικά μια φορά το δημόσιο, όπως και στις εκλογές για να ψηφίσουν, από φόβο μήπως τους αφαιρεθεί η ελληνική ιθαγένεια. Οι απάτριδες μειονοτικοί στην Τουρκία που τους έχει αφαιρεθεί η ελληνική ιθαγένεια ανέρχονται σε μερικές δεκάδες χιλιάδες. 2) Είναι και οι 15 χιλιάδες περίπου μειονοτικοί που είναι εγκατεστημένοι στις χώρες της Δυτ. Ευρώπης, κυρίως στη Δυτ. Γερμανία, που κανένας τους δεν σκοπεύει να επιστρέψει στην Ελλάδα με τα μέτρα που εφαρμόζονται εδώ εναντίον τους. 3) Εδώ θα πρέπει να αναφερθούν και εκείνοι που οριστικά έχουν εγκαταλείψει τη Θράκη για αναζήτηση καλύτερης τύχης και είναι διασκορπισμένοι σε διά-

φορες μεγάλες πόλεις της Ελλάδας σαν εργάτες. Μια τάση που τα τελευταία χρόνια ενισχύεται ειδικά από την κυβέρνηση με βάση κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα με παροχές κινήτρων, όπως ανεύρεση εργασίας, με μοναδική προϋπόθεση να διαγραφούν από τα δημοτολόγια της Θράκης. 4) Μια ειδική κατηγορία μειονοτικών, που υπολογίζεται γύρω στα 30%, είναι αυτοί που έχουν αγοράσει σπίτια στην Τουρκία και προσπαθούν να δημιουργήσουν όλες εκείνες τις συνθήκες που θα κάνει λιγότερο οδυνηρή την εκεί εγκατάστασή τους, προγραμματίζουν με υπομονή τη μελλοντική τους μετανάστευση, των ιδίων ή των παιδιών τους, είναι υπ' ατμόν και αποτελούν τη δεξαμενή της αδιάκοπης μεταναστευτικής ροής.

Εθνική προέλευση. Οι Μουσουλμάνοι της Θράκης διακρίνονται στους Πομάκους, τους Τσιγγάνους και τους... υπόλοιπους. Οι Πομάκοι που ζουν κυρίως στα ορεινά χωριά αποτελούν περίπου 35-40% του πληθυσμού και ομιλούν μια σλαβική διάλεκτο, οι περισσότεροι ξέρουν καλά και την τουρκική γλώσσα. Οι νέοι όμως αποποιούνται τη σλαβική διάλεκτο, έτσι όλο και περισσότερα παιδιά Πομάκων ομιλούν αποκλειστικά την τουρκική. Οι Τσιγγάνοι αποτελούν τα 7-8% του πληθυσμού και είναι τουρκόφωνοι. Τουρκόφωνες είναι και οι υπόλοιπες τουρκικές φυλές.

Το κείμενο αυτό είναι γραμμένο από τους Μουσουλμάνους της Θράκης Β.Τ. και Μ.Δ., που όμως για προφανείς λόγους δεν υπογράφουν με πλήρες όνομα.

Η εθνική συνείδηση του μειονοτικού πληθυσμού είναι τουρκική. Ο Πομάκος αυτοχαρακτηρίζεται ως Πομάκος Τούρκος. Ο Τσιγγάνος, που είναι ο πιο καταπιεσμένος απ' όλους, συνήθως κι αυτός ως Τσιγγάνος Τούρκος. Η συνειδησιακή ομοιογένεια της Μειονότητας είναι μια αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα και σφυριλατήθηκε από την ενιαία πολιτική των διακρίσεων. Στη Θράκη η μουσουλμανική θρησκεία ταυτίζεται με την τουρκική εθνότητα.

Οργάνωση της Μειονότητας.

Είναι δύσκολο να μιλήσει κανείς για οργανωμένη κοινωνία των Μουσουλμάνων της Θράκης. Θεσμοί, ιδρύματα, σύλλογοι, σωματεία, πολιτιστική ζωή, εκπαίδευση, τα πάντα είναι σε χαώδη κατάσταση ή σε διάλυση.

Μουφτεία: Υπάρχουν τρία, της Κομοτηνής, της Ξάνθης και του ξεχασμένου Διδυμοτείχου. Έχουν επικεφαλής το καθένα ένα Μουφτή που αντιστοιχεί κατά κάποιο τρόπο σε μητροπολίτη με αρμοδιότητες κυρίως θρησκευτικές, αλλά και αστικές και κληρονομικές. Ο μουφτής διορίζεται από το νομάρχη,

παρά το ότι ο σχετικός νόμος προβλέπει την ανάδειξή του με εκλογές. Ο νόμος αυτός ποτέ δεν έχει εφαρμοσθεί. Έτσι αμφισβητείται έντονα από τους Μουσουλμάνους ο διορισμός του νέου μουφτή της Κομοτηνής, αλλά η κυβέρνηση επιμένει να μην εφαρμόσει το νόμο και αρνείται να προκηρύξει εκλογές.

Βακούφια: Έτσι αποκαλούνται τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία, τεμένη και σχολεία, που έχουν δωρηθεί κατά καιρούς από Μουσουλμάνους και λειτουργούν σαν κοινωφελή ιδρύματα. Διοικούνται από διαχειριστικές επιτροπές που αναδεικνύονται με εκλογές. Εκλογές όμως έχουν να γίνουν από το 1967, όταν η χούντα απέλυσε τις εκλεγμένες επιτροπές και διόρισε δικές της. Η διοίκηση των μουσουλμανικών βακουφίων είναι η μόνη χουντική που παραμένει μέχρι σήμερα χωρίς αλλαγή έτσι όπως διορίστηκε από τη χούντα. Οι κυβερνήσεις αρνούνται να εφαρμόσουν το νόμο.

Σύλλογοι και σωματεία: Δεν υπάρχουν πια. Λειτουργεί μόνο ένας σύλλογος «επιστημόνων Μειονότητας». Τα άλλα τρία έχουν διαλυθεί με δικαστική απόφαση μετά από προσφυγή του νομάρχη εξαιτίας του επιθέτου «τουρκικό ή τούρκο» που είχαν στην επωνυμία τους. «Δεν υπάρχουν Τούρκοι στην Ελλάδα».

Εκπαίδευση: Η παιδεία στη Μειονότητα είναι ένας μηχανισμός στημένος για να παράγει την αμορφωσιά».

Μια ημιεπίσημη ομολογία νομίζω πως αντικατοπτρίζει την

κατάσταση: «Το μεγαλύτερό μας λάθος στη μειονοτική πολιτική ήταν που επιτρέψαμε την ίδρυση και τη λειτουργία του γυμνασίου Τζελάλ Μπαγιάρ στην Κομοτηνή. Τους ξυπνήσαμε τους Τουρκαλάδες». Τα λάθη όμως μπορεί να διορθωθούν... Πράγματι με διάφορα μέτρα που κατά καιρούς πάρθηκαν τα δύο μειονοτικά γυμνάσια-λύκεια της Κομοτηνής και της Ξάνθης έχουν μπει για καλά στο δρόμο του κλεισίματος. Από τους 300 και παραπάνω μαθητές που είχε το καθένα μέχρι πριν 4 χρόνια τώρα λειτουργούν μόνο με 30-40 μαθητές. Του χρόνου ίσως με κανένα. Κατά συνταγματική επιταγή η υποχρεωτική φοίτηση είναι 9ετής. Αλλά μετά το δημοτικό οι μαθητές από τη Μειονότητα στα μειονοτικά γυμνάσια μπαίνουν με εξετάσεις. Στις εισαγωγικές στο γυμνάσιο το ποσοστό επιτυχίας είναι 8-12%.

Η δημοτική εκπαίδευση παρέχεται από τα μειονοτικά δημοτικά σχολεία που θεωρούνται ιδιωτικά και τα μαθήματα γίνονται στην ελληνική και την τουρκική γλώσσα. Ανάλογη καθοδική καταφορική πορεία έχει πάρει και η δημοτική εκπαίδευση.

Παλαιότερα από τη Μειονότητα για σπουδές στην Τουρκία, πηγαίνανε μόνο στα Πανεπιστήμια. Ενώ τώρα, έτσι που κατήντησαν όλα τα μειονοτικά σχολεία, ο αριθμός των μαθητών που πηγαίνουν σε γυμνάσια-λύκεια, αλλά και σε δημοτικά της Τουρκίας ολοένα αυξάνει. Αυξάνει και ο αριθμός των μαθητών στα δημόσια σχολεία.

Πολιτική ζωή. Οι Μουσουλμάνοι εκλέγουν 2 έως 3 βουλευτές. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν δύο, ένας της Ν.Δ. και ένας του ΠΑ.ΣΟ.Κ.. Συνολικά εκλέγουν 20 περίπου κοινοτάρχες σ' όλη τη Θράκη και αρκετούς δημοτικούς συμβούλους.

Τύπος. Κυκλοφορούν 6 βδομαδιατικές, εφημερίδες, και 3 μηνιαία περιοδικά στην τουρκική γλώσσα. Η κυκλοφορία τους όμως δεν είναι τακτική. Σταθερές είναι τρεις εφημερίδες. Η καθεμία πουλάει 1.000-2.000 φύλλα.

Διοίκηση της Μειονότητας. Ασκείται κατ' ευθείαν από το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας και μέσω υπαλλήλων του υπουργείου αυτού που επανδρώνουν τα αρμόδια γραφεία στις κατά τόπους νομαρχίες των τριων νομών της Θράκης. Οι νομάρχες είναι αναρμόδιοι και όχι λίγες φορές βρίσκονται σε δύσκολη θέση. «Εγώ για μια υπόθεση άδειας καλλιέργειας καπνού ζήτησα ακρόαση από τον τότε υπουργό εξωτερικών κ. Μπίτσιο», έλεγε μειονοτικός βουλευτής. Πριν τρία χρόνια όταν μια επιτροπή Μουσουλμάνων κατέβηκε στην Αθήνα για να διαμαρτυρηθεί για κάποια πρόστιμα που είχε επιβάλει η εφορία στους μουσουλμάνους επαγγελματίες πήγε κατ' ευθείαν στον υφυπουργό εξωτερικών κ. Καψή.

Η μεθοδευμένη κοινωνική εξαθλίωση...

Η Μειονότητα ζει στις πιο υποβαθμισμένες συνοικίες και στα πιο υποβαθμισμένα χωριά. Σε δύο γειτονικά χωριά, π.χ.

το ένα χριστιανικό και το άλλο μουσουλμανικό, στο χριστιανικό ο δρόμος που ενώνει το χωριό με την εθνική οδό είναι άσφαλτος, ενώ στο διπλανό μουσουλμανικό χωριό χωματόδρομος. Σ' ένα άλλο μικτό χριστιανομουσουλμανικό χωριό η άσφαλτος προχωρεί μέχρι τη χριστιανική συνοικία και την περιβάλλει, και σταματά ακριβώς στο σημείο όπου αρχίζει η συνοικία των Μουσουλμάνων. Το ίδιο συμβαίνει με τις διάφορες υπηρεσίες.

Οι Μουσουλμάνοι είναι κυρίως αγρότες με μικρό κλήρο ή ακτήμονες. Γι' αυτό και οι περισσότεροι καλλιεργούν καπνά και μάλιστα της πιά δύστροπης ποικιλίας. Είναι μια αναγκαστική προσαρμογή.

Είναι και εργάτες ή εποχιακοί εργάτες στη Θράκη, αλλά και σε άλλες περιοχές. Η Μειονότητα καθώς χάνει συνεχώς τη γη που καλλιεργούσε ολοένα προλεταριοποιείται.

Υπάρχουν και μερικοί κτηνοτρόφοι, καμπόσοι μαγαζάτορες και επαγγελματίες, καμπόσοι μικροέμποροι, κανένας μεγαλέμπορας, κανένας εργοστασιάρχης, κανένας μεγαλοκτηματίας, ελάχιστοι βιοτέχνες.

Χοτζάδες υπάρχουν αρκετοί, αλλά όλοι τους εργαζόμενοι, αγρότες, μαγαζάτορες, ιδιωτικοί υπάλληλοι. Δεν υπάρχει οργανωμένο ιεραρχημένο ιερατείο.

Οι δάσκαλοι, κι αυτοί είναι αναγκασμένοι να ασχολούνται σ' ένα δεύτερο περισσότερο βιοποριστικό επάγγελμα. Εξαιρούνται οι 50-60 απόφοιτοι της ειδικής για τους μουσουλμάνους παιδαγωγικής ακαδημίας που έχουν δημοσιονομική ιδιότητα.

Είναι και οι επιστήμονες, λιγότεροι από 100, μερικοί από αυτούς ασκούν το επάγγελμά τους, άλλοι όχι. Από αυτούς οι 25 εδώ και πέντε χρόνια αγωνίζονται για να πετύχουν αναγνώριση των πτυχίων τους και να τους δοθεί άδεια άσκησης επαγγέλματος.

Όλοι οι χαμάληδες, οι περισσότεροι μικροπωλητές και αυτοί που κάνουν διάφορα θελήματα είναι Μουσουλμάνοι. Αρκετοί σερβιτόροι, καθαρίστριες, ιδιωτικοί υπάλληλοι.

Οι Μουσουλμάνοι της Θράκης έχουν το μικρότερο κατά κεφαλήν εισόδημα σ' όλην την Ελλάδα. Τα λιγότερα Ι.Χ. και επαγγελματικά αυτοκίνητα. Τους περισσότερους αραμπάδες και ποδήλατα. Τα λιγότερα τηλέφωνα και τηλεοράσεις. Καταναλώνουν το λιγότερο ηλεκτρικό ρεύμα και πετρέλαιο.

Σίγουρα δουλεύουν περισσότερο και είναι οι πιο κακοπληρωμένοι εργαζόμενοι, διαμαρτύρονται λιγότερο, γι' αυτό και προτιμούνται από τους εργοδότες.

Είναι οι πιο συχνά προσαγόμενοι στα δικαστήρια και πληρώνουν τα περισσότερα πρόστιμα σ' όλην την Ελλάδα.

Έχουν την ψηλότερη συχνότητα σε φυματίωση και ψυ-

χοπάθειες στην Ελλάδα, τη μεγαλύτερη βρεφική θνησιμότητα.

Έχουν τους λιγότερους μαθητές στη μέση εκπαίδευση, κανένα φοιτητή σε ελληνικό πανεπιστήμιο, τους λιγότερους επιστήμονες, τους λιγότερους αποφοίτους γυμνασίου και λυκείου. Και εννοούμε 5, 10, 20 φορές λιγότερους.

Οι Μουσουλμάνοι δεν έχουν κανέναν αγροφύλακα, κανένα δημόσιο υπάλληλο σε καμμία υπηρεσία, κανένα χωροφύλακα. Έχουν όμως πάρα πολλούς χαφιέδες.

Καταπίεση και διακρίσεις...

Τα προβλήματα. «Προβλήματα υπάρχουν πολλά, μειονοτικό όμως είναι ένα».

«Το μειονοτικό είναι πρόβλημα ισοπολιτείας».

Οι διακρίσεις σε βάρος της Μειονότητας περιλαμβάνουν όλους τους τομείς της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής, πολιτικής και εθνικοθρησκευτικής ζωής. Αφορούν την εργασία, την εκπαίδευση, τις ελευθερίες και τα δικαιώματα. Δεν πρόκειται φυσικά για μικρά ή μεγάλα προβλήματα, παράπονα, παρεξηγήσεις ή λάθη που μπορεί να υπάρξουν παντού, γενικά για θέματα όπου η εξουσία στα πλαίσια των κανόνων του παιχνιδιού που έχει επιβάλει μπορεί να αρθρώσει κάποιο λίγο ή πολύ πειστικό αντίλογο για να αποκρούσει κάποιους

ισχυρισμούς. Εδώ μιλάμε για ωμές διακρίσεις κάθετες και ισοπεδωτικές. Και η εξουσία είναι ολόγυμνη, μη διαθέτοντας ούτε ένα φύλλο συκής.

Διακρίσεις συνήθως με εξαιρέσεις, ελάχιστες ή περισσότερες, που χρησιμοποιούνται σαν δικλείδα ασφαλείας για τον έλεγχο της αγανάκτησης και για το βραχυκύκλωμα της αγωνιστικότητας, αλλά και για την εξαγορά των συνειδήσεων και την καλλιέργεια του χαφιεδισμού.

Η πιο απροκάλυπτη χρήση είναι η ψηφοθηρική. «Δώσ' μου δέκα ψήφους, θα φροντίσω να σου χορηγηθεί άδεια οδήγησης τρακτέρ».

Απαγόρευση αγοράς ακίνητης περιουσίας. Από το 65 είναι πλήρως ενεργοποιημένη η διαστρεβλωτική και καταχρηστική εφαρμογή του μεταξικού ν. 1366/38 και δεν επιτρέπεται στους μειονοτικούς η αγορά ακίνητης περιουσίας (σπίτι, χωράφι, μαγαζί, οικόπεδο...).

Δάνεια «εθνικής σκοπιμότητας» στους Χριστιανούς. Ο μειονοτικός μόνο να εκποιήσει μπορεί την ακίνητη περιουσία που διαθέτει. Ενισχύεται με κάθε μέσο και τρόπο για να το κάνει. Προς τον σκοπό αυτό χορηγούνται δάνεια «εθνικής σκοπιμότητας» στους Χριστιανούς με μοναδική προϋπόθεση το ακίνητο που θα αγοράσουν να ανήκει σε Τούρκο. Τα δάνεια αυτά άρχισαν να δίνονται από τη χούντα και συνεχίζονται μέχρι τις μέρες μας με αυξομειώσεις. Δεν θα γίνουν ίσως ποτέ γνωστά σε πόσους αετονύχιδες, πόσα τέτοια δάνεια, «εθνικής σκοπιμότητας» δόθηκαν ούτε τα σχετικά σκάνδαλα για λόγους πάλι εθνικής σκοπιμότητας. Η πιο συνηθισμένη κομπίνα με τα δάνεια αυτά είναι η εξής: Συμφωνείς με Μουσουλμάνο για την αγορά ενός ακινήτου του, έστω για 2 εκατομ. Δηλώνεις ότι συμφώνησες για 4, τόσα παίρνεις, και έτσι πέρα από το ακίνητο που αποκτάς τσεπώνεις επί πλέον 2 εκατομ.

Και άλλα επιπλέον μέτρα. Δεν χορηγείται άδεια οικοδομής στους Μουσουλμάνους. Το ίδιο ισχύει και για επισκευές ή επεκτάσεις οικοδομών. Μερικά από τα μέτρα αυτά θίγουν και το κληρονομικό δίκαιο.

Εδώ και 30 χρόνια οι πόλεις της Θράκης, εκεί που δεν είχαν ούτε μία, γέμισαν από πολυκατοικίες. Από τις χιλιάδες διαμερίσματα σε καινούριες πολυκατοικίες ούτε ένα, μα ούτε ένα διαμερισμάκι δεν ανήκει σε Μουσουλμάνο.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών των μέτρων είναι ότι οι Μουσουλμάνοι κατέληξαν να ζουν σε πιο υποβαθμισμένα σπίτια. Οι άνθρωποι υπάρχουν και η ζωή συνεχίζεται βασανιστικά. Εν τω μεταξύ ανάμεσα στους μειονοτικούς της Θράκης έχουν γίνει άπειρες αγοροπωλησίες όλες άτυπες, με προσύμφωνο συνήθως, που τα τελευταία χρόνια το κατήργησαν κι αυτό. Έχουν στηθεί πολυάριθμα κτίσματα-παράγκες σε πόλεις και χωριά όλα αυθαίρετα. Και ότι συνεπάγονται όλα αυτά. Ταλαιπωρίες, συλλήψεις, δίκες, πρόστιμα, περιττά έξοδα.

Απαγορεύονται γενικά όλα τα σχετικά που αφορούν την πα-

ροχή κάποιου δικαιώματος και που εξαρτώνται από την προηγούμενη έγκριση της διοίκησης. Τα μέτρα σφίγγουν ή χαλαρώνουν ανάλογα με την σαδιστική διάθεση κάποιων άγνωστων αρμοδίων ή τυράννων. Εδώ θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τα εξής:

Επί χούντας δεν επιτρεπόταν η αγορά Ι.Χ. αυτοκινήτου τρακτέρ, επαγγελματικού αυτοκινήτου κλπ. Στη συνέχεια άρχισε να επιτρέπεται. Δεν δίνανε όμως άδειες οδήγησης. Το μέτρο αυτό συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Είναι πολύ χαλαρό για τα Ι.Χ., αλλά εξακολουθεί να ταλαιπωρεί εκατοντάδες αγρότες που δεν μπορούν να πάρουν άδεια οδήγησης «γεωργικά ελκυστήρος». Άλλους κόβουν συνέχεια στις εξετάσεις κι άλλους δεν τους καλούν καθόλου για εξετάσεις για δύο ή τριολόκληρα χρόνια.

Δεν μπορεί να υπάρξει μεγαλύτερη διοικητική ταλαιπωρία από εκείνη που υφίσταται ένας Μουσουλμάνος που θέλει να ανοίξει κάποιο μαγαζί.

Κάποτε εκατοντάδες μέλη της Μειονότητας δεν μπορούσαν να πάρουν διαβατήριο. Κι αυτό εν πλήρει δημοκρατία. Στη συνέχεια άρθηκε το μέτρο. Πρόσφατα σε μερικούς μειονοτικούς άρχισαν να δίνουν διαβατήρια μονοετούς ισχύος και για ένα μόνο ταξίδι, αντί για το κανονικό διαβατήριο.

Κάθε από όλες αυτές τις συνθήκες φυσικά οργιάζουν εφορία, η αστυνομία, ο χαφιεδισμός, η ρουφάνια.

Η Μειονότητα είναι πρόσφορη για να ικανοποιηθεί καθένας την οποιαδήποτε διαστροφή του.

Μπορεί να αναφέρει κανείς πάρα πολλά. Με λίγα λόγια, στη Θράκη υπάρχουν Έλληνες και Τούρκοι με πιο σκοταδιστική και ρατσιστική έννοια του διαχωρισμού αυτού σε βάρος των Τούρκων.

ελλάδα-τουρκία

Οργανώσεις της τουρκικής αριστεράς μιλούν για το «Νταβός»

ΤΗΚΡ-С

Η συνάντηση Παπανδρέου-Οζάλ και το πάγωμα των προβλημάτων μεταξύ των 2 χωρών, πηγάζει από τα εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα, κύρια της Τουρκίας, αλλά και της Ελλάδας.

Η Ελλάδα έχει προβλήματα εσωτερικά, οικονομικά και πολιτικά, συγχρόνως με πολεμικές απειλές.

Τα αίτια που ώθησαν την Τουρκία σ' αυτή τη συμφωνία σχετίζονται και με εσωτερικά της προβλήματα και με τις πιέσεις που δέχεται από τις ΗΠΑ, την Ευρώπη, και την κατάσταση της περιοχής.

Αναλυτικά στα εσωτερικά προβλήματα αναφέρουμε:

1. Οικονομική κρίση (το εξωτερικό χρέος είναι 41 δισ. δολ.).
2. Ασταμάτητη εσωτερική πολιτική αναταραχή.
3. Τεταμένες σχέσεις με όλους τους γείτονες: Ιράν, Συρία, Βουλγαρία, Ελλάδα.
4. Η Τουρκία στα πλαίσια της αίτησής της για ένταξη στην ΕΟΚ, επιθυμεί να άρει τα εμπόδια της Ελλάδας, όσον αφορά τις πιεσώσεις που θα πάρει από την Ευρώπη.
5. Η αναταραχή που έχει δημιουργήσει ο πόλεμος Ιράν-Ιράκ.
6. Η επιθυμία της Τουρκίας να μειώσει την υποστήριξη της Ελλάδας στον αγώνα του Κουρδιστάν, και
7. Να δυσκολέψει τη ζωή των Τούρκων επαναστατών στην Ελλάδα.

Οι λόγοι που ώθησαν την Ελλάδα, σ' αυτή την συνάντηση: 1) Να ελαφρώσει η οικονομική και πολιτική της κρίση. 2) Να μειώσει τις απειλές του πολέμου.

Η κυβέρνηση της Τουρκίας αναγκάστηκε και σε παραχωρήσεις, σ' αυτές τις συνομιλίες π.χ.

— Δεν πήγε στη Χάγη το πρόβλημα του Αιγαίου.

— Προγραμματίζει αποχώρηση μέρους του τουρκικού στρατού από την Κύπρο.

— Συζητά για ομόσπονδο κράτος στην Κύπρο, ενώ μέχρι τώρα μιλούσε για δύο Δημοκρατίες.

— Συζητά για επιστροφή ελληνικών πε-

ριουσίων που είχαν κατασχεθεί το 1964, κ.λ.π.

Ποιά είναι τα συμφέροντα των ΗΠΑ και της Ευρώπης, που κύρια οφελούνται και έπαιξαν ρόλο σ' αυτή τη συνάντηση;

1. Οι ΗΠΑ, θέλουν να φορτώσουν στην Τουρκία νέους ρόλους για την Μέση Ανατολή. Έχουν, ακόμη, σχέδια για Ισραηλοποίηση της Τουρκίας.
2. Θέλουν μια Τουρκία χωρίς προβλήματα μετά τη συμφωνία αφοπλισμού που υπέγραψαν με την Σοβιετική Ένωση. Καταργούνται οι πύραυλοι μέσου βεληνεκούς, μειώνεται ο αριθμός του στρατού (ως γνωστόν η Τουρκία έχει τους περισσότερους στρατιώτες του ΝΑΤΟ μετά τις ΗΠΑ).
3. Βελιώνοντας τις σχέσεις τους με την Ελλάδα οι ΗΠΑ θα μπορέσουν να λύσουν καλύτερα τα προβλήματα των πυραύλων και βάσεων. Τα συμφέροντα της ΕΟΚ απ' την άλλη επιβάλλουν χώρες-μέλη με σταθερότητα στην περιοχή τους.

Η συμφωνία αυτή μπορεί να έχει και προσωρινά θετικά αποτελέσματα: Θα μπορέσει να φέρει κοντά τους λαούς Τουρκίας και Ελλάδας, που είναι ή πρέπει να είναι φίλοι. Θα ζωντανέψει τις πολιτιστικές ανταλλαγές. Θα δημιουργηθεί μια, έστω και

μικρή, οικονομική και κοινωνική προσέγγιση. Η προσέγγιση όμως όπως και η ύφεση μεταξύ των δύο χωρών είναι προσωρινές γιατί η τουρκική πολιτική βασίζεται, σημαντικά, στο σωβινισμό αλλά και η Ελληνική μπουρζουαζία, σε μικρότερο βαθμό, ακολουθεί σωβινιστική πολιτική. Η ασταθής δομή της περιοχής και ιδίως της Τουρκίας είναι ο κύριος λόγος γι' αυτό.

Η πραγματική ειρήνη και φιλία, που επιθυμούν οι λαοί της περιοχής, η απόλαυση της φύσης, της κουλτούρας, της αγάπης είναι δυνατή μόνο με την κοινωνική επανάσταση, την μόνη εναλλακτική λύση που χαράζουν με τα χέρια τους οι εργαζόμενοι λαοί.

ΤΗΚΡ-С/Dev-Savas.
(Λαϊκό Απελευρωτικό κόμμα - Μέτωπο
Τουρκίας / Επαναστατικός Πόλεμος)
Επιτροπή Ελλάδας

AURURA' DA DEV-GENG

Η νέα πορεία στις σχέσεις Τουρκίας και Ελλάδας, που ξεκίνησε με την συνάντηση του Νταβός, δεν γεννήθηκε από τις δικές τους ανάγκες. Ο ιμπεριαλισμός χρειάζεται το «Νταβός», λόγω της δυναμικής του αντιιμπεριαλιστικού αγώνα, γενικά στη Μέση Ανατολή, και ειδικά στο Κουρδιστάν.

Τα καθήκοντα που επιδίωξε ο ιμπεριαλισμός να επωμισθεί η Τουρκία, ιδιαίτερα μετά το 1980, μέσα από τις διμερείς συμφωνίες στο όνομα της ασφάλειας της Νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ και οι επιθέσεις της Τουρκίας στο Κουρδιστάν (και στο Ιρακινό Κουρδιστάν), είναι στοιχείο της σημασίας που έχει η Τουρκία για τον ιμπεριαλισμό στην περιοχή.

Μ' αυτή την έννοια, ο τουρκικός φασισμός έχει ανάγκη από μια κατάσταση, κατά την οποία οι αντιθέσεις του, ειδικά με την Ελλάδα και γενικά με την Ευρώπη (ΕΟΚ), θα είναι αμβλυμένες. Αυτό είναι αναγκαίο και των συμφερόντων του ιμπεριαλισμού.

Τι όφελος μπορούν να έχουν απ' αυτό οι λαοί μας;

Η εκθρόνιση μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας, τεχνητά δημιουργημένη, πήγαινε, για μια περίοδο, από τις ανάγκες του ιμπεριαλισμού. Με την απειλή της Τουρκίας, η αντίδραση της Ελληνικής κοινής γνώμης για τις βάσεις, εξουδετερωνόταν, ως ένα βαθμό.

Τώρα θα σταματήσουν οι πολεμικές δαπάνες της Ελλάδας; Όχι. Θα φύγουν οι αμερικανικές βάσεις, επειδή οι σχέσεις με την Τουρκία μπήκαν σε νέα φάση; Όχι. Γιατί αυτές οι δαπάνες και οι διμερείς συμφωνίες πηγάζουν από τις ανάγκες (ανάγκες αγοράς) των διεθνών ιμπεριαλιστικών μονοπωλίων όπλων.

Έτσι, όχι μόνο οι λαοί των δύο χωρών, δεν έχουν κανένα συμφέρον από το σόου του Νταβός, αλλά αντίθετα ο ιμπεριαλισμός θα επιτεθεί ακόμα πιο πολύ στους λαούς της Μέσης Ανατολής, μέσω της Τουρκίας, που έχουν αμβλυνθεί, ως ένα βαθμό, οι τεχνικές αντιθέσεις της.

ΤΟ ΝΤΑΒΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΑΓΙΑΤΗ, ΜΕ ΤΗ ΜΑΣΚΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΕΛΙΑΣ. ΖΗΤΩ Η ΑΔΕΛΦΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΚΑΙ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ.

Avrura 'da Dev-Genc
(Επαναστατική Νεολαία στην Ευρώπη)

ΤΔΚΡ

Ο Οζάλ και ο Παπανδρέου, συναντήθηκαν στην πόλη Νταβός της Ελβετίας, στα πλαίσια μιας διεθνούς οικονομικής συνάντησης. Είχε ανακοινωθεί ότι η συνάντηση είχε στόχο την έναρξη ενός «διαλόγου», για την επίλυση των προβλημάτων μεταξύ των δύο χωρών. Στις ανακοινώσεις που έγιναν μετά την συνάντηση, ανακοινώθηκε ότι οι συζητήσεις έγιναν μέσα σε ένα αρκετά θετικό, για αρχή κλίμα, για την επίλυση των προβλημάτων και την ανάπτυξη των σχέσεων. Επίσης πολύς λόγος έγινε για «φιλία» και «ειρήνη».

Τι εκφράζει αυτός ο «διάλογος» για τους εργαζόμενους των δύο χωρών.

Πρέπει πρώτα να τονίσουμε το εξής: Τα προβλήματα σε σχέση με την Κύπρο και το Αιγαίο, δεν είναι προβλήματα μεταξύ των

δύο χωρών, αλλά προβλήματα μεταξύ των εκμεταλλευτριών, κυρίως των τάξεων, των δύο χωρών. Να πλάσσουμε τέτοια και παρόμοια προβλήματα, που έχουν ταυτόχρονα να κάνουν και με τις δύο υπερδυνάμεις, σαν «εθνικά προβλήματα», «προβλήματα που ενδιαφέρουν τα συμφέροντα του έθνους» σημαίνει ότι χρησιμοποιείς τις μάζες, στην πολιτική σου της εκμετάλλευσης και της λεηλασίας, θολώνεις τη συνείδηση και το δρόμο τους.

Με τον ίδιο τρόπο είναι φανερό το νόημα των λέξεων «φιλία» και «ειρήνη», όταν προφέρονται από αυτούς, που επί χρόνια προσπαθούν να στρέψουν τους λαούς των δύο χωρών, τον έναν ενάντια στον άλλον, που δηλητηριάζουν τις εργαζόμενες μάζες με ρατσιστικά-σωβινιστικά αισθήματα και που γι' αυτό δεν διστάζουν να χρησιμοποιήσουν τα πιο απαίσια μέσα και μεθόδους.

Το πρόβλημα είναι το εξής: Τί υπάρχει πίσω από «το λιώσιμο των πάγων», για ποιο λόγο ο σκυλοκαυγάς, που συνεχίζεται από χρόνια, αρχίζει να δίνει τη θέση του στη «φιλία»;

Το γεγονός ότι οι πιο ευχαριστημένοι από την «ύφεση» μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας και από την συνάντηση Παπανδρέου-Οζάλ, σαν μια έκφρασή της, είναι εκτός από τους δυτικοευρωπαίους ιμπεριαλιστές, οι ιμπεριαλιστές των ΗΠΑ, δίνει μια ιδέα πάνω σ' αυτό το θέμα. Η Τουρκία και η Ελλάδα είναι μέλη του ΝΑΤΟ. Οι μεταξύ

τους αντιθέσεις και προστριβές επιρρέαζαν, αναπόφευκτα, αρνητικά τις σχέσεις με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, δημιουργώντας προβλήματα. Μετά την πτώση της χούντας των συνταγματαρχών στην Ελλάδα, υπήρξε μια μακριά περίοδος έντασης στις Ελληνοαμερικανικές σχέσεις. Λόγω της αντίθεσης του Ελληνικού λαού, η ελληνική αντίδραση δεν μπορούσε να εκπληρώσει τις απαιτήσεις των ΗΠΑ που είχαν επιβάλλει και υποστηρίξει την χούντα. Άρchiσαν συζητήσεις για αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Μπροστά στις έντονες διαμαρτυρίες του Ελληνικού λαού, ένα μέρος των αμερικανικών και νατοϊκών βάσεων και όπλων, μεταφέρθηκε αλλού. Η ελληνική αντίδραση δεν έκοψε τις σχέσεις της με τις ΗΠΑ, αλλά προσέγγισε κατά καιρούς τους Σοβιετικούς ιμπεριαλιστές. Σίγουρα στο διάστημα που πέρασε, διανύθηκε αρκετός δρόμος για την άρση των «παρεξηγήσεων» μεταξύ των δύο μερών. Όμως δεν έχουν αρθεί αυτές ολότελα. Εάν σ' αυτά τα προβλήματα προστεθούν και εκείνα που προέρχονται από την Ελληνοτουρκική διένεξη, τότε καταλαβαίνουμε ότι οι ΗΠΑ έχουν αρκετούς πονοκεφάλους.

Το θέμα της αναλογίας της «στρατιωτικής βοήθειας» των ΗΠΑ σε Τουρκία και Ελλάδα γίνεται, πάντοτε, σημείο προστριβής και συζήτησης. Η Τουρκία, για να ανανεωθεί η «Αμυντική και Στρατιωτική Συμφωνία Συνεργασίας» (ΑΣΣΣ) θέλει να αλλάξει η αναλογία των 7/10. Για το λόγο αυτό δεν υπο-

γράφει την ανανέωση της συμφωνίας. Βέβαια τα προβλεπόμενα της ΑΣΣΣ εξακολουθούν να εφαρμόζονται στην πράξη, αλλά οι ΗΠΑ θέλουν να σιγουρέψουν την ανανέωση. Παράλληλα η Ελλάδα δεν δέχεται, με κανένα τρόπο, την αλλαγή του 7/10. Η προστριβή της Τουρκίας με την Ελλάδα δεν δημιουργεί προβλήματα μόνο στις σχέσεις με τις ΗΠΑ αλλά αντανakλάται και στο ΝΑΤΟ.

Οι ΗΠΑ θέλουν να λείψει το «ψυχρό κλίμα» από τις Ελληνοτουρκικές σχέσεις και από την άποψη της άρσης των προβλημάτων στις αμερικανοτουρκικές και ελληνοαμερικανικές σχέσεις, και από την άποψη της ενίσχυσης του ΝΑΤΟ. Οι ΗΠΑ θέλουν να παραμερισθούν αυτές οι προστριβές, από τις οποίες θέλει να οφεληθεί και ο σοβιετικός ιμπεριαλισμός, και να αρχίσει η συνεργασία για την εφαρμογή αυτών που απαιτούν τα συμφέροντά τους στην περιοχή.

Η προσέγγιση και οι συνομιλίες έγιναν μετά τη συμφωνία των δύο υπερδυνάμεων για τους πυραύλους μέσου βεληνεκούς. Όπως είναι γνωστό σύγχρονα με την εν λόγω συμφωνία, οι ΗΠΑ ξεκίνησαν μια περίοδο έντονων εξοπλισμών με αιπολογίες όπως: «Οι Σοβιετικοί είναι ανώτεροι στα συμβατικά όπλα», να «μπορέσει η Δύση να υπερασπισθεί (!) τον εαυτό της απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο επίθεσης», να «εξασφαλισθεί η ισορροπία», κ.λπ.

Η δέθεν συμφωνία για τον περιορισμό

των πυραύλων μέσου βεληνεκούς αποτέλεσε το άλλοθι για περισσότερους εξοπλισμούς, πριν από την συμφωνία! Η νέα στρατηγική των ΗΠΑ, που έχει στόχο την σε μεγαλύτερες διαστάσεις στρατιωτικοποίηση των οικονομιών προβλέπει τον εκσυγχρονισμό των όπλων και των στρατιωτικών μέσων, πρώτα απ' όλα των χωρών-μελών του ΝΑΤΟ.

Ζητείται από τις ΗΠΑ η τοποθέτηση νέων πυραύλων, που αναπτύσσονται σε αρκετές χώρες, με τρόπο που θα καλύψει το κενό, που θα δημιουργήσει η απομάκρυνση των πυραύλων μέσου βεληνεκούς. Η προσέγγιση Τουρκίας-Ελλάδας είναι ταυτόχρονα ένα κομμάτι της νέας στρατηγικής εξοπλισμών των ΗΠΑ. Η Τουρκία είναι από τις πρώτες υποψήφιες χώρες, στις οποίες θα γίνει ο «εκσυγχρονισμός», συμπεριλαμβανομένης και της τοποθέτησης των τακτικών πυραύλων. Και είναι φανερό, ότι γι' αυτό το λόγο, οι ΗΠΑ θέλουν μια Ελλάδα που δεν θα δημιουργεί προβλήματα, αλλά αντίθετα, μια Ελλάδα που θα είναι περισσότερο ανοικτή στις βάσεις και στους πυραύλους τους. Ο «διάλογος» μεταξύ Τουρκίας-Ελλάδας, είναι ταυτόχρονα και ένα βήμα γι' αυτό.

T.D.K.P.(Επαναστατικό Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας)

ΚΚΤ/ΜΛ

Οι αντιθέσεις μεταξύ της Τουρκικής και της Ελληνικής κομραδορικής μπουρζουαζίας, υπάρχουν από την εποχή της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η αντίθεση αυτή, εντάθηκε ιδιαίτερα την περίοδο της Κεμαλικής επανάστασης, μετά την κατάκτηση της οικονομίας από την κομραδορική μπουρζουαζία η οποία ήταν Τουρκική και μουςουλμανική, και η οποία έφθασε μέχρι τις μέρες μας. Δηλαδή αυτό που σήμερα παρουσιάζεται σαν Ελληνοτουρκική αντίθεση, είναι η αντίθεση μεταξύ των κομραδύρων των δύο χωρών. Μ' αυτήν, και προσθέτοντάς της διαρκώς εθνικιστικά αισθήματα, οι κυρίαρχες τάξεις, προσπαθούν να κοιμήσουν τους δύο λαούς και να τους εκμεταλλευτούν. Όμως συνδεδεμένες όπως είναι με τους Νατοϊκούς ιμπεριαλιστές, μπορούν και συμβιβάζονται στις περιπτώσεις που κινδυνεύει το status του ΝΑΤΟ.

Στο συμβιβασμό που γίνεται σήμερα, φαίνεται ότι υπάρχει το σχέδιο, να αρθούν οι διαφωνίες μεταξύ των δυνάμεων του ΝΑΤΟ, και να δημιουργηθεί μια συμπαγής ενότητα, ενάντια στο αντίπαλο μπλόκ, στην Μέση Ανατολή.

Δεν υπάρχει τίποτα θετικό από αυτόν τον συμβιβασμό για τους δύο αδελφούς λαούς, γιατί ο συμβιβασμός είναι το αποτέλεσμα του παζαρέματος των ταξικών συμφερόντων των δύο κυρίαρχων τάξεων, και δεν υπάρχει καμμία εγγύηση ότι αύριο δεν θα γίνουν ξανά εχθροί.

Αυτό που εγγυάται την αδελφοσύνη των λαών, στις δύο όχθες του Αιγαίου, είναι η ανατροπή των κυρίαρχων τάξεων που τους κάνουν εχθρούς.

Αυτό γίνεται μόνο με το ύψωμα της σημαίας της επανάστασης, ενάντια στον ιμπεριαλισμό, τον κοινό εχθρό των δύο λαών, και στους ανημποσώπους του μέσα στις δύο χώρες. Δεν υπάρχει άλλος δρόμος για την διαρκή αδελφοσύνη και την ειρήνη.

ΚΚΤ/Μ-Λ (Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας Μαρξιστικό-Λενινιστικό) Αντιπροσωπεία Ελλάδας

Η συζήτηση για την διέξοδο από την κρίση...

Τον τελευταίο καιρό αναπτύσσεται μιά συζήτηση για την «διέξοδο από την κρίση». Η αριστερά πρωτοστατεί σ' αυτή την συζήτηση αλλά, όταν δεν κενολογεί, ανακαλύπτει τις «αρετές του ρεαλισμού» κάνει «θετικές προτάσεις» και εξαντλεί την ευφυΐα της στην αναζήτηση «οικονομικών πόρων για την άλλη ανάπτυξη».

Όμως το πρόβλημα είναι πραγματικό. Όσο οι μόνες λύσεις που προτείνονται είναι αυτές του αστισμού η κρίση του Κινήματος θα οξύνεται.

Πιστεύουμε ότι μια συζήτηση για την διέξοδο από την κρίση έχει νόημα για την αριστερά - εάν επιθυμεί δικαίως να ονομάζεται αντικαπιταλιστική - εάν αποδαφνιστεί ότι όσοι συμμετέχουν στην συζήτηση συμφωνούν εκ των προτέρων στην απάντηση των ερωτημάτων: «διέξοδος από τί και προς τα πού» και «προς όφελος ποιού;».

Με αυτή την έννοια λοιπόν - και χωρίς να αυταπατώμεθα ότι απαντάμε στο πρόβλημα δημοσιεύουμε ορισμένες απόψεις που αφορούν:

- Την επικαιρότητα της συζήτησης επαναπροσανατολισμού του Κινήματος στο έδαφος της «διπλής» κρίσης του κράτους πρόνοιας και της αριστεράς.

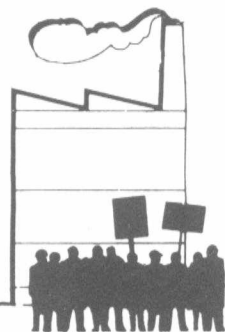
Μια γενική οπτική που είναι αναγκαία για την διατήρηση ανεξάρτητης ταξικής στάσης και βεβαίως την συγκρότηση μιας αντικαπιταλιστικής πολιτικής όπως και τα αιτήματα, τις πρωτοβουλίες, τις μορφές πάλης και τις κοινωνικές συμμαχίες που απαιτούνται για τον επαναπροσανατολισμό του κινήματος.

Τα κείμενα είναι κάπως «αφαιρετικά» αλλά επιφυλασσόμαστε να προχωρήσουμε στα επόμενα τεύχη. Από κάπου πρέπει να αρχίσουμε...

Νίκος Γιαννόπουλος
Θανάσης Τσακίρης
Όλγα Χαρίτου

κράτος και αριστερά... από την «πρόνοια» στην κρίση...

Η στρατηγική του «κράτους πρόνοιας» περνάει την μεγαλύτερη κρίση της. Κατ' αρχήν πρόκειται για κρίση αυτού καθ' εαυτό του μοντέλου διαχείρισης όπως συγκροτήθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και ιστορικά καταγράφηκε ως «κράτος πρόνοιας» ή «κοινωνικό κράτος». Αυτή η κρίση συνίσταται στην αδυναμία του «κράτους πρόνοιας» αφ' ενός - αρχικά - να διατηρήσει σε ικανοποιητικά επίπεδα το ποσοστό κέρδους των καπιταλιστών και στην ανικανότητά του αφ' ετέρου - στην συνέχεια - να εξασφαλίσει το βιοτικό επίπεδο των μισθωτών και των λαϊκών στρωμάτων που υφίστανται τις οδυνηρές συνέπειες της οικονομικής κρίσης της τελευταίας δεκαπενταετίας. **Παράλληλα όμως αυτή η κρίση του «κράτους πρόνοιας» είναι και κρίση πολιτικής αξιοπιστίας και «οράματος» όλων όσων προσανατόλισαν το εργατικό κίνημα και τους κοινωνικούς αγώνες στην διεκδίκηση της επέκτασης αυτού ακριβώς του κράτους.**

Το τέλος του «κοινωνικού κράτους» και η διαδοχή του από το «κράτος-κρίση» διαρρηγνύει τον κοινωνικό ιστό και μεσοπρόθεσμα λειτουργεί αποσυνθετικά για την κοινωνία, σπρώχνοντάς την σε συντηρητικές επιλογές: αυτό συμβαίνει

τουλάχιστον, μέχρι να εμφανιστούν τα υποκείμενα που θα είναι ανταγωνιστικά απέναντι **και** σ' αυτή την νέα κατάσταση, όπως συνέβη κατά την διάρκεια της περιόδου του μεσοπολέμου αλλά και στην δεκαετία '65-'75. Αυτή η αλλαγή όμως λειτουργεί πολύ περισσότερο αποσυνθετικά - και χωρίς ελπίδα διεξόδου - για την «καθεστωτική αριστερά», τον κατ' εξοχήν φορέα της ιδεολογίας του «κράτους πρόνοιας».

«Παλαιοντολογικές αναβιώσεις» και «τεραρόμορφα υβρίδια» που επί δεκαετίες ευνοούσαν τα κινήματα με το «όραμα» του ολοκληρωτισμού και της καθυστέρησης και την «πάλη» για την διεύρυνση της δημοκρατίας, την ανάπτυξη, την συμμετοχή, την παραγωγικότητα κ.λπ. εισπράττουν τώρα πλέον όχι μόνο τις συνέπειες της παρακμής του «κράτους πρόνοιας» αλλά και τις «αμαρτίες» της ακμής του. Το οικονομικό και κοινωνικό «θαύμα» των προηγούμενων δεκαετιών που τόσο λάτρεψε η αριστερά από την εποχή του Τορέζ ως τα χρόνια του «συμφώνου της Μονκλόα» και του «ιστορικού συμβιβασμού» αυτό το «θαύμα» όλο και περισσότερο αποκαλύπτεται ότι δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την καταστροφική - για τους ανθρώπους και την φύση - ποσοπική αύξηση της καπιταλιστικής παραγωγής, από την υπερεκμετάλλευση

των χωρών του «Τρίτου Κόσμου» και την εξαθλίωση των «με-
λαμψών προλετάρων» στις «αλυσίδες» των ευρωπαϊκών ερ-
γοστασίων.

ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΕΧΕΙ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ...

Στο έδαφος αυτής της διπλής κρίσης λοιπόν έχει ανοίξει
μια συζήτηση που αφορά τον προσανατολισμό και την στρα-

τηγική του εργατικού κινήματος. Προφανώς το βασικό κινή-
τρο - και δυστυχώς παράλληλα δείκτης των ορίων της - γι'
αυτή τη συζήτηση είναι η από πολλές πλευρές διαπιστωμένη
πλέον ήττα και αναποτελεσματικότητα τόσο του κινήματος
όσο και της αριστεράς. Όμως υπάρχουν και ορισμένοι άλλοι
λόγοι. Νομίζουμε ότι οι βασικότεροι απ' αυτούς είναι τα νέα
ζητήματα και θεματικές που η καπιταλιστική κρίση / αναδιάρ-
θρωση αναδειχνουν συχνά με οξείς τρόπους όπως και οι εμ-
πειρίες των κινημάτων από πιο αναπτυγμένες χώρες της Ευ-
ρώπης.

**Το μεγαλύτερο μέρος της αριστεράς συμμετέχει σ'
αυτή την συζήτηση, για να προχωρήσει όμως ακόμα
πιο δεξιά...**

Η καθεστωτική αριστερά, όσο απομυθοποιείται ο «υπαρ-
κτός σοσιαλισμός» και κυρίως όσο αναγνωρίζει κι' αυτός τις
«αρετές» του «υπαρκτού καπιταλισμού» όπως η «παραγωγι-
κότητα» ο «ρόλος του ιδιωτικού τομέα», τα «δημιουργικά χα-
ρακτηριστικά του ανταγωνισμού και της αγοράς» κ.λπ. αίρει
τους δισταγμούς και πετάει τα «φύλλα συκής» της, διατυπώ-
νοντας άνετα πλέον, τις «θετικές προτάσεις» και τους «αριστε-
ρούς δημοκρατικούς εκσυγχρονισμούς» της... Αυτή η αριστε-
ρά επιχειρεί να συγκροτήσει την ήττα του κινήματος σε πολι-
τική αντίληψη / πρόταση «μη κινήματος» και να την αξιο-
ποιήσει εκλογικά συσπειρώνοντας αγανακτισμένα αλλά και

απογοητευμένα και εν πολλοίς συντηρητικά στρώματα. Γι'
αυτό η πρότασή της για την «άλλη ανάπτυξη που θα
στηρίζεται στο μαζικό κίνημα» στην ουσία συρρικνώ-
νει «το κίνημα» σε παραγωγική, οικονομική και θεσμι-
κή συνιστώσα του συστήματος γελοιοποιώντας τον
ρόλο του σε επίπεδα πολύ χειρότερα και από τα «συν-
διαχειριστικά» της περιόδου του «κοινωνικού κρά-
τους», ακριβώς γιατί σήμερα το κράτος δεν θέλει ούτε
αυτά...

... ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ...

Δίπλα σ' αυτή την δεξιόστροφη αναζήτηση διεξόδου από
την κρίση αναπτύσσεται μια άλλη συζήτηση με διαμετρικά
αντίθετες κατευθύνσεις. Αναζητά νέες θεματικές, αιτήματα
και μορφές πάλης που να ευνοούν την ριζοσπαστικοποίηση
και ανασύνθεση του εργατικού κινήματος, στοχεύει στην
συγκρότηση ενός συνολικού απορριπτικού λόγου απέναντι
στις επιλογές του συστήματος και διεκδικεί μια προγραμματι-
κή υπέρβαση που ν' αντιστοιχεί στην συγκυρία της καπιταλι-
στικής κρίσης / αναδιάρθρωσης και στις κοινωνικές συνθή-
κες και τύπους που διαμορφώνονται μέσα σ' αυτήν.

Πριν προχωρήσουμε στους λόγους που κάνουν επίκαιρη
αυτή την συζήτηση, στα περιεχόμενα και τους άξονές της να
διευκρινίσουμε κάτι. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο που δυ-
στυχώς μια τέτοια συζήτηση αφορά και απευθύνεται σ' ένα
μικρό τμήμα του εργατικού κινήματος. **Όμως, όπως αυτή
η διαπίστωση δεν μας οδηγεί στην εγκατάλειψη της
συζήτησης και στην «συνδικαλιστική προσαρμογή» έ-
τσι δεν πρέπει να αποτελεί λόγο για «ιδεολογικές απο-
γειώσεις» ή «εναλλακτικές εκκεντρικότητες» που κατα-
λήγουν στην υποτίμηση και εγκατάλειψη των υπαρ-
κτών αιτημάτων των μισθωτών.** Αντίθετα η επιδίωξη συγ-
κρότησης απεργιακών αγωνιστικών συσχετισμών για την α-
ποτελεσματική διεκδίκηση αυτών των αιτημάτων αποτελεί
προϋπόθεση για τις ρήξεις και τις ανακατατάξεις μέσα από τις
οποίες ευρύτερα στρώματα εργαζομένων υιοθετούν και διεκ-
δικούν τις νέες θεματολογίες και αιτήματα.

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ Η ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΠΙΔΕΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ...

Βρισκόμαστε σε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από την
συντηρητικοποίηση της κοινωνίας, την κρίση του συνδικαλι-
στικού κινήματος, τον κατακερματισμό και στις αλληλένδετες
ήττες των αγώνων, την απομαζικοποίηση των συνδικάτων
αλλά και των υπόλοιπων κοινωνικών οργανώσεων, την έλ-
λειψη προοπτικής και την σύγχυση που μαστίζει όλο σχεδόν
το στελεχικό δυναμικό που αποτέλεσε τον κορμό του κινήμα-

τος της προηγούμενης δεκαπενταετίας. Σε μια τέτοια εποχή είναι φυσικό οι τάσεις προσαρμογής να μεγαλώνουν, τα μικρά αιτήματα να προτιμώνται και τα μεγάλα να εγκαταλείπονται, να αποφεύγονται οι κίνδυνοι της μάχης και να συντηρείται η «ασφάλεια» της μόνιμης ήπιας, τα αδιέξοδα να εμφανίζονται ως μοιραία και φυσιολογικά ή εν πάσει περιπτώσει μη αναιρέσιμα και οι προωθημένες και ριζοσπαστικές απόψεις, ενώ ως κριτικές της υπάρχουσας κατάστασης γίνονται δεκτές ευνοϊκά να περιθωριοποιούνται ως προτάσεις πάλης για την ανατροπή της.

Αυτή η περίοδος ωστόσο κυοφορεί και τα στοιχεία που δυνάμει την αναιρούν. Αν αυτό συμβεί ή όχι δεν εξαρτάται μόνο από την ποιότητα, την έκταση και την διάρκεια αυτών των στοιχείων αλλά και από την «υποκειμενική» αξιοποίησή τους. Αυτή η εκτίμηση δεν προκύπτει από κάποιον «ιστορικό οπτιμισμό» (που ούτως ή άλλως δεν τον αρνούμαστε...) αλλά από ορισμένα αντιφατικά και γι' αυτό δυσανάγνωστα χαρακτηριστικά της περιόδου που διανύουμε.

Σχηματικά θα αναφέρουμε τα κυριότερα απ' αυτά:

* Η ανελαστικότητα της κυβέρνησης στην αντιμετώπιση των αιτημάτων των εργαζομένων. Αυτή η στάση μπορεί να προκαλεί απογοήτευση και ηττοπάθεια στην πλειοψηφία των μισθωτών αλλά παράλληλα στερεί από την κυβέρνηση, όταν τις χρειάζεται, πολλές από τις δικλείδες ασφαλείας για την αποφυγή περιφερειακών συνήθως αλλά ισχυρών συγκρούσεων.

* Η βίαιη διάψευση των συλλογικών αυταπατών περί «κοινωνικοποίησης», «συμμετοχής», «δίκαιης αναδιανομής του εισοδήματος» κ.λπ. σε συνδυασμό με την βαθύτατη κρίση στρατηγικής του «κράτους πρόνοιας» που το ΠΑΣΟΚ ανέλαβε να υλοποιήσει και η αριστερά συνεχίζει να διεκδικεί, δημιουργεί κάποιους στοιχειώδεις «χώρους ελευθερίας» για την κίνηση ριζοσπαστικών αντικαπιταλιστικών ιδεών και απεγκλωβίζει ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων που ξεπερνούν τα πρωτόγονα κοινοβουλευτικά διλήμματα και συνεχίζουν - έστω και σε λάθος κατεύθυνσεις - να αναζητούν οράματα και τρόπους υπέρβασης του συστήματος.

* Η αδυναμία της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας να υλοποιήσει με στοιχειώδη έστω αποτελέσματα την ρεφορμιστική πολιτική της, να πετύχει ακόμα κι αυτή την συναρπαστική «ανακούφιση των εργαζομένων»...

* Η καλπάζουσα (ποσοτική και ποιοτική) κρίση των κυρίαρχων συνδικαλιστικών παρατάξεων και η αύξηση - μέσα αλλά όλο και περισσότερο έξω απ' αυτές - ενός «στελεχικού δυναμικού σε κρίση» που έχει βιώσει τις ήττες του σ.κ. και την αναξιοπιστία των παρατάξεων που ανήκε ή ανήκει.

* Η είσοδος στην παραγωγή (και περισσότερο στην Κοινή

Ωφέλεια) νέων ηλικιακά και κοινωνικά στρωμάτων. Αυτά, μπορεί να μην είναι ριζοσπαστικότερα από τα αντίστοιχα της προηγούμενης δεκαετίας αλλά υπόκεινται πολύ λιγότερο στον ιδεολογικό και οργανωτικό έλεγχο της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας (και όταν λέμε «έλεγχο» δεν εννοούμε την αποϊδεολογικοποιημένη - άρα προσωρινή και εύθραυστη - ρουσφετολογική εξάρτηση από το κόμμα εξουσίας) και το κυριότερο δεν έχουν υποστεί τις ήττες της προηγούμενης πε-

ρίοδου.

* Η κύρια αντίφαση της καπιταλιστικής κρίσης / αναδιάρθρωσης, που ενώ διασπά τους κοινωνικούς χώρους, παράλληλα, μέσα από την υπερειδίκευση των λίγων και την μαζική αποειδίκευση και προλεταριοποίηση ισοπεδώνει τις διαφορές, ανοίγει νέα πεδία κοινωνικών συμμαχιών και δυναμικά ενοποιεί τις αντιστάσεις.

* Το κενό συνδικαλιστικής και πολιτικής εκπρόσωπησης που ήδη αντιμετωπίζει - και διαρκώς μεγαλώνει - η πλειοψηφία των ανέργων της νεολαίας. Κενό, που όσο κι αν σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο προς το παρόν καλύπτεται από τα εκλογικά διλήμματα και τις χειριστικές δυνατότητες των κομμάτων, αποτελεί αποσταθεροποιητικό παράγοντα για την ηγεμονία τους και λόγο εκδήλωσης απρόβλεπτων εκρήξεων, όπως έχουμε δει σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Μ' αυτή την έννοια μια συζήτηση πάνω στον επαναπροσανατολισμό του εργατικού κινήματος και τους άξονες πάλης που πρέπει να υιοθετήσει εκτός από αναγκαία είναι και δυνατή. Εξ άλλου η αξία της θα φανεί, όταν στο επόμενο «μεγάλο άλμα», που μπορεί να γίνει για άλλους λόγους, πολλοί θα κατανοήσουν πόσο η έκβασή του θα εξαρτηθεί από την πορεία αυτής της συζήτησης και την ετοιμότητα των υποκειμένων που την διεξήγαν.

Ν.Γ.

μια αντικαπιταλιστική πολιτική δεν έχει τίποτα κοινό με τις ανάγκες και τις επιλογές του συστήματος

Αναζητούμε τρόπους και περιεχόμενα και επιδιώκουμε μια πολιτική που να συνδέουν τους αγώνες των εργαζομένων για τις «άμεσες ανάγκες» με την προοπτική του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού, χωρίς αυτή η τελευταία να μένει στο επίπεδο της αφηρημένης προπαγάνδας και μόνο. Αν κάτι τέτοιο για να **υλοποιηθεί** προϋποθέτει γενικότερες ανακατατάξεις που απελευθερώνουν «κοινωνικό δυναμικό», αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να **επιδιωχθεί** από σήμερα. Να επιδιωχθεί μέσα από επιχειρηματολογίες και «πρόγραμμα» που θα απαντούν συνολικά στον αστικό πολιτικό λόγο και στα ευνουσιστικά «προγράμματα δράσης» της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας. Ακόμα, να διεκδικηθεί μέσα από αιτήματα και μορφές πάλης, που θα **τείνουν** να μετατρέπουν κάθε απεργιακό αγώνα από μια απλή «σύγκρουση εργασίας» σε μια σύγκρουση με στοιχεία «εργατικής αντιεξουσίας» και μετωπικής αντιπαράθεσης με την κυβέρνηση και το κράτος.

Η τάση του κεφάλαιου να αμφισβητεί χρόνιες κατακτήσεις των μισθωτών (ωράριο, μισθοί, ασφάλιση, συνδ. δικαιώματα κ.λπ.) δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με την αυτολογοκρισία των αιτημάτων και τον αυτοπεριορισμό των αγώνων, που έχει επιβάλει η συνδικαλιστική γραφειοκρατία στο εργατικό κίνημα αλλά με την ακριβώς αντίθετη τακτική. Καμιά κυβέρνηση δεν είναι διατεθειμένη να «εκτιμήσει» τον ρεαλισμό των εργαζομένων και να κάνει «λογικές» παραχωρήσεις· εκμεταλλεύεται την υποχωρητικότητα τους και εντείνει την επίθεσή της. Αντίθετα η κυβέρνηση υποχωρεί μόνο όταν εντείνονται οι διεκδικήσεις και γενικεύεται η αναταραχή ακριβώς για να προλάβει τα «χειρότερα» δηλ. την συνολική αμφισβήτηση της εισοδηματικής/οικονομικής πολιτικής της.

Εξ άλλου η **κρίση αποτελέσματος και προοπτικής**, που μαστίζει το σ.κ. επιβάλλει νέες πηγές έμπνευσης και αυτοπεποίθησης για τους μισθωτούς. Με αυτή την έννοια η άρση της αυτολογοκρισίας, η διατύπωση και διεκδίκηση «μεγάλων αιτημάτων», όσο δύσκολη κι αν φαίνεται, είναι ο μόνος τρόπος για να προσελκύσει και να ενοποιήσει τους εργαζόμενους (π.χ. η μεγάλη απεργία των Γερμανών μεταλλουργών για το 35ωρο το 1984).

Το εργατικό κίνημα δεν μπορεί να κινηθεί και να αναπτυχθεί, αν δεν ξεπεράσει συνολικά τα πλαίσια του αστικού πολιτικού λόγου και των ιδεολογημάτων του περί «εθνικής οικονομίας», «ομοψυχίας», «ανάπτυξης», «παραγωγικότητας» κ.λπ.

Είναι «αλληλογρονθοκοπούμενη» και αναποτελεσματική η πολιτική της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, που από την μια επιχειρεί να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της κρίσης και της κυβερνητικής πολιτικής και από την άλλη καλεί την κυβέρνηση να διαλέξει «με τα μονοπώλια ή με το λαό» ή -

ακόμα χειρότερα - συμμερίζεται τον «εθνικό στόχο» της «ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας»... Είναι σαφές: **η συμφωνία της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας με τις κεντρικές επιλογές του αστισμού και η συρρίκνωση της διαφωνίας της στον τρόπο εφαρμογής τους, ευνοούζει το κίνημα και καθιστά την αστική πρόταση διεξόδου από την κρίση ακόμα πιο αξιόπιστη.**

Το ΠΑΣΟΚ πριν περάσει στην ανοικτή επίθεση απέναντι στους μισθωτούς, είχε πείσει ιδεολογικά και πολιτικά για την αναγκαιότητα του προγράμματος της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης με την αμέριστη συνδρομή της εκσυγχρονιστικής και δημοκρατικής αριστεράς. Πρώτα νίκησε πολιτικά και μετά επιτέθηκε - και νίκησε - κοινωνικά.

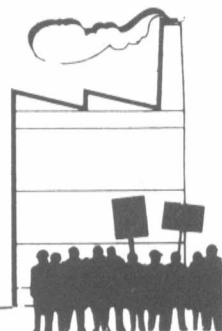
Μ' αυτή την έννοια η ανασύνθεση του εργατικού κινήματος απαιτεί ένα συνολικό απορριπτικό λόγο και ένα ριζικά διαφορετικό σύστημα/σχέδιο των αναγκών του. Ένα τέτοιο σχέδιο δεν θα τύχει της καθολικής αποδοχής των μισθωτών αλλά θα εξοπλίζει και θα εμπνεύσει τα μαχητικότερα τμήματά τους. Έτσι κι' αλλιώς αυτά τα τμήματα έχουν απομείνει - αλλά ευνουσισμένα και για την «τιμή των όπλων» - να πλαισιώνουν τις «ρεαλιστικές απεργίες» της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας...

Συνοπτικά λοιπόν μια ανεξάρτητη ταξική πολιτική διακρίνεται από την αυτονομία της απέναντι στις επιλογές του κεφάλαιου και του κράτους, όσο «κοινωνικές» και προφανείς αν φαίνονται αυτές· την τάση της να αρνείται την δυνατότητα του κεφάλαιου να παράγει ό,τι θέλει και να το διανέμει όπως θέλει· την άσκησή της από όργανα άμεσης δημοκρατίας· την επιδίωξή της να συνδυάσει τα άμεσα αποτελέσματα με την ριζοσπαστικοποίηση ευρύτερων τμημάτων του πληθυσμού μέσα από μορφές κοινωνικής αλληλεγγύης· την «φιλοδοξία» της - αν θέλει να ορίζεται και ως αντικαπιταλιστική πολιτική - όλα αυτά να συγκλίνουν στην αποδιάρθρωση/αποσταθεροποίηση του συστήματος.

Όλα τα παραπάνω ίσως φαντάζουν ολίγον «ιδεολογικά» και αφηρημένα αλλά όσοι έχουν δοκιμάσει την «συνδικαλιστική σχιζοφρένεια» όπου «κομμουνιστές» πρωτοστατούν σε πρωτοβουλίες για την «ανάπτυξη» και την «παραγωγικότητα» και «αντικαπιταλιστές» κόπτονται υπέρ του «εξορθολογισμού» και της «αξιοκρατίας» ίσως κατανοήσουν την σκοπιμότητά τους.

για τα μεγάλα αιτήματα και τις νέες κοινωνικές συμμαχίες...

Ζούμε σε μια εποχή που οι μισθωτοί είναι γενικά «μόνοι». Οι άλλες δυό κατηγορίες που δέχονται την μετωπική επίθεση του κεφάλαιου και του κράτους και υφίστανται τις οδυνηρές συνέπειες της κρίσης, οι άνεργοι και η νεολαία, δεν διαθέτουν την κοινωνική συνοχή και οργάνωση για να αντισταθούν αποτελεσματικά στον κατακερματισμό και την ατομικοποίηση. Οι εκρήξεις στον φοιτητικό και μαθητικό χώρο για πολλούς λόγους δεν μπορούν να συνδεθούν συγκεκριμένα με το συνδικαλιστικό εργατικό κίνημα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν πρέπει να προβάλλεται η πολιτική του συντονισμού τους.

Ακόμα, ζούμε σε μια εποχή που ενώ το προλεταριάτο (με την ακριβή έννοια του όρου) μειώνεται λόγω των απολύσεων, της έλλειψης επενδύσεων κ.λ.π., οι «προλετάριοι» (αυτοί που ζουν αποκλειστικά από το πούλημα της χειρωνακτικής ή μισοπνευματικής-μισοχειρωνακτικής εργασίας τους ή αναζητούν κάτι τέτοιο) αυξάνουν.

Δίπλα στην εργατική τάξη και τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα, της κοινής ωφέλειας και του δημόσιου αναπτύσσεται μια πολυπληθέστατη κατηγορία εργαζομένων «με το κομμάτι», υποαπασχολούμενων, ανέργων κ.λ.π., που ενώ τα προβλήματά τους είναι σε μεγάλο βαθμό κοινά μ' αυτά των εργαζομένων, δεν έχουν την στοιχειώδη ενότητα μαζί τους.

Όλο αυτό το κοινωνικό δυναμικό, ατομικοποιημένο καθώς είναι, αποτελεί στην πλειοψηφία του, αντικείμενο «πελατειακής» εκμετάλλευσης και χειραγωγείται από τους κομματικούς «χειριστικούς» μηχανισμούς· όμως αυτό το δυναμικό αντιμετωπίζει ένα σημαντικό κενό κοινωνικής και πολιτικής εκπροσώπησης, που «υπό ορισμένες συνθήκες» μπορεί να το οδηγήσει σε απρόβλεπτες εκρήξεις.

Το σ.κ. δεν έχει πάρει καμιά πρωτοβουλία απεύθυνσης σ' όλες αυτές τις κοινωνικές κατηγορίες. Με στενά «επαγγελματικά» και οικονομικά αιτήματα και σε βαθιά κρίση το ίδιο, το σ.κ. περιορίζεται σε γενικούς αφορισμούς κατά της ανεργίας. Όμως η συμμαχία του μ' αυτό το δυναμικό αποτελεί όρο ύπαρξης και για το ίδιο το σ.κ.

Ειδικά στις μεγαλουπόλεις αναπτύσσεται ένα ευρύ κοινωνικό πεδίο για την ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών, που με άξονες:

Την μείωση του χρόνου εργασίας σε 35 ώρες την εβδομάδα με απορρόφηση του αντίστοιχου αριθμού ανέργων.

Το επίδομα ανεργίας χωρίς προϋποθέσεις.

Την φτηνή και επιδοτούμενη στέγη για όλους.

Τις μαζικές, δωρεάν συγκοινωνίες.

Την ανάπτυξη κοινωνικών υπηρεσιών σε επίπεδο

τοπικής αυτοδιοίκησης.

• Την δωρεάν και ολοκληρωμένη ασφάλιση/περίθαλψη για όλους τους πολίτες

μπορούν να οδηγήσουν στην εμφάνιση και ανάπτυξη ενός πραγματικά κοινωνικού εργατικού κινήματος.

Η παράδοση του ελληνικού σ.κ., όπως και η παντελής έλλειψη κοινωνικής οργάνωσης των ανέργων, των υποαπασχολούμενων και της μεγάλης πλειοψηφίας της νεολαίας (που ακόμα κι' όταν εργάζεται δεν «πολυσυνάζει» στα συνδικάτα...) οπωσδήποτε αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες για μια τέτοιου τύπου κοινή δράση.

Όμως η πρωτοβουλία για την συγκρότηση και στην Ελλάδα ενός Συνδικάτου Ανέργων σε συνδυασμό με μειοψηφικές ίσως αλλά καταλυτικές σ' αυτή την φάση πρακτικές κοινωνικής αλληλεγγύης και αυτοάμυνας από τμήματα του σ.κ., μπορεί να εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις γι' αυτή την κοινή δράση.

Μια πολιτική «μεγάλων αιτημάτων» και διεύρυνσης των συμμαχιών του εργατικού κινήματος, πρέπει να είναι και πολιτική προβολής και υποστήριξης όλων των αντιστάσεων απέναντι στην κυβερνητική πολιτική του προληπτικού ελέγχου και της κατηγοριοποίησης των πολιτών· των ΜΑΤ και της κατασκευής ενόχων· του αντινεολαϊστικού ρατσισμού και της πειθάρχησης των νέων· της στρατιωτικοποίησης και του μιλιταρισμού. Πρέπει να είναι μια πολιτική συνολικά ανταυταρχική και αντιεξουσιαστική. Εξ άλλου στα στρώματα που θίγονται από τους τομείς της κυβερνητικής πολιτικής, που προαναφέραμε, το εργατικό κίνημα με μια πολιτική αλληλεγγύης απέναντί τους θα βρει τους πιο συνεπείς συμμάχους του· ανήκουν κι' αυτά «στης γης τους κολασμένους»...

Ν.Γ.

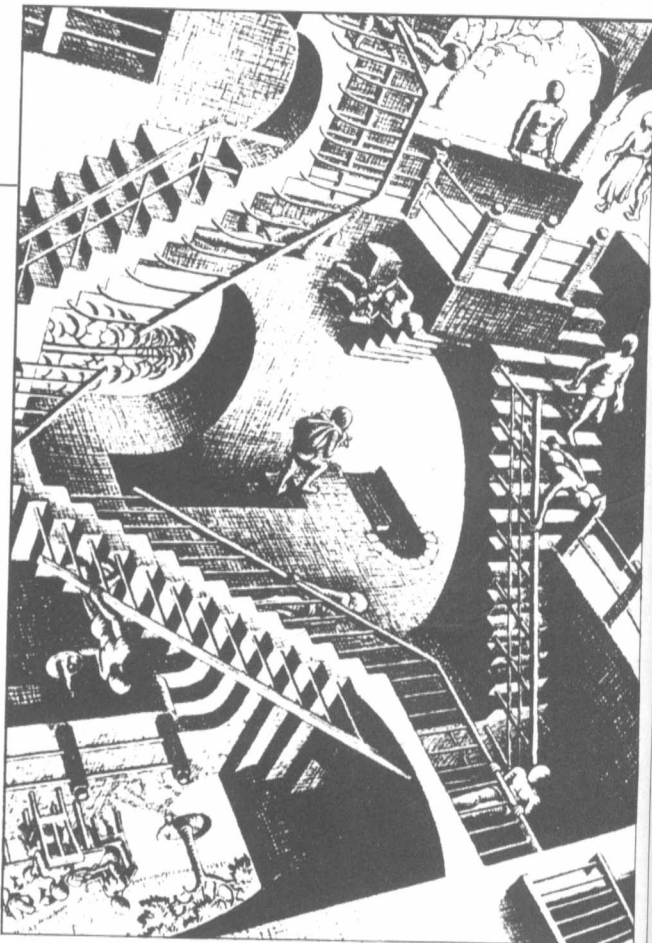
τα όρια του συνδικαλισμού... μια πολιτική που να ξεπερνά την εργασία...

Η βαθιά κρίση του συνδικαλιστικού κινήματος και η ανικανότητα της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας να υλοποιήσει αποτελεσματικά ακόμα κι' αυτή την ρεφορμιστική πολιτική της δημιουργούν μεν τους όρους για την μείωση της επιρροής της και τον απεγκλωβισμό κάποιου δυναμικού, αλλά παράλληλα διαμορφώνουν το έδαφος στο οποίο καλλιεργούνται διάφορες λάθος αντιλήψεις. Αντιλήψεις που είτε θεωρούν ότι τα αδιέξοδα του σ.κ. οφείλονται αποκλειστικά σε λάθος **συνδικαλιστική τακτική** είτε πιστεύουν ότι σε άλλες συνθήκες ο συνδικαλισμός μπορεί να εξυπηρετήσει **συνολικά** τις ανάγκες των μισθωτών.

Ο συνδικαλισμός αυτός καθ' εαυτός, ειδικά στις περιόδους οικονομικής κρίσης, έχει εξαιρετικά περιορισμένα περιθώρια αποτελεσματικότητας. Και εάν μεν η κρίση «συμπέσει» με μια έκρηξη της «ταξικής υποκειμενικότητας» όπως αυτή της περιόδου του μεσοπολέμου, τότε ο συνδικαλισμός ξεπερνιέται από ανώτερες μορφές οργάνωσης και ταξικής χειραφέτησης (π.χ. γενική απεργία στο Τορίνο το 1920 και εμφάνιση των βιομηχανικών εργατικών συμβουλίων)· εάν όμως η οικονομική κρίση συνοδεύεται και από μια συντηρητικοποίηση και υποχώρηση του «υποκειμενικού παράγοντα» - όπως σήμερα - τότε η κρίση του συνδικαλισμού ισοδυναμεί σε μεγάλο βαθμό με την εγκατάλειψη των όποιων διεκδικήσεων και την παθητικοποίηση των εργαζομένων. Μ' αυτή την έννοια λοιπόν δεν αντιμετωπίζουμε «σαδομαзоχιστικά» την κρίση του σ.κ., όπως πολλοί σύντροφοι που διακηρύσσουν «το τέλος του συνδικαλισμού»...

Δεν ευθύνονται λοιπόν η κυβέρνηση και τα κόμματα αν ο συνδικαλισμός δεν μπορεί να ξεπεράσει τα αστικά ή στην «καλύτερη περίπτωση» τα ρεφορμιστικά όρια. Τα κόμματα της αριστεράς ευθύνονται γιατί συρρικνώνουν το εργατικό κίνημα στον συνδικαλισμό και εκφυλίζουν την ταξική δυναμική σε διαπραγμάτευση.

Το βασικό χαρακτηριστικό της καπιταλιστικής κυριαρχίας είναι ότι κανονικά ασκείται χωρίς την χρησιμοποίηση εξωτερικών παραγόντων απ' αυτό που λέμε «καθημερινή ζωή». Υπάρχουν στιγμές, που οι ταξικοί συσχετισμοί αναγκάζουν το κεφάλαιο να καταφύγει σε μαζικά μέσα καταπίεσης αλλά κατά κανόνα αυτή η κυριαρχία επιτυγχάνεται με την διαμεσολάβηση των καθημερινών εμπορικών σχέσεων. Κάθε μισθωτός νοιώθει φυσιολογικό να αγοράσει ρούχα, να πληρώσει φόρους, να πουλήσει την εργατική του δύναμη. Ο εργαζόμενος μέσα στην καθημερινότητα της «οικονομικής ζωής» δεν μαθαίνει μόνο να αποδέχεται την διαδικασία παραγωγής/διανομής των προϊόντων αλλά μαθαίνει να υποτάσσεται και στη διαδικασία της δικής του εμπορευματοποίησης. Αυτή η «διπλή» αλλοτρίωση είναι

που κάνει τον μισθωτό να θεωρεί φυσιολογική την κυριαρχία του κεφάλαιου.

Ο συνδικαλισμός δεν μπορεί να αναίρεσει αυτή την αλλοτρίωση. Μπορεί - χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία βεβαίως - να διεκδικεί «διαπραγματεύσιμα» αιτήματα αλλά η βάση συγκρότησής του και η «μέση συνείδηση» που εκφράζει και αναπαράγει, τον κάνουν να αποδέχεται τα «καθιερωμένα», ό,τι δηλαδή αφορά την οργάνωση της εργασίας και τις κοινωνικές σχέσεις που διαμορφώνονται μέσα στην διαδικασία παραγωγής/αναπαραγωγής. **Σ' αυτό πρέπει να αναζητήσουμε κυρίως τα αίτια της επιρροής της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, ότι δηλαδή εκφράζει την «κοινή λογική» και όχι στις απεριόριστες δυνατότητες εξαπάτησης των εργαζομένων που διαθέτει.** Αυτή η φυσιολογική τάση του συνδικαλισμού, μπορεί να αναιρεθεί μόνο από αγώνες που συγκροτούνται **με το συγκεκριμένο πλαίσιο κίνησής του.**

Μια απεργία, μπορεί να καθοδηγείται από την συνδικαλιστική γραφειοκρατία, που οι ηγέτες της κάνουν επισκέψεις κοινοβουλευτικού τύπου στους εργαζόμενους. Μια απεργία, μπορεί να καθοδηγείται από ένα συνδικάτο δημοκρατικά στη βάση των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων των μελών του. **Η απεργία όμως που μπορεί να αμφισβητήσει αυτό τον διαχωρισμό «διαπραγματεύσιμου» - «καθιερω-**

μένου», είναι η απεργία που οργανωμένη στη βάση της εκλεγμένης και ανακλητής απεργιακής επιτροπής, θα σπρίζεται και θα καθοδηγείται από το σύνολο των εργαζομένων, συνδικαλισμένων και μη.

Χαρακτηριστικά, στις άγριες απεργίες που συντάραξαν την αμερικάνικη αυτοκινητοβιομηχανία το 1956, ενώ από τις ψηφοφορίες για την εξουσιοδότηση της CIO να διαπραγματευτεί με τους εργοδότες αυξήσεις απείχαν χιλιάδες εργάτες, όταν αυτές οι διαπραγματεύσεις κατέληξαν σε πούλημα των εργατών, οι ίδιοι οι εργάτες που απείχαν, αποτέλεσαν την βάση ενός απεργιακού κινήματος, που ενώ ξεκινούσε για να λύσει αυτά που δεν έλυσαν οι γραφειοκράτες της CIO, από την ίδια την φύση του έβαζε εντελώς διαφορετικά αιτήματα που αφορούσαν την ζωή μέσα στα εργοστάσια, μεγάλες αυξήσεις κ.λπ.

Αυτή η προσπάθεια υπέρβασης του συνδικαλισμού μέσα από αγώνες που θα αμφισβητούν τα γραφειοκρατικά πλαίσια λειτουργίας του και αιτήματα που θα συγκρούονται με την βάση κυριαρχίας του κεφάλαιου, συνδυάζεται και με την προώθηση μιας διαφορετικής αντίληψης για την εργασία.

Η αλλοτρίωση που υφίσταται ο εργαζόμενος έχει περιβληθεί από την αναγκαιότητα και την αρετή της εργασίας. Μια άλλη στάση του μισθωτού απέναντι στις μηχανές, την παραγωγή, την ιεραρχία, τις κοινωνικές υπηρεσίες που προσφέρει κ.λ.π., απέναντι στον ίδιο τον εαυτό του ως εμπόρευμα τελικά, προϋποθέτει την «απομυθοποίηση» της εργασίας. Αυτή η απομυθοποίηση είναι απαραίτητη όχι μόνο για την άμβλυνση ενδοταξικών αντιθέσεων, υπηρεσιακών ανταγωνισμών, «επιστημονισμού», κ.λ.π. αλλά και για την διατύπωση επιθετικών αιτημάτων που αφορούν την αύξηση του ελεύθερου χρόνου και την προώθηση αντιϊεραρχικών μορφών οργάνωσης. Ασφαλώς, η όξυνση της κρίσης και η μαζική ανεργία δυσκολεύουν την προσπάθεια γενικευμένης κριτικής της εργασίας, αφού αυτή πλέον είναι και δικαίωμα εκτός από υποχρέωση αλλά η αξία αυτής της προσπάθειας και η ανάγκη να ενταθεί παραμένουν.

Το κεφάλαιο στηριγμένο πάνω στην ανασφάλεια της υλικής ύπαρξης του ανθρώπου και στον φόβο, δημιουργεί στον μισθωτό εκείνες τις «ικανότητες» που του χρειάζονται αδιαφορώντας ή μάλλον επιδιώκοντας την αποπροσωποποίηση της ανθρώπινης εργασίας και την προσαρμογή της στις ανάγκες της παραγωγής. Στην εποχή μας όμως, που η ανάγκη του ανθρώπου να εργαστεί για να εξασφαλίσει τα υλικά μέσα της ύπαρξής του, έχει αντικειμενικά λυθεί από την πρόοδο της τεχνολογίας και της επιστήμης, είναι δυνατή πια η μετατροπή της εργασίας σε «αυτοδραστηριότητα».

Μ' αυτή την έννοια λοιπόν δεν αποτελεί όραμά μας ο

εξανθρωπισμός της εργασίας ούτε βέβαια η καλύτερη ρευσση των μισθών κ.λπ. ανεξάρτητα από το αν με τον πιο επίμονο τρόπο αντιστεκόμαστε στην βαρβαρότητα των συνθηκών δουλειάς και διεκδικούμε την αύξηση του εισοδήματός μας. Η διαδικασία του εξανθρωπισμού του ανθρώπου θα αρχίσει όταν η εργασία θα παρακμάσει και θα αντικατασταθεί από την ελεύθερη καθολική δραστηριότητα ή όπως λέει ο Μαρξ «δεν θα είναι πια ο χρόνος εργασίας που θα είναι το μέτρο του πλούτου αλλά ο ελεύθερος χρόνος».

Μια τέτοια λοιπόν οπτική για την εργασία είναι απαραίτητη για την προβολή αιτημάτων που αφορούν την μείωση της (35ωρο, 5 βδομάδες άδεια τον χρόνο κ.λ.π.), που εξάλλου επιχειρηματολογούνται και ως μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας και την αντιμετώπιση όλων εκείνων των αξιοκρατικών και ιεραρχικών αντιλήψεων που διασπούν και εξαθλιώνουν τους μισθωτούς. **Ειδικά** αυτή την περίοδο με την επιβολή της σύνδεσης αμοιβής-παραγωγικότητας η προώθηση μιας «αντιεργασιακής» πολιτικής επείγει από την στιγμή μάλιστα που τα συνδικάτα το μόνο που ουσιαστικά διεκδικούν είναι τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση των δεικτών της παραγωγικότητας και στις επιτροπές καθορισμού της αμοιβής.

Ο.Χ.

από τον συντονισμό και την κλιμάκωση των αγώνων στην γενική απεργία και τον εργατικό έλεγχο

Η δυναμική του συντονισμού και της κλιμάκωσης των αγώνων εκτός από την αποτελεσματικότητα που εξασφαλίζει στις εργατικές διεκδικήσεις υπερβαίνει κατά πολύ τα πλαίσια των παραδοσιακών συνδικαλιστικών κινητοποιήσεων.

Σε μια εποχή διάσπασης των αγώνων και οπισθοχώρησής τους η πολιτική του συντονισμού και της κλιμάκωσης είναι η μόνη που αμφισβητεί έμπρακτα τον κλαδικό κατακερματισμό και την «εσωστρέφεια». Ευνοεί τα μεγάλα αιτήματα και ριζοσπαστικοποιεί την επιχειρηματολογία στήριξης της κινητοποίησης, αφού ο αντίπαλός της δεν μπορεί να είναι πλέον ένας μεμονωμένος εργοδότης ή έστω κάποιος υπουργός αλλά η κυβέρνηση και το κράτος.

Παράλληλα η πολιτική του συντονισμού και της κλιμάκωσης αμφισβητεί την μεγάλη δύναμη της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, να είναι αυτή που καθορίζει και ελέγχει αποκλειστικά τα «σημεία τριβής» των ταξικών αντιπαραθέσεων, που κηρύσσει την έναρξη αλλά και την λήξη των κινητοποιήσεων. Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία μέσα από τον μηχανισμό εκπροσώπησης/χειραγώγησης των εργαζομένων τους διασπά σε μικροαιτήματα και μικροδιεκδικήσεις ενώ διατηρεί για τον εαυτό της την δυνατότητα να μεσολαβεί όταν της το ζητούν και βεβαίως να κηρύσσει τις «πανεργατικές» της που αναπαράγουν την ηγεμονία της και την κρίση του σ.κ.

Η προώθηση της πολιτικής του συντονισμού και της κλιμάκωσης ευνοείται από μια τάση μετατόπισης του κέντρου βάρους των αγώνων «προς τα κάτω» που παρατηρείται αυτή την περίοδο. Ο συνδυασμός της συρρίκνωσης του κύρους των γραφειοκρατικών ηγεσιών και της γενικότερης φθίνουσας πορείας ειδικά των κλαδικών ομοιοεπαγγελματικών συνδικάτων ωθεί τους εργαζόμενους σε πρωτοβουλίες βάσης - πολλές φορές ενάντια στην θέληση των διοικήσεων - και δημιουργεί τους όρους για την εμφάνιση εργατικών επιτροπών. Ήδη σε χώρες με ισχυρότατα συνδικάτα (και γραφειοκρατία...) βλέπουμε την ανάπτυξη αυτής της τάσης, με χαρακτηριστικότερες περιπτώσεις την απεργία των Γάλλων σιδηροδρομικών πέρυσι και το κίνημα των εργατικών επιτροπών στην Ιταλία αυτό τον καιρό. Στην Ελλάδα για πολλούς λόγους αυτή η τάση βρίσκεται ακόμα σε εμβρυακό επίπεδο. Περιπτώσεις όμως, όπως αυτή των καθηγητών και της πάλης που κάνουν μέσα από τις γενικές συνελεύσεις τους για απεργία στις εξετάσεις ή των εργατών που προχωρούν σε καταλήψεις εργοστασίων, συνθήκες ενάντια στην θέληση των ομοσπονδιών τους, δείχνουν ότι και εδώ, με καθυστέρηση βέβαια όπως όλα τα πράγματα, θα αναπτυχθεί μια τέτοια τάση.

Γενικά ο συντονισμός και η κλιμάκωση των αγώνων - εκτός φυσικά από την επίλυση των αιτημάτων - στο-

χεύει και «περικλείει» την σε «πλάτος» και «βάθος» ριζοσπαστικοποίηση του κινήματος· την γενική απεργία και τον εργατικό έλεγχο.

Μιά απεργία που αρχίζει σ' ένα εργοστάσιο ή μια επιχείρηση και στην συνέχεια επεκτείνεται σ' όλο τον κλάδο ή την πόλη, μια απεργία που μετατρέπεται σε παθητική ή και σε ενεργητική κατάληψη, μιά τέτοια απεργία είναι ήδη μιά «εργατική αντιεξουσία». Ο χαρακτήρας της «αντιεξουσίας» φαίνεται τόσο μέσα από την αντιπαράθεσή της με την εργοδοσία και το κράτος όσο και στην ίδια την οργάνωση των απεργών. Στην Λιέγη το 1961 οι απεργοί ανέλαβαν την ρύθμιση της κυκλοφορίας και απαγόρευαν την είσοδο στην πόλη σ' όσα καμιόνια δεν ήσαν εφοδιασμένα με κάρτες εισόδου από την απεργιακή επιτροπή. Στη Σιτροέν στο Παρίσι επιτάχθηκαν τα φορτηγά για τον επισιτισμό των απεργών, ενώ οι εργάτες του τυπογραφείου της εφημερίδας «Λα Νασιόν» το 1968 αρνήθηκαν να την τυπώσουν γιατί το περιεχόμενό της ήταν συκοφαντικό για την γενική απεργία...

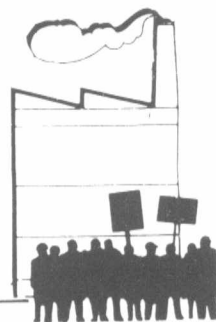
Σ' αυτόν ακριβώς τον δυισμό εξουσίας που δημιουργείται, όταν κλιμακώνεται και γενικεύεται η απεργία, ο εργατικός έλεγχος δίνει τέτοιες μορφές που όχι μόνο τον εντείνουν αλλά διαμορφώνουν τα «υλικά και συνειδησιακά ίχνη» που μένουν ακόμα και μετά την λήξη της απεργίας. Η απεργιακή επιτροπή, το εργατικό βέτο, η ανεξαρτησία από τις ανάγκες της εργοδοσίας, η κατάργηση του επιχειρηματικού απόρρητου κ.λπ., είναι κατακτήσεις που δεν μπορούν να προκύψουν αν η απεργιακή κινητοποίηση περιοριστεί σε μια μαχητική μεν αλλά παραδοσιακή συνδικαλιστική διεκδίκηση.

Επειδή τα τελευταία χρόνια πολύς λόγος γίνεται για τον εργατικό έλεγχο και ως επί το πλείστον αποκαλούνται «εργατικός έλεγχος» διάφορες «συνδιαχειριστικές» ή «ελεγχόμενες αυτοδιαχειριστικές» μορφές χρειάζονται κάποιες «αφετηριακές» διευκρινήσεις.

Ο εργατικός έλεγχος «αρνείται» κάθε θεσμοποίηση, δεν μπορεί να γίνει έστω και για μια «μεταβατική περίοδο» κομμάτι του τρόπου λειτουργίας του συστήματος. Δεν έχει καμιά σχέση ούτε με τα «συμβούλια» της Δ.Σ. 135 ούτε με καμιά «κλιμακωτή πολιτική κατάκτησης των εξουσιών» όπως επιμένουν οι Γάλλοι «αυτοδιαχειριστές» της CFDT και διάφοροι όψιμοι Έλληνες μιμητές τους. Επειδή ακριβώς το κεφάλαιο έχει την δυνατότητα να καθορίζει όχι μόνο τον τρόπο παραγωγής των προϊόντων αλλά και τον τρόπο αναπαραγωγής και διανομής τους, ο εργατικός έλεγχος έχει την τάση να αμφισβητήσει αυτή την διπλή κυριαρχία, που είναι κυριαρχία κεφάλαιου και κράτους μαζί.

Αυτό σημαίνει:

- Ανεξάρτητα από το πως πάει η Α ή η Β επιχείρηση αρνούμαστε την ανεργία και τις απολύσεις.
- Ανεξάρτητα από την «ανάπτυξη» και τον «εξορθολογισμό» αρνούμαστε την επιτάχυνση των ρυθμών εργασίας.
- Ανεξάρτητα από την «ανάγκη αύξησης της παραγωγικότητας» αρνούμαστε τις διακρίσεις, τα κίνητρα ή τα πριμ που ατομικοποιούν τους εργαζόμενους.

Ο εργατικός έλεγχος είναι πρακτική εργατικής

αντιεξουσίας και όταν αυτό δεν είναι δυνατόν καθορίζει πολιτική στάση που συνειδητά προετοιμάζει τους όρους και τις κινητοποιήσεις που θα κάνουν τον εργατικό έλεγχο κοινωνική πρακτική. Μπορούμε να πούμε πως ο εργατικός έλεγχος είναι «αντικαπιταλιστικές μεταρρυθμίσεις υποδομής» του κινήματος και όχι της επιχείρησης όπως είναι ο «συμμετοχικός έλεγχος» που διεκδικεί η συνδικαλιστική γραφειοκρατία και η παραδοσιακή αριστερά.

N.G.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΕΚΑ

Δημοσιεύουμε το κείμενο καταψήφισης του απολογισμού της Διοίκησης του ΕΚΑ που κατατέθηκε στο συνέδριο από την ΤΑΣ, την Αυτονομία - Ανανέωση, την ΔΑΣ Πίστωσης, το ΣΕΑΜ και την Αγωνιστική Συνοπείρωση και υπογράφηκε από 50 συνέδρους.

ΚΑΤΑΨΗΦΙΖΟΥΜΕ ΤΟΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ

Εμείς οι σύνεδροι του απολογιστικού συνεδρίου του Εργατικού Κέντρου Αθήνας υπογράφουμε τα παρακάτω:

- 1) Επειδή όλο το προηγούμενο διάστημα από τον Νοέμβριο 1986 μέχρι σήμερα η Διοίκηση του ΕΚΑ αδράνησε και εγκατέλειψε τα προβλήματα των εργαζόμενων της Αθήνας.
- 2) Επειδή επέμεινε στην ίδια υποχωρητική, γραφειοκρατική και αποπροσανατολιστική πολιτική που τόσο δεινά σώρευσε στο σ.κ. της χώρας μας.
- 3) Επειδή αρνήθηκε τον συντονισμό και την κλιμάκωση των εργατικών αγώνων, τη στιγμή που οι αγώνες των εργαζόμενων έβαζαν τις προϋποθέσεις για την ανατροπή της αντεργατικής πολιτικής της κυβέρνησης.
- 4) Επειδή σύρθηκε κυριολεκτικά πίσω από τους εργατοπα-

τέρες της ΓΣΕΕ και τις «απεργίες» τους συρρικνώνοντας και διαλύοντας την ΣΕΑ όπως και κάθε άλλο αγωνιστικό πλαίσιο δράσης των μαζικών εργατικών κέντρων και ομοσπονδιών.

- 5) Επειδή αρνήθηκε να πάρει το ΕΚΑ την πρωτοβουλία και την ευθύνη για μια αγωνιστική διεκδίκηση της φεινής Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας και παρέδωσε στους διορισμένους της ΓΣΕΕ τη δυνατότητα να επιβάλουν για άλλη μια χρονιά την αντεργατική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης στους εργαζόμενους.
- 6) Επειδή αρνήθηκε να πάρει πρωτοβουλίες ταξικής αλληλεγγύης στα μαχόμενα πρωτοπόρα τμήματα του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος ενώ όσες λίγες φορές το έκανε τα κριτήρια ήταν στενά κομματικά και παραταξιακά.
- 7) Επειδή με την κομματικοποιημένη και ταξικοσυνεργατική πολιτική της συρρίκνωσε ακόμα πιο πολύ το σ.κ. και όξυνε την κρίση του.

Για όλα αυτά αρνούμαστε να συναϊνέσουμε σ' αυτό το παιχνίδι σε βάρος των εργαζομένων, καταψηφίζουμε τον απολογισμό και διεκδικούμε την ανάπτυξη και συγκρότηση του αυτόνομου ταξικού συνδικαλισμού, συντονισμένων και κλιμακουμένων αγώνων.

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ
ΣΤΟΥΣ ΑΠΕΡΓΟΥΣ ΤΟΥ ΗΛΠΑΠ!

ΟΧΙ
ΣΤΑ ΑΠΕΡΓΟΣΠΑΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ
ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

ΟΙ ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΤΑΛΑΙΠΩΡΟΥΝΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΟΧΙ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΠΕΡΓΟΥΣ!

Κίνηση Υπεράσπισης Κοινωνικών - Πολιτικών Δικαιωμάτων
Ταξική Αγωνιστική Συνοργάνωση (ΤΑΣ)
Επιτροπή Συμπράτασης στους απεργούς του ΗΛΠΑΠ

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΩΝ ΗΛΠΑΠ «ΤΑΞΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ» ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ..

Επί δέκα μέρες οι εργατοτεχνίτες και οι υπάλληλοι του ΗΛΠΑΠ πραγματοποίησαν την μαζικότερη και δυναμικότερη απεργία τους των τριών τελευταίων χρόνων. Μια απεργία που αν συντονιζόταν έγκαιρα με απεργίες των οδηγών του ΗΛΠΑΠ και της ΕΑΣ (όπως οι ίδιοι είχαν ανακοινώσει) πιθανότατα θα οδηγούνταν σε μια αντιπαράθεση με την κυβέρνηση σαν αυτή των εργαζομένων καθαριότητας στους ΟΤΑ το 1986.

Η κυβέρνηση πέρα από την αθλιότητα της «αύξησης» των 5-8 δρχ. ημερησίως που έδινε στους εργατοτεχνίτες του ΗΛΠΑΠ δεν δίστασε να παραπέμψει το σωματείο τους σε δίκη και να προβεί σε δεκάδες απολύσεις συνδικαλιστών αλλά και απλών απεργών.

Η αγανάκτηση των εργαζομένων από την κυβερνητική αδιαλλαξία και αυταρχισμό σε συνδυασμό με τη μαχητική μαζική παρέμβαση της Ταξικής Ενότητας Εργατοτεχνιτών ΗΛΠΑΠ, «έσπρωξε» πολλούς απεργούς να υιοθετήσουν αιτήματα και μορφές πάλης που ξεπερνούσαν κατά πολύ τις διαθέσεις των ΠΑΣΚΕ-ΕΣΑΚ.

Από την έκτη μέρα της απεργίας η Ταξική Αγωνιστική Συνοργάνωση, ή Κίνηση Υπεράσπισης Πολιτικών και Κοινωνικών Δικαιωμάτων και η Επιτροπή Συμπράτασης στους απεργούς του ΗΛΠΑΠ κόλλησαν αφίσα αλληλεγγύης και μάζεψαν εκατοντάδες υπογραφές υποστήριξης. Είχε προγραμματιστεί για τη Δευτέρα 28/3 συγκέντρωση - συναυλία αλληλεγγύης έξω από το αμαξοστάσιο του ΗΛΠΑΠ που την διοργάνωναν πενήντα συσπειρώσεις

και κινήσεις από τον χώρο του αυτόνομου και ανεξάρτητου ταξικού συνδικαλισμού αλλά στις 24/3 η απεργία σταμάτησε. **Κάτω από την πίεση των συνεχών απολύσεων, την απροθυμία του ΕΚΑ να συμπαρασταθεί και κυρίως εξ αιτίας του υπόγειου, «διαμεσολαβητικού» απεργοσπαστισμού της ΠΑΣΚΕ, οι εργαζόμενοι του ΗΛΠΑΠ, αφού λύθηκαν ορισμένα δευτερεύοντα αιτήματά τους, αποσύρθηκαν οι απολύσεις και η παραπομπή σε δίκη, με όχι μεγάλη πλειοψηφία αποφάσισαν το σταμάτημα της απεργίας. Όμως η αγανάκτηση παραμένει, η Ταξική Ενότητα «παραμονεύει» και ο «θ' γύρος» μάλλον δεν θα αργήσει...**

Ν.Γ.

ΕΝΑ ΑΡΘΡΟ ΠΟΥ ΕΞΟΡΓΙΖΕΙ...

«ΑΥΓΗ» της 15/4/88. Αρθρογραφία για τις απεργιακές κινητοποιήσεις στον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών Θεσ/κης, κοινώς ΟΑΣΘ. Ο τίτλος που μας εξοργίζει γράφει: «η απεργία που εξοργίζει». Ο αρθρογράφος κάποιος Πάνος Καϊσιδης, αναρωπιέται αρχικά «Τι κρύβεται πίσω από τις κινητοποιήσεις του ΟΑΣΘ...». Βέβαια ο αρθρογράφος **αγνοεί ότι πίσω από κάθε εργατική απεργία βρίσκεται κατ' αρχήν το ίδιο το υποκείμενο της απεργίας, οι εργαζόμενοι-απεργοί.**

Απορεί μάλιστα γιατί οι εργαζόμενοι - παρά τα δίκαια όπως λέει αιτήματά τους - κάνουν αυτές τις περιέργες στάσεις και ταλαιπωρούν τους επιβάτες και το λαό της θεσ/κης «αποπροσανατολίζοντάς τον» από το αίτημα για «δημοκρατικοποίηση» του ΟΑΣΘ... Φαίνεται ότι σύμφωνα με τις απόψεις του Καϊσιδη οι οδηγοί και οι εισπρά-

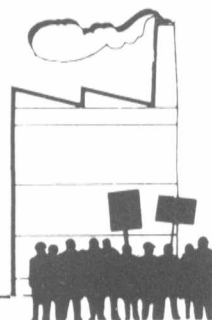
κτορές πρέπει να απεργούν 2-4 π.μ., οι τραπεζικοί τις αργίες του Πάσχα και των Χριστουγέννων, οι δε εκπαιδευτικοί στις καλοκαιρινές διακοπές. Άλλωστε η «ΑΥΓΗ» κατά καιρούς έχει παρουσιάσει αντίστοιχους «προβληματισμούς» αρθρογράφων της που υπερασπίζονται την μη ταλαιπωρία του κοινού - η ηλικιωμένη κυρία που δεν πήρε την σύνταξή της από μια απεργία της ΟΤΟΕ... αναδεκνύοντας έτσι τις «κοινωνικές τους ευαισθησίες»... Συνεχίζοντας τώρα ο εν λόγω αρθρογράφος και κορυφώνοντας το κλίμα μυστηρίου - όσον αφορά τους «δακτύλους» - «προβλέπει» ότι ίσως βρεθούμε σε μία υπόθεση όπως αυτή της απεργίας στη ΜΕΛ πριν 10 περίπου χρόνια... Αγνοούμε τι ακριβώς εννοεί ίσως το αγνοεί και ο ίδιος - αλλά θα θέλαμε να του θυμήσουμε, χαρακτηρίζοντάς τον μετριοπαθώς, αντιστόρητο, ότι οι απεργοί-εργάτες της ΜΕΛ μόνοι, χωρίς καμιά «επίσημη» κάλυψη και υποστήριξη, μετά από 80 ημέρες απεργίας και αλληπαλληλες συγκεντρώσεις και πορείες, κατάφεραν όχι μόνο να ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους αλλά και να κερδίσουν την συμπάθεια και υποστήριξη της κοινής γνώμης.

ΕΥΓΕ κύριε Καϊσιδη. ΕΥΓΕ και στην «ΑΥΓΗ» που με φλάμπουρο την ΕΑΡινή σκέψη για «αριστερό εκσυγχρονισμό» του καπιταλισμού εκπροσωπεί επάξια για μια ακόμα φορά τους συνέδρους της ΕΑΡ που ψήφισαν (στο γκάλοπ, Επιχειρήματα Νο 1) ότι έχουν «αρνητική άποψη» για τα συνδικάτα.

Αν λοιπόν οι απεργίες των συνδικάτων «εξοργίζουν» την ΕΑΡ, καλό θα ήταν να αποσύρει και τους ελάχιστους συνδικαλιστές της από αυτά, για να μην εξοργίζονται τουλάχιστον τα υπόλοιπα μέλη της.

Ο.Χ. Θ.Τ.

ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Το ενδιαφέρον των επικριτών του ΓΟΚ για την προστασία του περιβάλλοντος είναι υποκριτικό.

Οι γνωστές προσφυγές κατά του ΓΟΚ στο συμβούλιο της Επικρατείας έγιναν για δευτερεύοντα θέματα: Για τις αποστάσεις μεταξύ των κτιρίων ή για το πόσο θα κερδίζουν σε οριζόντια έκταση, χάνοντας ανάλογα σε ύψος. Κανένας δεν προσέφυγε για διατάξεις που επιβαρύνουν σοβαρά το περιβάλλον, προσαυξάνοντας τις επιφάνειες που επιτρέπεται να κτιστούν ανά οικόπεδο. Τέτοιες διατάξεις αναμφισβήτητα υπάρχουν. Το '85 οι Μάνος-Τρίτοης είχαν ήδη εντοπίσει μια και μάλιστα από τις λιγότερο οδονηρές. Είναι ψέμα λοιπόν ότι το ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος προκάλεσε τον θόρυβο για τον ΓΟΚ. Στην πραγματικότητα πρόκειται για κάτι άλλο.

Η κρίση του ΓΟΚ οφείλεται σε αντικρουόμενα μικροσυμφέροντα της ατομικής ιδιοκτησίας.

Ο ΓΟΚ αποτελεί ειδική, αν και δευτερεύουσα, πλευρά της ελληνικής κρατικής οικιστικής πολιτικής, κυρίως μετά τον πόλεμο. Αυτή η πολιτική στόχευσε στην μαζική λαϊκή συντηρητικοποίηση με την ενθάρρυνση της μικροϊδιοκτησίας στην οικιστική παραγωγή και στη γη. Οι ΓΟΚ του '55, του '73, του '85 στοχεύουν ακριβώς στη μείωση των τριών αυτής της πολιτικής, ακροβατώντας έτσι πάνω από προβλήματα αιχμηρά και αναρίθμητα. Οι εμπνευστές τους προσπάθησαν να βάλουν - αν ήταν δυνατόν (!) - σε κάποια τάξη τις αδηφάγες έως κανιβαλικές τάσεις της μικροϊδιοκτησίας.

Ο ΓΟΚ '85 προκαλεί μικροβελιώσεις αλλά και νέα μικροπροβλήματα στο οικιστικό περιβάλλον, αφήνοντας, όπως σημειώθηκε, άθικτη την πολιτική που εξυπηρετούσε ο ΓΟΚ '73. Αν όμως το προστατευτικό δίκτυο του στρα-

τωτικού νόμου επέτρεψε την μακροβιότητα του ΓΟΚ '73 δεν συνέβη το ίδιο και με τον ΓΟΚ '85. Έτσι, τα νέα μικροπροβλήματα που επιφέρει αυτός στο περιβάλλον πήραν με υστερικό και υποκριτικό τρόπο μείζονες διαστάσεις μόνο όμως στον βαθμό που διαπλέκονται με μικροαντιθέσεις αντιμαχόμενων ιδιοκτητών. Το αποτέλεσμα είναι να κρατούνται με προσοχή εκτός συζήτησης οι πιο προβληματικές για το περιβάλλον διατάξεις. Αυτά προς απόδειξη της βαθύτατης υποκρισίας που χαρακτηρίζει την μικροαστική νοοτροπία και την ιδιοποίηση του χώρου που της αντιστοιχεί.

Η κυβέρνηση και το συμβούλιο της επικρατείας είναι ενωμένοι απέναντι στον ΓΟΚ.

Οι νομικοί και οι τεχνικοί που διαμορφώνουν την κρατική πολιτική είναι ενωμένοι απέναντι στον ΓΟΚ.

Τα κόμματα στο κοινοβούλιο είναι ενωμένα απέναντι στον ΓΟΚ. Η ατομική ιδιοκτησία τους ενώνει.

Η σημερινή κρίση του ΓΟΚ δεν προκλήθηκε λοιπόν από την αντίθεση του Συμβουλίου της Επικρατείας προς το ΥΠΕΧΩΔΕ και την κυβέρνηση (όπως το παρουσίασε ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων κ.λ.π.), ούτε από την αντίθεση αρχιτεκτόνων με δικηγόρους (όπως άφησε ο κ. Κουλουμπής να εννοηθεί). Αυτοί που αναπολούν τον ΓΟΚ '73 έχουν ακριβώς τις ίδιες πολιτικές προθέσεις με αυτούς που εκθειάζουν τον ΓΟΚ '85. Την εξομάλυνση αντικρουόμενων μικροσυμφερόντων της ατομικής ιδιοκτησίας. Ο ΓΟΚ '85 βρίσκεται σε κρίση ακριβώς γιατί απέτυχε να επιφέρει μια τέτοια εξομάλυνση.

Κατά τον ίδιο τρόπο, είναι κατανοητή η ομοψυχία που σημειώθηκε το

'85, με την υπερψήφιση του ΓΟΚ στην Βουλή. Επρόκειτο για ομόφωνη υπόκληση όλων των κομμάτων προς την μικροϊδιοκτησία, χώρο γνωστού ψηφοθηρικού ενδιαφέροντος.

Κατά τον ίδιο τρόπο είναι κατανοητή η σημερινή δυσκολία τους να επιβάλουν την οποιαδήποτε ρύθμιση για τις διατάξεις που κρίθηκαν «αντισυνταγματικές». Το πράγμα από νομική ή τεχνική άποψη είναι πανεύκολο. Η δυσκολία είναι πολιτική: Η εμμονή στον ΓΟΚ '85 θα είχε ψηφοθηρικό κόστος τους «προ ΓΟΚ '85» οικιστές. Αντίθετα, η εξάλλειψη των βαριών για το περιβάλλον, επιπτώσεων θα δυσχερανούσε τους «μετά ΓΟΚ '85» ιδιοκτήτες.

Οι ηγεσίες των μηχανικών στους Επιστημονικούς Συλλόγους και το ΤΕΕ πολιτεύονται σε αντίθεση προς τη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων μηχανικών.

Σήμερα, η αντίθεση αυτή είναι αδύνατο να αποσιωπηθεί.

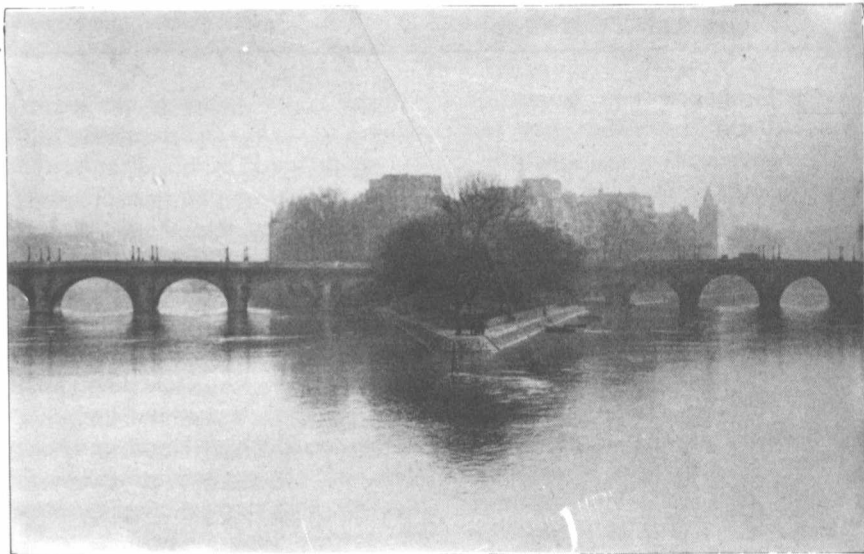
Μετά την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι εκπρόσωποι των μηχανικών που ήταν συντάκτες του ΓΟΚ '85 έδειξαν να ενοχλούνται γιατί παραβιάζονταν χωράφια της «δικής τους» επιστήμης. Στην πραγματικότητα, αυτό διακυβευόταν ήταν το κύρος τους, σαν εισηγητών της κυβερνητικής οικιστικής πολιτικής. Γρήγορα μάλιστα συνειδητοποιήσαν ότι ένα απλό βλέμμα στην οικιστική πραγματικότητα, είτε υπό τον ΓΟΚ '73 είτε υπό τον ΓΟΚ '85, εύκολα γελοιοποιεί οποιαδήποτε επιστημονικοφανή παρουσίαση του ΓΟΚ '85 σαν «επανάσταση στην κατασκευή», σαν «επιστροφή στην Ελληνική οικιστική παράδοση» και άλλα φαιδρά παρόμοια που ακούστηκαν στην αρχή. Έτσι, με πολύ χαρακτηριστικό τρόπο, οι υποτιθέμενοι εκπρόσωποι των μηχανικών, έχασαν σύντομα την

εμπιστοσύνη τους στην «επιστήμη». Αναγκασμένοι να αναγνωρίσουν την επιδείνωση του περιβάλλοντος και υπό τον ΓΟΚ '85, υποχώρησαν σε μια πρόταση «προστασίας» διοικητικού τύπου, της πιο διαβρώμενης και αυταρχικής μορφής.

Η πρόταση είναι να αναλάβουν οι μηχανικοί εν λευκώ, χωρίς καμιά νομική πρόβλεψη και κάλυψη δηλαδή, την ευθύνη της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι μελετητές θα συντάσσουν, σε κάθε μελέτη, «δήλωση περί προστασίας του περιβάλλοντος υπό τον ΓΟΚ '85» και οι ελεγκτές θα κρίνουν τις μελέτες σύμφωνα με τους κανόνες της αισθητικής (!)... Η κυβέρνηση μετά χαράς αποδέχτηκε αυτή την πρόταση. Έτσι, το κύρος των συντακτών του ΓΟΚ '85 υποτίθεται ότι θα διασωθεί αναβαθμισμένο μέσα σε ανεξέλεγκτες διοικητικές εξουσίες και οι πραγματικά αρμόδιοι, η κυβέρνηση και τα άλλα κόμματα απαλλάσσονται από τις δικές τους ευθύνες. Για όλα πια θα φταίνει οι μηχανικοί. Πρόκειται για την έσχατη κατάντια του κλάδου των μηχανικών συνολικά; Μάλλον όχι.

Οι ηγεσίες των μηχανικών αποτέλεσαν τους συντάκτες του ΓΟΚ '85, κατά την περίοδο '81-'85. Περίοδο όπου το απατηλό όνειρό της «αλλαγής με τη διανοήση στην ηγεσία», κατέστησε επανειλημμένα τις ηγεσίες των επιστημονικών συλλόγων των μηχανικών (του ΤΕΕ έτσι κι αλλιώς...) συμβούλους, εισηγητές και εκ των υστέρων υποστηρικτές της κυβερνητικής πολιτικής.

Μέχρι το '85, οι ηγεσίες αυτές των τεχνικών εκφράζανε υπάρκτες, ως ένα βαθμό, αυταπάτες του κλάδου σαν αυτές που περιγράψαμε. Όμως, η αδιάλλακτη εχθρική στάση της κυβέρνησης στους μηχανικούς όταν εκφράζονται όχι σαν «επαίοντες», «σύμβου-

λοι», κ.λπ., αλλά σαν εργαζόμενοι, έχει από καιρό διαλύσει τέτοιου τύπου αυταπάτες. Έτσι, παρότι οι ηγεσίες όλων των παρατάξεων στους μηχανικούς συμφωνούν στις ρυθμίσεις αυτές (της Ν.Δ., του ΠΑΣΟΚ, του ΚΚΕ, της ΕΑΡ, του ΚΚΕ εσ. ΑΑ), οι μηχανικοί που θα τις υποστούν έχουν στην συντριπτική πλειοψηφία τους αντιληφθεί ότι πρόκειται για εφιάλτη. Η αντίθεση αυτή έχει ήδη εκδηλωθεί ανοιχτά. Εκδηλώνεται με μαζικές πρωτοβουλίες (όπως μηχανικών στα Μεσόγεια Αττικής που προχώρησαν σε συλλογή υπογραφών, που βρήκε μαζικότητα απήκηση από εκατοντάδες μηχανικούς), αλλά και με συζητήσεις ανησυχίας και αγανάκτησης.

Χαρακτηριστικά αποτελέσματα αυτής της αντίθεσης ηγεσίας και βάσης εργαζομένων μηχανικών: Η αποσιώπηση (!) της σχετικής απόφασης Γενικής Συνέλευσης του συλλόγου Αρχιτεκτόνων από το Διοικητικό του Συμβούλιο· η φήμωση (!) της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ και η απαγόρευση της κριτικής στους χειρισμούς της Διοικούσας Επιτροπής του, τρεις μόλις μέρες πριν την συνάντηση της Δ.Ε. με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τον ΓΟΚ (!): Πρόκειται για φαινόμενα

πρωτοφανή, που το λιγότερο πιστοποιούν ότι οι ηγεσίες προχωρούν εν γνώσει τους αντίθετα προς τις διαθέσεις των εργαζομένων μηχανικών.

Τα αιτήματα στα οποία καταλήγουν τέτοιες πρωτοβουλίες βάσης των μηχανικών είναι φυσικά άμεσου χαρακτήρα: Να απορριφθούν οι προτάσεις της ηγεσίας τους που έχει δεχτεί η κυβέρνηση, να μη γίνει εκμετάλλευση της κρίσης του ΓΟΚ '85 στην κατεύθυνση του κρατικού αυταρχισμού και της διοικητικής αυθαιρεσίας την οποία μάλιστα μηχανικοί θα κληθούν να διεκπεραιώσουν, χωρίς φυσικά έτσι να αποφεύγεται και να τον υποστούν.

Οι διατυπωμένες μαζικές κριτικές φτάνουν μέχρι εκεί. Ίσως η εμβάθυνση στα αίτια του προβλήματος να μην είναι της παρούσας συγκυρίας. Πάντως η ίδια η πρωτοβουλία της διατύπωσής τους σε αντίθεση με ηγεσίες φορέων και παρατάξεων αποτελεί προανάκρουσμα της νέας κοινωνικής συνείδησης για τους εργαζόμενους μηχανικούς, που, πρώτα, απ' όλα, έγκειται σε μια ένταση της εχθρότητάς τους προς το κράτος.

Αριστερή Συσπείρωση Μηχανικών

3 Μάη. Συγκέντρωση της Εθνικής Ένωσης Σπουδαστών Γαλλίας (ΕΕΣΓ) στη Σορβόνη ενάντια στις φασιστικές επιθέσεις και την αστυνομική καταπίεση. Εισβολή της αστυνομίας και της μηχανοκίνητης χωροφυλακής στο προαύλιο της Σορβόνης και συλλήψεις. Βίαια επεισόδια εξάωρης διάρκειας στο Καρτιέ Λατέν.

4 Μάη. Η ΕΕΣΓ προχωρεί στην οργάνωση της διαδήλωσης για τις 6 του Μάη. Το Εθνικό Συνδικάτο Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΣΑΕ) αποφασίζει να γίνει την ίδια μέρα η απεργία των πανεπιστημιακών καθηγητών.

5 Μάη. Έκτακτη συνεδρίαση του πλημμελειοδικείου για την καταδίκη των διαδηλωτών που συνελήφθησαν την Παρασκευή.

6 Μάη. Σκληρές συγκρούσεις από το πρωί, έπειτα στις 2 το απομεσήμερο ως τη 1 μετά τη μεσάνυχτα, στα μπουλβάρ Σαιν-Μισέλ και Σαιν-Ζερμαίν. Κάγκελα από τα δέντρα και κομμάτια από τα λιθόστρωτα, έχουν αποσπαστεί για την αντίσταση ενάντια στις καταπιεστικές δυνάμεις που επιτίθενται με δακρυγόνα. Τραυματισμένοι σχεδόν 600 σπουδαστές και αστυνομικοί. Το απεργιακό κίνημα των φοιτητών και φοιτητριών επεκτείνεται στις επαρχίες.

7 Μάη. Διαδήλωση της ΕΕΣΓ (Εθνικής Ένωσης Σπουδαστών Γαλλίας) από τις 18.30' ως τα μεσάνυχτα, από την πλατεία Ντανφέρ - Ροσερώ στην Ετουάλ μέσα από τα Ηλύσια, έπειτα από την Ετουάλ προς το Καρτιέ Λατέν. Περισσότεροι από 25.000 διαδηλωτές. Από τις 10 το βράδυ ως τις 3 της νύχτας συγκρούσεις από το Σαιν-Ζερμαίν - ντε Πρε ως τα Μονπαρνάς.

8 Μάη. Συζήτηση στην Εθνοσυνέλευση. Υποκριτική δήλωση του υπουργού Περεφίτ. Συγκέντρωση στην Αλ ω Βεν, διάλυση χωρίς επεισόδια.

9 Μάη. Η Σορβόνη παραμένει κλειστή παρά τους λόγους του υπουργού. Συγκέντρωση αυτοσχέδια στο μπουλβάρ Σαιν-Μισέλ. Η απεργία εξακολουθεί με τρεις διεκδικήσεις: την απελευθέρωση όλων των φυλακισμένων, το σταμάτημα των δικαστικών διώξεων, την αποχώρηση των αστυνομικών δυνάμεων. Η συγκέντρωση συνεχίζεται το βράδυ στη «Μυλβαλιτέ» Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών και η Γαλλική Δημοκρατική Συνομοσπονδία Εργασίας αντιμετωπίζουν μια κοινή διαδήλωση με την Εθνική Ένωση Σπουδαστών Γαλλίας για τις 15 του Μάη.

10 Μάη. Απεργία των μαθητών των λυκείων από το πρωί, διαδήλωση στις 4 το απόγευμα στους Γκομπλέν που ενώνεται στις 6.30 μ.μ. με τη διαδήλωση των σπουδαστών και των πανεπιστημιακών καθηγητών στην πλατεία Ντανφέρ - Ροσερώ και ξαναγυρίζει στις 9 μ.μ. στο Καρτιέ Λατέν. — Οδοφράγματα στήνονται κυρίως στην οδό Γκαί-Λυσσάκ. Τη νύχτα από τις 2.15' ως τις 6 το πρωί γίνονται βίαιες συγκρούσεις. Οι τραυματίες φτάνουν τους 400.

11 Μάη. Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών (ΓΣΕ), η Γαλ-

λική Δημοκρατική Συνομοσπονδία Εργασίας (ΓΔΣΕ) και, η Εθνική Ομοσπονδία Εκπαίδευσης καλούν σε 24ωρη γενική απεργία για τη Δευτέρα 13 Μάη. Λόγος του Πομπιντού στις 11.15 μ.μ. όπου δέχεται τα τρία αιτήματα των σπουδαστών.

13 Μάη. Γενική απεργία. Τεράστια διαδήλωση στο Παρίσι. Μια μειονότητα συνεχίζει τη διαδήλωση από την πλατεία Ντανφέρ - Ροσερώ ως το Πεδίο του Άρεως όπου γίνεται μια συγκέντρωση με 20.000 πρόσωπα. Οι σπουδαστές ξεκινούν από το Πεδίο του Άρεως για να καταλάβουν τη Σορβόνη.

14 Μάη. Νέα συζήτηση στην Εθνοσυνέλευση, χωρίς αποτέλεσμα. Το σύρρουπο οι εργάτες της Συντ-Αβιασιόν στη Νάντη καταλαμβάνουν το εργοστάσιο και κλείνουν το διευθυντή στο γραφείο του.

15 Μάη. Απεργία με κατάληψη στο εργοστάσιο Κλεόν της Ρενώ.

16 Μάη. Η απεργία της Ρενώ απλώνεται στη Φλεν. Απεργία στα Νέα Παρισινά Πρακτορεία Τύπου με κατάληψη των γραφείων. Ομιλία του Πομπιντού.

17 Μάη. Απεργία σ' όλες τις επιχειρήσεις της Ρενώ (Σαντουβίλ, Λε Μαν, Ορλεάν, Μπιγιανκούρ). Απεργία στη Μπερλιέ (Λυών), στη Ροντιασετά - Βαίζ, στη Ρον-Πουλέν (Σαιν-Φον). Σταμάτημα των αεροπορικών μεταφορών.

18 Μάη. Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών με το στόμα του Σεγκύ διαπιστώνει άμεσες διεκδικήσεις και αναγγέλλει: όχι «απεριόριστη γενική απεργία». Διαδήλωση των σπουδαστών μπροστά και γύρω στη Ρενώ. Οι συνδικαλιστικοί υπεύθυνοι τους απαγορεύουν την είσοδο. Απεργία στην Εθνική Εταιρία Σιδηροδρόμων Γαλλίας, στα Τ.Τ.Τ., στις αεροναυτικές κατασκευές, στα χυτήρια Κρεζό του Ρον-Πουλέν (σε όλη τη Γαλλία).

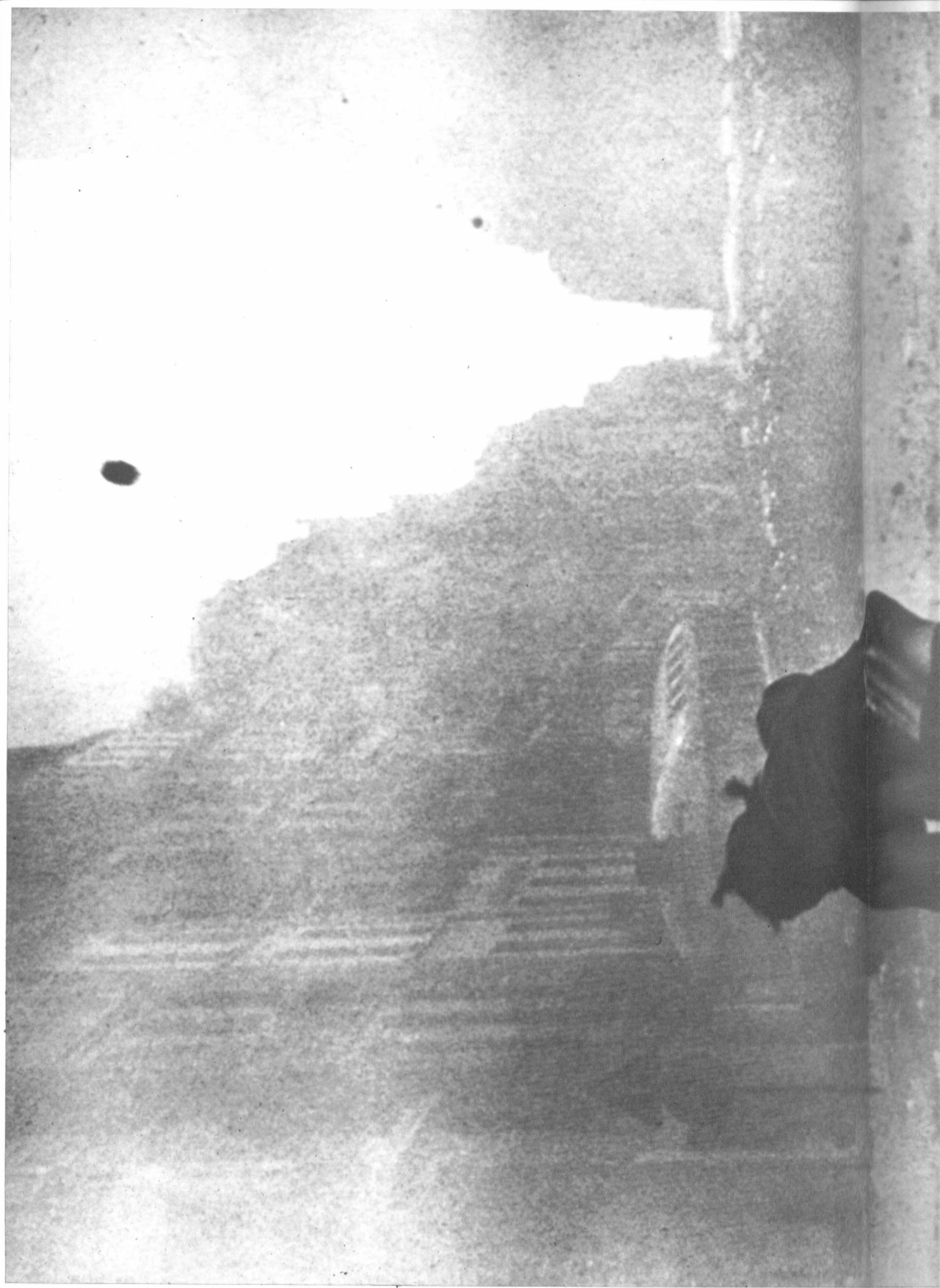
19 Μάη. Απεργία στην Αυτόνομη Διεύθυνση Μεταφορών στο Παρίσι.

20 Μάη. Επέκταση της απεργίας σε πολλά εκατομμύρια εργατών. Το Συνδικάτο Βιβλίου επιτρέπει την έκδοση των καθημερινών εφημερίδων. Απεργούν οι εργαζόμενοι στην εμπορική ναυτιλία, στις τράπεζες, στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, στα πετρελαιοειδή (στα διυλιστήρια και στα καμιόνια).

21 Μάη. Παραπέρα επέκταση της απεργίας (στη Γενική Εταιρεία Ηλεκτρισμού Γαλλίας, στις κλωστοϋφαντουργίες, στα ναυπηγεία, στις οικοδομές, στα μεγάλα εμπορικά καταστήματα, στη Σιτροέν, στις χαρτοβιομηχανίες, στα θεάματα...). Διακήρυξη του Σεγκύ: «κούφιες φόρμουλες είναι η αυτοδιαχείριση, η μεταρρύθμιση του πολιτισμού και άλλες επινοήσεις...»

22 Μάη. Αρχή αγροτικών διαδηλώσεων (συναδέλφωση με τους απεργούς εργάτες στο Σαιν-Μπριέ). Κυβερνητικό διάταγμα απαγόρευσης του Κον-Μπεντίτ. Οι υπάλληλοι της Υπηρεσίας Γαλλικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης διανέμουν τα πρακτικά της συζήτησης στο κοινοβούλιο... Επέκταση της απεργίας σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες, στο κοινοβούλιο

mai '68

ατομικής ενέργειας, στις κοινωνικές ασφαλίσεις. Πρόσκαιρη κατάληψη των εδρών του Εθνικού Συμβουλίου Εργοδοτών Γαλλίας και της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών. Οι εργατικές συνομοσπονδίες διατηρούν ότι είναι πρόθυμες να διαπραγματευθούν με την κυβέρνηση.

23 Μάη. Απόρριψη στην εθνοσυνέλευση της πρότασης για λογοκρισία. Επανάληψη των διαδηλώσεων των σπουδαστών στο μπουλβάρ Σαιν-Ζερμαίν, στο Παλαί-Μπουρμπόν με συγκρούσεις ως τις 4 το πρωί. Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών κόβει σχέσεις με την Εθνική Ένωση Σπουδαστών Γαλλίας. Διακήρυξη των συνδικάτων των αστυνομικών: «διαταγές στρεφόμενες ενάντια στους απεργούς που αγωνίζονται για τις διεκδικήσεις τους θα μας θέτανε μπροστά σε σοβαρά προβλήματα συνείδησης». Απεργία στα μεγάλα παρισινά ξενοδοχεία, στην Υπηρεσία Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης, στα ταξί.

24 Μάη. Αγροτικές διαδηλώσεις σε όλη τη Γαλλία: Ξεχωριστές διαδηλώσεις της Γ.Σ.Ε. στο Παρίσι και συγκεντρώσεις στα προάστια. Λόγος του Ντε Γκωλ που αναγγέλλει ένα δημοψήφισμα. Διαδηλώσεις των επιτροπών δράσης στο σταθμό της Λυών που προεκτείνεται στη νύχτα με τις αναταραχές σε πολλά διαμερίσματα του Παρισιού: 500 πληγωμένοι. Συγκρούσεις σε πολλές πόλεις, ανάμεσα στις οποίες η Λυών και η Νάντη.

25 Μάη. Η απεργία αγκαλιάζει περίπου δέκα εκατομμύρια εργαζόμενους. Απαρχή των διαπραγματεύσεων της οδού Γκρενέλ στις 3 το απόγευμα.

26 Μάη. Οι διαπραγματεύσεις εξακολουθούν.

27 Μάη. Υπογραφή πρωτοκόλλου συμφωνίας στις 7.30 το πρωί. Άμεση απόρριψη του πρωτοκόλλου αυτού από τους εργάτες της Ρενώ (με την παρουσία εκεί του Φρανσόν και του Σεγκύ), της Σιτροέν, της Ροντσιασέτ, του Μπερλιέ, της Αεροπορίας του Νότου (Νάντη), της Εθνικής Εταιρίας Μελετών και Κατασκευών Κινητήρων Αεροπλάνων κλπ. Διαδηλώσεις στο Στάδιο Σαρλετύ (της Εθνικής Ένωσης Σπουδαστών Γαλλίας και του Εθνικού Συνδικάτου Εκπαιδευτικών Ανωτάτης), όπου η μανούβρα του Μαντές-Φρανς φαίνεται ολοκάθαρα. Πρες κόνφερανς του Μιττεράν που υποδείχνει τον Μαντές-Φρανς. Η Γ.Σ.Ε. οργανώνει συγκεντρώσεις στο Παρίσι.

28 Μάη. Χωριστές διαπραγματεύσεις συνεχίζονται σε πολλούς τομείς.

29 Μάη. Αναχώρηση του Ντε Γκωλ για το Κολομπαί, αναβολή για την άλλη μέρα της συνέδριασης του υπουργικού συμβουλίου. Η μανούβρα Μαντές Φρανς επιβεβαιώνεται. Για πρώτη φορά η Γ.Σ.Ε. μιλά για «πολιτική αλλαγή που να ανοίγει το δρόμο στην κοινωνική πρόοδο και τη δημοκρατία». Το Κ.Κ.Γ. ζητά «κυβέρνηση λαϊκής και δημοκρατικής ενότητας». Διαδήλωση της Γ.Σ.Ε. στα μεγάλα μπουλβάρ. Διακήρυξη του Μαντές-Φρανς.

30 Μάη. Ο Ντε Γκωλ διαλύει την εθνοσυνέλευση, αρνείται το δημοψήφισμα, αναγγέλλει τις προσεχείς εκλογές, ο Πομπιντού παραμένει πρωθυπουργός και η κυβέρνηση θα ανασχηματισθεί. Ο Ντε Γκωλ κάνει έκκληση για τη «δράση των πολιτών». Γκωλιστική διαδήλωση στα Ηλύσια Πεδία.

31 Μάη. Κυβερνητικός ανασχηματισμός. Κατά την απουσία του από το Παρίσι ο Ντε Γκωλ συναντιέται με τους αρχηγούς του στρατού. Η Γ.Σ.Ε. επιθυμεί να ξαναγίνουν διαπραγματεύσεις και δεν έχει αντίρρηση να γίνουν εκλογές στις 23 και 30 Ιούνη. Το Κ.Κ.Γ. εκφράζει την ευχαρίστησή του που θα γίνουν εκλογές.

1,2,3 Ιούνη. Τα πολιτικά κόμματα απασχολούνται για την προετοιμασία των εκλογών. Διαπραγματεύσεις στις βιομηχα-

νίες, τις υπηρεσίες και τις επιχειρήσεις σχετικά με τις διεκδικήσεις των εργαζομένων αρχίζουν να υπογράφονται συμφωνίες. Το Σάββατο 1 Ιούνη διαδηλώσεις της Εθνικής Ένωσης Σπουδαστών Γαλλίας από το Μονπαρνάς στο Αουστερλίτς. Η Γ.Σ.Ε. ζητά από τα μέλη της να μη συμμετάσχουν σ' αυτήν.

4 Ιούνη και τις επόμενες μέρες. Οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται με δυσκολία οι λύσεις απεργιών είναι περιορισμένες, μονάχα σε μικροεπιχειρήσεις. Οι μεγάλης δημόσιες υπηρεσίες αντιμετωπίζουν ισχυρή αντίσταση των απεργών να ξαναπιάσουν δουλειά. Στη μεταλλουργία, στην αυτοκινητοβιομηχανία και στην αεροπορία η απεργία σκληραίνει σημαντικά.

7 Ιούνη. Οι σιδηρόδρομοι και οι λεωφορειακές γραμμές του Παρισιού δεν λειτουργούν ακόμα κανονικά. Τα ΤΤΤ (ταχυδρομεία, τηλέφωνα, τηλεγραφοί) μόλις ξαναρχίζουν δουλειά. Τα μεγάλα εμπορικά μαγαζιά εξακολουθούν να είναι κλειστά. Πολλά επεισόδια στην Υπηρεσία Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης όπου η κυβέρνηση χτυπά μια στο καρφί και μια στο πέταλο. Πολύ σκληρή απεργία στην αυτοκινητοβιομηχανία τα επεισόδια και οι συγκρούσεις ξαναρχίζουν έπειτα από την κατάληψη του εργοστασίου Ρενώ από τη μηχανοκίνητη χωροφυλακή.

8 Ιούνη. Η Γαλλική Δημοκρατική Συνομοσπονδία Εργασίας προτείνει μια ημέρα αγώνα με σκοπό να υποστηριχτούν οι διεκδικήσεις των εργατών που απεργούν ακόμα. Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών δεν συμφωνεί με τη πρόταση αυτή και αντιπροτείνει την οργάνωση μονάχα οικονομικής ενίσχυσης των απεργών.

10 Ιούνη. Ακόμα σχεδόν ένα εκατομμύριο εργάτες εξακολουθούν να απεργούν. Ένας σπουδαστής πνίγεται στο Φλεν προσπαθώντας να ξεφύγει από την αστυνομική καταδίωξη. Νέα βίαιη διαδήλωση τη νύχτα στο Καρτίε Λατέν.

11 Ιούνη. Αστυνομική επέμβαση στο εργοστάσιο Πεζώ της Σοσώ. Ένας εργάτης σκοτώνεται και 67 τραυματίζονται. Ένας άλλος εργάτης θα σκοτωθεί την άλλη μέρα. Μια διαδήλωση οργανώνεται στο Παρίσι: οι συλλήψεις είναι 1.500 περίπου.

12 Ιούνη. Η κυβέρνηση απαγορεύει κάθε διαδήλωση και διαλύει τις σπουδαστικές επαναστατικές οργανώσεις, τροτσκιστικές, κινεζόφιλες και αναρχικές. Αποφασίζεται μια διακοπή εργασίας σαν διαμαρτυρία ενάντια στην αστυνομική καταπίεση στο Φλεν και στο Σοσώ (η Γ.Σ.Ε. προτείνει μια ώρα διακοπή εργασίας η Γ.Δ.Σ.Ε. δεν καθορίζει όριο).

13 Ιούνη. Απαγορεύονται από το νόμο πολλές επαναστατικές οργανώσεις: το Διεθνιστικό Κομμουνιστικό Κόμμα, το Κομμουνιστικό Μαρξιστικό-Λενινιστικό Κόμμα Γαλλίας κλπ. Συλλαμβάνονται πολλά μέλη αυτών των οργανώσεων καθώς και πολλοί ξένοι που είτανε στη Γαλλία κατά τα γεγονότα (Ανάμεσα σ' όσους έχουν συλληφθεί είναι και ο Π. Φρανκ, από τους ηγέτες της 4ης Διεθνούς).

14 Ιούνη. Συγκέντρωση διαμαρτυρίας στη «Μυτυαλιτέ» ενάντια στη γκωλιστική καταπίεση. Συμμετέχουν πολλές χιλιάδες άτομα. Ομιλητές μεταξύ άλλων ο Ζαν-Πιερ Βιζιέ, ο Ζακ Σωβαζά από την Εθνική Ένωση Σπουδαστών Γαλλίας, ο Μαρκ Εργκόν από το Ενωμένο Σοσιαλιστικό Κόμμα και ο Πιέρ Ρουσέ της Κομμουνιστικής Επαναστατικής Νεολαίας.

15 Ιούνη. Ο Σαλάν απελευθερώνεται καθώς και άλλοι εγκληματίες της Μυστικής Ένοπλης Οργάνωσης (Ο.Α.Σ.).

16 Ιούνη. Έπειτα από μια προβοκάτσια η αστυνομία καταλαμβάνει τη Σορβόννη παρά την αντίδραση των σπουδαστών.

η επικαιρότητα του ανεξάρτητου ταξικού συνδικαλισμού

Εχουμε αναφέρει και σ' άλλο κείμενο ότι η κρίση των κυρίαρχων συνδικαλιστικών παρατάξεων, αποτέλεσμα κατά την άποψή μας της πολιτικής τους καθυστέρησης και στον ένα ή άλλο βαθμό του «καθεστωτικού ρόλου» που έπαιζαν, **επιτείνεται** και **επιτείνεται** από την αντίστοιχη κρίση του κινήματος συνολικά, των άμαζων συνδικαλιστικών διαδικασιών, των ισχνών συγκεντρώσεων κ.τ.λ. Ο εγκλωβισμός της παραδοσιακής συνδικαλιστικής ηγεσίας στο εκσυγχρονιστικό—αναπτυξιακό ΠΑΣΟΚικό μοντέλο, η σκληρότητα της κυβερνητικής πολιτικής μαζί με τους οδυνηρούς εκβιασμούς που βάζει σ' όλη την κοινωνία η κρίση, καθιστούν αδύνατη την άσκηση με αξιόπιστο τρόπο μίας μεταρρυθμιστικής ταξικο-συνεργατικής, βλέπε ρεφορμιστικής, πολιτικής.

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα σημαντικά τμήματα όχι μόνο της επιρροής, αλλά και του κορμού των κυρίαρχων συνδικαλιστικών παρατάξεων να απομακρύνονται από αυτές. Βέβαια η κατάσταση του κινήματος δεν επιτρέπει **αυτές οι απομακρύνσεις νάχουν συνήθως ένα συλλογικό και συγκροτημένο χαρακτήρα.**

Άλλωστε η πλειοψηφία των εργαζομένων-συνδικαλιστών δεν διαχωρίζεται από τις παρατάξεις στη βάση μιας προγραμματικής—στρατηγικής ρήξης, αλλά βιώνοντας την αναποτελεσματικότητα τους και τις διαδοχικές ήττες των χώρων τους. Είναι προφανές, λοιπόν, ότι έτσι αντιμετωπίζει μεγάλο κενό προσανατολισμού.

Όμως όλες αυτές οι κινητικότητες, όλοι οι συνδικαλιστές και εργαζόμενοι που είτε διαχωρίζονται είτε δεν ενσωματώνονται στην λογική των κυρίαρχων παρατάξεων και αναζητούν συνήθως αποσπασματικά και εμπειρικά τη διέξοδο, συνιστούν ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον δυναμικό. Κατ' αρχήν αυτές τις κινητικότητες τις συνθέτουν εργαζόμενοι και μορφώματα με πλούσια κινηματική πείρα, ανοικτοί σε νέα μηνύματα και απόψεις, ευαίσθητοι σε ζητήματα άμεσης δημοκρατίας και κυρίως στην πλειοψηφία τους διαθέτουν **ανεξάρτητη πολιτική ψυχολογία**, δηλαδή δεν επηρεάζονται από κυβερνητικούς εκβιασμούς, κομματικές προτεραιότητες κ.τ.λ. Επίσης έχουν εκείνη τη βάση πολιτικής συνείδησης και κριτηρίων που τους επιτρέπει να μην έχουν τις ιδεοληψίες ή τις πολιτικές αναστολές που εμποδίζουν την ανάπτυξη του κινήματος και αναπαράγουν την λογική της αυτολογοκρισίας και του αυτοπεριορισμού του.

Η διαδικασία του διαλόγου, απόκτησης δεσμών, σύγκλησης και συγκρότησης αυτών των κινητικότητων μπορεί να παίξει καταλυτικό ρόλο αν όχι στις γενικότερες μάχες του κινήματος, τουλάχιστον στις εσωτερικές ανακατατάξεις του. Ο ρόλος αυτών των τάσεων ανά χώρο, αλλά και συνολικά, στο βαθμό που καταφέρουν να συγκροτηθούν σε ρεύμα θα αναβαθμίζεται καθημερινά. Σαν τέτοιο χώρο που αυτές οι διεργασίες έχουν δώσει συγκεκριμένα αποτελέσματα θα αναφέρουμε την ΟΤΟΕ και την δημιουργία της «Συσπείρωσης» από δυνάμεις του ανεξάρτητου συνδικαλισμού (ΔΑΣ-Πίστews), της Αυτονομίας—Ανανέωσης, της ΣΣΕΚ της Ταξικής Αγωνιστικής Συσπείρωσης (ΤΑΣ), και άλλων αυτόνομων κινήσεων συνδικαλιστών.

Στα πλαίσια αυτά, και επειδή πιστεύουμε ότι οι **συσπειρώσεις** και **αυτόνομες κινήσεις** στις Τράπεζες τα τελευταία χρόνια έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην συγκρότηση αυτού του ρεύματος, με σημαντική συνεισφορά στην αντιμετώπιση του εκσυγχρονιστικού-αναπτυξιακού μοντέλου που κυριάρχησε στην ΟΤΟΕ την προηγούμενη περίοδο, τις παρουσιάζουμε παρακάτω.

οι αυτόνομες κινήσεις και συσπειρώσεις στις τράπεζες

ΣΥΛΛΟΓΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡ.	ΕΤΟΣ	ΨΗΦΟΙ %	ΟΤΟΕ	ΕΚΑ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΜΕΛΩΝ-ΠΑΡΑΤΗΡ.	
ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ	1988	1988	701 6,7%	2	14	10	Η ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ δημιουργήθηκε από μέλη της ΤΑΣ, της Αυτονομίας-Ανανέωσης, της ΣΣΕΚ και ανεξάρτητους.
ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ανεξάρτητη Δημοκρατική Συνεργασία (Α.ΔΗ.Σ.)	1979	1988	97 12,6%	1	2	2	Η ΑΔΗΣ από την ίδρυσή της ως το 1985 έκφρασε μεγάλη μερίδα εργαζομένων, οπότε διασπάστηκε κι έχασε την 1η θέση. Σήμερα, ιδεολογικά εκφράζει θέσεις της εξωκ/κής αναν/κής αριστεράς.
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	Αυτόνομη Συνδικαλιστική Κίνηση (ΑΣΚ)	1982	1983 1985 1987	201 4,1% 176 3,5% 903 17,8%*	— — 3	4 4 19	3 3 13	Τα μέλη της ΑΣΚ προέρχονται από την εξωκ/κή αριστερά, τη Β΄ Πανελλαδική, διαγραμμένοι από ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ και αρκετοί είναι ανένταχτοι. * Το 1987, η ΑΣΚ από κοινού με τις κινήσεις ΔΗΣΚ (ΣΣΕΚ) και ΕΣΠ (ΚΚΕ εσωτ. Α.Α.) έφτιαξαν τη «ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ για ένα αυτόνομο σ.κ.».
ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ	Δημοκρατική Αγωνιστική Συσπείρωση	1983	1985 1987	1.615 67% 1.903 78%	6 7	35 40	22 25	Ο Σύλλογος έχει μακρά παράδοση αγώνων, αρκετά ψηλά απεργιακά ποσοστά και προπάντων ποτέ δεν έχασε την αυτονομία του. Το ενεργό κομμάτι της αποτελείται από ανεξάρτητους συνδικαλιστές, μέλη της ΤΑΣ και της αναν/κής αριστεράς. Οι παρατάξεις ΔΑΚΕ-ΠΑΣΚΕ-ΕΣΑΚ δεν υπερβαίνουν η κάθε μια το 10%.
ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΜΑΚ/ΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	Ομάδα Πρωτοβουλίας Ανεξαρτήτων (ΟΠΑ)	1986	1987	106 11%	1	2	2 ΕΚΘ	Η ΟΠΑ έχει στις τάξεις της συνδικαλιστές από την εξωκοινοβουλευτική και αναν/κη αριστερά και ανένταχτους. Έχει ασχοληθεί πέρα από τα συνδικαλιστικά ζητήματα και με γενικότερα κοινωνικά (οικολογία-συμπαράσταση στο Ρούσσο κ.λπ.).

ΣΥΛΛΟΓΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡ.	ΕΤΟΣ	ΨΗΦΟΙ %	ΟΤΟΕ	ΕΚΑ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΜΕΛΩΝ-ΠΑΡΑΤΗΡ.	
ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	ON-LINE	1986	1987*	249 9,2%	1	5	4	Το ON-LINE (Ανοιχτή Γραμμή) είναι περιοδικό του χώρου στο οποίο εκδίδουν συνδικαλιστές της «ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ-ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ», ανένταχτοι και μέλη της εξωτερικής Αριστεράς. * Το 1987 κατέβηκαν στις εκλογές σε κοινό ψηφοδέλτιο με τον τίτλο ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ με τις κινήσεις «Ανεξάρτητη Πορεία» και ΣΣΕΚ.
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	Αυτόνομη Δημοκρατική ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ	1983	1988	286 8,2%	1	6	4	Η ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ της ΑΤΕ αποτελείται από συνδικαλιστές της αναν/κής αριστεράς και ανένταχτους. Έχει επεξεργαστεί θέσεις για την Αγροτική πίστη, τις συνέπειες για τους αγρότες της ένταξης στην ΕΟΚ κλπ.
ΓΕΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	Αγωνιστική Συσπείρωση	1983	1987	48 3,4%	—	1	1	Το 1987 η Αγωνιστική Συσπείρωση κατέβηκε σε κοινό ψηφοδέλτιο με διαγραμμένους συνδικαλιστές της ΕΣΑΚ και της ΠΑΣΚΕ.
ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	Αδέσμευτη Συνδικαλιστική Κίνηση	1983	1987	106 53,8%	3	2	2	Κίνηση με ανεξάρτητους συνδικαλιστές που έχουν δώσει αγώνες ενάντια στο καθεστώς Ανδρεάδη στο παρελθόν και για την υπεράσπιση των συμφερόντων των εργαζομένων του χώρου τους.
ΚΤΗΜΑΤΙΚ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ	Συμβολή	1983	1987	84 12%	1	2	1	Στο χώρο αυτό η ΠΑΣΚΕ έχει εδώ και 9 χρόνια την απόλυτη πλειοψηφία. Αγωνιστές από την εξωκ/κή και αναν/κή αριστερά έβγαλαν αρχικά την εφημερίδα ΣΥΜΒΟΛΗ και αργότερα δημιούργησαν και το ομώνυμο ψηφοδέλτιο.
ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	Συνδικαλιστική Δημοκρατική Ενότητα (ΣΔΕ)	1979	1986	299 9,36%	1	6	4	Η ΣΔΕ στις τάξεις της έχει μέλη της «Αυτονομίας-Ανανέωσης» και ανένταχτους αριστερούς συνδικαλιστ. Από τις πιο παλιές κινήσεις του αυτόνομου χώρου.

ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Η αναδιάρθρωση στις τράπεζες — μιλάμε ουσιαστικά για τις υπό κρατικό έλεγχο τράπεζες — είναι μία παλιά ιστορία. Ξεκινά πριν 10 χρόνια μια πρώτη προσπάθεια, με κύριο θεωρητικό τον τότε υποδιοικητή της Τράπεζας Ελλάδος κυρ. Χαρισόπουλο — δεξί χέρι του τότε Διοικητή Ζολώτα και κύριου εκφραστή αυτής της τάσης — σκοντάφτουν όμως στην πραγματικότητα της χρησιμοποίησης του ευρύτερου δημοσίου τομέα σαν το προνομιακό πεδίο από τις εκάστοτε κυβερνήσεις για πελατειακού χαρακτήρα σχέσεις με τον οικονομικό και εκλογικό κόσμο τους.

Σήμερα τα πράγματα έχουν ωριμάσει, η νεοσυντηρητική αντίληψη ηγεμονεύει στον κόσμο της εργασίας και έτσι οι ρυθμοί υλοποίησης της αναδιάρθρωσης των τραπεζών, είναι γοργοί.

Οι αναδιարθρώσεις στο πιστωτικό σύστημα — φιλελευθεροποίηση ή εκσυγχρονισμός όπως σημειολογικά καταχωρήθηκαν — έχουν 2 κύρια πεδία αλλαγών:

ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι αλλαγές σ' αυτό το πεδίο αφορούν το σταδιακό περιορισμό των κρατικών παρεμβάσεων στον προσαρμοστικό, στο ποιοτικό και ποσοτικό έλεγχο των χρηματοδοτήσεων (καθορισμός επιτοκίων, διαθέσιμα, επιδοτήσεις κ.λπ.) και την αναγωγή των δυνάμεων της αγοράς και του ελεύθερου ανταγωνισμού σαν τον μοναδικό παράγοντα ισοροπίας και ανάπτυξης.

ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Οι αλλαγές σ' αυτό το πεδίο αφορούν κυρίως τις αλλαγές στη παραγωγική διαδικασία των τραπεζών με αιχμή την ένταξη των νέων τεχνολογιών τόσο σαν μέσο όσο και σαν προϊόν. Στο βαθμό που οι Τράπεζες είναι ένα τυπικό δείγμα της αναδιάρθρωσης μιας παραγωγικής διαδικασίας — στον τομέα των υπηρεσιών — με την ένταξη των νέων τεχνολογικών δεδομένων, δηλαδή το πώς η ανασυγκρότηση του κεφάλαιου περνάει μέσα από τις νέες παραγωγικές σχέσεις, έχει ενδιαφέρον μια αναλυτική παρουσίαση αυτών των αναδιρθρώσεων στο πεδίο της εργασίας και των εργασιακών σχέσεων.

Αποδέσμευση θέσεων εργασίας.

Βασικό χαρακτηριστικό των νέων τεχνολογιών είναι ότι με την ενοποίηση των νεκρών χρόνων εργασίας μπορεί να καταργούν θέσεις εργασίας· ενδεικτικά οι μελέτες των Γαλλικών συνδικάτων τραπεζοϋπαλλήλων έχουν υπολογίσει ότι τα επόμενα 5 χρόνια θα αποδεσμευτεί το 30% των θέσεων εργασίας στις τράπεζες. Όπως επίσης είναι γνωστό ότι στην Ελλάδα η CITYBANK, μία τράπεζα με προηγμένη τεχνολογία, τα τελευταία χρόνια έχει τετραπλασιάσει το δίκτυό της την στιγμή που έχει μειώσει το προσωπικό της κατά 20%.

Στο επιχείρημα ότι το πλεονάζον προσωπικό θα καλυφθεί από τις νέες τραπεζικές εργασίες και τα νέα προϊόντα, είναι χαρακτηριστικό ότι οι νέες εργασίες βασίζονται πάνω στις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών: αυτόματες ταμειολογικές μηχανές, τερματικά για λογιστικές εγγραφές και πληροφορίες μεταξύ επιχειρήσεων και τράπεζας, κίνηση κεφαλαίων μέσα από ένα ενοποιημένο διατραπεζικό σύστημα πληρωμών έτσι ώστε να μην χρειάζεται επέκταση του δικτύου των μικρότερων τραπεζών αλλά να χρησιμοποιούν το υφιστάμενο δίκτυο των μεγαλύτερων κ.α..

Δυνατότητες που προφανώς δεν δημιουργούν θεαματικές αυξήσεις στις θέσεις εργασίας.

Πόλωση ειδικοτήτων.

Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό των νέων τεχνολογιών είναι η αποειδίκευση της πλειοψηφίας των εργαζομένων που απασχολούνται σε απλές μηχανικές επαναλαμβανόμενες διαδικασίες με χαμηλή γνώση του αντικειμένου και της συνολικής εργασιακής διαδικασίας.

Αποτέλεσμα μιά ισχυρή πόλωση ειδικοτήτων μεταξύ ενός λεπτού διευθυντικού στρώματος με συνολική γνώση και εμπειρία της εργασίας και η τεράστια πλειοψηφία των εργαζομένων σε σταθερή σχέση χωρίς εναλλαγές σε μια απλή επαναλαμβανόμενη εργασιακή διαδικασία με τεράστια ευχέρεια από τη μεριά του εργοδότη στην εύκολη και ανέξοδη υποκατάσταση του εργαζόμενου. Είναι χαρακτηριστικό ότι η εκπαίδευση ενός teller, βασική μονάδα συναλλαγής στις σύγχρονες τράπεζες, είναι διάρκειας 2 1/2 βδομάδων. Οι τράπεζες στην προσπάθειά τους να δώσουν κίνητρα και εργασιακό όραμα σ' αυτή την κατηγορία προσωπικού που ουσιαστικά δεν έχει καμιά ελπίδα υπηρεσιακής ανέλιξης και μεταπήδησης στην κατηγορία των στελεχών θεσπίζουν βραβεία και τίτλους άνευ πε-

ριεχομένου που απονέμουν στους «καλούς υπαλλήλους».

Η CITYBANK κάθε χρόνο θεσπίζει και νέους βαθμούς χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο που απονέμει στο κατώτερο προσωπικό σαν επιβράβευση της προσπάθειάς του...

Λογική συνέπεια της παραπάνω κατηγοριοποίησης είναι το διευθυντικό στρώμα νάναι απόλυτα ευθυγραμμισμένο ή και ταυτισμένο με την πολιτική του εργοδότη και τέλεια απομονωμένο από την άλλη κατηγορία του προσωπικού. Είναι ενδεικτικό ότι αυτό το στρώμα τείνει να αναπτύξει έναν ιδιόμορφο στενό συντεχνιακό συνδικαλισμό συνήθως με την μορφή συλλόγων πτυχιούχων κ.λπ. Η τάση για την κατάργηση ενός μεσαίου στελεχικού δυναμικού, σαν κι αυτό που αποτελεί τον κύριο όγκο των στελεχών στις κρατικές τράπεζες με την πυραμιδωτή μορφή οργάνωσης, είναι πολύ χαρακτηριστική στην αναδιάρθρωση που επιχειρείται αυτό τον καιρό στην Εθνική τράπεζα.

Τέλος, οι δυνατότητες των νέων τεχνολογιών μέσα από τη αποειδίκευση της εργασίας δίνουν την δυνατότητα στις τράπεζες να μπορούν να χρησιμοποιούν ανειδίκευτο στην ουσία προσωπικό σε ελαστικές μορφές εργασίας όπως μερική απασχόληση, εποχιακοί εργαζόμενοι κ.ο.κ.

Γυναικεία απασχόληση και νέες τεχνολογίες στις Τράπεζες.

Είναι προφανές ότι οι νέες τεχνολογίες δεν πρόκειται να λύσουν τα κοινωνικά αίτια της ανισοτιμίας της γυναίκας. Η γυναικεία απασχόληση συνεχίζει να είναι συγκεντρωμένη σε τομείς όπου υπάρχει ανάγκη για αντοχή στη μονοτονία και επιδεξιότητα στα δάκτυλα. Οι τομείς αυτοί (κλωστοϋφαντουργία, ρουχισμός), δέχτηκαν πρώτοι την «επίθεση» της αυτοματοποίησης. Επίσης, μολονότι η γυναίκα έχει ανώτερη γενική μόρφωση, υστερεί σε εξειδικευμένες γνώσεις οι οποίες απαι-

τούνται από τις νέες παραγωγικές δυνάμεις. Τέλος, το ισχύον πλέγμα κοινωνικών σχέσεων ούτως ή άλλως συντελεί στην αναστολή της επαγγελματικής εξέλιξης της γυναίκας. Αυτό αποδεικνύεται και από την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στις Τράπεζες. Η συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών απασχολούνται είτε στην —στην διάτρηση— χειρίζονται απλά και μηχανικά το πληκτρολόγιο των computers—χωρίς να γνωρίζουν γιατί και πως, χωρίς να έχουν σχέση με το αντικείμενο της δουλειάς τους, είτε εργάζονται σαν tellers —χειρίζονται τα τερματικά καταγραφής λογιστικών συναλλαγών—, μιά εξίσου μονότονη και εντατικοποιημένη εργασιακή διαδικασία. Μιά απασχόληση πολύ πιο πίσω και από αυτή της γυναίκας/γραμματέως που της άφηνε κάποια περιθώρια αυτενέργειας και δημιουργικότητας. Στο χώρο των ξένων τραπεζών, και λόγω εισαγωγής της Ν.Τ., η ανεργία εμφανίζεται συγκαλυμμένα με την εφαρμογή των προγραμμάτων «εθελουσίας εξόδου» που πρώτα χτύπησαν την εργαζόμενη-μητέρα. Άλλωστε δεν είναι η πρώτη φορά που οι Διοικήσεις των Τραπεζών πατώντας σε αντικειμενικές ανάγκες των γυναικών επιδιώκουν να περάσουν αντεργατικά σχέδια (ελαστικό ωράριο, «εθελουσία εξόδου», μερική απασχόληση κ.τλ.), κτυπώντας το συνδικαλιστικό κίνημα στο χώρο των τραπεζών.

Αμοιβή

Το κλειδί ανάμεσα στον ανταγωνισμό μεταξύ των Τραπεζών στα πλαίσια του ελεύθερου ανταγωνισμού και των «εξισορροπητικών και αναπτυξιακών τάσεων των δυνάμεων της αγοράς» είναι η συμπίεση του λειτουργικού κόστους των τραπεζών. Οι τράπεζες στην Ελλάδα παρά τις δημοσιογραφικές κραυγές για την χαμηλή τους παραγωγικότητα και τις κακές τους υπηρεσίες είναι συγκριτικά από τις πλέον παραγωγικές επιχειρήσεις σε ευρω-

παϊκή κλίμακα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε ο Διευθύνων Σύμβουλος της CITYBANK, σε ομιλία του στον επιχειρηματικό κόσμο, το κόστος του χρήματος στις Τράπεζες στην Ελλάδα είναι 2,5% την στιγμή που στις αντίστοιχες Βρετανικές, Γαλλικές κ.α. φθάνει το 4%. Η συμπίεση των λειτουργικών εξόδων των τραπεζών σήμερα πρέπει να περάσει και μέσα από την συμπίεση της αμοιβής των τραπεζοϋπαλλήλων. Δεν είναι τυχαία η ανελαστική στάση των Διοικήσεων των Τραπεζών στις διεκδικήσεις των τελευταίων χρόνων για ΣΣΕ από τον ΟΤΟΕ.

Η υποβάθμιση του μισθού του Τραπεζοϋπαλλήλου δεν περνά μόνο από την στασιμότητα των οικονομικών θεμάτων του προσωπικού αλλά κύρια η επιθετική πολιτική των Τραπεζών περνάει μέσα από την αλλαγή του τρόπου αμοιβής των εργαζομένων με τα συστήματα σύνδεσης αμοιβής και παραγωγικότητας. Η ίδια η δυνατότητα που δίνουν οι νέες τεχνολογίες για ατομική μέτρηση της παραγωγικότητας του υπαλλήλου, όπως και σε συλλογικό επίπεδο με τις μετρήσεις και τους στόχους των υπηρεσιών και υποκαταστημάτων, είναι το νέο μοντέλο για την αμοιβή των εργαζομένων. Η πιό προωθημένη μορφή αυτού του μοντέλου έχει θεσπισθεί στην Τράπεζα Κρήτης του Κοσκωτά όπου προβλέπεται Συμβούλιο Κατ/τος με την συμμετοχή όλων των υπαλλήλων και με αμοιβή για κάθε παράσταση. Οι αρμοδιότητες του συμβουλίου είναι ο καθορισμός των στόχων του κατ/τος όπως και οι ατομικοί στόχοι για κάθε εργαζόμενο με τον καθορισμό του συγκεκριμένου πριμ για την επίτευξη των παραγωγικών στόχων. Συνδιαχείριση και σύνδεση μισθού παραγωγικότητας εν ολίγοις.

Εργασιακή πειθαρχία

Για να εμπεδωθούν οι νέες αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις πρέπει να δημιουργηθεί ένα κλίμα παθητικής απο-

δοχής και ελέγχου μέσα στην εργασία. Κομβικό σημείο είναι η ενίσχυση του Διευθυντικού δικαιώματος, η υλική δηλαδή υπόσταση του εργοδότη μέσα στον χώρο δουλειάς. Ταυτόχρονα η ενίσχυση των μεθόδων ελέγχου με την χρησιμοποίηση των δεδομένων της τεχνολογίας στην υπηρεσία αυτού του σκοπού. Έτσι, η ηλεκτρονική παρακολούθηση, η ατομική μέτρηση παραγωγικότητας, οι κάμερες στους χώρους δουλειάς, οι μαγνητικές κάρτες για την παρακολούθηση εισόδου-εξόδου των εργαζομένων, τα νέα τηλεφωνικά κέντρα με τις αυτόματες καταγραφές αριθμών και διάρκειας συνδιαλέξεων, επιβάλλουν το απαιτούμενο κλίμα αυταρχισμού και ελέγχου των εργαζομένων.

Ζητήματα Υγιεινής

Η μηχανοποίηση της δουλειάς, η υποταγή στους εξαντλητικούς ρυθμούς της μηχανής, η παντελής έλλειψη δημιουργικής έκφρασης δημιουργούν το λεγόμενο πληροφορικό στρες στους υπαλλήλους. Επίσης η ακτινοβολία των οθονών των τερματικών, ο συνεχής θόρυβος της μηχανής και του εκτυπωτικού μηχανήματος, η επαναλαμβανόμενη με συνεχείς ρυθμούς κίνηση των χεριών δημιουργούν βιολογικά προβλήματα και ζαλάδες, κράμπες, αρθρίτιδες, τάση για εμετό, σοβαρά προβλήματα στις εγκύους κτλ. Συγκεκριμένα το φυλλάδιο της ΟΤΟΕ που πρόσφατα κυκλοφόρησε γύρω από το ζήτημα των νέων τεχνολογιών στις τράπεζες αναφέρει:

α. Επιπτώσεις στα μάτια:

- κοκκίνισμα, δάκρυσμα
- Θολή όραση, δυσκολία συγκέντρωσης.
- Διπλή όραση.
- Χρωματιστές κηλίδες.
- Κίνδυνος καταράχτη.

β. Επιπτώσεις στα χέρια:

- Τενοντοελυτρίτης (φλεγμονή των θυλάκων γύρω από τους τένοντες των χεριών και καρπού.

- Τενοντίτης (φλεγμονή των τενόντων).
- Περιτενοντίτης (δυσκαμψία στους ώμους και στο λαιμό, πόνοι στην πλάτη, πονοκέφαλοι και μούδιασμα των νεύρων).
- γ. Επιπτώσεις στις γεννήσεις.

ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΛΟΙΠΟΝ...

Στις νέες συνθήκες που ανοίγονται στους εργασιακούς χώρους των Τραπεζών με τις επιχειρούμενες αναδιαρθρώσεις, το σ.κ. των τραπεζοϋπαλλήλων παρουσιάζει τα τυπικά δείγματα ενός κινήματος σε κρίση. Οι γραφειοκρατικές συνδικαλιστικές ηγεσίες παραπαίουν ανάμεσα σε μιά άκριτη αποδοχή των επιτευγμάτων των νέων τεχνολογιών και της νέας οργάνωσης της εργασίας, και σ' ένα στείρο αμυντικό προσανατολισμό για τη διατήρηση των κεκτημένων. Φυσικό είναι οι γνώριμες συνδικαλιστικές γραμμές με το κυνήγι του επιδόματος και της προαγωγής, τις διαμεσολαβήσεις μεταξύ εργαζομένων και διοικήσεων, τις πελατειακές σχέσεις, να μην μπορούν να συγκροτήσουν ένα διεκδικητικό κίνημα ταξικά προσανατολισμένο ικανό να αντιμετωπίσει τις συνέπειες των αλλαγών στους όρους εργασίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι επαγγελματίες συνδικαλιστές δεν μπορούν να κατανοήσουν τα καινούργια δεδομένα που διαμορφώνονται στη συνείδηση των εργαζομένων που εκπροσωπούν. Δεδομένα που στοιχειοθετούνται από την ιδεολογική επίθεση του ασπισμού για την νέα οικονομική «ανάπτυξη», την ιδιωτική πρωτοβουλία, την ραγδαία ιεραρχική ανέλιξη των «ικανών», την αμοιβή ανάλογα με τα «προσόντα» και τη προσφορά του εργαζόμενου κ.ο.κ.». Ή

ακόμα δεν μπορούν να καταλάβουν τις αλλαγές που συντελούνται στην παραδοσιακή ενότητα του κλάδου με την ελαστικοποίηση των όρων εργασίας και την ασυνέχεια της παραγωγικής διαδικασίας — ο μοναχικός εργαζόμενος, το τερματικό, ο πελάτης κάτω από το άγρυπνο μάτι του αφεντικού, ηλεκτρονικού ή φυσικού κατ' ανάθεση. Συνέπεια αυτού είναι και η κοινωνική αποδόμηση του άλλοτε ισχυρού συνδικαλιστικού κινήματος των τραπεζοϋπαλλήλων.

... ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ...

Τα νέα δεδομένα επιβάλλουν στο τραπεζοϋπαλληλικό κίνημα έναν επανακαθορισμό της τακτικής και των αιτημάτων που επιβάλλουν μια ουσιαστική προσέγγιση της διαδικασίας των «αναδιαρθρώσεων» και στη γενικότητά τους αλλά κύρια στο πεδίο της εργασίας και των εργασιακών σχέσεων.

Δεν είναι στις προθέσεις του παρόντος κειμένου μιά τέτοια θεώρηση του ζητήματος αλλά συνοπτικά νομίζουμε ότι δύο είναι οι άξονες πάλης με τους οποίους θα μπορούσε το σ.κ. των τραπεζών να απαντήσει στην συγκυρία:

Αυτός της συγκρότησης και διεκδίκησης αιτημάτων που να αναφέρονται

- στην υπεράσπιση της απασχόλησης και του εισοδήματος
- στην προστασία της υγείας και της προσωπικότητας του εργαζόμενου
- στην μείωση του εργάσιμου χρόνου - 35ωρο
- στον εργατικό έλεγχο.

2. Αυτός της απόκρουσης της ιδεολογικής επίθεσης που συγκροτούν τα νέα τεχνολογικά δεδομένα, η «ανάπτυξη» και η «παραγωγικότητα».

Η διεκδίκηση των αιτημάτων αυτών πρέπει να περνά και μέσα από

την υπογραφή συλλογικών συμβάσεων εργασίας με θέμα την υπεράσπιση των εργαζομένων από τις επιπτώσεις της Νέας Τεχνολογίας. Ας αναφερθεί εδώ ότι η μοναδική νομοθετική ρύθμιση που επιχειρεί την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων από την «εισβολή» των Ν.Τ. είναι αυτή που πέτυχαν οι τεχνικοί τύπου, τα ουσιοδέστερα σημεία της οποίας περιλήφθηκαν στον ν. 1186/1981. Οι συλλογικές αυτές συμβάσεις θα πρέπει εξάλλου να κατοχυρώνουν τον έλεγχο της Ν.Τ. με σκοπό την προγραμματισμένη εισαγωγή και τους ρυθμούς της τεχνολογικής αλλαγής. Δυο λόγια όσον αφορά το δεύτερο σκέλος: Η Ν.Τ. έχει περιβληθεί τον μανδύα της «ιστορικής αναγκαιότητας» και της «προοδευτικότητας». Στην Ελλάδα πλέον ότι προωθεί την (καπιταλιστική) ανάπτυξη ορίζεται ως «σοσιαλιστικό»... Όμως η Ν.Τ. δεν είναι κοινωνικά και ταξικά ουδέτερη και πολύ περισσότερο δεν είναι γενικά και αφηρημένα προοδευτική.

Έτσι λοιπόν, όσο κι αν η εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας είναι με μια έννοια προοδευτική ακριβώς γιατί εξασφαλίζει τις «αντικειμενικές» υλικές συνθήκες ύπαρξης του ανθρώπου, ό-ταν εντάσσεται στην διαδικασία της καπιταλιστικής παραγωγής / ανα-παραγωγής αποκτά συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν το ταξικό της περιεχόμενο.

Μ' αυτή την έννοια το λιγότερο που μπορούμε να κάνουμε αυτή τη περίοδο απέναντι στην είσοδο των νέων τεχνολογιών στην εργασιακή διαδικασία είναι να τις θεωρήσουμε **μοχλό** της καπιταλιστικής ανάπτυξης και να μην δεχτούμε καμιά υποβάθμιση της «ζω-ντανής εργασίας» από την επιβολή τους.

Όλγα Χαρίτου

* στο κείμενο αυτό συνεργάστηκε ο Χρ. Παπαδόπουλος.

«ΥΓΕΙΑ»... ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ

Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία»: 1 χρόνος «αντίδοτο»...

Η εφημερίδα που βγαίνει στον χώρο του «Αγία Σοφία» από την Ανεξάρτητη Συσπείρωση Εργαζομένων και την Ανανεωτική Συνδικαλιστική παράταξη (που τα μέλη της είναι στην πλειοψηφία τους ανένταχτοι εργαζόμενοι που ανήκαν στο ενιαίο ΚΚΕ εσωτ.) κυκλοφόρησε το 5ο φύλλο της «εορτάζο-

ντας» τα πρώτα γενέθλιά της.

Αν και η κατάσταση στο νοσοκομείο είναι αρκετά άσκημη (διαρκείς αφαιρέσεις εργασιακών κατακτήσεων και περικοπές μισθών —αδράνεια και εργοδοτική συμπεριφορά του σωματείου— απογοήτευση και ανάπτυξη τάσεων ατομικοποίησης των εργαζομένων) η Συσπείρωση και μέσα από την έκδοση του «αντίδοτου» κατάφερε να αναβαθμίσει τον ρόλο της και να αναγνωρίζεται σαν η μόνη παράταξη που με συνέχεια και μαχητικότητα εκφράζει τις αγωνιστικές διαθέσεις, ενός μειοψηφικού μεν αλλά σημαντικού τμήματος των εργαζομένων του νοσοκομείου.

Ειδικά στο επίπεδο της πληροφόρησης —που το οργανωμένο φέμα του υπουργείου Κ.Υ. και της διοίκησης διαστρέφει τα πάντα— Το «αντίδοτο» είναι εδώ και ένα χρόνο η μοναδική πη-

γή από την οποία ενημερώνονται οι εργαζόμενοι για όλα όσα σχετίζονται με τις «μεγάλες αλλαγές» που γίνονται από την δημοσιοποίηση του νοσοκομείου. Το «αντίδοτο» με μια γραμμή υπεράσπισης όλων των κατακτήσεων του προσωπικού, επιχειρηματολογεί την αντίσταση στην επίθεση λιτότητας και εντατικοποίησης της δουλειάς που μέσα από τη διαδικασία δημοσιοποίησης επιχειρεί να επιβάλλει η κυβέρνηση.

Είναι μία προσπάθεια που μέχρι τώρα αποδειχνει ότι αξίζει τον κόπο της. Δεν φτάνει όμως αυτό.

Χρειάζεται ο συντονισμός με τα άλλα νοσοκομεία...

Ήδη έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες για ένα συντονισμό των ανεξάρτητων συσπειρώσεων σ' όλα τα νοσοκομεία. Στο Νοσοκομείο Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» εδώ και δυο χρόνια λειτουργεί η Ανεξάρτητη Αγωνιστική Κίνηση με μαζική απεύθυνση και υποστήριξη. Μάλιστα το προηγούμενο φθινόπωρο κατάφερε ουσιαστικά να καθοδηγήσει την πολυήμερη απεργία των εργαζομένων του «Αγλαΐα Κυριακού» παρά τις διασπαστικές και υπονομευτικές προσπάθειες της διοίκησης της ΠΟΕΔΗΝ. Κατά την διάρκεια αυτής της απεργίας εκτός από την προκήρυξη αλληλεγγύης που μοιράστηκε στο «Αγία Σοφία» έγινε συνδυασμένη προσπάθεια από τις συσπειρώσεις των δύο νοσοκομείων για κοινή κινητοποίηση των δύο «Παίδων» που όμως δεν απέδωσε συγκεκριμένα πρακτικά αποτελέσματα. Η προσπάθεια όμως συντονισμού συνεχίζεται. Τα προβλήματα στον χώρο της υγείας όχι μόνο αυξάνουν αλλά και «ενοποιούνται». Αυτό σε συνδυασμό με την κρίση των παραδοσιακών συνδικαλιστικών παρατάξεων του υγειονομικού κινήματος δημιουργεί κάποιες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των συσπειρώσεων και του ανεξαρτήτου ταξικού συνδικαλι-

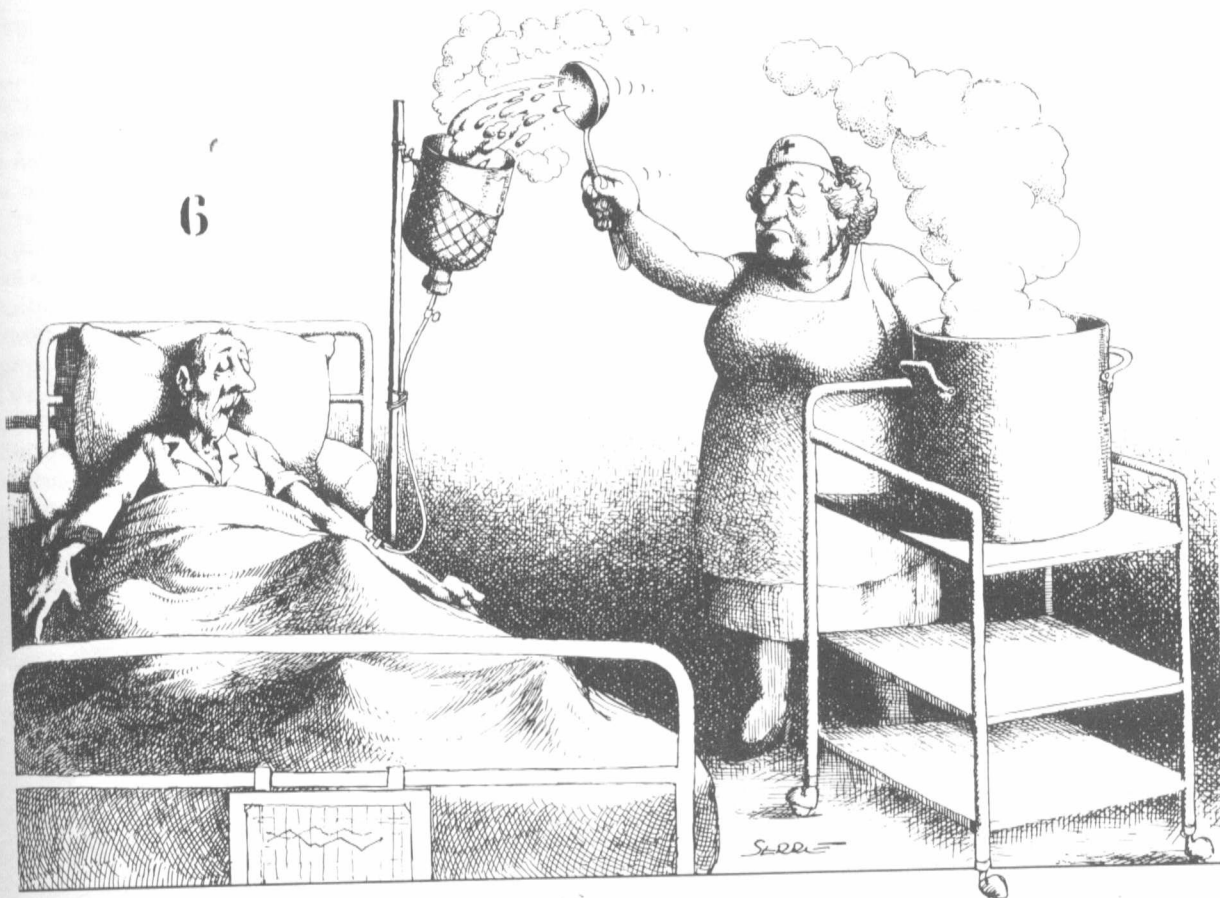
σμού. Πριν λίγο καιρό μετά από πρωτοβουλία της Συσπείρωσης του «Αγία Σοφία», της Κίνησης του «Αγλαΐα Κυριακού» των «Ανεξάρτητων» του Λαϊκού και της Ανεξάρτητης Κίνησης Γιατρών ξεκίνησε μια διαδικασία μόνιμου συντονισμού αυτού του χώρου. Εξάλλου στους γιατρούς κάτι τέτοιο ήδη έχει προχωρήσει...

Ομοσπονδία Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδας: μία νίκη των συσπειρώσεων

Στο ιδρυτικό συνέδριο της ΟΕΝΓΕ που έγινε τον Μάρτιο στην Πάντειο οι συσπειρώσεις πέτυχαν μια σημαντική νίκη. Κατάφεραν να εκλέξουν 2 μέλη στο ΓΣ και 1 μέλος στην ΕΓ της ΟΕΝΓΕ. Οι συσπειρώσεις γιατρών μέσα από αρκετές κοινές παρεμβάσεις και διαλόγους (π.χ. υγειονομικό τριήμερο τον Δεκέμβριο στην Ιατρική Σχολή) ήσαν οι μόνες στο συνέδριο (αν εξαιρέσουμε ορισμένες τοποθετήσεις της τάσης «20 Οκτώβρη» της ΑΣΠΙ...) που διατύπωσαν μία συνολική κριτική στο ΕΣΥ και μία πολιτική απεγκλωβισμού του ιατρικού κινήματος από τις ιδεολογικές αυταπάτες και την θεσμική λογόρροια που το οδήγησαν στον ευνουχισμό του. Με κορμό την Ανεξάρτητη Κίνηση Γιατρών Αθήνας, την Αυτόνομη Συσπείρωση Γιατρών Β. Ελλάδας και την Ριζοσπαστική Κίνηση Γιατρών Κρήτης αναπτύσσεται μια τάση υπέρβασης του ιατρικού συνδικαλισμού όχι μόνο σε ότι αφορά την γενική οπτική και την αμφισβήτηση του ιατρικού ρόλου αλλά και —πως είναι και το πιο ενδιαφέρον— την σύνδεση με άλλα κομμάτια υγειονομικών μέσα από κοινές παρεμβάσεις στα νοσοκομεία. Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις της αριστεράς είναι πλέον πολύ αναξιοπύστες και ένα αρκετά ευρύ «στελεχικό δυναμικό σε κρίση» αγωνιά για μία διέξοδο. Αυτό το δυναμικό κάνει πιά αισθητή την παρουσία του σ' όλα τα νοσοκομεία...

6

ΚΑΤ και ΗΡΑ: ΕΣΑΚ-ΤΑΣ σημειώσατε 2

Τον Μάρτιο έγιναν εκλογές στο νοσοκομείο ΚΑΤ και στο μαιευτήριο ΗΡΑ. Στο ΚΑΤ η ΤΑΣ πήρε 571 ψήφους και η ΕΣΑΚ 134, ενώ στο ΗΡΑ η ΤΑΣ (Αγωνιστική Ενότητα) πήρε 98 ψήφους και η ΕΣΑΚ 18. Και οι δύο αυτές νίκες της ΤΑΣ πιστοποιούν την βαθειά κρίση της ΕΣΑΚ στον υγειονομικό χώρο, κρίση που έχει φτάσει στο ζενίθ της μετά την αποχώρηση από την ΕΣΑΚ όλου του «ηγετικού πυρήνα» της ΟΣΝΙΕ, το Φθινόπωρο του 1986 και την συγκρότηση μαζί με το δυναμικό των «ανεξάρτητων εργατικών συσπειρώσεων» της ΤΑΣ.

Ασφαλώς αυτές οι δύο νίκες της ΤΑΣ οφείλονται και στο προσωπικό βεληνεκές των συνδικαλιστών της στα δύο νοσοκομεία όμως οι βασικοί λόγοι τους είναι άλλοι. Είναι από την μια η παντελής αδυναμία των κυρίαρχων παρατάξεων να απαντήσουν στην κυβερνητική επίθεση και από την άλλη η

απελευθέρωση ενός δυναμικού μέσα από την κρίση των παρατάξεων που τείνει σε ανεξάρτητους ταξικούς προσανατολισμούς. Αυτοί οι δυο λόγοι σε συνδυασμό με μια μαζική δουλειά της ΤΑΣ αποτελούν τους κύριους λόγους για την επιτυχία της.

Βέβαια, η αύξηση της εκλογικής επιρροής δεν οδηγεί κατ' ευθείαν στην δημιουργία συσχετισμών κινήματος, όμως η αναγνώριση της κριτικής και των προτάσεων του ανεξάρτητου ταξικού συνδικαλισμού από τους εργαζόμενους όπως και η πρόκληση ρηγμάτων στην ηγεμονία της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας οπωσδήποτε είναι σοβαρή υπόθεση.

43

Ν.Γ.

NON
UN
SOLDO
ALLA SCUOLA
DEI
PADRONI

εκπαίδευση...
αναταραχή...

από το «1789» στο «1992»

ο κρατικός αυταρχισμός, τα κοινωνικά δικαιώματα και η αριστερά

Την τελευταία περίοδο παρατηρείται μια αυξημένη ευαισθησία των πολιτών σχετικά με τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα. Αυτή η ευαισθησία, μειοψηφική βεβαίως αλλά όχι αμελητέα, οφείλεται νομίζουμε σε δύο λόγους: Ο ένας, δυσάρεστος οπωσδήποτε, είναι η έκταση και η ένταση του κυβερνητικού αυταρχισμού και της κρατικής καταστολής. Το «ακούμπημα» κοινωνικών κατηγοριών ή πολιτικών χώρων που μέχρι πρότινος ήσαν ή αισθάνονταν ασφαλείς. Ο δεύτερος λόγος είναι η διεύρυνση της κοινωνικής συνείδησης και των ευαισθησιών ικανού αριθμού πολιτών, η κατανόηση ότι η δική τους ελευθερία προϋποθέτει και την ελευθερία όλων των άλλων, ότι τέλος πάντων η κοινωνική απελευθέρωση δεν μπορεί να είναι το όνειρο του μέλλοντος που απαλύνει τους εφιάλτες του παρόντος, αλλά καθημερινή διεκδίκηση και στάση ζωής.

Ζούμε σε μια εποχή που **δυστυχώς** είμαστε υποχρεωμένοι να επανερχόμαστε στο 1789 ή στο 1886, να υπερασπιζόμαστε κατακτήσεις όπως το 8ωρο, την κοινωνική ασφάλιση, την ανεξαρτησία των συνδικάτων από το κράτος, το ιδιωτικό απόρρητο κ.ο.κ. Παράλληλα όμως ζούμε σε μια εποχή που **ευτυχώς** η υπεράσπιση π.χ. των δικαιωμάτων των ομοφυλόφιλων ή των αιτημάτων των φυλακισμένων για ανθρώπινη ζωή, η ενεργητική αντίθεση σε καθιερωμένα κοινωνικά πρότυπα και η διεκδίκηση νέων «χώρων ελευθερίας» δεν αποτελούν πλέον αποκλειστικό «προνόμιο» επαναστατικών και αντιεξουσιαστικών κύκλων, δεν αντιμετωπίζονται όπως πριν 10 χρόνια σαν αιρετικές βλασφημίες ή έστω γραφικές διαφορετικότητες και, οπωσδήποτε, αποτελούν επιθυμίες και επιδιώξεις ενός μικρού μεν αλλά αυξανόμενου αριθμού ανθρώπων.

Μ' αυτή την έννοια η υπεράσπιση των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν αποτελεί μόνο «πόλεμο χαρακωμάτων» απέναντι στην αυταρχική επίθεση του σύγχρονου κράτους αλλά μπορεί να αποτελέσει και «πόλεμο κινήσεων» για την ανάπτυξη ενός «ριζοσπαστικού κοινωνικού κινήματος» που θα υπερβαίνει τα στενά πλαίσια τήρησης του συντάγματος και των νόμων.

Ζούμε σ' έναν κόσμο που αλλάζει. Το πλαίσιο άσκησης εξουσίας στην δεκαετία του '80 θα μπορούσε σχηματικά να προσδιοριστεί με τέσσερις λέξεις: **κρίση - αναδιάρθρωση - κατακερματισμός - συντηρητικοποίηση**. Η οικονομική κρίση και οι ποικίλοι εκβιασμοί που οι συνέπειές της ασκούν στην κοινωνία (ανεργία κτλ) σε συνδυασμό με όλους τους εφαρμοσμένους τύπους πολιτικής διαχείρισής της, οδηγούν μεγάλες μερίδες του πληθυσμού στο περιθώριο και όχι σπάνια στη συντριβή. Αν και δεν νομίζουμε ότι ο ελληνικός κοινωνικός σχηματισμός μπορεί να εξελιχθεί σε «κοινωνία των 2/3», καθημερινά αυξάνονται οι άνεργοι, καθημερινά ή νεολαία διαπιστώνει ότι το μέλλον της θα είναι χειρότερο από το παρόν

της. Η αναδιάρθρωση (νέες τεχνολογίες, υπερεξειδίκευση των λίγων και αποειδίκευση των πολλών κτλ) των μηχανισμών παραγωγής και διανομής του κοινωνικού πλούτου επιβάλλει την πειθάρχηση και την εντατικοποίηση στην παραγωγή και την εκπαίδευση, επιβάλλει την καθιέρωση ενός νέου κώδικα κοινωνικών συμπεριφορών που να εξυπηρετεί τα «εθνικά ιδεώδη» της ανάπτυξης, της παραγωγικότητας, του 1992 (με ολίγον 1821 είναι αλήθεια...) κτλ. Ο κοινωνικός ιστός έχει υποστεί σοβαρά ρήγματα. Η μετάθεση και ο εγκλωβισμός εκ μέρους της κυβέρνησης όλων των λαϊκών αιτημάτων και αγώνων στο κεντρικό πολιτικό δίλημμα «με την αλλαγή ή με την δεξιά» λειτούργησε εκβιαστικά απέναντι στις κοινωνικές διεκδικήσεις, ευνόησε τους ενδοταξικούς ανταγωνισμούς και ιδεολογικοποίησε την διάσπαση, την έλλειψη κοινωνικής αλληλεγγύης και τον συνεχνιασμό. Χαρακτηριστικά: απεργούν οι υγειονομικοί... Από τις χιλιάδες εργαζομένων που καθημερινά επισκέπτονται τα νοσοκομεία ελάχιστοι είναι αυτοί που θα πουν μια λέξη συμπάθειας για την απεργία τους, αν και όλοι σχεδόν κατά καιρούς απεργούν με παρεμφερή αιτήματα. Και το αντίστροφο: πάρα πολλοί ήσαν οι υγειονομικοί που τον περασμένο Δεκέμβριο υποστήριζαν την κυβέρνηση και όχι τους απεργούς των ΟΤΑ, οι οποίοι «δίκιο έχουν, αλλά τα σκουπίδια...», κτλ.

Αν ο αυταρχισμός ήταν η απάντηση της πολιτικής εξουσίας σε ένα ανοδικό κοινωνικό κίνημα, τα πράγματα θα ήσαν πολύ πιο απλά. Όμως ο αυταρχισμός είναι σε μεγάλο βαθμό «συναινετικός» και προληπτικός, ασκείται ως επί το πλείστον απέναντι σε «δυναμικές μειοψηφίες» διαρκώς πληθεύουσες βεβαίως, αλλά απευθύνεται σε δυνάμει «ανήσυχες πλειοψηφίες». Επιχειρεί να αποτρέψει τον μετασχηματισμό της σημερινής κοινωνικής ρευστότητας και πολιτικής δυσαρρεσκείας σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις ή «εκτός πλαισίου» κινήματα. **Γι' αυτό ο κρατικός αυταρχισμός είναι φυσική ή δικαστική καταστολή αλλά είναι και —κυρίως— πολιτικός λόγος.** Ποιό είναι πιο επικίνδυνο; Οι εκστρατείες των ΜΑΤ στα Εξάρχεια και οι κακοποιήσεις πολιτών ή η δια του τύπου και της τηλεόρασης «ιδεολογική» στήριξη αυτών των «επιχειρήσεων αρετής» με την καταπληκτική εκείνη ιστορία του στρώματος της πλατείας Εξαρχείων που πάνω του «βίαζαν αναρχικοί 15χρονα κοριτσάκια», ιστορία που «άρεσε» και έπεισε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού; Νομίζουμε ότι η γενική συντηρητικοποίηση της Ελληνικής κοινωνίας —ανεξάρτητα από τις ελπιδοφόρες εστίες αντίστασης που βλέπουμε όπως και τις αλυσιδωτές εκρήξεις που μπορεί να προκαλέσει η οικονομική κρίση, αυτή καθ' αυτή ή σε συνδυασμό με την λανθάνουσα κρίση πολιτικής εκπροσώπησης— αυτή η γενική συντηρητικοποίηση επιτρέπει στον κυβερνητικό αυταρχισμό, αν και απωθητικός από την φύση του, να είναι περισσότερο δημοφιλής απ' ό,τι άλλες πλευρές της κυβερνητικής πολιτικής και πολιτείας όπως π.χ. η εισοδηματική πολιτική.

Το ΠΑΣΟΚ προσέφερε τα μέγιστα σ' αυτή την συντηρητικοποίηση. Δύο είναι οι κυριότερες «προσφορές» του τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το θέμα μας. «Έβαλε το κράτος μέσα στην κοινωνία». Κατάφερε — με την αμέριστη και ανιδιοτελή συνδρομή της αριστεράς — να πείσει ότι το κράτος μπορεί να λειτουργήσει σαν «διαιτητής» των κοινωνικών αντιθέσεων. Ακόμα θυμόμαστε την διορισμένη πανδημοκρατική διοίκηση της ΓΣΕΕ υπό τον κ. Χατζηβασιλείου, την ευθουσιώδη υποδοχή του ν. 1264 και της ενισχυμένης αναλογικής του, την υποστήριξη των υπό κρατικό έλεγχο «εποπτικών συμβουλίων» κτλ. Το ΠΑΣΟΚ απάλλαξε το κράτος από την ανυποληψία που είχε περιπέσει στα μάτια των πολιτών εξαιτίας της μετεμφυλιοπολεμικής και χουντικής θηριωδίας του και σε μεγάλο βαθμό το πρόβαλλε ως θεσμό εξυπηρέτησης και προστασίας της κοινωνίας. Και όλα αυτά χωρίς να είναι ούτε καν ένα τυπικό ευρωπαϊκό «κράτος πρόνοιας»... Το ΠΑΣΟΚ με την άνοδο του το 1981 στην πολιτική εξουσία έκφρασε νικηφόρα το κυρίαρχο κοινωνικό ρεύμα αλλά και ιδεολογική τάση της μεταπολιτευτικής Ελλάδας: τον μικροαστικό ριζοσπαστισμό. Κατάφερε να κερδίσει και μεγάλα τμήματα μισθωτών που οι ήττες του μεταπολιτευτικού εργατικού κινήματος και ο παροπλισμός της αριστεράς έκαναν ευάλωτα στο «εύκολο όραμα» του ΠΑΣΟΚ. Μετά 6 χρόνια αυτός ο μικροαστικός ριζοσπαστισμός ήδη έχει μετατραπεί σε συντηρητισμό. Η χαρακτηριστικότερη πλευρά **αυτού** του συντηρητισμού είναι η προτίμηση στον «δυνατό». Γι' αυτό και ενώ οι προτιμήσεις του μπορεί να στρέφονται όλο και περισσότερο προς την «ΝΔ», υποστηρίζει το κράτος, την κυβερνητική επίδειξη δύναμης. Θέλει «Τάξη», δυσφορεί με χιλιάδες πράγματα, ως επί το πλείστον με ιδιοτελή κίνητρα, αλλά το «κράτος πρέπει να λειτουργεί»... Κι αν δεν μπορεί να λειτουργήσει η παιδεία ή η υγεία, τουλάχιστον να λειτουργεί ο «νόμος»... Αυτή η ιδεολογία «ανθρώπινης σκόνης» που την συνέχεια, την συνοχή και την ασφάλειά της τα εναποθέτει στο κράτος, νομιμοποιεί και αναπαράγει την καθημερινή διαστρέβλωση προφανών αληθειών, την αλαζονεία και αμετροέπεια που διακρίνουν την πολιτική εξουσία αλλά και αυτούς που την στηρίζουν ενεργητικά.

Στην Ελλάδα όπως και στις υπόλοιπες χώρες του αναπτυγμένου κόσμου συγκροτείται ένα αυταρχικό πλαίσιο άσκησης εξουσίας που τα κυριότερα χαρακτηριστικά του είναι τα εξής:

* Η κατηγοριοποίηση των πολιτών. Η κοινωνία «μπακλαδοποιείται»... Σε «βολεμένους» και ανέργους... Σε χρηστούς πολίτες και περιθωριακούς... Σε παραγωγικούς και τεμπέληδες... Σε επιμελείς σπουδαστές και «καταληψίες»... Σε νομοταγείς και φοροφυγάδες... Η κρατική αυθεντία μοιράζει ρόλους και συμμαχεί με την μία κατηγορία πολιτών ενάντια στην άλλη. Τα πιο αδύνατα τμήματα βεβαίως συγκεντρώνουν τα πυρά. Οι αναρχικοί ως ο πιο εκτεθειμένος πολιτικός χώρος είναι ουσιαστικά στην παρανομία. Αλλά και ο νεκρός εργάτης

Αγγ. Μαυροειδής προέρχεται από την ΕΔΟΚ-ΕΤΕΡ με τους απολυμένους, λιγοστούς, ανήσυχους και χωρίς κομματική υποστήριξη εργάτες.

* Η συρρίκνωση της νομιμότητας των ποικίλων μορφών της κοινωνικής πάλης. Η απεργία παραμένει «ιερό δικαίωμα» αλλά το δικαίωμα της εργασίας (στον απεργοσπαστισμό δηλαδή) είναι ιερότερο, ως εκ τούτου τα ΜΑΤ συχνά τα «λειτουργούν» έξω από τα εργοστάσια... Οι φοιτητές «έχουν δίκη» να διαδηλώνουν αλλά όταν προκύπτει πατριάρχης τότε «έχουν νεράτζια με ξυράφια»... Καθημερινά η κυβέρνηση και οι μηχανισμοί καταστολής αμφισβητούν το δικαίωμα των κινημάτων να καθορίζουν **αυτά** τους τρόπους που θα διεκδικήσουν τα αιτήματά τους.

* Η έξωση της κρατικής τρομοκρατίας στο όνομα της «αντιτρομοκρατικής πάλης». Θεωρούνται πλέον πολύ φυσιολογικά φαινόμενα η ενεργής συμμετοχή αμερικάνων πρακτόρων στις δραστηριότητες της ελληνικής αστυνομίας, η συρρίκνωση της έννοιας του πολιτικού ασύλου, (περίπτωση Φολλίνι), η ποινικοποίηση των διαπροσωπικών σχέσεων, οι υποκλοπές τηλεφώνων, οι σιωπηρές απελάσεις τούρκων πολιτικών προσφύγων κτλ. αρκεί αυτοί που υφίστανται όλες αυτές τις αυθαιρεσίες να στιγματιστούν ως ύποπτοι τρομοκρατικής δράσης. Νομιμοποιείται η εκτέλεση ενός απροσάτευτου φυγόδικου από δεκάδες πάνοπλους καλυμμένους αστυνομικούς, η διόγκωση πλημελημάτων 20χρονων παιδιών σε κακουργήματα και η σκευωρία σε βάρος των Βογιατζή. Μποκουβάλα προκειμένου να πειστούν οι πολίτες ότι υπάρχει εχθρός, άρα χρειάζονται μέτρα!

* Ο προληπτικός έλεγχος και η πειθάρχηση ειδικών κατηγοριών. Ο ενιαίος κωδικός αριθμός ταυτότητας των πολιτών (ΕΚΑΜ) γνωστός και ως ηλεκτρονικό φακέλωμα, το νέο στρατολογικό νομοσχέδιο και η εξοντωτική καταδίκη του πρώτου «πολιτικού» αντιρρησία συνείδησης, ο νέος νόμος για τα ναρκωτικά για να αναφέρουμε τις πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις, νομίζουμε ότι δείχνουν αυτή την «διπλή» επιχείρηση ελέγχου των κοινωνικών συμπεριφορών όλων των πολιτών και πειθάρχησης της νεολαίας.

* Ο κοινωνικός ρατσισμός. Στην Ελλάδα ευτυχώς ακόμα δεν αντιμετωπίζουμε τα θλιβερά φαινόμενα της Γαλλίας. Καθημερινά όμως αυξάνουν οι αποδείξεις μιας ρατσιστικής νοοτροπίας που δυστυχώς εκπορεύεται όχι μόνο από το κράτος αλλά και από την κοινωνία. Το υπουργείο εργασίας αποφασίζει το διώξιμο όλων των «τρίτοκοσμικών» ξένων εργατών που ζουν πάνω από 5 χρόνια στην χώρα μας. Το καλοκαίρι μια 18χρονη πανκ καταδικάζεται σε 18 μήνες φυλακή στην ουσία

επειδή ήταν πανκ. Ο 20χρονος, που συνελήφθη με ένα από τα «κλεμμένα» πιστόλια του περσινού πολυτεχνείου, καταδικάζεται σε 11 χρόνια φυλακή, ενώ ο «ελλην θαλασσοπόρος» Πλυτζανόπουλος που έριξε 17 Κενυάτες στους καρχαρίες καταδικάζεται σε μικρότερη ποινή... Τα προπέρσινα επεισόδια σε βάρος των τσιγγάνων στα Εξαμίλια, το δημοψήφισμα «αρετής» κατά των εκδιδομένων γυναικών στο Μεταξουργείο, η ανέχεια και καταπίεση που υφίστανται διάφορες μειονότητες όπως οι Πομάκοι ή οι Μουσουλμάνοι, νομίζουμε ότι μόνο ποσοτικά διαφέρουν από τις πρωτοβουλίες «φυλετικής καθαρότητας» του Λεπέν.

Δυστυχώς η αριστερά άργησε να συλλάβει το μέγεθος και τον χαρακτήρα του κρατικού αυταρχισμού και αν υποθέσουμε ότι τώρα πλέον έχει αντιληφθεί κάπως το πρόβλημα (πράγμα για το οποίο δεν είμαστε βέβαιοι...) συνεχίζει να μην το αντιμετωπίζει. Για δεκαετίες ολόκληρες η παραδοσιακή αριστερά λόγω της μετεμφυλιοπολεμικής συγκυρίας αλλά και της φυσιογνωμίας της περιορίστηκε στην διεκδίκηση της «δημοκρατίας», αρκέστηκε στον ρόλο του φρουρού της αστικής νομιμότητας, δεν δίστασε να καταγγείλει ανοιχτά όσα κινήματα ή κοινωνικές πρακτικές θεωρούσε ότι υπερβαίνουν αυτήν την νομιμότητα. Δεν ξεχνάμε τους «300 προβοκάτορες» του πολυτεχνείου 1973 ούτε τους «προβοκάτορες με τα κόκκινα πουκάμισα» των Ιουλιανών... Θυμόμαστε πολύ καλά την κάλυψη που έδωσε στην κυβέρνηση Ράλλη όταν το 1980 τα ΜΑΤ της δολοφόνησαν τους Κουμή - Κανελλοπούλου, όπως και την άρνηση της αριστερής συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης να αντισταθεί ενεργητικά στις δολοφονίες του 15χρονου Καλτζέα το 1985 και του 60χρονου Μαυροειδή το 1986.

Η παραδοσιακή αριστερά στην μεταπολιτευτική Ελλάδα δέχτηκε με ανακούφιση μια θέση στους δημοκρατικούς θεσμούς, διαμαρτυρήθηκε έντονα όταν έννοιωσε ότι θίγεται η ίδια αλλά σιώπησε πολλές φορές ή μίλησε για να καταγγείλει τα θύματα και όχι τον δράστη. «Σνόμπαρα» τα κοινωνικά κινήματα, επαναλαμβάνοντας ακούραστα την πίστη της στην «εργατική τάξη», με αποτέλεσμα ο κρατικός αυταρχισμός να νομιμοποιηθεί κοινωνικά και να φτάσει και η ώρα που τα ΜΑΤ αρκετά άνετα επιτίθενται ενάντια σε εργατικές απεργίες και διαδηλώσεις. Η αριστερά με την ιδεολογική καθυστέρηση και τον κοινωνικό συντηρητισμό της (ειδικά το ΚΚΕ αλλά όχι μόνο...) δεν αντιδρά στην καταστολή απέναντι στους φυλακισμένους, τους ομοφυλόφιλους, ή την «άγρια νεολαία» γιατί

όλοι αυτοί δεν έχουν θέση στο «όραμα» της άρα τα δικαιώματά τους είναι «αστικά» αλλά σιγά-σιγά δεν αντιδρά ούτε όταν την καταστολή την υφίστανται εργάτες... Πώς αλλιώς μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός ότι μετά την δολοφονία της Σ. Βασιλακοπούλου το 1979 έγινε διαδήλωση με 50 χιλ. ανθρώπους ενώ στην διαδήλωση μετά την κηδεία του Αγγ. Μαυροειδή ήσαν 300 άνθρωποι;

Το κίνημα υπεράσπισης των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων είναι και εργατικό και φοιτητικό και γυναικείο, είναι κίνημα καθημερινής αντίστασης στην καταπίεση. Όποιος νομίζει ότι η συγκρότηση κοινωνικής, ταξικής συνείδησης μπορεί να αποτελέσει προϊόν ευθύγραμμης αντανάκλασης των «σχέσεων παραγωγής» και των εμπειριών, που αποκτή ο άνθρωπος στον χώρο δουλειάς του και μόνο, είναι γελασμένος. Δεν βρισκόμαστε στο 1900 που ο εργάτης μετά τη δουλειά του αναγκαστικά πήγαινε στο «λαϊκό όμιλο» όπου δεχόνταν τα πολιτικά και πολιτιστικά μηνύματα των πρωτοπόρων συναδέλφων του και διαμόρφωνε μορφωτικό επίπεδο και σοσιαλιστική συνείδηση συγχρόνως. Σήμερα ο τύπος και η τηλεόραση βομβαρδίζουν τον μισθωτό με άπειρες παραστάσεις και μηνύματα, ώστε η συγκρότηση συνείδησης να απαιτεί πολύ περισσότερα πράγματα από την, σωστή μεν αλλά εξαιρετικά λειψή δε, επιμονή της παραδοσιακής αριστεράς στο «μεροκάματο» και στη «δουλειά». Μ' αυτή την έννοια ο αγώνας για τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα μπορεί να εμπλουτίσει τους προβληματισμούς και να διευρύνει τους στόχους όλων των κινήματων. Μπορεί να αποτελέσει όρο αναίρεσης της μερικότητας και πραγματοποίησης της «κριτικής της ολότητας».

Δεν είναι στους σκοπούς αυτού του κειμένου η προβολή κάποιου συγκεκριμένου προγράμματος ή σχεδίου δράσης. Φρονούμε ότι η ανάπτυξη πρακτικών κοινωνικής αλληλεγγύης, ή ενθάρρυνση και υποστήριξη μορφών πολιτικής ανυπακοής και κοινωνικής απείθειας στο σύγχρονο κράτος και τον αυταρχισμό του, η έμπρακτη και μαχητική αντιμετώπιση της κρατικής καταστολής (απαραιτήτος όρος για να προφυλάξει τους πολλούς «ρεαλιστές» από την μοιρολατρεία και την παραίτηση και τους λίγους «ρομαντικούς» από την αυτοκαταστροφική μονομαχία με το κράτος...) και η πολιτική χειραφέτηση του κινήματος μέσα και από βίαιες μορφές πάλης με πλειοψηφική απεύθυνση, η ευαισθησία με λίγα λόγια απέναντι στα προβλήματα όλων των «κολασμένων» αυτής της κοινωνίας, μπορούν να αποτελέσουν την αρχή για ένα ριζοσπαστικό κίνημα ενάντια στον κρατικό αυταρχισμό που δεν θα μένει στο 1789 αλλά θα απαντάει... στην πρόκληση του 1992.

Νίκος Γιαννόπουλος
Κώστας Φώλιας

μια υπόθεση που αφορά όλους

Όσοι νόμιζαν ότι η ελληνική αστυνομία για να γίνει πιο αποτελεσματική και αξιόπιστη σταδιακά θα εγκατέλειπε την προσφιλή της μέθοδο των σκευωριών και της κατασκευής ενόχων και θα ασχολιόταν «κατευθείαν» με την αντιμετώπιση των ένοπλων οργανώσεων, για μια ακόμα φορά διαψεύστηκαν. Όταν ο στρατηγός δεν μπορεί να «ακουμπήσει τους τρομοκράτες» τότε επιστρατεύονται οι παλιές καλές συνταγές...

Τα γεγονότα της Καλογρέζας απέδειξαν ότι οι ηγεσίες της Αστυνομίας μπορεί ν' αλλάζουν και οι υπηρεσίες της Ασφάλειας να επανδρώνονται με τεχνοκράτες και να ενισχύονται με σύγχρονες τεχνολογίες, όμως οι νοοτροπίες, τα σχέδια και οι στόχοι παραμένουν.

Ο Κλέαρχος Σμυρναίος, ο Χριστόφορος Μαρίνος, η Βαγγελιώ Βογιατζή και ο Μάκης Μπουκουβάλας, βρίσκονται εδώ και πολλούς μήνες στη φυλακή με σωρεία κατηγοριών. Οι δύο πρώτοι συνελήφθησαν να προσπαθούν να κλέψουν μια μοτορόλα μαζί με τον δολοφονημένο Μιχάλη Πρέκα, και βρέθηκαν να τους χρεώνονται σχεδόν όλες οι ένοπλες επιθέσεις που έγιναν στον ελλαδικό χώρο. Και οι δύο τελευταίοι **έπρεπε** να πλαισιώσουν τους δυο 20χρονους για ν' αποκατασταθεί, με βάση την ηλικία, η ιστορική συνέχεια των ένοπλων οργανώσεων.

Είναι ενδεικτικό ότι ο Μάκης Μπουκουβάλας και η Βαγγελιώ Βογιατζή συνελήφθησαν και προφυλακίστηκαν με βάση κάποια «στοιχεία» που βρέθηκαν το 1986 σ' ένα από τα κρησφύγετα της «Αντικρατικής Πάλης» και η σύνδεσή τους με τα γεγονότα της Καλογρέζας προσπαθήθηκε να γίνει από την Ασφάλεια μέσω ενός ψευδομάρτυρα λιμενικού που κατάθεσε ότι τους είδε να περιφέρονται στη Ραφήνα τις μέρες που έγινε η κλοπή των όπλων. Προσπάθεια όμως που δεν απέδωσε αφού ο εισαγγελέας της προανάκρισης δεν τους θεώρησε καν προφυλακιστέους

για την συγκεκριμένη κατηγορία.

Και βέβαια γίνεται κάθε μέρα σαφέστερο σε όλο και περισσότερους ότι η υπόθεση των «4» αποτελεί τον τελευταίο κρίκο στην αλυσίδα των ασφαλικών μεθοδεύσεων και σκευωριών της 10ετίας, δίπλα σ' εκείνες των Γ. Σερίφη, της «Λαϊκής Εξουσίας», των Χανων, του Μπουκετσίδα, των Τσιτσιλιάνου-Μπεχράκη, της Ιατροπούλου... Αυτό που δεν φαίνεται όμως να εκτιμάται σ' όλη του τη διάσταση είναι η σημασία που έχει η έκβασή της για την ΠΑΣΟΚική πολιτική αλλά και για τον πολιτικό χώρο της Αριστεράς γενικά και της Εξωκοινοβουλευτικής ειδικότερα. Ελάχιστα έχει γίνει κατανοητό ότι στην πλάτη των «4» παίζονται καντρικοί πολιτικοί σχεδιασμοί που συναρτώνται με τις διεθνείς διασυνδέσεις και εξαρτήσεις του ΠΑΣΟΚικού κράτους, ανατροπές της εικόνας αφερεγυότητας και αναβάθμιση του κύρους των διωκτικών μηχανισμών, καλλιέργεια των πνευμάτων για την απρόσκοπτη επιβολή νέων σκληρότερων θεσμικών πλαισίων καταστολής, προώθηση των συμπτωμάτων τρομοκρατοφοβίας, παθητικοποίησης ακόμα και κοινωνικού εκφασισμού. Και βέβαια η επίσημη Αριστερά έχει πολύ ακόμη δρόμο να διανύσει μέχρι να ξεπεράσει τις χρόνια παγιωμένες οπτικές του «δεν μας αφορά ότι δεν μας θίγει άμεσα» ή τις φοβίες του τύπου «μη μας συσχετίσουν με τρομοκράτες». Αλλά ο χώρος της άκρας Αριστεράς; Αυτόν που πάντα τον χαρακτήριζε η ευαισθησία απέναντι στα ζητήματα καταστολής - πολιτικών κρατουμένων, τα αυξημένα αντανάκλαστικά και η ικανότητα να διαβλέπει τις συνέπειες που έχουν για τις πολιτικές του δυνατότητες — ενίοτε και για την ίδια του την ύπαρξη — οι ανάλογες «πρωτοβουλίες» του κράτους;

Η εικόνα που μέχρι σήμερα δίνουν οι — οργανωμένες κυρίως — δυνάμεις της Α.Α. είναι εκείνη της α-

διαφορίας ή, στην καλλίτερη περί-

πτωση, της ευμενούς ουδετερότητας. Μικρή σημασία έχει το αν οι συγκεκριμένες στάσεις καθορίζονται κυρίως απ' τις αμβλύσεις και την αίσθηση αδυναμίας απόρροια της συνολικότερης πολιτικής κατάστασης αυτού του χώρου ή από πολιτική επιλογή που έχει να κάνει με διαφωνίες, αντιπαλότητες, διαφορές απόψεων ακόμα και καταλογισμούς συγκεκριμένων ευθυνών. Αυτό που απλά και μόνο θα θέλαμε να σημειώσουμε εδώ είναι ότι η στάση αδιαφορίας και αποχής είναι μάλλον η λιγότερο αποτελεσματική και απ' τη σκοπιά της εναντίωσης στις милитарιστικές τάσεις και την εξώθηση στην παρανομία.

Δυο λόγια τέλος σχετικά με το πολιτικό πλαίσιο ανάπτυξης της συμπαραστάσης. Η κεντρικότητα της σημασίας που έχει για το ΠΑΣΟΚικό κράτος το θέμα των «4» αλλά και μια σειρά αδυναμίες που σχετίζονται και με την υπόθεση καθ' εαυτή και με την κατάσταση της εξωκοινοβουλ. αριστεράς την καθιστούν πολύ πιο δύσκολη στην αντιμετώπισή της απ' όλες τις αντίστοιχες προηγούμενες. Με αυτή την έννοια το να πρυτανεύσει μια οπτική με τα μάξιμουμ δυνατόν ευρύτερα πολιτικά χαρακτηριστικά χωρίς ιδεολογικοποιήσεις και επενδύσεις εξαγωγής πολιτικών υπεραξιών, με τη δυνατότητα να αξιοποιήσει πολλαπλά επίπεδα και — σε τελευταία ανάλυση — να διαμορφώσει το συσχετισμό εκείνο που θα καθιστά τη συνέχιση της φυλάκισης των «4» πολιτικά ασύμφορη για το ΠΑΣΟΚ, είναι σήμερα κρίσιμης σημασίας. **Απ' αυτή την άποψη η συνέχιση και η διεύρυνση της δουλειάς που έχει ξεκινήσει η Κίνηση Υπεράσπισης Πολιτικών και Κοινωνικών δικαιωμάτων και η Επιτροπή συμπαραστάσης στους «4» αποτελεί κεντρικό πολιτικό καθήκον.**

Μάκης Σέρβος
Κώστας Φώλιας

Β. Βογιατζή:

γράμμα από τη φυλακή

Εφτά μήνες μετά τα γεγονότα-πυροτεχνήματα της Καλογρέζας και την σύλληψη των τεσσάρων μας, έχει γίνει μια πεποίθηση στον περισσότερο κόσμο ότι η «επιτυχία» αυτή της ΕΛΑΣ δεν είναι παρά αναμείγμα της παλιάς φασιστικής τακτικής, που λέει ότι «όταν δεν έχουμε ενόχους, τους κατασκευάζουμε». Κλασσικά παραδείγματα οι υποθέσεις του Σερίφη, της Λαϊκής Εξουσίας, των Τσιτσιλιάνου-Μπρεχράκη, της Ομάδας Χανίων και πολλών άλλων. Από καιρό πριν ο Δροσογιάννης διατυμπάνιζε - σκορπώντας ρίγη ανυπομονησίας - ότι «ακουμπάει τους τρομοκράτες». Ποιοί ήταν όμως οι τρομοκράτες; Ο ψυχρά δολοφονημένος Μιχάλης Πρέκας και οι δύο 20χρονοι Μαρίνος και Σμυρναίος δύσκολα θα μπορούσαν να παρουσιαστούν σαν εγκέφαλοι της «τρομοκρατίας». Η σύλληψη η δική μου και του Μπουκουβάλα ήρθε για να καλύψει τα κενά του σεναρίου. Τα «στοιχεία» και οι «αποδείξεις» που «στήριξαν» τις κατηγορίες μας, ήταν έτοιμα από πριν. Τα γεγονότα της Καλογρέζας, με την πλούσια «σοδειά» από γιάφκες και όπλα και με μια ψυχρή δολοφονία που έπρεπε να δικαιολογηθεί αποτέλεσαν το χρυσό περιτύλιγμα της περιβόητης «αντιτρομοκρατικής επιτυχίας» τους.

Η αναγκαιότητα της σκευωρίας αυτής ανάγεται στο γενικότερο κλίμα των τελευταίων χρόνων. Τον Νοέμβριο του '86 ανακαλύφθηκαν τα όπλα στο υπόγειο της Καλαμά, όχι όμως και οι κάτοχοί τους. Αλλά όπλα χωρίς «τρομοκράτες» ήταν μισή επιτυχία, πολύ περισσότερο όταν η αστυνομία ανακοίνωσε ότι αυτό που την οδήγησε τυχαία στην Καλαμά ήταν ένας πλημμυρισμένος βόθρος. Ξαναειπώθηκαν βέβαια τα γνωστά και τετριμμένα για Μπαλάφα και Λεσπέρογλου, αλλά η τακτική του να τα φορτώνουν όλα

στους «αόρατους τρομοκράτες» ούτε πείθει, ούτε αποκαθιστά το χαμένο γόντρο της ΕΛΑΣ. Μια μεγάλη ευκαιρία - η μοναδική μέχρι σήμερα μετά από 12 χρόνια δράσης των ένοπλων οργανώσεων - για να επιδείξουν επιτέλους κάποια επιτυχία στον τομέα «πάταξη της τρομοκρατίας» και να αποκατασταθεί το καταρακωμένο κύρος τους πήγαινε χαμένη. Έτσι, ένα χρόνο μετά, και έχοντας όλο τον καιρό να κατασκευάσουν ό,τι στοιχεία ήθελαν, «θυμήθηκαν» ότι στην Καλαμά είχαν «βρει» και ένα σημείωμα δικό μου - με ακατάληπτο περιεχόμενο - και μισό αποτύπωμα του Μπουκουβάλα.

Παράλληλα η πίεση που δέχεται η κυβέρνηση από τους Αμερικάνους είναι ασφυκτική. Τα ντόπια «συμμαχικά» συμφέροντα θίγονται άμεσα - ανατινάξεις λεωφορείων, εκτελέσεις στελεχών τους - και η ανάγκη εξάρθρωσης των ένοπλων οργανώσεων μπαίνει επιτακτικά. Είναι απροκάλυπτη πια η ωμή επέμβασή τους και η βοήθεια στον «αντιτρομοκρατικό αγώνα». Ειδήσεις για ειδικούς απεσταλμένους συμβουλάτορες, για παράλληλες έρευνες και για ειδικά γραφεία εκπόνησης σεναρίων, που φέρνουν την σφραγίδα της αμερικάνικης φασιστικής τακτικής, διαρρέουν πολύ συχνά στον Τύπο. Εξ' άλλου ο ίδιος ο Δροσογιάννης, μετά την συμμετοχή του στο συνέδριο της TREVI τον Απρίλη του '87 και σε ερώτηση αν συνεργάζεται με τις ΗΠΑ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, δήλωσε ότι «δεν κάνουμε επιλογή με ποιούς συνεργαζόμαστε όταν πρόκειται να καταπολέμουμε την τρομοκρατία στη χώρα μας».

Η επιλογή μου σαν εξιλαστήριο θύμα, φαίνεται ότι έγινε μετά τον Μάρτη του '87, όταν έγινε η πρώτη δολοφονική απόπειρα ενάντια στον Μ. Πρέκα

Τότε που ο Μιχάλης θεωρήθηκε «ύποπτος τρομοκράτης» με μοναδικό στοιχείο το ότι... κατόρθωσε να διαφύγει με το διάτρητο από σφαίρες αμάξι που οδηγούσε. Τότε, που αν και είχαν περάσει μήνες από την ανακάλυψη των όπλων της Καλαμά, αν και συνεληφθηκα και ανακρίθηκα, δεν κατηγορήθηκα με βάση το περιβόητο σημείωμα. Τότε που δεν κατηγορήθηκα ούτε για τις διακεκριμένες κλοπές που μου αποδίδουν, αν και χρονολογικά τοποθετούνται 2 μήνες πριν - κατά σύμπτωση τις μέρες που γεννούσα τον γυιό μου!!!

Εξ' άλλου την τελευταία δεκαετία - όντας καταχωρημένη στην λίστα των υπόπτων - έχω υποστεί πάμπολες έρευνες, προσαγωγές, ανακρίσεις και ασφυκτικές παρακολουθήσεις, πράγμα που το έχω καταγγείλει επανειλημμένα μέσω του τύπου. Αιτία η συμμετοχή μου σε κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες και η ιδεολογική μου «εκτός ορίων» τοποθέτηση. Φαίνεται ακόμα πως η προσωπική μου σχέση με τον Μιχάλη Πρέκα, αποτελεί ένα ακόμα ενοχοποιητικό στοιχείο ενάντια μου. Ο Μιχάλης όμως δεν μπορεί πια να υπερασπίσει τον εαυτό του. Και η κοινή γνώμη που εκστασίαστηκε από το κατευθυνόμενο παραλήρημα των μέσων ενημέρωσης και τον καταϊγισμό των εντυπώσεων, δεν «άκουσε» ότι το μοναδικό στοιχείο που είχε η Αστυνομία και που βάσει αυτού τον βάφτισε «Τρομοκράτη», είναι ένα δίπλωμα οδήγησης. Και ούτε βέβαια είναι «τρομοκράτης» όποιος κατηγορείται για κατοχή όπλων - και μάλιστα αχρησιμοποίητων.

Η σκοτεινή αυτή σκευωρία είναι μια υπόθεση που αφορά όλους. Στόχος της όλης επιχείρησης δεν είναι μόνο η δημιουργία εντυπώσεων για να αποσπάσουν το πολυπόθητο μπράβο της επιτυχίας. Διεκδικούν την κοινωνική

συναίνεση ώστε να διώκουν και να δολοφονούν χωρίς να λογοδοτούν πουθενά, διεκδικούν το δικαίωμα να επεμβαίνουν και να ελέγχουν με το πρόσχημα της «πάταξης της τρομοκρατίας», διεκδικούν το δικαίωμα να εξοντώνουν κάθε διαφωνούντα, επιδιώκουν τον εκφασισμό της κοινωνίας σύμφωνα με τα πρότυπα της TREVI. Η Γερμανία των λευκών κελιών και η Ιταλία των χιλιάδων πολιτικών κρατουμένων αποτελούν το μοντέλο.

Κι αν μέχρι τώρα ο προσφιλής τους χώρος ήταν αυτός των «αναρχικών» και των «περιθωριακών», αυτό που διαφαίνεται είναι ότι η δίωξη τείνει να εξαπλωθεί και σε άλλους κοινωνικούς χώρους. Επόμενο θύμα ίσως είναι ο «διανοούμενος», ο δημοσιογράφος που υιοθετεί την «άλλη άποψη», ο αντιστασιακός που ίσως δεν έκανε επένδυση των αγώνων του σε κάποιο κόμμα. Το πρόσφατο δημοσίευμα της Ιταλικής εφημερίδας για τον Λούη Δάνο ήταν μια πρώτη δοκιμή της κοινωνικής ευαισθησίας στο θέμα αυτό.

Αυτές τις μέρες κατέθεσα αίτηση αποφυλάκισης. Ζητώ την συμπαράσταση κάθε ευαισθητοποιημένου πολίτη, που πιστεύει ότι η όποια ιδεολογική και πολιτική τοποθέτηση είναι αναφαίρετο δικαίωμα και όχι «στοιχείο» ενοχής. Ένα κίνημα συμπαράστασης - που ταυτόχρονα είναι και κίνημα αυτοπροστασίας - είναι το ισχυρότερο όπλο ενάντια στην φασιστική αυτή σκευωρία.

Βαγγελιώ Βογιατζή

Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού

Απρίλης 1988

Πολυτεχνείο '85: Η οργισμένη αντίδραση για τη δολοφονία του 15χρονου Καλτζέα και μαζική αντίσταση στην αστυνομική κτηνωδία.

1988: Οι μεθοδεύσεις του κράτους για την υπεράσπιση των οργάνων του απ' τους δικούς του νόμους δεν μπορούν να περάσουν απαρατήρητες. Ο Μελίστας μετά από 2,5 χρόνια που κυκλοφορεί ελεύθερος παραπέμπεται σε δίκη και για την τυπική του «αθώωση». Για να «δέσει το πράγμα» η Συντονιστική Επιτροπή της κατάληψης του Πολυτεχνείου '85 παραπέμπεται για κακούργημα...

εκλεκτό δείγμα ψευδομαρτυρίας...

Για όποιον έχει αμφιβολίες, στο πως η Ασφάλεια μαζεύει τα «στοιχεία» και το πόση σοβαρότητα έχουν αυτά, για να ολοκληρώσει το κατηγορητήριο των Κλέαρχου Σμυρναιού, Χριστόφορου Μαρίνου, Μάκη Μπουκουβάλα και Βαγγελιώ Βογιατζή, έτσι ώστε να τους συνδέσει όλους μαζί και να τους εμφανίσει σαν επιτυχία της στον «αντιτρομοκρατικό αγώνα» παραθέτουμε τα βασικά σημεία από τις δύο καταθέσεις του λιμενικού Δ. Ασίκη.

Οι καταθέσεις του Δ. Ασίκη αποτέλεσαν το μοναδικό «στοιχείο» - μέχρι στιγμής τουλάχιστον - που κατατέθηκε στη δικογραφία με σκοπό να συνδέσει τον Μάκη Μπουκουβάλα και την Βαγγελιώ Βογιατζή με την κλοπή των όπλων της Ραφήνας και κατ' επέκταση με τα γεγονότα της Καλογρέζας. Στοιχείο όμως που ακόμα κι από τον εισαγγελέα θεωρήθηκε μάλλον αναξιόπιστο, αφού δεν κρίθηκαν προφυλακιστέοι για την συγκεκριμένη κατηγορία.

Λέμε ότι **μέχρι στιγμής** είναι το μοναδικό στοιχείο που έχει κατατεθεί, γιατί η τακτική της Ασφάλειας είναι να παρουσιάζει λίγα-λίγα τα στοιχεία που υποτίθεται ότι έχει στα χέρια της. Είναι ενδεικτικό ότι οι συγκεκριμένες καταθέσεις έχουν δοθεί τον Οκτώβρη και Δεκέμβρη του '87 και εμφανίστηκαν τον Μάρτη.

Από την πρώτη κατάθεση του Δ. Ασίκη στις 16 Οκτώβρη 1987

... τον **Ιούνιο** του τρέχοντος έτους και συγκεκριμένα στο χρονικό διάστημα από 6 μέχρι και 10 του μήνα αυτού, δεν μπορώ να προσδιορίσω ακριβή ημέρα βρέθηκα στο καφεενεδάκι που είναι ακριβώς κάτω από κτήριο του Λιμεναρχείου... Είδα στο πεζοδρόμιο που βρίσκεται απέναντι από το καφεενείο να βαδίζει ένας άνδρας και λίγο πιο πίσω, σε απόσταση 5-6 βημάτων μια

γυναίκα... Το γεγονός ότι παρατήρησα αυτόν τον άνδρα ήταν γιατί είχε πολλά φουσκωτά μαλλιά, μουστάκι παχύ και η όλη του εμφάνιση έδειχνε σαν χίπυς... Οι κινήσεις του έδειχναν ότι κάποιον έψαχνε... προχώρησε προς τη σκάλα που ανεβαίνει στο κτήριο του Λιμεναρχείου... εγώ κατευθύνθηκα προς το περίπτερο για να πάρω τσιγάρα... συναντήθηκα με τον άνδρα αυτό και με ρώτησε επί λέξει: «Είσαι ο Υπολιμενάρχης;». Εγώ του απάντησα όχι δεν είμαι ο Υπολιμενάρχης... Την ώρα που μιλούσαμε πλησίασε και η κοπέλα η οποία με ρώτησε κι αυτή αν είμαι ο Υπολιμενάρχης... Ταυτόχρονα ρώτησε και τον άνδρα αν είμαι ο Υπολιμενάρχης και πριν προλάβω εγώ να της απαντήσω, της απάντησε αυτός «όχι δεν είναι ο Υπολιμενάρχης». Την ώρα εκείνη η γυναίκα αυτή γύρισε και κοίταξε προς την πλευρά που είναι το περίπτερο και φώναξε σε κάποιον 2-3 φορές «μην έρκεσαι δεν είναι ο Υπολιμενάρχης»... Μόλις ήπια τον καφέ μου ανέβηκα στο κτήριο του Λιμεναρχείου... Εκεί έμεινα 10-15 λεπτά και βγαίνοντας... είδα να περνάει από μπροστά μου, με κατεύθυνση την έξοδο του Λιμεναρχείου ένας άνδρας, που κρατούσε μια τσάντα, σκούρου χρώματος, σχετικά μεγάλη και φουσκωμένη. Το άτομο αυτό... φορούσε σκούρα ρούχα και απ' ό,τι θυμάμαι, ήταν μέτριου αναστήματος, λεπτής σωματικής διάπλασης προς το κανονικό σαν αθλητικός τύπος, και είχε μαλλιά σγουρά αλλά κοντά. **Βέβαια δεν μπορώ να δώσω κάποιες λεπτομέρειες στην περιγραφή γιατί τον είδα από πλάγια και από πίσω**, πάντως εκείνο που θυμάμαι είναι ότι έδειχνε ότι η τσάντα που κρατούσε είχε κάποιο βάρος... όταν έφθασε στο κεφαλόσκαλο... είδα να πιάνει από το μπράτσο τον άνδρα που είχα συναντήσει προηγουμένως στο καφεενείο και ο οποίος περίμενε εκεί και να του λέει «πάμε - πάμε»...

Ύστερα από τη συμπλοκή αστυνομικών και κακοποιών στην περιοχή της Καλογρέζας... και τις δημοσιεύσεις στις εφημερίδες φωτογραφιών συλληφθέντων... σχετίζοντας τα πρόσωπα των ατόμων που προαναφέρω... με τις φωτογραφίες των Μπουκουβάλα και Βογιατζή, σχημάτισα την εντύπω-

ση ότι μοιάζουν καταπληκτικά, χωρίς βέβαια να είμαι απόλυτος 100%... αισθάνθηκα την υποχρέωση να καταθέσω ότι σας κατέθεσα...

Από την δεύτερη κατάθεση του Δ. Ασίκη στις 29 Οκτώβρη 1987

... Το **περιστατικό που αναφέρω** (στην προηγούμενη κατάθεσή μου) **έγινε κατά το χρονικό διάστημα 6-10 Ιουλίου 1987 και όχι «Ιουνίου»** όπως εσφαλμένα γράφτηκε στην προανακριτική κατάθεση... Εκείνη την εποχή Υπολιμενάρχης ήταν ο Σωτήρης Τούντας ο οποίος απουσίαζε σε άδεια. Όταν ανέβηκα στο Λιμεναρχείο χτύπησα την πόρτα του γραφείου του Υπολιμενάρχη για να του πω ότι τον αναζητούσε αυτός ο άγνωστος και να δω αν ήταν εκεί. Δεν μου απάντησε κανείς και η πόρτα ήταν κλειδωμένη. Ενώ δεν την κλείδωνε ποτέ... άκουσα μέσα στο γραφείο ένα θόρυβο και γι' αυτό ξαναχτύπησα την πόρτα, αλλά πάλι ήταν κλειδωμένη και δεν μου άνοιξε κανείς. Στην συνέχεια πήγα στο συμπτόριο και βγαίνοντας **έξω έπεσα πάνω στο τρίτο άτομο που λέω... το οποίο πρέπει να ήταν ο Βαβουράκης, ο οποίος δεν φορούσε στολή. Δεν είμαι απόλυτα σίγουρος αν ήταν ο Βαβουράκης**. Νομίζω ότι όλα αυτά έγιναν την ημέρα που ήρθε η μετάθεση του Βαβουράκη... **Λέω ότι πρέπει να ήταν ο Βαβουράκης** αυτός που κρατούσε την τσάντα και συνάντησε τον άλλο άνδρα που με αναζητούσε ως Υπολιμενάρχη, διότι, αν θυμάμαι καλά, πειράζοντας τον Βαβουράκη του είπα την φράση: «Ακόμα δεν σου ήρθε η μετάθεση κι εσύ φεύγεις κιόλας;»....

Μ.Σ. Μ.Π.

ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ...

Η Ελλάδα μπορεί να υστερεί στην έκταση και στους ρυθμούς εφαρμογής της πληροφορικής κι ακόμη περισσότερο στον τομέα παραγωγής ή έρευνας νέων τεχνολογιών, όμως πάει αρκετά καλά στην προσπάθεια ελέγχου κι αστυνόμευσης του κράτους μέσω της πληροφορικής.

Στις 28 Μαΐου ψηφίστηκε στη Βουλή ο νόμος για τις «Σχέσεις κράτους-πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου Ταυτότητας».

Η βασική καινοτομία που εισήγαγε αυτός ο νόμος ήταν η καθιέρωση του ΕΚΑΜ δηλαδή του Ενιαίου Κωδικού Αριθμού Μητρώου ενός δεκατριψήφιου αριθμού μοναδικού για κάθε πολίτη.

Μέσω του ΕΚΑΜ ενοποιούνται τα αρχεία όλων των υπηρεσιών με αποτέλεσμα την αυτόματη διευκόλυνση του ελεγκτικού-διωκτικού ρόλου του κράτους. Έτσι ο ΕΚΑΜ αποτελεί τον αριθμό ληξιαρχικών πράξεων, του δελτίου ταυτότητας, του εκλογικού βιβλιαρίου, του διαβατηρίου, του μητρώου αρρένων, του προξενικού μητρώου του δημοτολογίου και του εκλογικού καταλόγου. Επίσης στο νέο δελτίο ταυτότητας περιέχεται το στοιχείο της εκπλήρωσης ή μη των στρατολογικών υποχρεώσεων.

Αξίζει να πούμε ότι υπάρχει ένα μόνο ιστορικό προηγούμενο, ένας αντίστοιχος ΕΚΑΜ που ισχύει στην επίσης «σοσιαλιστική» Σουηδία. Εκεί μάλιστα ξέσπασε ένα τεράστιο σκάνδαλο όταν αποκαλύφθηκε ότι με βάση ένα σχέδιο ονομαζόμενο Metropolitan φακελώνονταν πειραματικά και ξέχωρα από το νόμιμο φακέλωμα 15.117 νέοι που γεννήθηκαν στη Στοκχόλμη το 1953. Σύμφωνα μ' αυτό το σχέδιο καταγράφονταν στα κομπιούτερ συνήθειες, γούστα, συμπάθειες που είχαν οι νέοι από την παιδική τους ηλικία.

Στη Γερμανία, στη Γαλλία, στον Καναδά χώρες με ιστορία δεκαετιών στην εφαρμογή της πληροφορικής αντίστοιχοι νόμοι μόλις πριν λίγα χρόνια έκα-

ναν την εμφάνισή τους.

Οι αντιδράσεις που υπήρξαν εκεί ήταν ποικίλες ακόμη και από αστικά κόμματα με αποτέλεσμα να αποτραπεί η εφαρμογή τους. Συγκεκριμένα στη Γαλλία το 1979 η πρόταση νόμου των Γκωλλικών απορρίφθηκε από το Γαλλικό κοινοβούλιο με το επιχείρημα ότι αυτός ο νόμος σε περίπτωση επιβολής δικτατορίας θα λειτουργούσε εντελώς κατασταλτικά για τους πολίτες.

Στη Γερμανία — χώρα φημισμένη για τις κατασταλτικές μεθόδους της — τρεις προσπάθειες επιβολής του νόμου το '79 από τους σοσιαλδημοκράτες και το '83, '85 από τους χριστιανοδημοκράτες απέτυχαν μπροστά στην αντίσταση του κινήματος.

Στην Ελλάδα η «σοσιαλιστική» κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, τρέχοντας να προλάβει το τρένο των νέων τεχνολογιών, ανέλαβε να εισάγει την πληροφορική στον κατασταλτικό τομέα του κρατικού μηχανισμού. Φυσικά βιάστηκε να διαβεβαιώσει ότι ταυτόχρονα θα κατάθετε στη Βουλή και ένα νομοσχέδιο για την προστασία των πολιτών από την πληροφορική. Και σ' αυτό το επίπεδο αρχικά τουλάχιστον απόκτησε και τη συναίνεση του ΚΚΕ, το οποίο αρνήθηκε να ψηφίσει το νόμο για το ΕΚΑΜ, αν δεν ψηφίζονταν πρώτα ο νόμος για την προστασία των πολιτών. Δημιουργώντας έτσι τις ψευδαισθήσεις ότι μία τέτοια προστασία ήταν δυνατή.

Στις 9 Γενάρη του '86 κατατέθηκε για πρώτη φορά στη Βουλή το νομοσχέδιο για την «προστασία του ατόμου από την επεξεργασία των προσωπικών πληροφοριών». Μια επιτροπή που ανέλαβε την μελέτη του, προχώρησε σε κάποιες τροποποιήσεις, αλλά μετά απ' αυτό δεν έχει μπει ακόμα η διαδικασία ψηφισής του.

Όμως αυτό το νομοσχέδιο απαντάει πραγματικά στον ΕΚΑΜ;

Η εμπειρία από άλλες χώρες μας δείχνει ότι αντίστοιχοι νόμοι έχουν εφαρμοστεί σ' όλες σχεδόν τις χώρες της Δύσης, που προφανώς δεν υπάρχει

ο ΕΚΑΜ. Αυτό γιατί, τέτοιοι νόμοι αναφέρονται κύρια στη συνολική χρησιμοποίηση των αρχείων πληροφοριών και στις δυνατότητες διασύνδεσής τους (είτε αυτά είναι ιδιωτικά, είτε κρατικά). Μ' αυτήν την έννοια, κάθε χώρα στην οποία οι νέες τεχνολογίες έχουν ευρεία χρήση, είναι αντικειμενικά υποχρεωμένη να έχει έναν τέτοιο νόμο.

Το 1970 για πρώτη φορά ψηφίστηκε νόμος για την προστασία των δεδομένων στο κρατίδιο της Εσσης στη Δ. Γερμανία. Ακολούθησαν άλλα νομοθετικά κείμενα.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1970, στη Σουηδία το 1973, στη Δ. Γερμανία και τον Καναδά το 1977 στη Γαλλία Δανία, Αυστρία το 1978 στο Λουξεμβούργο το 1979, στην Ισλανδία το 1981. Έτσι σε τουλάχιστον 20 χώρες του δυτικού κόσμου έχουν θεσπιστεί ανάλογες νομοθεσίες.

Όμως το ζήτημα δεν εξαντλείται μόνο σε εθνικό επίπεδο. Οι δυνατότητες επεξεργασίας και μετάδοσης των πληροφοριών δεν περιορίζονται στα όρια μιας μόνο χώρας.

Έτσι το πρόβλημα της προστασίας απέναντι στην καταχρηστική χρήση της πληροφορικής απασχόλησε από το 1973 τα όργανα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων.

Το 1979 το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο υιοθέτησε μια απόφαση σύμφωνα με την οποία δημιουργείται μια κοινή αγορά της πληροφορικής που μ' αυτήν διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία πληροφοριών. Στις 28 Γενάρη 1981 υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης συντάχθηκε η Σύμβαση του Στρασβούργου με τίτλο «Σύμβαση για την προστασία των προσώπων κατά της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων». Την σύμβαση αυτή είχε υπογράψει και η Ελλάδα. Επίσης υπάρχουν η οδηγία και οι «κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία του ιδιωτικού βίου και τη Διεθνή διακίνηση προσωπικών δεδομένων» του Οργανισμού Οικονομ-

κής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟ-ΣΑ) το 1980.

Βασικός στόχος των δύο τελευταίων κειμένων είναι πάλι η διασφάλιση της ελεύθερης διακίνησης πληροφοριών από τη μια χώρα στην άλλη. Η οδηγία τονίζει ότι τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ πρέπει να αποφεύγουν την παρεμβολή εμποδίων στη διακίνηση αυτή «εν όνοματι της προστασίας του ιδιωτικού βίου».

Το ελληνικό νομοσχέδιο όπως θα δούμε και παρακάτω ελάχιστα απαντά στον ΕΚΑΜ — άλλοστε μόνο σε ένα σημείο αναφέρεται σ' αυτόν — και κυρίως ασχολείται με γενικότερα ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή της πληροφορικής. Πριν εξετάσουμε συγκεκριμένα στο περιεχόμενο του νομοσχεδίου θα αναφερθούμε στην περιβόητη επιτροπή. Ένα υπερόργανο που θεσπίζει το νομοσχέδιο που αναφέρεται σ' όλα τα άρθρα.

Η επιτροπή αυτή αποτελείται από 2 Συμβούλους επικρατείας ή Αεροπαγίτες, ένα Αντιπρόσωπο της Συντονιστικής Επιτροπής των Δικηγορικών συλλόγων της χώρας, ένα μέλος του ΔΕΠ των ΑΕΙ που διδάσκει μάθημα σχετικό με την πληροφορική, ένα νομικό ειδικό σε θέματα πληροφορικής οριζόμενο από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης και τέλος από ένα αντιπρόσωπο των αναγνωρισμένων κατά τον κανονισμό της βουλής κομμάτων. Ρόλος της είναι να επιβλέπει για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αλλά κυρίως να αποφασίζει για μια σειρά σοβαρών εξαιρέσεων που προβλέπει ο νόμος.

Όμως παρόλο το βάρος που δίνεται στην ύπαρξη αυτής της Επιτροπής πάλι ο ρόλος της δεν είναι καθοριστικός. Ο ίδιος ο Υπουργός Δικαιοσύνης «εφόσον συντρέχει σπουδαίος ρόλος δημόσιου συμφέροντος» μπορεί να ζητήσει την επανεξέταση οποιασδήποτε απόφασης της επιτροπής.

Και αν η νέα απόφαση δεν του αρέ-

σει μπορεί μέσα σε 30 μέρες να φέρει το θέμα στο Υπουργικό Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει οριστικά μέσα σε 80 μέρες.

Έτσι ακόμη κι αν υποθετικά ο νομοθέτης είχε τις καλύτερες προθέσεις την οποιαδήποτε τελική κρίση την έχει πάνω από τον νόμο η ίδια η κυβέρνηση.

Όμως το ίδιο το περιεχόμενο του νόμου μας πείθει ότι όχι μόνο δεν προστατεύει τους πολίτες από το φακέλωμα αλλά αντίθετα το θεσμοθετεί κι ανοίγει ουσιαστικά και νομικά το δρόμο στις δυνάμεις καταστολής να το εφαρμόσουν ανεμπόδια.

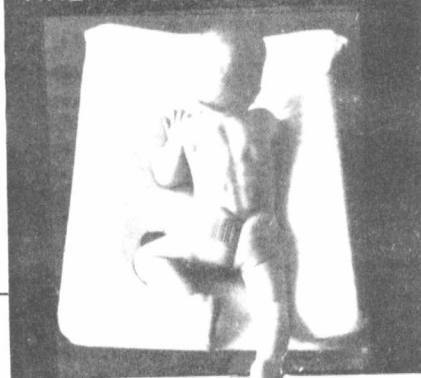
Αναφερόμαστε στα πιο βασικά του σημεία.

Στο 1ο άρθρο γίνεται μια ανάλυση συγκεκριμένων εννοιών που περιέχονται στο νομοσχέδιο. Οι προσωπικές πληροφορίες που αναφέρονται σε συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο ή σε πρόσωπο που μπορεί να προσδιορισθεί χωρίζονται σε «Εμπιστευτικές προσωπικές πληροφορίες» και «Αυστηρώς προσωπικές πληροφορίες».

«Εμπιστευτική προσωπική πληροφορία είναι η προσωπική πληροφορία που αφορά και οπωσδήποτε αποκαλύπτει την εθνότητα, το θρήσκευμα, τη φυλή, τις σχέσεις μεταξύ συζύγων και γονιών και τέκνων, την επαγγελματική κατάσταση της υγείας, τις ποινικές και διοικητικές διώξεις και ποινές κι ακόμη τη συμμετοχή και δράση σε κάθε είδους σωματεία και ενώσεις προσώπων, εφόσον δεν είναι πολιτικής ή συνδικαλιστικής φύσης και η συμμετοχή σε αυτά δεν είναι από το νόμο υποχρεωτική». «Αυστηρώς προσωπική πληροφορία είναι η προσωπική πληροφορία που αφορά η οπωσδήποτε αποκαλύπτει τις πολιτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συναισθηματική και σεξουαλική ζωή καθώς και τη συμμετοχή και δράση σε πολιτικά κόμματα, πολιτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις».

Μια πρώτη παρατήρηση αφορά την

ΟΧΙ ΣΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΦΑΚΕΛΩΜΑ

πλήρη ασάφεια των ορίων ανάμεσα στις εμπιστευτικές και τις αυστηρώς προσωπικές πληροφορίες.

Έτσι το να είσαι άθεος προφανώς παραπέμπει στις φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή ακόμη οι ποινικές διώξεις κάλλιστα μπορούν να αποκαλύψουν την πολιτική δράση την στιγμή μάλιστα που τα φαινόμενα ποινικοποίησης των πολιτικών αγώνων συνεχώς πληθαίνουν.

Στο 2ο άρθρο που αφορά την επεξεργασία προσωπικών πληροφοριών. Όσον αφορά τις αυστηρώς προσωπικές πληροφορίες επιτρέπεται η επεξεργασία τους — άρα έχει επιτραπεί η συλλογή τους — όταν «ρητές διατάξεις τυπικού νόμου ορίζουν τους λόγους, το όργανο και τον τρόπο συλλογής και περαιτέρω επεξεργασίας τους».

Στο ίδιο άρθρο καθορίζεται η δυνατότητα επεξεργασίας εμπιστευτικών πληροφοριών από γιατρούς, δικηγόρους, φαρμακοποιούς, οδοντογιατρούς, συμβολαιογράφους και δημοσιογράφους.

Ακόμη επιτρέπεται η επεξεργασία εμπιστευτικών πληροφοριών για προσωπική(!) χρήση του κυρίου του αρχείου.

Για τη συλλογή κάθε τύπου προσωπικών πληροφοριών απαιτείται «γραπτή συναίνεση των άμεσα ενδιαφερομένων και άδεια της Επιτροπής». Προσθέτει όμως ότι «κατ' εξαίρεση επιτρέπεται ή συλλογή και επεξεργασία ονομαστικών προσωπικών πληροφοριών ακόμη και χωρίς την προηγούμενη συναίνεση των ενδιαφερομένων εφόσον αυτό κρίνεται από την επιτροπή απολύτως αναγκαίο για τη διεξαγωγή έρευνας που εξυπηρετεί δημόσιο ή κοινωνικό συμφέρον».

Εδώ το νομοσχέδιο παρουσιάζει ένα φαινόμενο πολύ συνηθισμένο σ' όλα τα άρθρα του δηλ. να απαγορεύει κάτι υποτίθεται για να προστατεύσει τον πολίτη κι αμέσως μετά με διά-

φορες εξαιρέσεις κυρίως για λόγους «δημοσίου συμφέροντος» να αναιρεί αυτή την απαγόρευση.

Στο 5ο άρθρο που αφορά τη συλλογή και καταχώριση προσωπικών πληροφοριών.

«Η συλλογή των κάθε είδους προσωπικών πληροφοριών γίνεται κατά τρόπο που εγγυάται την τήρηση των επιταγών του Συντάγματος και των νόμων και ιδίως τον σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου και της ιδιωτικής ζωής».

«Απαγορεύεται η καταχώριση προσωπικών πληροφοριών που έχουν συλλεγεί με χρήση απάτης απειλής ή βίας».

Όμως πως είναι δυνατόν να συλλέγουν πληροφορίες που αφορούν τις πολιτικές απόψεις ή τις σεξουαλικές προτιμήσεις χωρίς να παραβιασθεί η προσωπική ζωή μας; Κι ακόμη πως μπορεί να αποδείξει ο πολίτης ότι η απόσπαση της πληροφορίας έγινε με τη χρήση βίας ή απάτης; Στο ίδιο άρθρο: «Απαγορεύεται η συλλογή και καταχώριση προσωπικών πληροφοριών που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα». Και λίγο παρακάτω:

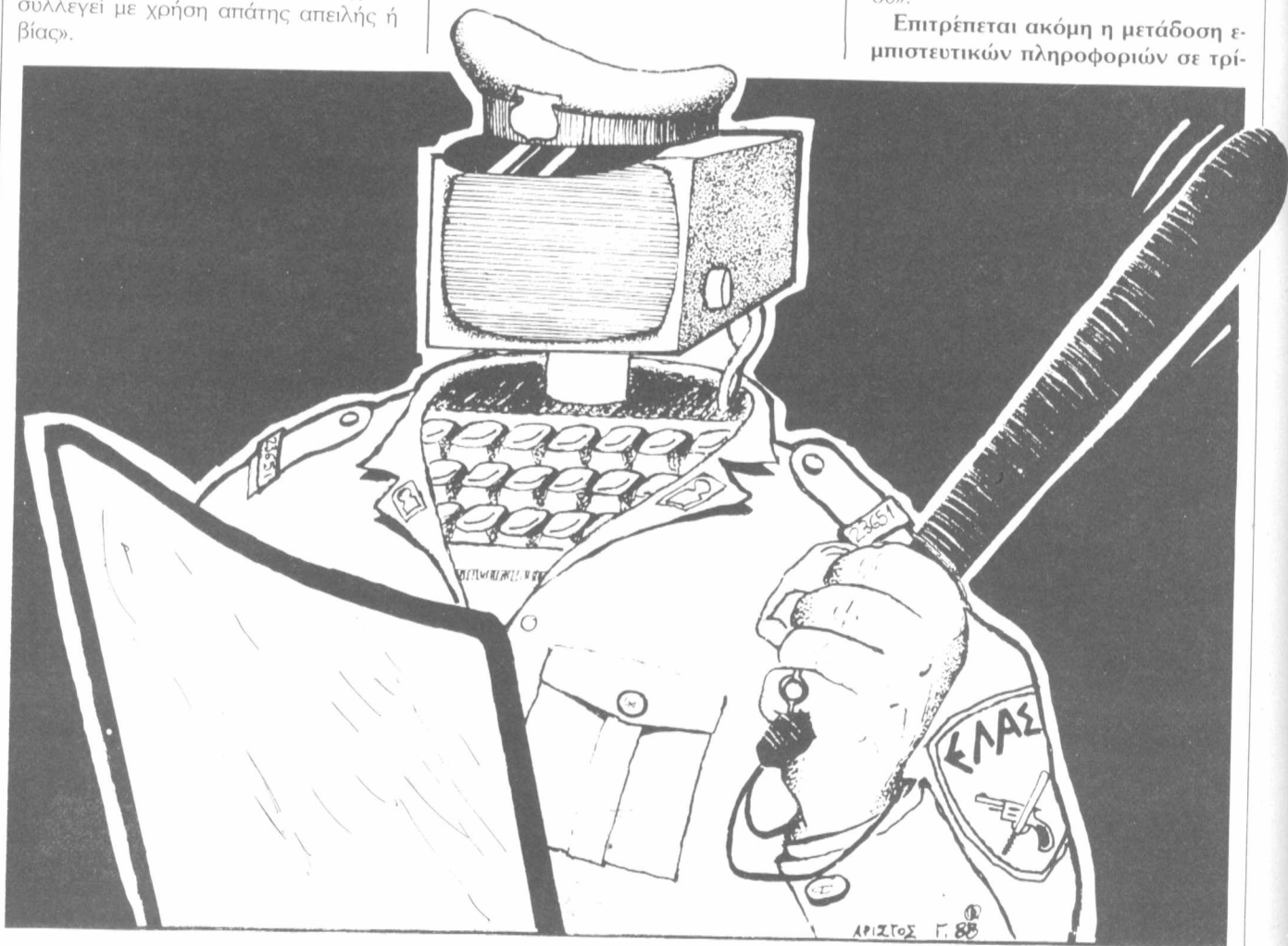
«Κατ' εξαίρεσιν επιτρέπεται η καταχώριση πληροφοριών που δεν εί-

ναι απόλυτα εξακριβωμένες στις περιπτώσεις που αυτό επιβάλλεται για την εξυπηρέτηση των κατά το νόμο σκοπών του αρχείου». Το γνωστό δηλαδή τροπάριο «Απαγορεύεται μεν» «Κατ' εξαίρεση» όμως τα πάντα επιτρέπονται.

Στο 7ο άρθρο που αφορά τη μετάδοση προσωπικών πληροφοριών σε τρίτους.

«Επιτρέπεται η μετάδοση εμπιστευτικών πληροφοριών σε τρίτους εφόσον αφορά τους αποδέκτες που καθορίζονται στην άδεια λειτουργίας του αρχείου».

Επιτρέπεται ακόμη η μετάδοση εμπιστευτικών πληροφοριών σε τρί-

ΕΛΕΓΧΟΣ
ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ
ΚΟΙΝ. ΚΙΝΗΜΑΤΑ
στην Ελλάδα και
την Ευρώπη

τους και ονομαστικών εάν το κρίνει η Επιτροπή στις ακόλουθες περιπτώσεις.

α. για στατιστικούς, επιστημονικούς ή άλλους παρεμφερείς σκοπούς.

β. όταν είναι απαραίτητη για την εξυπηρέτηση σοβαρών αναγκών της Εθνικής άμυνας ή της Εθνικής κρατικής ή δημόσιας ασφάλειας κι εφόσον υπάρχει σχετική νομοθετική πρόβλεψη.

γ. όταν είναι απαραίτητη για τις ανάγκες της ποινικής δίωξης ή για την παροχή δικαστικής προστασίας μετά από πράξη δικαστικής ή επαγγελματικής αρχής.

δ. όταν υπάρχει έγγραφη συναίνεση του ενδιαφερομένου.

Στο 8ο άρθρο που αφορά τη Διασύνδεση αρχείων προσωπικών πληροφοριών «επιτρέπεται μετά από άδεια της επιτροπής ή διασύνδεση αρχείου προσωπικών πληροφοριών με άλλα αρχεία, εφόσον τα συνδεδεμένα αρχεία έχουν τον ίδιο σκοπό και οι πληροφορίες είναι του αυτού είδους». Σ' αυτές τις περιπτώσεις «είναι δυνατή η χρησιμοποίηση ενιαίου κωδικού αριθμού για τον προσδιορισμό του συγκεκριμένου προσώπου». Σ' αυτό το σημείο γίνεται η μοναδική αναφορά στον ΕΚΑΜ.

«Κατ' εξαίρεση τα αρχεία πληροφοριών στα οποία χρησιμοποιείται ο ενιαίος κωδικός αριθμός μητρώου, επιτρέπεται να συνδέονται μεταξύ τους. Απαγορεύεται η χρησιμοποίηση του ΕΚΑΜ ως κωδικού αριθμού σε άλλα αρχεία πληροφοριών πλην αυτών που αναφέρονται στο νόμο 1599/1986. Στο ίδιο άρθρο λίγο παρακάτω.

«Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η διασύνδεση αρχείων πληροφοριών ακόμη κι όταν δεν συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις (δηλ. να έχουν κοινό σκοπό τα αρχεία, και οι πληροφορίες να είναι του αυτού είδους) όταν επιβάλλεται από λόγους

δημοσίου συμφέροντος με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της επιτροπής».

Στο 9ο άρθρο που αφορά τη διασπορά πληροφοριών «Η μετάδοση προσωπικών πληροφοριών στο εξωτερικό και η διασύνδεση με αρχεία πληροφοριών που λειτουργούν στο εξωτερικό υπό τους όρους των άρθρων 7 και 8 επιτρέπονται εφόσον υπάρχει ανάλογη προστασία ή εξασφαλίζεται τέτοια προστασία με διεθνή συμφωνία ή παρέχεται προηγουμένως γραπτή συναίνεση εκείνου στον οποίο αναφέρεται η πληροφορία».

Έτσι με τη διαβεβαίωση ότι μας παρέχεται «ανάλογη προστασία» ήσυχοι φθάνοντας στα σύνορα κάποιας ξένης χώρας θα περιμένουμε να περάσουμε μέσα από λεπτό κόκκινο αμέσως με τις προσωπικές μας πληροφορίες που ήδη θα υπάρχουν στα κομπιούτερ τους.

Στο 10ο άρθρο που αφορά το δικαίωμα πρόσβασης σε Αρχεία πληροφοριών.

«Καθένας έχει δικαίωμα να λαμβάνει γνώση εάν προσωπικές πληροφορίες που τον αφορούν έχουν καταστεί αντικείμενο επεξεργασίας πληροφοριών και να ενημερώνεται ως προς το περιεχόμενο τους και την ενδεχόμενη μετάδοση τους σε συγκεκριμένα πρόσωπα» Πώς γίνεται αυτό;

«Απαιτείται σχετική αίτηση στον υπεύθυνο του αρχείου και ταυτόχρονη καταβολή χρηματικού ποσού το ύψος του οποίου, ο τρόπος καταβολής του και κάθε άλλο συναφές ζήτημα ρυθμίζεται με απόφαση της Επιτροπής» Αλλά ακόμη και μ' αυτές τις προϋποθέσεις θα πάρει άραγε απάντηση;

«Η επιτροπή μπορεί εφόσον το ζητήσει ο υπεύθυνος του αρχείου να του επιτρέψει να μην απαντήσει σε αιτήσεις των οποίων η υποβολή συνιστά κατάχρηση δικαιώματος» (!!!) Κι ακόμη «Η επιτροπή μπορεί να επιτρέψει στον υπεύθυνο του αρχείου να μην απαντήσει σε αιτήσεις που

αφορούν ζητήματα σπουδαιού δημοσίου συμφέροντος σχετικά με την εθνική άμυνα ή ασφάλεια, τη δημόσια τάξη την προστασία του εθνικού νομίματος και τη δημόσια υγεία».

Το πιο πιθανόν είναι λοιπόν να μην πάρει καμία απάντηση. Όμως τα δικαιώματα δεν εξαντλούνται εδώ...

Για να κλείσουμε αυτή την παρουσίαση του νομοσχεδίου «προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία των προσωπικών πληροφοριών». Ο κίνδυνος για τα δικαιώματα του πολίτη προέρχεται κυρίως από την κρατική συγκεντρωτική εξουσία. Μ' αυτό το νομοσχέδιο σε καμία περίπτωση δεν ελέγχεται ο κρατικός τομέας και οι διάφορες υπηρεσίες που στο όνομα της Δημόσιας Τάξης μπορούν να συλλέγουν κάθε τύπου πληροφορίες για τον καθένα.

Αντίθετα μάλιστα νομιμοποιεί την τήρηση, λειτουργία και συσχέτιση των αρχείων με τέτοιο τρόπο, που ο όγκος των συγκεκριμένων πληροφοριών να χρησιμοποιείται από τον κρατικό κατασταλτικό μηχανισμό. Θεσμοθετεί δηλαδή αυτό ακριβώς από το οποίο υποτίθεται ότι μας προστατεύει. Εξ' άλλου το πρόβλημα δεν είναι ότι το συγκεκριμένο νομοσχέδιο είναι ανεπαρκές, αλλά από τη στιγμή που ψηφίστηκε και μπαίνει σε εφαρμογή ο νόμος για το ΕΚΑΜ κανένας άλλος νόμος δεν μπορεί να μας προστατεύει από τις «αυθαιρεσίες» του κρατικού κατασταλτικού μηχανισμού. Τα πυρά λοιπόν πρέπει να στραφούν στον ΕΚΑΜ και όχι στη βελτίωση των νόμων προστασίας απ' αυτόν.

Έφη Γανιάρη
Μάκης Σέρβος

ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΑΛΛΑΖΟΥΝ... ΤΟ «ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ» ΜΕΝΕΙ...

Θεωρούμε σωστό, ύστερα βέβαια από τα όσα γράφτηκαν στον Τύπο, με αφορμή κυρίως την καταγγελία του τέως βουλευτή του ΠΑΣΟΚ Ηλία Χατζοπλάκη, σχετικά με το φακέλωμα των στρατιωτών να ανατρέξουμε στο παρελθόν για να δούμε το πώς υπήρχε παλιά και υπάρχει το φακέλωμα στο στρατό - μέσα από το αυτοβιογραφικό σημείωμα - πως ξεκίνησε και πως εξελίχθηκε μέσα στο χρόνο. Πώς ήταν πώς, δηλαδή η αρχική του μορφή και το περιεχόμενό του, ποιές οι εναλλαγές και οι αποχρώσεις που δέχτηκε, ανάλογα πάντα με τα πολιτικά πράγματα της χώρας.

Το φακέλωμα στο στρατό, υπάρχει και συνεχίζεται απ' την εποχή του εμφύλιου. Σε όλο αυτό λοιπόν το διάστημα οι διάφορες κυβερνήσεις, φασιστικές, δεξιές, κεντρώες και τελευταία σοσιαλιστικές, ποτέ τους δεν κατέργησαν το φακέλωμα, αλλά το μόνο που έκανε διαφορετικό η μια από την άλλη ήταν να αλλάζουν σχηματικά και φραστικά τη μορφή και το περιεχόμενο του αυτοβιογραφικού σημειώματος, που ως γνωστό δινόταν στους νεοσύλλεκτους στρατιώτες για να το συμπληρώσουν και στη συνέχεια για να... χρησιμεύσει στο φακέλωμά τους.

Η μέθοδος φακέλωματος που ακολουθήθηκε από το 1947 μέχρι και το 1982 ήταν κυρίως αυτή, με τη συμπλήρωση του αυτοβιογραφικού. Το αυτοβιογραφικό ήταν ένα ερωτηματολόγιο το οποίο περιλάμβανε ερωτήσεις που αναφέρονται στα ατομικά στοιχεία του κάθε εφέδρου (πериουσιακά, οικογενειακά, σπουδές κ.λπ.) αλλά περιείχε ακόμα και ερωτήσεις-σφήνες γύρω από τις πολιτικές αντιλήψεις και τη δραστηριότητα του. Ανάλογα με τις απαντήσεις που δόθηκαν ο κάθε εφέδρος και σε συνδυασμό πάντα με την Ασφάλεια - ήδη εκείνη έστελνε τα περίφημα «πληροφοριακά έγγραφα» στη μονάδα - εξαρπτόταν και ο χαρακτηρισμός σε Α', Β' Γ' κατηγορίας οπλίτη.

Ο ρόλος του αυτοβιογραφικού ήταν διττός, απ' τη μια λειτουργούσε σαν ένα μέσο για τον χαρακτηρισμό των κληρωτών, απ' την άλλη ασκούσε μια επιπλέον πίεση μέσα στο όλο τρομοκρατικό κλίμα που επικρατούσε.

Γι' αυτό άλλωστε και το αυτοβιογραφικό

μετά την απόλυση του εφέδρου δεν το εξαφάνιζαν, αλλά το διατηρούσαν στον φάκελο των ατομικών του εγγράφων, που περιείχε όλα τα στοιχεία του, οπδήποτε δηλαδή τον αφορούσε, από τις επιδόσεις του στη σκοποβολή μέχρι και την καταγραφή των φυλακίσεων, των αδειών κ.λπ.

Η ιστορία του αυτοβιογραφικού αρχίζει, όπως είπαμε πιο πάνω απ' την εποχή του εμφύλιου. Το πρώτο ερωτηματολόγιο δόθηκε ακριβώς στις πρώτες σειρές που παρουσιάστηκαν το 1947.

Οι ερωτήσεις και το ύφος του επομένως εκφράζουν απόλυτα το κλίμα της μετακατοχικής και εμφυλιοπολεμικής περιόδου. Τότε έχουμε βέβαια και το «αθρώο» κάλεσμα πολλών κλάσεων μαζί στο λεγόμενο «εθνικό στρατό», πράγμα που δεν άφηνε πολλά περιθώρια για εξονυχιστικό έλεγχο των νεοσύλλεκτων.

Το αυτοβιογραφικό την εποχή εκείνη προσπαθούσε κατά κάποιο τρόπο να συμπληρώσει τα κενά και τις αδυναμίες της αστυνομικής που επικρατούσε τότε, χωρίς όμως απ' την άλλη να χάνει και το ρόλο του, σα πρόσθετου μέσου πίεσης και τρομοκρατίας. Περιείχε 20 ερωτήσεις, οι πρώτες 10 αναφέρονταν σε ατομικά στοιχεία (όνομα, επάγγελμα, σπουδές κ.λπ.) ενώ οι υπόλοιπες θα απευθύνονταν καθαρά και στα ίδια στην πολιτική δραστηριότητα του εφέδρου.

Το 1954 μέχρι το 1961 έχουμε πάλι ένα νέο αυτοβιογραφικό. Οι ερωτήσεις του ήταν και εδώ ξεκάθαρες. Εκείνο που τους ενδιέφερε να μάθουν την εποχή αυτή, ήταν αν ο νεοσύλλεκτος ή οι φίλοι του ή οι συγγενείς του, ανήκαν σε κάποια δημοκρατική ή αριστερή οργάνωση στην Κατοχή και βέβαια δεν τους ενοχλούσε καθόλου το γεγονός, αν ήταν χίτες ή ταγματασφαλίτες.

Το 1962 άλλαξε ξανά το αυτοβιογραφικό. Αυτή τη φορά έγινε πιο αντιδραστικό απ' το προηγούμενο, εξαιτίας του καθεστώτος της τρομοκρατίας που επικρατούσε τότε και που είχε εξαπολυθεί μετά τις νόθευσεις του 1961.

Η κυβερνητική αλλαγή που πραγματοποιήθηκε το 1963 με την Ένωση Κέντρου, δεν επηρέασε όπως αναμενόταν τις δομές

του στρατού, αλλά αντίθετα ενίσχυσε τη δύναμή του, ενάντια στο ολοένα αυξανόμενο σε όγκο λαϊκό κίνημα.

Οι ερωτήσεις του επομένως, 10 συνολικά αναφέρονταν πάλι στη σχέση του εφέδρου με τις διάφορες φασιστικές συμμορίες της Κατοχής. Και αν βέβαια οι απαντήσεις του ήταν θετικές, τότε έπαιζαν πολύ μεγάλο ρόλο στη βαθμολογική του ανέλιξη.

Το 1968 ένα χρόνο δηλαδή μετά την επιβολή της δικτατορίας έχουμε πάλι ένα νέο αυτοβιογραφικό. Αυτό ήταν αρκετά πιο μεγάλο απ' το προηγούμενο, περιλάμβανε 20 ερωτήσεις που αναφέρονται όλες γύρω απ' την πολιτική δραστηριότητα του εφέδρου, προτού καταταγεί στο στρατό, και ζητούσε να απαντηθούν όλα με την παραμικρή λεπτομέρεια.

Στη συνέχεια και μέχρι το 1974 θα επακολουθήσουν διάφορες παραλλαγές του βασικού αυτού αυτοβιογραφικού, που ήταν προφανώς αντανάκλαση των επιμέρους αλλαγών και κατευθύνσεων της δικτατορίας. Πιο συγκεκριμένα το 1970 προσθέσαν δυό ακόμα ερωτήσεις:

— «Επιβάλλετο η πραγματοποίησης της Επαναστάσεως της 21/4/67 και διατί;».

— «Τι γνώμην έχεις δια την Κεντροαριστεράν και τους δρώντας κατά της Επαναστάσεως της 21ης Απριλίου;».

Το 1973 μετά το δημοψήφισμα και την απαλλαγή από τη δυναστεία των Γλύμπουργκ, απαλλάσσουν ταυτόχρονα και το ερωτηματολόγιο από τις δυό παρακάτω σχετικές ερωτήσεις.

— «Ποία συμβάντα της ζωής σου μέχρι σήμερα ή άλλα περιστατικά εκλόγισαν ή ενίσχυσαν την πίστη σου προς το πολίτευμα της εν ΕΛΛΑΔΙ Βασιλευμένης Δημοκρατίας;».

— «Είσαι αφοσιωμένος εις το πολίτευμα της Βασιλευμένης Δημοκρατίας; Εάν τυχόν έχεις αμφιβολίες δι' αυτό, που οφείλονται αυτά;».

Και τις αντικαθιστούν με την παρακάτω ερώτηση:

— «Είσαι αφοσιωμένος εις τας αρχάς της Επαναστάσεως της 21/4/67;».

Τέλος στα τέλη περίπου του 1974 μετά την πτώση της δικτατορίας και την επάνοδο

Μια αναδρομή στην ιστορία του φακέλωματος των στρατιωτών από την εποχή του Εμφύλιου μέχρι και το ηλεκτρονικό «σοσιαλιστικό» φακέλωμα.

της χώρας στα πλαίσια «της δημοκρατικής ομαλότητας» απαλλάχτηκε, όπως ήταν φυσικό, το ερωτηματολόγιο από τις 3 πιο πάνω πρόσθετες ερωτήσεις.

Το 1976 είχαμε μια καινούργια πάλι έκδοση του αυτοβιογραφικού. Τό ίδιο μεγάλο σχήμα, αλλά μειωμένες οι ερωτήσεις σε 16. Ήταν ένα σαφώς «δημοκρατικότερο» αυτοβιογραφικό, αφού οι λέξεις που χρησιμοποιήσε η κούνια, αντικαταστάθηκαν. Έτσι το «παραπέτασμα» έγινε «εξωτερικό», ο «κομμουνισμός» έγινε «ανατρεπτικές ή αντεθνικές οργανώσεις» ή ακόμα «οργανώσεις ή παρατάξεις ή θεωρία επιδιώκουσα την δια βίαιων μέσων ανατροπήν του Συνταγματικού πολιτεύματος της χώρας». Κατά τα άλλα ουσιαστική αλλαγή καμιά.

Το 1978 άλλαξε πάλι το σχήμα, έγινε πιο μικρό με μειωμένες τις ερωτήσεις σε 14. Φεύγουν δυό ακόμα ερωτήσεις. Η σχετική για φίλεις, σχέσεις και συγγένεια «με άτομα διαμένοντα εκτός Ελλάδος» κι η απαίτηση να γράψει ο νεοσύλλεκτος τους εργοδότες και τις επιχειρήσεις που είχε δουλέψει.

Το πιο εξοργιστικό όμως απ' όλα ήταν, πως ενώ υποτίθεται υπήρχε η επάνοδος της χώρας στη δημοκρατία, παρέμεινε η εργασία για το αν συμμετείχε ο έφεδρος σε εκδηλώσεις δημοκρατικών οργανώσεων, πού, πότε, και ποιες ήταν αυτές!

Φτάνουμε στο 1979, όταν κάτω από τη γενική κατακραυγή και λαϊκή δυσανεξία που επικρατούσε για το αυτοβιογραφικό, αναγκάζεται η τότε κυβέρνηση να μικρύνει ακόμα περισσότερο το σχήμα και να μειώσει σημαντικά τις ερωτήσεις. Οι κυρίαρχες ερωτήσεις που απομέναν ήταν: Η άμεση πολιτική και χαφιέδικη ερώτηση που άλλαξε όμως φραστικά, δυό μήνες πριν τις εκλογές του '81 ως εξής:

— «Το πολίτευμα της πατρίδος μας είναι η Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Μπορεί να υπάρχουν οργανώσεις ή παρατάξεις που έχουν σαν επιδίωξή τους την ανατροπή του με βίαια μέσα. Είσαι διατεθειμένος να τους βοηθήσεις στον παράνομο αυτό σκοπό τους ή θα υπερασπιστείς το Συνταγματικό πολίτευμα;».

Το 1981 όμως μετά την επικράτηση της κυβέρνησης της αλλαγής του ΠΑΣΟΚ, άλλαξε φραστικά πάλι η ίδια ερώτηση.

«Το πολίτευμα της πατρίδος μας είναι η Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Εάν επιχειρηθεί από οποιονδήποτε η ανατροπή του με βίαια μέσα θα υπερασπισθείς το Συνταγματικό πολίτευμα;».

Όπως βλέπουμε το ΠΑΣΟΚ συνέχισε να παίζει με τις λέξεις. Δεν μιλούσε δηλ. για οργανώσεις ή παρατάξεις ή θεωρίες που σκοπό τους είχαν την κατάλυση του Συντάγματος, αλλά για «οποιονδήποτε». Αυτός λοιπόν ο «οποιοσδήποτε» μπορούσε να προέρχεται και μέσα από τις τάξεις του στρατού. Το αυτοβιογραφικό επομένως καλούσε έμμεσα κάθε στραιώτη να προστατέψει το Σύνταγμα και τις ελευθερίες του λαού από ένα ενδεχόμενο πραξικόπημα.

Το 1982 έγινε επιτέλους η κατάργηση του αυτοβιογραφικού! Πρέπει να πούμε όμως πως για να φτάσουμε μέχρι εδώ, χρειάστηκαν σκληροί αγώνες. Υπήρξαν τιμωρίες, φυλακίσεις, πειθαρχία, απειλές, φοβέρες απ' τη στρατοκρατία, επειδή είχαν εμφανιστεί κρούσματα απειθαρχίας σχετικά με τη συμπλήρωση του αυτοβιογραφικού με πρωταγωνιστές πάντα φαντάρους, που αρνιόνταν να το συμπληρώσουν.

Τα κρούσματα αυτά πήραν μαζικότερο χαρακτήρα, κυρίως στα κέντρα παρουσιά-

σεως, όπου οι αριστεροί φαντάροι ήταν περισσότεροι.

Τελικά, ένα χρόνο μετά την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση το αυτοβιογραφικό καταργήθηκε.

Αυτό όμως δε σημαίνει πως καταργήθηκε και το... φακέλωμα. Απλά το ΠΑΣΟΚ κατέργησε την παλιά μέθοδο φακέλωματος και υιοθέτησε την πιο σύγχρονη κι αποτελεσματική, την ηλεκτρονική!

Έτσι δεν υπήρχαν πια το αυτοβιογραφικό, αλλά ούτε και οι φάκελοι στις στρατιωτικές μονάδες. Όλο εκείνο το χαρτομάνι που υπήρχε και **κοσμούσε** τα Α2 γραφεία των μονάδων πέρασε αναπόφευκτα στο γενικό υπολογιστή του ΓΕΣ, οπότε και τους ήταν πια άχρηστο. Γι' αυτό άλλωστε και ένα μικρό δείγμα απ' αυτό δημοσιεύτηκε πρόσφατα στον Τύπο.

Με αυτό τον τρόπο λοιπόν σήμερα σε ένα «χαρακτηρισμένο» στραιώτη φροντίζουν να του δώσουν και μια ειδικότητα που παλιότερα θεωρούνταν απόρρητη. Για να μπορέσει όμως να την εξασκήσει θα πρέπει να διαβαθμιστεί **«χειριστής απορρήτων εγγράφων»**. Πράγμα που σημαίνει πως θα πρέπει να συμπληρώσει ένα νέο... σοσιαλιστικό αυτή τη φορά αυτοβιογραφικό! Πρόκειται για ένα ερωτηματολόγιο, σε μια νέα όμως πιο πολιτισμένη και πιο δημοκρατική έκδοση του παλιού «καταργηθέντος» αυτοβιογραφικού.

Το αυτοβιογραφικό αυτό, όταν συμπληρωθεί από τον «επικίνδυνο» νεοσύλλεκτο, θα σταλεί στη συνέχεια στο 2ο Γραφείο του ΓΕΣ. Από εκεί θαρθεί κι η απάντηση θετική ή αρνητική πάλι στη μονάδα, ανάλογα με τις πολιτικές πεποιθήσεις και τη δραστηριότητά του.

Όπως βλέπουμε λοιπόν το φακέλωμα στο στρατό δεν καταργήθηκε ποτέ και ούτε βέβαια πρόκειται να καταργηθεί από την «καλή θέληση» και το «δημοκρατικό φρόνημα» κάποιας κυβέρνησης. Η κατάργησή του μπορεί να είναι αποτέλεσμα μόνο της ανάπτυξης ενός κινήματος μέσα κι έξω από το στρατό που θα εμποδίζει την «ομαλή» λειτουργία του στρατιωτικού μηχανισμού.

Γιάννης Φιλιππαίος

αντιρρησίες συνείδησης και το κίνημα συμπαράστασης

Ένα ζήτημα που υπάρχει χρόνια στην Ελλάδα με τις πολύχρονες φυλακίσεις των Ιαχωβάδων και που έχει ανοίξει για τα καλά τον τελευταίο καιρό με την ευρύτερη διάσταση που έχει πάρει μετά τη φυλάκιση του Μ. Μαραγκάκη, τη σύλληψη του Σ. Ψύχα και την επίσης πρόσφατη σύλληψη του Θ. Μακρή.

Είναι γεγονός ότι το ζήτημα των αντιρρησιών συνείδησης δεν έχει συζητηθεί με την πρέπουσα

σοβαρότητα από το χώρο της Άκρας Αριστεράς και δεν έχει αντιμετωπιστεί με τον ανάλογο τρόπο. Υπήρχαν βέβαια «αντικειμενικά» προβλήματα που εμπόδισαν να γίνουν αυτά. Πρώτο εμπόδιο το περιορισμένο δυναμικό που υποχρέωνε να δίνει προτεραιότητα σε κάποια ζητήματα και ν' αφήνει για τις «καλές» κάποια άλλα. Δεύτερο εμπόδιο ήταν το τέλος της Επιτροπής για το Στρατό και η συρρίκνωση των όποιων δραστηριοτήτων για το στρατό. Και τρίτο ήταν ότι η νέα φάση του ζητήματος άνοιξε με μία ουσιαστικά ατομική πρωτοβουλία του Μ. Μαραγκάκη, χωρίς να έχουν σχεδιαστεί οι επόμενες κινήσεις και σε μία λάθος συγκυρία (όξυνση των ελληνοτουρκικών σχέσεων).

Το αίτημα των αντιρρησιών συνείδησης, να μην εντάσσονται στην δικαιοδοσία του στρατού, στο βαθμό που οι ιδεολογικές και πολιτικές τους πεποιθήσεις δεν τους το επιτρέπουν, και να υπηρετούν «εναλλακτική θητεία» έχει σημαντική αξία. Το δικαίωμα του κάθε ατόμου να έχει τη δυνα-

τότητα της αυτοδιάθεσης του εαυτού του είναι βασικό δημοκρατικό δικαίωμα. Δεν είναι τυχαίο εξ' άλλου ότι το δικαίωμα για εναλλακτική θητεία έχει αναγνωριστεί στις περισσότερες χώρες του αναπτυγμένου καπιταλισμού, σαν αποτέλεσμα πάντα των πιέσεων του κινήματος. Μπορεί βέβαια να μην είναι η «πούρα» αντιμιλιταριστική άποψη που πολλοί σύντροφοι θέλουν να μας πείσουν ή να μην αποτελεί στάση που θα καταλύσει τους στρατιωτικούς μηχανισμούς όμως σαν αίτημα δεν παύει να διατηρεί την αξία του.

Αν πέρσι, όταν οι σχέσεις της Ελλάδας με την Τουρκία βρίσκονταν σε ένα αρκετά οξυμμένο σημείο, το ζήτημα των αντιρρησιών συνείδησης συναντούσε ένα τείχος αδιαφορίας - και πολλές φορές αντίθεσης - από την κοινωνία, και αυτό αποτελούσε ανασταλτικό παράγοντα για τη δραστηριοποίηση του «χώρου»· σήμερα πιστεύουμε ότι μετά το «Νταβός» και τις αλληπάλληλες φυλακίσεις, τα αιτήματα των αντιρρησιών συνείδησης καθώς και η απελευθέρωση των φυλακισθέντων θα πρέπει να ευαισθητοποιήσει και δραστηριοποιήσει το υπάρχον δυναμικό του «χώρου». Με στόχους: να απελευθερωθούν οι αντιρρησίες συνείδησης που βρίσκονται στις στρατιωτικές φυλακές, να αναγνωριστεί και στην Ελλάδα το δικαίωμα της εναλλακτικής θητείας και να ευαισθητοποιηθούν πλατιά κομμάτια της κοινωνίας γύρω από τα προβλήματα του στρατού.

Ελλάδα. Βράδυ στις 5 Απρίλη 1988. Την ίδια ώρα που το φιλοθεάμον κοινό παρακολουθούσε το «δράμα» του Άρη στη Γάνδη, ένα άλλο δράμα βρισκόταν σε εξέλιξη:

Στις φυλακές ανηλίκων Κορυδαλλού, 121 ανήλικοι κρατούμενοι ξεσηκώνονται μόλις πληροφορούνται το θάνατο του 19χρονου συγκρατούμενού τους, Γιώργου Καλλέρη.

Επίσημη εκδοχή: «Ο Καλλέρης αυτοκτόνησε χρησιμοποιώντας λωρίδα από σεντόνι μέσα στο πειθαρχείο όπου είχε κλειστεί για δύο ώρες». (Πρώτη 6.4.88)...

Εξεγερμένοι κρατούμενοι: «Στις τρεισήμισι το μεσημέρι κάναμε πλάκα στο θάλαμο. Έγινε ένας καθγός μ' ένα καφέ που χύθηκε. Οι φύλακες βούτηξαν τον

Καλλέρη και έναν ακόμα και τους πήγαν στο πειθαρχείο. Εκεί τον βασάνισαν και τον κρέμασαν». (Πρώτη 6.4.88).

Κάποιοι άλλοι: «Οι φύλακες τον ανάγκασαν να αυτοκτονήσει». (Πρώτη 6.4.88).

Κατά τη διάρκεια της εξέγερσης, οι νεαροί κρατούμενοι ανέβηκαν στην ταράτσα, όπου και παρέμειναν όλη σχεδόν τη νύχτα φωνάζοντας συνθήματα.

Στις διαπραγματεύσεις που ακολούθησαν με τους Αρκουδέα, εισαγγελέα και διευθυντή των φυλακών υπό το άγρυπνο βλέμμα δεκάδων «ανδρών» των ΜΑΤ - πριν και μετά πέταγαν δακρυγόνα - κυριάρχησαν δύο πράγματα: Τα αιτήματα των κρατουμένων και η αηδιαστική στάση του διευθυντή των φυλακών που μπροστά στους δημοσιογράφους «μάλωνε» τους φύλακες για τα πράγματα που «μόλις είχε πληροφορηθεί ότι συμβαίνουν»...

Τα αιτήματα των κρατουμένων είναι γνωστά από τα δεκάδες περιστατικά βασανισμών, αυθαιρε-

σιών και περιφρόνησης των στοιχειωδέστερων δικαιωμάτων στις φυλακές...

● **ΟΧΙ** στους βασανισμούς και ξυλοδαρμούς.

● **ΟΧΙ** στην απομόνωση και τα πειθαρχεία.

● **Ιατρική περίθαλψη.**

● **Καλύτερη ποιότητα και ποσότητα φαγητού.**

● **Σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα.**

Είναι γνωστό όμως και αποδεδειγμένο περίτρανα ότι και «επί των σοσιαλιστικών μας ημερών», αυτά είναι ψιλά γράμματα. Έτσι κι αλλιώς ένα είναι σίγουρο: ο Γιώργος Καλλέρης δεν θα σταθεί με την κουβέρτα στη μασχάλη μπροστά στην πύλη, ούτε θα χαιρετίσει το φρουρό.

Θ.Τ.
Ο.Χ.

η φυλακή δολοφονεί...

από τον Κουμπερτέν... στον Τσουν Ντον Χουάν...

Να λοιπόν μια Ολυμπιάδα που ούτε ο αναβιωτής των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων Π. Ντε Κούμπερτεν θα περίμενε...

Το Ολυμπιακό κίνημα και οι εκπρόσωποί του στη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή το Γενάρη του '87, σύσσωμο στήριξε με τη συμμετοχή του την Ολυμπιάδα της Σεούλ, κυρίαρχο γεγονός του αθλητικού οικοδομήματος, παρ' όλο που το καθεστώς της Σεούλ καθημερινά χτυπά τις πολιτικές ελευθερίες και τα εργασιακά δικαιώματα με με τον πιο στυγνό τρόπο (εκτοπίσεις, φυλακίσεις, μαζική καταστολή). Αυτό είναι το «κλίμα ηρεμίας» που υποσχέθηκε ο πρόεδρος της Ν. Κορέας στρατηγός Τσουν Ντον Χουάν και κατασίγησε και τις τελευταίες ανησυχίες που υπήρξαν από τη Σ. Ένωση και τις Ανατολικές Χώρες. Έτσι στην προοπτική της «συναδέλφωσης, της φιλίας και της ειρήνης, που προωθεί το ολυμπιακό κίνημα», οι «ειρηνόφιλοι» Σοβιετικοί είπαν το ναι για την Ολυμπιάδα.

Επί της ουσίας βέβαια ποτέ δεν είχαν πρόβλημα με τη στάση του καθεστώτος απέναντι στο λαό της Ν. Κο-

ρέας, αλλά απλά πίεζαν στην κατεύθυνση του να είναι συνδιοργανωτής των αγώνων και η Β. Κορέα.

Ο διεθνής Τύπος από τη μεριά του, ποτέ δεν σύνδεσε την Ολυμπιάδα με την αναταραχή στο εσωτερικό της Ν. Κορέας. Πρόβαλε πάντοτε το πρώτο σαν μια δίκαιη κατάκτηση της Ν. Κορέας που μπορεί να ανταποκριθεί οικονομικά στα υπέρογκα ποσά που απαιτεί μια Ολυμπιάδα, εξυμνώντας συγχρόνως το οικονομικό μοντέλο της, που σε περιόδους παγκόσμιας οικονομικής κρίσης παρουσιάζει οικονομική ανάπτυξη.

Όσο για το δεύτερο, την αναταραχή στο εσωτερικό όπου αυτή την περίοδο οι συγκρούσεις οξύνονται και περνούν πλέον σε δυναμική φάση (απεργίες, καταλήψεις εργοστασίων και πανεπιστημίων, μάχες με οδοφράγματα), παρουσιάζεται, όποτε παρουσιάζεται, σαν το φολκλόρ της όλης υπόθεσης. Άλλωστε, μετά τις εκλογές - φάρσα, το δημοκρατικό προσωπείο του καθεστώτος στο εξωτερικό και την αποδοχή του αποτελέσματος από τον συντηρητικό υποψήφιο Κιμ, γεγονός που προβλήθηκε με το παραπάνω

από το διεθνή Τύπο, τα νέα από την αναταραχή στη Ν. Κορέα είναι όλο και πιο αραιά.

Το ίδιο δεν συμβαίνει για ό,τι έχει σχέση με την προετοιμασία της μεγάλης φιέστας της Ολυμπιάδας.

Το παγκόσμιο προοδευτικό κίνημα μέσα σε αυτό το κλίμα δεν είχε να προσθέσει τίποτα παραπάνω, θεωρώντας ίσως ότι η υπόθεση δεν έχει ενδιαφέρον. Από τη μια δεν μπορεί να κρικόρει τις κυρίαρχες απόψεις για τον Ολυμπισμό - Αθλησμό και τον πολιτικό τους ρόλο και από την άλλη μπαίνει στο παιχνίδι της συμμετοχής στα κέντρα αποφάσεων (βλέπε επιτροπή διεκδίκησης της «Χρυσής Ολυμπιάδας» του '96 με συμμετοχή των αρχηγών κομμάτων με επικεφαλής τον Παπανδρέου).

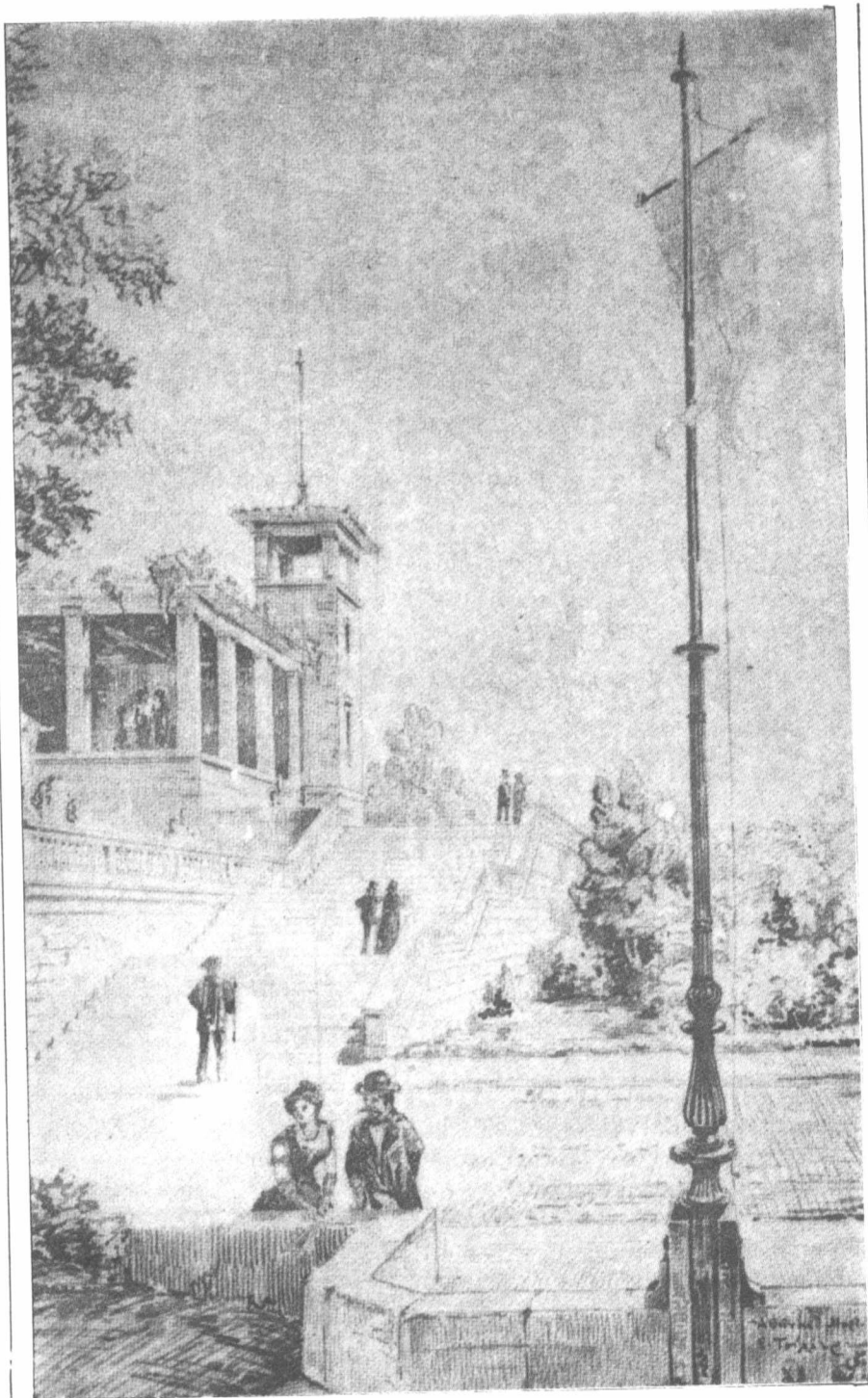
Ας ελπίσουμε ότι σε πείσμα των Ολυμπιστών όλου του κόσμου, η Ολυμπιάδα θα χτυπηθεί τουλάχιστον εκεί, στη Ν. Κορέα. Εκεί που «φιέστες» τέτοιου τύπου δεν φαίνεται να επιρρεάζουν συνειδήσεις.

Παναγιώτης Ανδρονικίδης

ασφυξία και αδράνεια...

Τόπος: συμβολή 2 κεντρικών δρόμων σε απόσταση 500 μ. από την Ομόνοια. Δημόσιος οργανισμός... Σύνοδο υπαλλήλων: περί τους 800 στο κτίριο του οργανισμού. Πριν 3 χρόνια περίπου υπήρξε η στιγμιαία πιθανότητα να μεταστεγαστεί κάπου στην Κηφισίας. Αποδείχτηκε όμως πως αντέδρασε σ' αυτή τη δυνατότητα, μια πλειοψηφία... υπαλλήλων, που πρόβαλλε τη δικαιολογία ότι κατοικώντας στην Πατησίων και στις παρόδους της ή στην Κυψέλη, μια πιθανή μετακίνηση του οργανισμού, θα τις δημιουργούσε μεγάλο συγκοινωνιακό πρόβλημα. Παρόλο που μερικοί μίλησαν και για την ιδέα των ναυλωμένων πούλμαν που θα 'λυναν το πρόβλημα των απομακρυσμένων απ' το κέντρο κατοίκων, τελικά το σχέδιο εγκαταλείφθηκε και ξεχάστηκε, όπως είχε ξεχαστεί και το πρώτο πριν αρκετά χρόνια σχέδιο στέγασης του οργανισμού στο κτίριο της ΠΥΡΚΑΛ του Υμηπτού, που πραγματοποιήθηκε τελικά από την PEPSI-COLA.

Ανεξάρτητα όμως απ' αυτό, πριν από 3 χρόνια ήδη, όλοι οι Αθηναίοι εργαζόμενοι και μη, γνώριζαν το νέφος και τις πιθανές επιπτώσεις του στην υγεία τους. Καθώς μάλιστα γνωρίζουμε, οι μετρήσεις του ΠΕΡΠΑ και του ΠΑΚΟΕ γίνονται βασικά εκεί στην Πλ. Κάννιγγος και στην Πατησίων. Παρ' όλα αυτά τίποτα δεν τάρaxε τους εργαζόμενους του οργανισμού ακόμα και στην πιο τρανταχτή περίπτωση του περσινού καύσωνα, που όλοι είχαν ν' αντιτάξουν το γήρας, συνεπικουρούμενης βέβαια και της «πρωτοφανούς» ζέσης που συντέλεσε στους μακάβριους και μαζικούς θανάτους το καλοκαίρι. Οι περισσότεροι δεν σκέφτηκαν ν' αποδώσουν στο νέφος καμιά ευθύνη ή κι αν απέδιδαν, οι συζητήσεις περιστρέφονταν στο ότι κάτι πρέ-

πει να γίνει, κάτι πρέπει να κάνει η «Πολιτεία» και διάφορα τέτοια αόριστα. Φυσικά ούτε λόγος να κάνουμε κάτι ΕΜΕΙΣ. Ούτε στιγμή δεν πέρασε απ' το μυαλό να μην δουλέψει κανείς τις βεβαρνημένες και ιδιαίτερα μολυσμένες μέρες.

Ακόμα κι όταν η «Ελευθεροτυπία» βγήκε με κείνο το ζοφερό πρωτοσέλιδο για το νέφος με την προειδοποίηση «SOS» τίποτα δεν σχολιάστηκε... Αλλά κι όταν ειπώθηκαν κάποιες σκόρπιες κουβέντες, μέσα στα πλαίσια της γενικής αδιαφορίας όχι μόνο για τα πολιτικά πράγματα αλλά και γι' αυτά τα κοινωνικά που ενδιαφέρουν άμεσα, η σκέψη μιας απεργίας ή έστω

μιας στάσης εργασίας, για ένα τόσο «ασήμαντο» θέμα όπως ο... αέρας, έκανε πολλούς να θυμώσουν και ν' απορρίψουν την ιδέα να χάσουν χρήματα τη στιγμή που η Πολιτεία κάτι θα κάνει, δεν μπορεί...

Ακόμα και οι σύλλογοι προσωπικού στον οργανισμό που είναι 3 στον αριθμό, δεν πρότειναν κάποια μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος παρά μόνο 2 ή 3 φορές μπήκε σ' εφαρμογή **οδηγία της Διοίκησης (!)** που επέτρεπε καθυστερημένη προσέλευση στην υπηρεσία λόγω ρύπανσης...

Στον οργανισμό αυτόν λοιπόν, όπου τίποτα δεν συμβαίνει, και εί-
ναι λίγο-πολύ «τρελός» όποιος μι-

λάει για μόλυβδο, καύσωνα και για τους εναπομείναντες γέροντες αλλά και για τα επείγοντα περιστατικά, που οξύνονται τις μέρες του νέφους, ακόμα κι όταν τα συμπτώματα όπως τσουξίμο στα μάτια, ατονία, δύσπνοια και ξερός λαιμός είναι κοινά, οι προτροπές απευθύνονται μόνο προς τους καπνιστές να «κόψουν» τη συνήθειά τους που «επιβαρύνει» την ήδη μολυσμένη ατμόσφαιρα, και όλα τα άλλα είναι ιστορίες...

Γ.Τ.

ΝΕΑ ΗΘΗ ΣΤΟ ΝΕΟ CONVOY...

««Συντροφος»ας τόχουν υπόψη τους μερικές «συντρόφισες» δεν είναι ο παρακοιμώμενος αλλά ο συν-αγωνιζόμενος. Έτσι δεν είναι ανάγκη τα του κρεββατιού τους να ρυθμίζουν τα της πολιτικής τους. Ας πάψουν λοιπόν ν' ακολουθούν σαν σκυλάκια τις επιλογές «του καλού τους»...

Γιατί αν, γενικά, «μια γυναίκα» μπορεί να δικαιολογηθεί και να κατανοηθεί γι' αυτό, οι «συντρόφισσες» δεν έχουν κανένα άλλοθι. Κι αν αυτά τα επιχειρήματα δεν τους αρκούν να προσθέσουμε πως ούτε την εκτίμηση «του καλού τους» κερδίζουν έτσι. Πράγματι, ποιος μπορεί να εκτιμήσει ένα πρόβατο;»

Αυτά λέει, επί λέξει, ανυπόγραφο (εκφράζει, αλήθεια, όλου-

ς(ες) στο Convoy;) σημείωμα στο τελευταίο τεύχος του Convoy αναφερόμενο προφανώς στην αποχώρηση 4 συνεπιβατών του Convoy, μεταξύ των οποίων και δύο γυναίκες. Θα μπορούσαμε να το παραθέσουμε απλά με τη λεζάντα «ουδέν σχόλιο». Ο ρατσισμός όμως και η χυδαιότητα που αποπνέει το σημείωμα μας υποχρεώνει να κάνουμε μερικές παρατηρήσεις:

α. αυτός ο τρόπος «επίλυσης» πολιτικών διαφωνιών (γιατί, ας μη γελιόμαστε, αυτό είναι το «κίνητρο» του σημειώματος) μπορεί να συγκριθεί μόνο με τις πιο σταλινοπρεπείς πρακτικές του πρώιμου αριστερισμού και της ιστορικής αριστεράς.

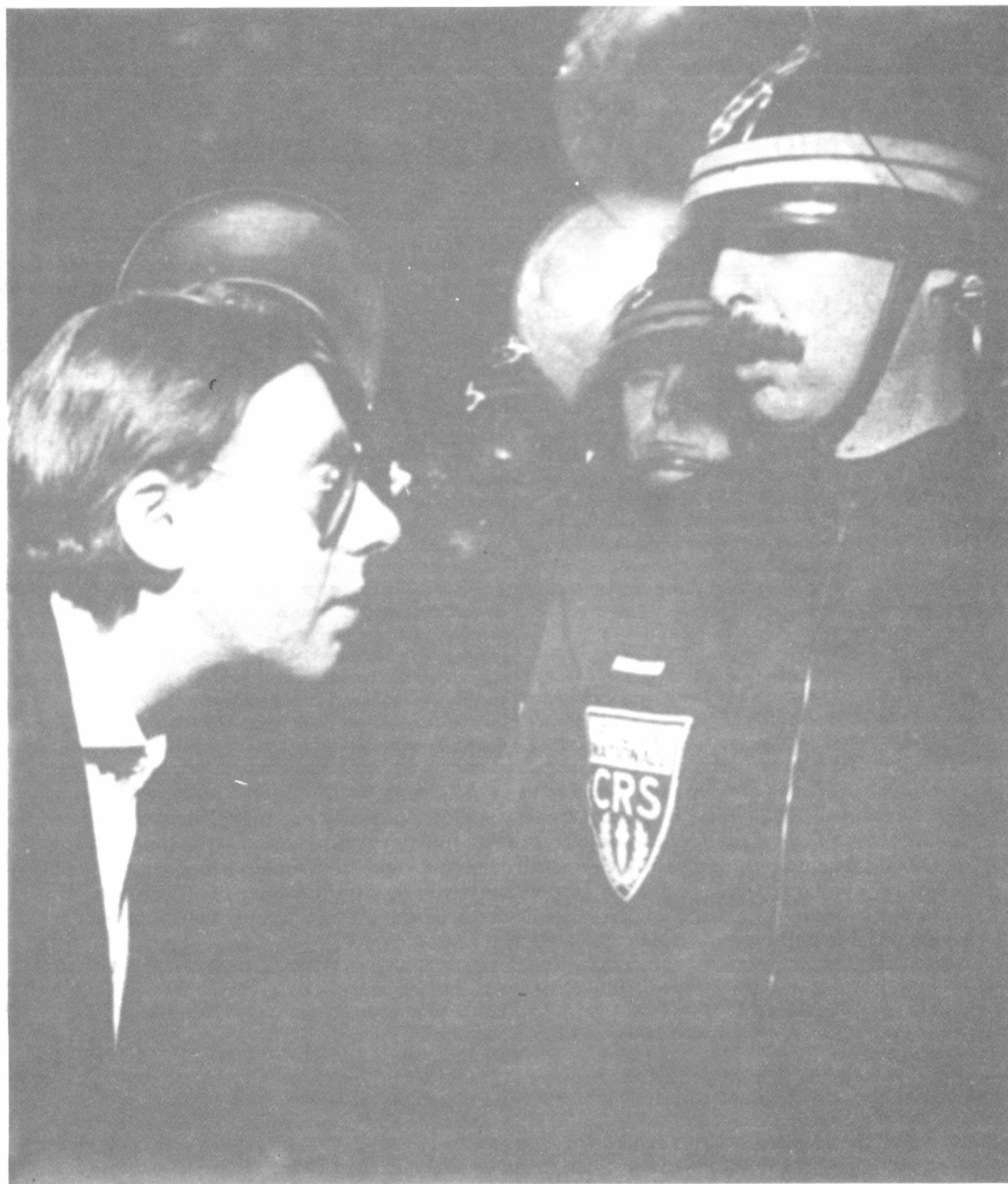
β. ο αποκάλυπτος ρατσισμός του σημειώματος, εκτός του ότι ακυρώνει την οποιαδήποτε πολιτική αξιοπιστία αυτών που τόγραψαν ή ανέχτηκαν να τυπωθεί, είναι επικίνδυνος. Αν δε τον συνδυάσουμε με σημείωμα σε παλιότερο Convoy σχετικά με την Κολιτσοπούλου φαίνεται ότι εκφράζει βαθύτερα πιστεύω, που, συγγνώμη για την επιμονή μας, μόνο με τις ένδοξες σελίδες του «ανδροπρεπούς» και «προλεταριακού» σταλινισμού έχουν αναλογίες.

Καταλήγοντας, θα θέλαμε να ρωτήσουμε: πως ανεχθήκατε συνεπιβάτες του Convoy δυο (τουλάχιστον) χρόνια κοινής διαδρομής με «πρόβατα» και «σκυλάκια»; Ή μήπως εκείνο που ενόχλησε και «ενέπνευσε» αυτόν τον λίβελο ήταν το «θράσος» των «προβάτων» να διαφωνήσουν;

Φίλοι του Convoy μην δηλητηριάζετε την ατμόσφαιρα, που αναγκαστικά συν-αναπνέουμε!

Πάνος Κ.

κρατική καταστολή...

κοινωνική αυτοάμυνα

Η καπιταλιστική αναδιάρθρωση

Είναι μια πασιφανής πως ήρθε και για το παν/μιο η ώρα των μεγάλων αποφάσεων. Αλλά και γενικότερα για την εκπαίδευση. Το ΠΑ-ΣΟΚ έχει να διευθετήσει σημαντικά ζητήματα στο μακρύ και δύσκολο δρόμο προς το «1992». Και η αλήθεια είναι ότι έδειξε και είναι αποφασισμένο να δείξει την τόλμη... πολλών Τρίτσηδων. Όμως θα ήταν λάθος να συμπεράνουμε ότι πρόκειται απλά για διαχείριση της κρίσης μέσα απ' τον έλεγχό της. Μπροστά στα μάπα μας συμβαίνει κάτι πολύ ουσιαστικότερο: η διαχείριση της κρίσης φέρνει το συνολικότερο μετασχηματισμό του παν/μιου μέσα απ' την αναδιάταξη-τροποποίηση σημαντικών λειτουργιών του, αλλά, κυρίως, της συνολικότερης σχέσης του με την κοινωνία.

Ι. Η ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Οι τάσεις που περιγράφονται εδώ δεν μπορούν παρά μόνο καταχρηστικά να αποδίδονται με τον όρο «ιδιωτικοποίηση». Τα ιδιωτικά

πρώτο: με το να προσφέρει άμεσα τις υπηρεσίες του στα προγράμματα με τη χρησιμοποίηση της πανεπιστημιακής υποδομής (εργαστήριο, αίθουσες, εξοπλισμός), αλλά και απλήρωτου ή κακοπληρωμένου δυναμικού (μεταπτυχιακοί φοιτητές διάφορων κατηγοριών).

δεύτερο: με την αποδοχή της βασικής προϋπόθεσης της διεθνοποίησης της έρευνας και των προγραμμάτων: την άμεση σύνδεση με τις επιχειρήσεις, οι οποίες αναλαμβάνουν ένα μέρος της χρηματοδότησης.

τρίτο: με τη δημιουργία ελitisτικών τμημάτων και αναβαθμισμένων σχολών που θα αποτελούν την αποικιακή ζώνη του κεφάλαιου και των επιχειρήσεων στους τομείς αιχμής κατ' αρχήν, μέσα στο διεθνοποιημένο δίκτυο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ii) Η επιλεκτική χρηματοδότηση σχολών, ανάλογα με το «επίπεδο» και την ανταγωνιστικότητά τους διεθνώς. Το διεθνές συμπόσιο για την αξιολόγηση των ελληνικών Α.Ε.Ι. που εξήγγειλε ο Τρίτσης αντικατοπτρίζει την «πολιτική βούληση» της κυβέρνησης με τρόπο αδιαμφισβήτητο.

Επομένως δεν έχουμε να κάνουμε με μια ομοιόμορφη γενική μείωση των δαπανών, αλλά με διαφοροποιημένα κριτήρια χρηματοδότησης ανά σχολή και παν/μιο.

Το ύστατο κριτήριο για τη χρηματοδότηση παύει να είναι οι «λειτουργικές ανάγκες» μια εξισωτική και «ρομαντική» δυσλειτουργία της

Η αρχική πρόθεση ήταν να γράψουμε ένα κείμενο κριτικής στο ζήτημα του προσανατολισμού των Συσπειρώσεων. Όμως η έλλειψη αναλυτικού μέρους έκανε το αρχικό κείμενο αρκετά «αυθαίρετο». Έτσι μολονότι κάτι τέτοιο είχε την ανεπιθύμητη παρενέργεια να πολλαπλασιάσει τις σελίδες, θεωρήσαμε απαραίτητο να προσθέσουμε ένα αναλυτικό πρώτο μέρος για την καπιταλιστική αναδιάρθρωση. Η μεγάλη έκταση του κειμένου δεν ήταν στις προθέσεις μας. Θα ήμασταν ικανοποιημένοι, πέρα από τις συμφωνίες ή διαφωνίες που μπορεί να αποσπάσει να συμβάλλει στο διάλογο, που ούτως ή άλλως είναι απαραίτητος.

παν/μια είναι μεν μια υπαρκτή τάση, αλλά δευτερεύουσα, αν όχι περιθωριακή. Οι βασικές τάσεις είναι δύο:

i) η μετατροπή του παν/μιου άμεσα σε μηχανισμό παροχής υπηρεσιών στο κεφάλαιο.

Δεν είναι η πρώτη φορά που το κράτος αναλαμβάνει μέσα στην κρίση ένα μεγάλο μέρος των αναδιορθώσεων που το κεφάλαιο έχει ανάγκη. Στην τωρινή φάση αυτή η τάση εμφανίζεται όχι μόνο σαν «εθνική» ανάγκη, αλλά και σαν διεθνοποιημένη διαδικασία. Ο έντονος ανταγωνισμός ΗΠΑ-ΕΟΚ-ΙΑΠΩΝΙΑΣ στους τομείς αιχμής (μικροηλεκτρονική-πληροφορική, τηλεπικοινωνίες, βιοτεχνολογία) κάνει την έρευνα στους τομείς αυτούς καθοριστικής σημασίας στον ενδοκαπιταλιστικό ανταγωνισμό. Επίσης αναδεικνύει την ανάγκη για φτηνό, εύπλαστο και ανάλογης βασικής «κουλτούρας» επιστημονικό δυναμικό, που με σύντομες εξειδικεύσεις, μεταπτυχιακές σπουδές, συμμετοχή σε προγράμματα κ.λπ. θα μπορεί εύκολα να αναπροσανατολίζεται σύμφωνα με τις ανάγκες του κεφάλαιου.

Τα ΕΟΚικά, ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα έρχονται να απαντήσουν σ' αυτές ακριβώς τις ανάγκες. Πως εντάσσεται το παν/μιο σ' αυτή την προσπάθεια;

προηγούμενης περιόδου και γίνεται η ανταγωνιστικότητα στο διεθνοποιημένο ευρωπαϊκό δίκτυο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Με βάση τα προηγούμενα, η άποψη πως πρόκειται για εγκατάληψη της παιδείας **γενικά** και εξώθησή της στην αναζήτηση ιδιωτικής χρηματοδότησης είναι λάθος.

iii) Το διαζύγιο έρευνας και παν/μιου

Σε συνθήκες διεθνοποίησης η έρευνα πρέπει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εποχής: ΕΟΚική (και ΝΑΤΟική χρηματοδότηση), ευελιξία και τολμηρότητα στις αποφάσεις, άμεσος κρατικός έλεγχος, διενθείς προδιαγραφές στα περιεχόμενα και τους στόχους, άμεση σύνδεση με τις επιχειρήσεις κ.λπ. Επίσης πρέπει να περιχαρακωθεί στους ναούς της, μακριά απ' τη βλάστηση κριτική των κινημάτων ή έστω τις εμπλοκές που προκαλούν οι κομματικοί ανταγωνισμοί και σκοπιμότητες. Αρκετοί λόγοι για να επισημοποιηθεί το διαζύγιο του παν/μιου με την έρευνα, με τον σκηματισμό ενιαίου ερευνητικού φορέα, κάτω απ' την αιγίδα του ΥΠΕΤ. Αυτό δεν σημαίνει πως δεν γίνεται ένα μέρος της έρευνας στο παν/μιο. Το παν/μιο παίζει το ρόλο του μηχανισμού παροχής υπηρεσιών λειτουργώντας συμπληρωματικά στο ερευνητικό δίκτυο, διαθέτοντας ένα μέρος της υποδομής για

την έρευνα που αποφασίζεται, ιεραρχείται και οργανώνεται έξω απ' αυτό!!

Συμπερασματικά η ιδιωτικοποίηση δεν αφορά την υπαγωγή σχολών ή παν/μιων στην άμεση ιδιωτική χρηματοδότηση. Κάπ τέτοιο είναι άμεσα ανταγωνιστικό με τις ανάγκες του κεφάλαιου για ανάληψη απ' το κράτος ενός σημαντικού μέρους των αναδιαρθρώσεων μέσα στην κρίση. Αφορά την άμεση υπαγωγή τμημάτων του ή λειτουργιών του στις ανάγκες της αξιοποίησης του κεφάλαιου ή την απογύμνωση του από αρμοδιότητες (έρευνα) που περνάνε άμεσα στο κράτος.

II. Η ελιτίστικη και επιλεκτική αναδιάρθρωση

Η «ιδιωτικοποίηση» ουσιαστικά προσπαθεί να αποδόσει την πραγματικότητα κάποιων αναδιαρθρώσεων στην εκπαίδευση που δεν τροφοδοτούνται απ' την ανάγκη αναπροσαρμογής των πηγών χρηματοδότησης παρά μόνο δευτερευόντως. Η διεθνοποίηση στην έρευνα και την παραγωγή επιστημονικού δυναμικού είναι μια ανάγκη και τάση που ωριμάζει από καιρό. Απλά η τωρινή φάση της κρίσης, το συγκεκριμένο τεχνολογικό υπέδαφος του καπιταλιστικού ανταγωνισμού, η ανάγκη για κινητικότητα (στο χώρο και τον χρόνο) όλων

γασιακών δικαιωμάτων που αντικατοπτρίζουν οι τίτλοι που απονέμει).

Πρόκειται για τάσεις ελιτίστικης και επιλεκτικής αναβάθμισης τμημάτων με ταυτόχρονη υποβάθμιση του μεγάλου μέρους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τάσεις που «απειλούν» να αναστατώσουν τη γεωγραφία της. Όμως - πρέπει να το τονίσουμε κι αυτό - πρόκειται μόνο για τάσεις που η ολοκλήρωσή τους απαιτεί χρόνο, «ευνοϊκές συγκυρίες» και την παράκαμψη πολλών σκοπέλων που έχουν να κάνουν με τις περιβόητες «Ελληνικές ιδιομορφίες».

III. Η νέα άτυπη ιεραρχία

Στις νέες συνθήκες που περιγράφτηκαν προηγούμενα το θεσμικό πλαίσιο του ν. 1268 γίνεται σε μεγάλο βαθμό ανηλεϊτουργικό. Έτσι, δίπλα στην τυπική ιεραρχία του νόμου-πλαίσιο, την ακινητοποιημένη και μπλοκαρισμένη απ' τη γραφειοκρατία, τις χρονοβόρες διαδικασίες, τις προσωπικές, κομματικές και συντεχνιακές τριβές και τη «διαφάνεια» στις αποφάσεις, που λειτουργούν ανασταλικά για «θαρραλέες πρωτοβουλίες», οργανώνεται μια νέα άτυπη ιεραρχία. Ευκίνητη και πολυπράσμουσα, αντλεί το κύρος της απ' τις διασυνδέσεις της και την ένταξή της στο διεθνοποιούμενο δίκτυο εκπαίδευσης και - κύρια

Απ' το μαζικό-«δημοκρατικό» παν/μιο του εκσυγχρονισμού στο «κλειστό»-ελιτίστικο παν/μιο της κρίσης.

Απ' το μαζικό παν/μιο του «δημοκρατικού εκσυγχρονισμού» στο «κλειστό»-ελιτίστικο παν/μιο της αστικής αναβάθμισης.

των στοιχείων αξιοποίησης του κεφάλαιου εξηγεί τα βασικά χαρακτηριστικά των αναδιαρθρώσεων:

i) Διεθνοποίηση: της έρευνας αλλά και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μαζί με τα κριτήρια αξιολόγησης των σχολών και των πτυχίων. Η εκπαίδευση των πολλών ταχυτήτων τείνει να οργανωθεί πια σε διεθνικό επίπεδο, στην περίπτωσή μας στα ΕΟΚικά πλαίσια.

ii) Πόλωση: ανάμεσα σε δυό βασικές «περιοχές» της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μία προνομιακά συνδεδεμένη με τις ανάγκες τομέων ακμής και της καπιταλιστικής ανασυγκρότησης (τμήματα Πολυτεχνικών και σε μικρότερο βαθμό Φυσικομαθηματικών σχολών).

Και η δεύτερη συνδεδεμένη με τις ανάγκες του τριτογενή τομέα και μάλιστα τα λιγώτερο «ανταγωνιστικά» τμήματά του (καθηγητικές, νομικές, κοινωνιολογικές, οικονομικές σχολές).

iii) Οργάνωση της υπερ-τριτοβάθμιας βαθμίδας

Με τα μεταπτυχιακά που οργανώνονται (προοπτικά βέβαια) σαν ενιαίος τεταρτοβάθμιος κύκλος, αλλά και τα ερευνητικά προγράμματα μέσα απ' το δίκτυ των ερευνητικών κέντρων που οργανώνονται έξω απ' το παν/μιο, τα ΕΟΚικά προγράμματα κ.λπ. που οδηγούν στη συνολική υποβάθμιση της τριτοβάθμιας βαθμίδας (υποβάθμιση των ερ-

- έρευνας, απ' την προνομιακή σχέση της με εταιρείες και ερευνητικά ινστιτούτα. Η απόσπαση της έρευνας απ' το παν/μιο διευρύνει αποφασιστικά τα περιθώρια και την ελευθερία κινήσεων της υπό σχηματισμό ιεραρχίας. Αυτοί οι «νέοι πρωτοπόροι» της τεχνοκρατίας και της μπίνας στελεχώνουν τους σκληρούς πυρήνες προώθησης της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης και πιέζουν για την «απελευθέρωσή» τους απ' τις «δεσμεύσεις» του ν. 1268. Ήδη ο προβληματισμός για μια θεσμική ανημεταρρύθμιση ωριμάζει καθώς το μπλοκ εξουσίας του ν. 1268 δεν είναι πια λειτουργικό.

Η κρισιμότητα και το επείγον των επιλογών απαιτεί σκληρούς και ευέλικτους πυρήνες προώθησης της κυβερνητικής πολιτικής. Μέχρι στιγμής δημιουργείται άτυπα το υπέδαφος της νέας ιεραρχίας. Δεν είναι όμως έξω απ' τη λογική των πραγμάτων και κάποια θεσμική κάλυψη ή «ολοκλήρωση» αυτής της διαδικασίας.

IV. Οι περικοπές των κοινωνικών δαπανών

Σε συνθήκες κρίσης, ανεργίας και λιτότητας οι περικοπές των δαπανών για σίτιση, στέγαση, συγγράμματα,* αποτελούν ένα δραστι-

κό συμπλήρωμα των ταξικών φίλτρων. Είναι λάθος να βλέπουμε σ' αυτές τις περικοπές μόνο την ανάγκη ευθυγράμμισης με τις απαιτήσεις της πολιτικής της λιτότητας. **Στην ουσία πρόκειται για ένα ακόμα μοχλό αποσυμφόρμησης του παν/μιου.** Η αδυναμία κάποιων οικογενειών μισθωτών, εργατών ή φτωχών αγροτών να χρηματοδοτήσουν μια πολυετή παραμονή στο πανεπιστήμιο συναντιέται με την αδυναμία των ίδιων των φοιτητών να αυτοχρηματοδοτηθούν καθώς η ανεργία απ' τη μια και οι εξοντωτικοί ρυθμοί σπουδών απ' την άλλη ελαχιστοποιούν τις δυνατότητες. Έτσι το φαινόμενο της παραίτησης απ' τις σπουδές ειδικά στα περιφερειακά πανεπιστήμια (όπου τα προβλήματα της στέγης και της ανεργίας οξύνονται στο έπακρο) γίνεται όλο και πιο έντονο. Κατά τη γνώμη μου αυτή η τάση θα δυναμώσει ακόμα περισσότερο καθώς τροφοδοτείται και απ' τον περιορισμό έως κατάργηση των μετεγγραφών. Το επόμενο στάδιο θα είναι η αμφισβήτηση της δωρεάν παιδείας. Τα αποτραπέντα για φέτος σχέδια του Τρίτου για κατάργηση της δωρεάν παροχής συγγραμμάτων δεν αποτελούν απλά προσωπική λόξα ενός ιδιόρρυθμου υπουργού...

* Συμπεριλαμβανών εδώ καταχρηστικά τις δαπάνες για τα συγγράμματα στις κοινωνικές δαπάνες. Όσο αφορά το ζήτημα που θέλω να αναδείξω εδώ πιστεύω ότι μια τέτοια αυθαιρεσία δικαιώνεται.

V. Η ρύθμιση των ροών ανάμεσα στις βαθμίδες και ειδικότερα από και προς το πανεπιστήμιο

Η γενική τάση που επικρατεί εδώ είναι οι **περικοπές**. Από κάθε βαθμίδα ένα μικρό μόνο ποσοστό προχωράει στην επόμενη. Τα φίλτρα που χρησιμοποιούνται σ' αυτή την κατεύθυνση είναι πολλά και διαφοροποιημένα ανάλογα με την βαθμίδα για την οποία μιλάμε.

α. Από το Λύκειο στο Πανεπιστήμιο

Το τελευταίο μέτρο του Τρίτου για κατάργηση της βαθμολογίας στο Γυμνάσιο είναι χαρακτηριστικό. Η «προοδευτική» του επίφαση δεν πρέπει να ξεγελάσει κανένα.

Η κατάργηση των εξετάσεων στο Γυμνάσιο θα λειτουργήσει σαν φίλτρο, καθώς η εισαγωγή στην πραγματικότητα του Λυκείου (εντατικοποίηση και εξοντωτικοί ρυθμοί) θα αποθαρρύνει ένα μεγάλο κομμάτι μαθητών και θα το πετάξει έξω απ' την κούρσα της εισαγωγής στα Α.Ε.Ι. και ΤΕΙ. Κάτι τέτριο θα λειτουργήσει προσθετικά στους ήδη αποτελεσματικούς μηχανισμούς επιλογής του Λυκείου. **Ο στόχος: να αποσυμφορηθεί το σημείο μετάβασης απ' το Λύκειο στο Παν/μιο.** Να αναβαθμιστεί η επιλογή και η απόρριψη πριν τις εισαγωγικές εξετάσεις και μέσα στο Λύκειο. Η πώληση ανάμεσα στους επιμελείς που αντέκουν στους ρυθμούς μέχρι τέλος και πάνε με ελπίδες στις εισαγωγικές και στους άλλους που απορρίπτονται νωρίς, «αρκούμενοι» στο απολυτήριο του Λυκείου είναι ήδη μια υπό διαμόρφωση κατάσταση που το κράτος ενισχύει με κάθε τρόπο.

Βέβαια όσο αποτελεσματική και να γίνει η επιλογή μέσα στο λύκειο, δεν αρκεί. Οι περικοπές των εισακτέων έρχονται να ρυθμίσουν με τελεσίδικο τρόπο το πρόβλημα. Κι επειδή το πολιτικό κόστος θεαματικών περικοπών του αριθμού των εισακτέων παραμένει μεγάλο

προς το παρόν έχουμε μια «σταθεροποίηση προς τα κάτω» του αριθμού των εισακτέων με μικρή μείωση και έμμεσες περικοπές:

– Περιορισμό των μετεγγραφών από το εξωτερικό, αλλά και το εσωτερικό.

– Μείωση των ισοβαθμούντων στην τελευταία θέση με τους νέους συντελεστές που μόλις φέτος εξήγγειλε ο Τρίτος.

– Περιορισμό των ευκαιριών για συμμετοχή στις εισαγωγικές εξετάσεις σε συνδυασμό με τον περιορισμό των αναβολών, με το νέο στρατολογικό νομοσχέδιο.

Συνολικά, στην προοπτική εμπέδωσης τέτοιων μέτρων **πρόκειται για μια σημαντική μείωση του αριθμού των εισακτέων, άσχετα αν γίνεται περισσότερο με έμμεσους τρόπους και όχι άμεσα και θεαματικά. Αν λειτουργήσει απρόσκοπτα για μια πενταετία π.χ. θα αποσυμφορήσει τα πανεπιστήμια σε τέτοιο βαθμό, ώστε ν' αλλάξουν οι όροι του κοινωνικού ανταγωνισμού στα πλαίσιά τους.**

β. Απ' το πανεπιστήμιο στην αγορά εργασίας.

Εδώ παρατηρούμε ότι λειτουργεί ξανά το φίλτρο της εντατικοποίησης και των **εξοντωτικών ρυθμών σπουδών**, του οποίου η αποτελεσματικότητα πολλαπλασιάζεται από μια σειρά παράγοντες:

– Την περικοπή των κοινωνικών δαπανών (σίτιση, στέγαση κ.λπ.) που σε συνδυασμό με τη λιτότητα και την ανεργία κάνει συχνά δυσβάστακτο το βάρος της χρηματοδότησης μιας πολυετούς παραμονής σε κάποια σχολή. Ειδικά για τους μισθωτούς, τους προλετάρους και τα κατώτερα στρώματα των αγροτών.

– Τον περιορισμό και προοπτικά το κόψιμο των μετεγγραφών.

– Την ανεργία που σε συνδυασμό με τους εξοντωτικούς ρυθμούς σπουδών, ελαχιστοποιεί την πιθανότητα αυτοχρηματοδότησης της παραμονής στο πανεπιστήμιο από τους ίδιους τους φοιτητές.

Όλα αυτά αποτελούν πολλαπλά ταξικά φίλτρα οδηγούν την πα-

ραίτηση απ' τις σπουδές ένα όλο και πιο μεγάλο κομμάτι φοιτητών και σπουδαστών.

Στην ίδια κατεύθυνση λειτουργεί και η αίσθηση ότι τα εργασιακά δικαιώματα που αντιπροσωπεύει το πτυχίο συνεχώς στενεύουν.

Τό «καμιά θυσία για άχρηστα πτυχία» μπορεί να λειτουργήσει (και δυστυχώς λειτουργεί) όχι μόνο ενάντια στην εντατικοποίηση, αλλά και ενάντια στις ίδιες τις σπουδές...

γ. Από το πανεπιστήμιο στον τεταρτοβάθμιο κύκλο.

Εδώ τα πράγματα είναι πεντακάθαρα. Οι όροι πρόσβασης σ' αυτόν τον κύκλο είναι σκληροί, ώστε να μπορούμε να πούμε πως πρόκειται για ένα μηχανισμό παραγωγής αστικών στελεχών και αναπαραγωγής του τεχνο-γραφειοκρατικού κομματιού της αστικής τάξης.

V I. «Ομαλοποίηση» της αγοράς εργασίας

Η αγορά εργασίας εν μέρει **καταργείται** και συνολικά **εκλογικεύεται**.

● **Καταργείται** με την έννοια ότι αυτός ο χώρος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που ονομάστηκε πριν αποικιακή ζώνη του κεφαλαίου και κύρια ο - ενιαίος προοπτικά - τεταρτοβάθμιος κύκλος, αποκτούν προνομιακή σχέση με την εργασία **χωρίς τη μεσολάβηση της αγοράς εργασίας**. Το κεφάλαιο επιλέγει τους υπαλλήλους του μέσα από τις ραγδαία αναβαθμιζόμενες **άμεσες** σχέσεις του με κομμάτια του πανεπιστημίου. Παραγωγή της «κατάλληλης» πνευματικής εργατικής δύναμης και παραγωγική της κατανάλωση τείνουν να ενοποιηθούν σαν διαδικασίες και η μεταξύ τους ασυνέχεια με τη παρεμβολή της αγοράς εργασίας τείνει να εξαλειφτεί. Αυτό βέβαια αφορά ένα μικρό μόνο κομμάτι φοιτητών και τους φοιτητές του τεταρτοβάθμιου κύκλου, αυτό που από παλιά έχει καταγραφεί σαν «φοιτητική ελίτ». Επιπλέον πρόκειται για την ώρα και μιλώντας για την Ελλάδα, για μια τάση που η ολοκλήρωσή της θα γνωρίσει πολλές περιπέτειες. Μ' όλες όμως τις επιφυλάξεις πρόκειται για στρατηγικής σημασίας χαρακτηριστικό των αναδιαρθρώσεων μέσα στην κρίση που πρέπει να το νιστεί.

● **Εκλογικεύεται** με την έννοια ότι καταργείται ο «εξισωτισμός», που τη χαρακτήριζε μέχρι πρόσφατα. Οι «ίσες ευκαιρίες» στην αγορά εργασίας για όλους τους πτυχιούχους αποτελούν πια οριστικά παρελθόν καθώς μια σειρά μέτρα ανατρέπουν ριζικά το τοπίο στην αγορά εργασίας. Έτσι:

— Ο βαθμός πτυχίου και το διδακτορικό γίνονται βασικές και καθοριστικές προϋποθέσεις για την πρόσβαση των πτυχιούχων στην εργασία. Ο νόμος για τις προσλήψεις έτσι όπως εξειδικεύεται στις υπουργικές αποφάσεις για τις μαζικές προσλήψεις του Μαΐου, δεν επιδέχεται παρερμηνείες και αυτά ακόμα τα «κοινωνικά κριτήρια» έχουν ελάχιστο βάρος (δίνουν πολύ λίγα μόρια) σε σχέση με το διδακτορικό και το βαθμό πτυχίου (με μια σχέση περίπου 1:10!).

— Η διάσπαση των ενιαίων πτυχίων και η πλήρης κατηγοριοποίηση τους απαξιώνει τα ήδη υποβαθμισμένα στην αγορά εργασίας πτυχία και περικλύπει δραστικά το εύρος των εργασιακών δικαιωμάτων, τα οποία αντιπροσωπεύουν.

— Μια σειρά μέτρα, όπως κλείσιμο και κατάργηση των επετηρίδων ή

χωρισμός τους για κάποιες σχολές (φιλοσοφικές), λειτουργούν στην ίδια κατεύθυνση.

Αυτή η κίνηση έχει φυσικά την εξήγησή της.

Το κράτος δεν μπορούσε να επιτρέψει η απαξίωση των πτυχίων στην αγορά εργασίας να έχει χαρακτήρα γενικό και αδιαφοροποίητο. Κάτι τέτοιο δημιουργούσε το κοινωνικό υλικό για οδυνηρές εκρήξεις και διέυρνε τα επίπεδα ενόπτιας των άνεργων πτυχιούχων και όχι μόνο. Αλλά, επίσης, αποδυναμώνει τις διαδικασίες επιλογής και τα ταξικά φίλτρα σ' όλο το εύρος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Το κράτος για να αποφύγει ή να υπονομεύσει τέτοιες παρενέργειες και εξελίξεις, αντικαθιστά τον «ελεύθερο ανταγωνισμό» στην αγορά εργασίας με τη θεσμοποίηση δέσμης «αξιοκρατικών κριτηρίων». Έτσι, η υποβάθμιση της αξίας των πτυχίων στην αγορά εργασίας δεν έχει γενικό χαρακτήρα, δεν μειώνει στον ίδιο βαθμό τις ελπίδες και τις δυνατότητες για όλους τους πτυχιούχους. **Ο μηχανισμός αναβάθμιση - υποβάθμιση λειτουργεί και εδώ μετατρέποντας την υποβάθμιση του συνόλου των πτυχίων σε υποβάθμιση της μεγάλης πλειοψηφίας τους και αναβάθμιση του ενός τμήματός τους.**

Μ' αυτόν τον τρόπο στήνεται ένας μηχανισμός **φετιχισμού** που αποκρύβει το γεγονός πως η ανεργία των πτυχιούχων είναι δομικό χαρακτηριστικό της καπιταλιστικής κρίσης, ανεξάρτητο από τις «γνώσεις», την «ειδίκευση» και οτιδήποτε άλλο υποτίθεται ότι αντικατοπτρίζει ή θα 'πρεπε να αντικατοπτρίζει ο πανεπιστημιακός τίτλος. Το «**περιεχόμενο**», η «**ποιότητα**» των πτυχίων γίνεται επιχείρημα για τη δικαιολόγηση της αδυναμίας να απορροφηθεί ο **αριθμός** των τίτλων που δίνει το πανεπιστήμιο και πάνω του στήνεται όλος ο μηχανισμός και τα ιδεολογήματα της αξιοκρατίας, που με τη σειρά του δίνει νέο περιεχόμενο και δραματικότητα στον ανταγωνισμό, στην ατομικοποίηση και την εντατικοποίηση μέσα στο πανεπιστήμιο.

Όλη αυτή η πορεία «αξιοκρατικής ομαλοποίησης» της αγοράς εργασίας βρίσκεται ακόμα στα πρώτα της βήματα, ενώ ωριμάζουν συνολικότερες και «ριζικές» λύσεις στα μυαλά πολλών αστών παραγόντων. Μια συνολική τροποποίηση της φιλοσοφίας του κράτους για τις σπουδές βρίσκεται στο στάδιο της εκπόνησης καθώς το πρόβλημα της ανεργίας παίρνει τέτοιες διαστάσεις, ώστε να μην μπορεί να συγκαλυφθεί ή να αντιμετωπιστεί εύκολα με γιατροσόφια. **Έτσι μια αποσύνδεση, ομολογημένη και επικυρωμένη απ' το ίδιο το κράτος, των σπουδών απ' το δικαίωμα στη δουλειά, βρίσκεται απόλυτα μέσα στη λογική των πραγμάτων.** Όμως η καταφυγή σε μια τέτοια ομολογία δεν είναι καθόλου εύκολη επιλογή...

Β. Πως αξιολογούμε την αναδιάρθρωση; Κριτική σε κάποιες απόψεις

Η επισήμανση των αναδιρθρώσεων, αλλά κύρια η αξιολόγησή τους δεν είναι ούτε προφανής, ούτε ενιαία. Απόλυτα φυσικό, αφού πάντα τα «δεδομένα» αξιολογούνται μέσα από συγκεκριμένες πολιτικές οπτικές. (Υπάρχουν βέβαια και περιπτώσεις που προς δόξα και επιβεβαίωση της πολιτικής οπτικής καταργούνται ετισθελικά «δεδομένα», δηλ. πλευρές της πραγματικότητας...).

***

Κάποιοι σύντροφοι αμφισβητούν τις αναδιρθρώσεις που γίνονται και προβάλλουν την άποψη ότι η κυβερνητική πολιτική είναι απλά μια πολιτική διαχείρισης της κρίσης με περικοπές και ταξικούς φραγμούς. Κάποιοι άλλοι σύντροφοι συμπληρώνουν πως αναδιάρθρωση στο ελληνικό πανεπιστήμιο δεν γίνεται, επειδή δεν υπάρχει η βασική προϋπόθεση για κάτι τέτοιο: η παραγωγική αναδιάρθρωση της σφαίρας της οικονομίας. Εδώ μπορούμε να παρατηρήσουμε σύντομα τα εξής:

i) Μια τέτοια συλλογιστική αγνοεί πως μια σημαντική πηγή αναδιρθρώσεων είναι η διεθνοποίηση, η ένταξη στον ΕΟΚικό καταμερισμό **και η ανταγωνιστικότητα σ' όλα τα επίπεδα που τέτοιες διαδικασίες εκβιάζουν.**

ii) Γι' αυτούς τους λόγους και όχι μόνο το κλασικό σχήμα: αναδιάρθρωση στη σφαίρα της οικονομίας → αναδιάρθρωση στην εκπαίδευση είναι το πιο ακατάλληλο στη σημερινή φάση για να αποδώσει σημαντικές όψεις της αναδιάρθρωσης. Σήμερα το κράτος αναλαμβάνει την πρωτοβουλία και το κόστος αναδιρθρώσεων που θα λειτουργήσουν ευνοϊκά για αναδιρθρώσεις στο δημόσιο τομέα και εν μέρει στη βιομηχανία. **Στη σημερινή φάση η αναδιάρθρωση στην εκπαίδευση μάλλον προηγείται της παραγωγικής αναδιάρθρωσης διαμορφώνοντας ευνοϊκές προϋποθέσεις γι' αυ-**

τήν, παρά απορρέει άμεσα απ' αυτήν.

iii) Η πορεία απ' το μαζικό - «δημοκρατικό» πανεπιστήμιο, στο «κλειστό» - ελιτίστικο πανεπιστήμιο της κρίσης δεν είναι μια πορεία παθητικής προσαρμογής στις απαιτήσεις της πολιτικής της λιτότητας και της ανεργίας, μια παθητική αντιστοίχιση. Αλλά μια ενεργητική αστική επέμβαση, που μετασχηματίζει το πανεπιστήμιο σε βασικά σημεία της λειτουργίας του, αλλά κύρια, της γενικότερης ένταξής του στην κοινωνία.

iv) Το πανεπιστήμιο δεν μπορεί να στρατευτεί στην υπόθεση της καπιταλιστικής ανασυγκρότησης μόνο με το να ελεγχθεί· πρέπει ταυτόχρονα ν' αλλάξει, να μετασχηματιστεί. Αναδιάρθρωση - μετασχηματισμός και έλεγχος - πειθάρχηση πάνε μαζί, το ένα προϋποθέτει το άλλο. Αυτοί οι μετασχηματισμοί δεν περιγράφονται μόνο με το τρίπολο περικοπές - ταξικοί φραγμοί - ανεργία. Μια τέτοια οπτική ρέπει στον οικονομισμό.

v) Αλλά υπάρχει και κάτι άλλο: οι ταξικοί φραγμοί για παράδειγμα δεν περνάνε αποκλειστικά μέσα από οικονομικούς μηχανισμούς, αλλά και από μέτρα αναδιάρθρωσης, όπως και οι περικοπές έχουν με τη σειρά τους αναδιρθρωτικές επιπτώσεις! Πρόκειται για μια ενιαία κίνηση, με τέτοια διαπλοκή των όρων της που ευθύγραμμες συνεπαγωγές δεν χωράνε.

Παράδειγμα: Ο τεταρτοβάθμιος κύκλος, τα μεταπτυχιακά κ.λπ. αποτελούν ένα μέτρο αναδιάρθρωσης, αλλά ταυτόχρονα βασικό υποβοηθητικό παράγοντα και προϋπόθεση για την καπιταλιστική «ομαλοποίηση» της αγοράς εργασίας, δηλ. την εκλογίκευση της ανεργίας! Απ' την άλλη η περικοπή των λειτουργικών δαπανών είναι απόρροια της λιτότητας, αλλά και μοχλός αναδιάρθρωσης (αναβάθμιση - υποβάθμιση σχολών) με την επιλεκτική χρηματοδότηση κ.λπ. κ.λπ.

Βάση τέτοιων λογικών αποτελεί μια λαθεμένη άποψη για την καπιταλιστική κρίση, τη διεθνοποίηση και τη θέση της Ελλάδας, που αναπαράγει τα σχήματα του μεσοπολέμου. Επίσης, μια οικονομιστική αντίληψη για το πανεπιστήμιο και το φ.κ. Όμως μια αναλυτική τοποθέτηση γι' αυτά τα ζητήματα δεν μπορεί να γίνει εδώ. Σημειώνουμε μόνο πως η εικόνα μιας διαχείρισης της κρίσης που δεν επιδιώκει τίποτα περισσότερο απ' το να ελέγχει και να πειθαναγκάζει το υλικό της εκπαίδευσης επιβάλλοντας τις περικοπές, τη λιτότητα και την ανεργία, είναι απατηλή και σε μεγάλο βαθμό απαγορευτική για τη συγκρότηση του αντικαπιταλιστικού πόλου στο πανεπιστήμιο.

***

Απ' την άλλη μεριά διατυπώνεται - από κάποιους άλλους συντρόφους - ένας λαθεμένος αντίλογος στις προηγούμενες απόψεις.

Ένας αντίλογος που θεωρώντας σαν καθοριστικό ζήτημα την πολυβαθμίδωση και τις πολλές ταχύτητες και υπερτονίζοντας το ρόλο των ΕΟΚικών προγραμμάτων και των μεταπτυχιακών σαν μοχλών αναδιάρθρωσης, οδηγείται στην υποβάθμιση της σημασίας ζητημάτων, όπως περικοπές, ταξικοί φραγμοί, ανεργία, στρατός κ.λπ. Έτσι:

● Η σημασία των ταξικών φραγμών και των περικοπών υποβαθμίζεται με τη σκέψη ότι δεν έχουμε θεαματικές περικοπές. Είδαμε όμως πιο πριν πόσο επιπόλαιη είναι μια τέτοια στάση.

● Το ζήτημα της περικοπής των κοινωνικών δαπανών (σίτιση, στέ-

γαση), υποβαθμίζεται επίσης σε παρανυχίδα (στην καλύτερη περίπτωση) της παρέμβασης και των ενδιαφερόντων μας.

● Η «ομαλοποίηση» της αγοράς εργασίας, η ανεργία κ.λπ. υποβαθμίζονται θεωρούμενα σαν «διαχρονικά σπάνταρς» και «ζητήματα ρουτίνας» (και ίσως ζητήματα που δεν επηρεάζουν άμεσα τις αναδιαρθρώσεις στο πανεπιστήμιο;).

● Το ζήτημα του στρατού βλέπεται μόνο περιθωριακά σαν προπαγανδιστική συμπλήρωση των προκηρύξεών μας κ.λπ. κ.λπ.

Μερικές - σύντομες και πάλι - παρατηρήσεις πάνω και σ' αυτή την αντίληψη.

Η αδυναμία να ειπωθεί το πανεπιστήμιο σαν κοινωνική σχέση που μετασχηματίζεται συνολικά σ' όλα τα ζητήματα της ένταξής του στην κοινωνία και την ταξική πάλη, οδηγεί σε μια λαθεμένη προβληματική. Έτσι διαμορφώνεται μια μονομερής προσήλωση σε κάποιες πλευρές της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης. Κάτι τέτοιο όμως είναι πολλαπλά λαθεμένο:

i Οι αστικές ρυθμίσεις δίδονται από μια ενιαία λογική, όχι μόνο με την αυτονόητη έννοια ότι εξυπηρετούν όλες το αστικό συμφέρον, αλλά - κυρίως - με την έννοια ότι κάθε μια προϋποθέτει και εξυπηρετεί και τις υπόλοιπες. Έτσι η «αποσύνδεση» δύο «περιοχών» της αστικής πολιτικής, μιας που υποτίθεται αφορά στη διαχείριση της κρίσης και μιας που συνδέεται προνομιακά με μετασχηματισμούς και αναδιαρθρώσεις είναι εντελώς λαθεμένη, όσο και αν στηρίζεται σε κάποιες προφάνειες. Μ' αυτή την έννοια και οι συγκεκριμένες πλευρές στις οποίες αναφερόμαστε μόνο με την ένταξή τους σε μια συνολική λογική μπορούν να αξιοποιηθούν σωστά.

ii Αυτή τη στιγμή οι μετασχηματισμοί και οι αναδιαρθρώσεις δεν αφορούν αποκλειστικά αλλαγές του πανεπιστημίου σαν τέτοιου, αλλά και (κύρια ίσως) αλλαγές της ένταξής του, των σχέσεών και των διαπλοκών του, του ρόλου του τελικά σε σχέση κατ' αρχήν με την υπόλοιπη εκπαίδευση, τη νεολαία συνολικά, αλλά και την κοινωνία και την ταξική πάλη.

iii) Το να μετατρέπουμε σε προνομιακά ζητήματα παρέμβασης τα ΕΟΚικά και τα μεταπτυχιακά δεν αποτελεί μόνο μια μονομέρεια ή υπερβολή. Είναι και σε μεγάλο βαθμό αναποτελεσματικό, καθώς έχουμε να κάνουμε με **τάσεις**, οι οποίες για να ολοκληρωθούν και να παράξουν συνέπειες που να δημιουργούν συνείδηση στη φοιτητική μάζα, απαιτείται χρόνος και κύρια η προϋπόθεση πως δεν θα ανασταλούν ή πελαγοδρομήσουν (κάτι καθόλου βέβαιο...). Μια παρέμβαση που θυσιάζει σοβαρά ζητήματα του σήμερα για να προνομιολογήσει ζητήματα που αποτελούν τάσεις για την ώρα ασθενικές στις επιπτώσεις τους (ΕΟΚικά) ή αμφιλεγόμενες όσον αφορά στο μέλλον τους (μεταπτυχιακά) δεν είναι βέβαια ό,τι καλύτερο!

Αλλά εδώ υπάρχει και η άλλη πλευρά: μια αντιμετώπιση τέτοιων ζητημάτων δεν μπορεί να γίνει με όρους αποκλειστικά ενδοπανεπιστημιακής παρέμβασης. Το παράδειγμα των ΕΟΚικών προγραμμάτων είναι απ' αυτή την άποψη διαφωτιστικό: μια σοβαρή προσέγγιση του ζητήματος μας αποκαλύπτει ότι η προώθηση αυτών των προγραμμάτων στηρίζεται σε τέτοιες διαπλοκές με το διεθνοποιημένο δίκτυο, με επιχειρήσεις, ερευνητικά κέντρα κ.λπ., ώστε η κατεύθυνση μπλοκαρίσματος τους με όρους ενδοπανεπιστημιακούς να είναι α-

νεδαφική (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι μια παρέμβαση σ' αυτή την κατεύθυνση δεν είναι και σωστή και αναγκαία). Εδώ είναι φανερό ότι χρειάζεται μια συνολικότερη παρέμβαση που να απαντάει στη μετατροπή του πανεπιστημίου σε μηχανισμό παροχής υπηρεσιών στο κεφάλαιο, σε συμμαχία με κομμάτια νεολαίας και εργαζομένων.

iv) Το πανεπιστήμιο και οι τωρινές του αναδιαρθρώσεις αφορούν κύρια δύο πεδία: τη νεολαία και τον κόσμο της εργασίας. Καθώς:

● Οι μετασχηματισμοί και οι αναδιαρθρώσεις αφορούν πια συνολικά την εκπαίδευση σ' όλο της το εύρος.

● Οι μηχανισμοί ελέγχου-πειθαρχήσεως αλλά και απόρριψης - περιθωριοποίησης της νεολαίας «συντονίζονται» (σχολείο - στρατός - πα-

ΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

● Το πανεπιστήμιο συνδέεται άμεσα με τις επιχειρήσεις, τον ενδοκαπιταλιστικό ανταγωνισμό και γενικά τον κύκλο αξιοποίησης του κεφαλαίου.

● Η ανεργία των πτυχιούχων «δένει» με τον κόσμο της απόρριψης από το λύκειο, αλλά και τους εκατοντάδες χιλιάδες άνεργους ή ευκαιριακά απασχολούμενους νέους.

Είναι φανερό ότι το πανεπιστήμιο έχοντας περίοπτη θέση και προφανείς διαπλοκές μ' όλες αυτές τις διαδικασίες, στις οποίες δοκιμάζεται η καπιταλιστική ανασυγκρότηση, έχει μια αμφίδρομη σχέση μαζί τους. Όσο μάλλον η αντίθεση κεφάλαιο - εργασία μέσα στην κρίση ενοποιεί τη λογική των αναδιαρθρώσεων του κεφαλαίου, τόσο ωριμάζει και η ανάγκη για μια πολιτική μέσα στο πανεπιστήμιο που να βλέπει και έξω απ' αυτό στην κατεύθυνση ενοποίησης των αντιστάσεων των διάφορων κομμάτων της νεολαίας και στην προοπτική σύνδεσης με τον κόσμο της ανεργίας και της εργασίας.

Σ' αυτές τις συνθήκες οι αποσπασματικές και ενδοπανεπιστημιακές λογικές υπονομεύουν όχι μόνο το αύριο του κινήματος, αλλά και το σήμερα.

Χρ Παπαδοπούλου Ν Παληγιώργη Πάν/Κοσμάς

μαθητικές καταλήψεις...

Ούτε οι φοιτητικές ούτε βέβαια οι μαθητικές καταλήψεις πέσανε σαν κεραυνός εν αιθρία. Το που οφείλονται πρέπει προφανώς να το αναζητήσουμε στην όλη κατάσταση, που επικρατούσε και επικρατεί στη μέση και ανώτατη εκπαίδευση.

Έχουμε από τη μια μείωση των παροχών για την παιδεία. Αυτή εκφράζεται στους καθηγητές κυρίως με τη λιτότητα. Στους φοιτητές με την περικοπή των περισσοτέρων απ' τις ευκολίες, που τους παρέχονται (περικοπές δωρεάν συγγραμμάτων, καμιά μέριμνα για σίτιση - στέγαση κ.λπ.)

Στους μαθητές με την, στην ουσία περικοπή των εισακτέων και τα προβλήματα, που ξεκινούν ή συνδέονται μ' αυτό.

Παρατηρούμε απ' την άλλη μια όλο και αυξανόμενη αυταρχικότητα στο κοινωνικό κυρίως επίπεδο, η οποία διακρίνεται καθαρά μέσα απ' τις διώξεις συνδικαλιστών και τα πειθαρχικά στα πανεπιστήμια ή μέσα απ' τη χυδαία και ημιφασιστική μέθοδο των δηλώσεων μετάνοιας στα σχολεία.

Τα δύο αυτά σημεία, η μείωση δηλαδή των παροχών και η αυταρχικότητα, μπορούμε να πούμε ότι αποτελούν την πολιτική της κυβέρνησης για την παιδεία, με κύριο, ακραίο και όχι σπάνια ατσούμπαλο εκφραστή της το Τριτοκόμιο Υπουργείο, που δε σταματά στιγμή να γράφει ιστορία.

Κι αν οι καιροί καθώς λένε είναι δύσκολοι, η κυβερνητική πολιτική πήρε για τα καλά μια απάντηση. Κι αν όχι αυτή, που της άξιζε, πήρε πάντως μια απάντηση απ' όλες τις μεριές, που καθώς δείχνουν τουλάχιστον τα πράγματα δε θα μείνει ως εκεί.

Οι φοιτητές δώσαν τη μάχη τους στο τέλος του '87 με τις δίμηνες καταλήψεις τους, μάχη ενάντια στα σχέδια της καπιταλιστικής ανασυγκρότησης, είτε «δημοκρατική» αναβάθμιση λέγεται αυτή, είτε αναβάθμιση σκέτη. Ήταν ταυτόχρονα απάντηση και στην κυβερνητική πολιτική και σ' αυτούς, που

με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επιχειρούν να τη στηρίξουν.

Οι μαθητές των Τεχνικών Λυκείων ακολουθώντας κι αυτοί ένα δρόμο, που 'χαν είδη προλεϊάνει οι περσινές καταλήψεις των πολυκλαδικών Λυκείων (η αρχή του ξεβαλτώματος του μαθητικού κινήματος), καθώς κι οι καταλήψεις των φοιτητών, που 'χαν προηγηθεί, επέλεξαν κι αυτοί σα μορφή πάλης την κατάληψη, για να απαντήσουν στα χτυπήματα της κυβερνητικής πολιτικής, που στόχο αυτή τη φορά είχαν τους ίδιους.

Επειδή ακριβώς οι δίμηνοι αγώνες των φοιτητών και των μαθητών δεν απέδωσαν καρπούς σε επίπεδο αιτημάτων — πώς θα μπορούσαν άλλωστε, τη στιγμή που τα αιτήματα για να ικανοποιηθούν καταργούσαν ουσιαστικά την ίδια την πολιτική της λιτότητας, της ανεργίας και της καταστολής — γι' αυτόν ακριβώς το λόγο οι λογαριασμοί όχι μόνο δεν έκλεισαν, αλλά αντίθετα όσο προχωράει ο καιρός, τόσο και ανοίγουν περισσότερο.

Αυτό ένα πράγμα μπορεί ουσιαστικά να σημαίνει: ότι η κατάσταση στην παιδεία είναι πολύ τεταμένη και ότι οι όροι υπάρχουν και θα υπάρχουν από 'δω και στο εξής για να δημιουργούνται εστίες ανάπτυξης αγωνιστικών κινητοποιήσεων απ' όλες τις πλευρές.

Ήδη οι καθηγητές προσανατολίζονται στην κατεύθυνση της απεργίας μέσα στις εξετάσεις.

Ήδη οι φοιτητές κι οι μαθητές κατέχουν μια πλούσια εμπειρία από αγωνιστικές κινητοποιήσεις και καταλήψεις, την οποία ανά πάσα στιγμή και εφόσον οι όροι το επιτρέπουν, μπορούν να ξαναχρησιμοποιήσουν.

Ειδικά απ' τους τελευταίους, τους μαθητές δηλαδή, μιας και είναι το νεαρότερο κομμάτι αυτού του κύκλου, και μιας και είχαν μια πολύ σημαντική παρουσία με τις καταλήψεις τους στις αρχές του '88, θα άξιζε σίγουρα να σταθούμε λίγο στο πως αντιλήφθηκαν οι ίδιοι τους αγώνες τους.

Χριστίνα Τσαμουρά

Παραθέτουμε λοιπόν μια πολύ ενδιαφέρουσα και εφ' όλης της ύλης συνέντευξη, που πήραμε απ' τον μαθητή καταλήψια του 4ου ΤΕΛ, Π.Τ., λίγες μέρες πριν τελειώσει στο σχολείο του η κατάληψη, ύστερα από απόφαση Γ.Σ.

Χ.Τ: Είναι γεγονός πώς αν το τελευταίο μισό του '87 χαρακτηρίστηκε απ' τις φοιτητικές καταλήψεις, στο πρώτο μισό του '88 κυριάρχησαν οι καταλήψεις των μαθητών των ΤΕΛ. Μπορείς ίσως να μας περιγράψεις τ'ν λόγο, που εκδηλώθηκαν και να μας αναλύσεις σύντομα τα αιτήματα, που πρόβαλλαν;

Π.Τ: Ο κύριος λόγος βασικά που εκδηλώθηκαν οι μαθητικές κινητοποιήσεις είναι η προσπάθεια της κυβερνητικής πολιτικής να χτυπήσει για άλλη μια φορά τη μέση εκπαίδευση. Η προσπάθεια αυτή γίνεται πολύ πιο ευδιάκριτη μέσα απ' τα αιτήματά μας, τα οποία θα παραθέσω ένα-ένα και θα προσπαθήσω να αναλύσω τις επιπτώσεις που θα υπάρξουν αν δεν ικανοποιηθούν. Έχουμε λοιπόν πρώτα-πρώτα:

— Την κατάργηση του 4ου έτους ειδικευσης.

Αυτό που προσπαθεί να περάσει η κυβέρνηση είναι ένα τέταρτο έτος ειδικευσης και μόνο, που θα 'ρθει να προστεθεί στον ήδη υπάρχοντα αριθμό των τριών χρόνων, που διαρκεί το τεχνικό λύκειο. Στο έτος αυτό δε θα παραδίδονται καθόλου γενικά μαθήματα, αλλά θα γίνεται μονάχα πρακτική εξάσκηση και ειδικευση. Το υπουργείο είχε προτείνει αρχικά η παρακολούθηση αυτού του τέταρτου έτους να γίνεται μετά από εξετάσεις, αργότερα όμως το άλλαξε (μια και η περίοδος με τις μαθητικές κινητοποιήσεις δεν ήταν ευνοϊκή) και κατέληξε στο γεγονός ότι η παρακολούθηση του τέταρτου έτους θα γίνεται προαιρετικά. Δήλωσαν πάντως ότι τουλάχιστον για τον επόμενο χρόνο το 4ο έτος δε θα εφαρμοστεί. Αν γίνει κάτι τέτοιο, είναι αυτονόητο πως το απολυτήριο εκείνων που παρακολουθούσαν μόνο τα τρία χρόνια θα 'ναι σαφώς πιο υποβαθμισμένο από εκείνων, που θα 'χουν τελειώσει και το τέταρτο έτος ειδικευσης. Φυσικά και όχι μόνο αυτών, αλλά κι όλων των προηγούμενων αποφοίτων Τεχνικών Λυκείων. Εδώ είναι άλλωστε, που παί-

χτηκε και όλη η κόντρα, γιατί ακόμη και μέσα στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ ήταν άνθρωποι, που διαφώνησαν κάθετα με τον Τρίτη στο να ψηφίσουν αποφάσεις με αναδρομική αξία.

Έπειτα είμαστε ενάντια

— στη διαφοροποίηση απολυτηρίων - πτυχιούχων, καθώς και

— στην υποβάθμιση του πτυχίου των ΤΕΛ.

Είναι γνωστό ότι ακόμη και για γενικές θέσεις στο δημόσιο, προτιμούνται οι απόφοιτοι των Γενικών Λυκείων, έπειτα των Πολυκλαδικών και τέλος έρχονται όσοι τέλειωσαν Τεχνικά Λύκεια. Καταλαβαίνει εύκολα κανείς τι σημαίνει αυτό.

Κατόπιν έρχεται μια σειρά από τρία σημεία των αιτημάτων μας, τα οποία είναι

— η κατάργηση του ειδικού ποσοστού εισαγωγής στα ΤΕΙ. Παλιότερα ένα 35%, που αργότερα μειώθηκε σε 23%, μπορούσε να μπει στα ΤΕΙ είτε χωρίς εξετάσεις, είτε με μία ειδική εξέταση. Τώρα καταργείται το δικαίωμα αυτό και ουσιαστικά κλείνει έτσι ο δρόμος προς τα ΤΕΙ μια και στις πανελλήνιες εξετάσεις οι υποψήφιοι των ΤΕΛ, πολύ δύσκολα θα μπορούν να συναγωνιστούν τους υποψήφιους των Γενικών Λυκείων, λόγω έλλειψης βάσεων.

Τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο δύσκολα με

— τη θέσπιση βασικού μαθήματος στις πανελλαδικές, όπου όλοι οι υποψήφιοι είναι υποχρεωμένοι σε συγκεκριμένο μάθημα κάθε δέσμης να πιάσουν τη βάση, καθώς και με

— το νέο στρατολογικό νομοσχέδιο, όπου ουσιαστικά η στράτευση γίνεται στα 18 (μια κι η χώρα βρίσκεται σε έκτακτη ανάγκη) και το δικαίωμα αναβολής περιορίζεται στον ένα χρόνο.

Πράγμα που σημαίνει ότι σε περίπτωση αποτυχίας τη μια χρονιά να εισαχθείς σε κάποιο ΑΕΙ ή ΤΕΙ έχεις δικαίωμα να ξαναπροσπαθήσεις μονάχα άλλη μια φορά.

Είναι ολοφάνερη η προσπάθεια της κυβέρνησης να περικόψει απ' τη μια όπου μπορεί τον αριθμό των εισακτέων, και να περιορίσει απ' την άλλη την εισαγωγή υποψηφίων των ΤΕΛ σε ΑΕΙ και ΤΕΙ, τους οποίους χρειάζεται περισσότερο σαν μισοειδικευμένους εργάτες και σαν δυναμικό για υποασασχόληση.

Τέλος ζητάμε την αύξηση του ορίου των απουσιών και σε καμιά περίπτωση να μη επιμηκυνθεί η σχολική χρονιά, πράγμα που δε χτυπάει μόνο τους μαθητές, αλλά στρατιωτικοποιεί ταυτόχρονα ολόκληρη την οικογένεια.

Πιστεύω πως μπορεί να γίνει κατανοητό απ' τα παραπάνω, που σκοπεύει η κυβερνητική πολιτική.

Χ.Τ: Πώς εξηγείται κατά τη γνώμη σου το γεγονός ότι το κέντρο βάρους των κινητοποιήσεων είναι φέτος τα ΤΕΛ ενώ πέρσι ήταν τα Πολυκλαδικά Λύκεια;

Π.Τ: Πέρσι η κυβερνητική πολιτική είχε σα στόχο της τα ΕΠΛ (πολυκλαδικά). Αυτά ήταν που πλήττονταν περισσότερο, γι' αυτό και η αντίσταση οργανώθηκε με επίκεντρο αυτά. Φέτος, με την εμπειρία των περσινών μαθητικών καταλήψεων και των πιο πρόσφατων φοιτητικών, άνοιξε ο δρόμος για την ανάπτυξη των αγώνων στα ΤΕΛ, που 'ναι αυτά που χτυπιούνται τώρα. Και αγωνιζόμαστε με την πιο προωθημένη μορφή πάλης, την κατάληψη, γιατί αυτή έχει αναγνωριστεί στα σχολεία σαν η μόνη, που μπορεί να φέρει κάποιο αποτέλεσμα και γιατί με το πρόσφατο παρελθόν των μαθητικών και φοιτητικών καταλήψεων, η κατάληψη δεν αποτελεί πλέον ταμπού. **Χ.Τ:** Αυτό που λες είναι γεγονός. Γεγονός όμως είναι και η πρωτοφανής τρομοκρατία που άσκησε το Υπ. Παι-

δείας και τα όργανά του στους καθηγητικούς κύκλους, σε συνδυασμό βέβαια με τις απειλές, που άφηνε να διαφαίνονται ο Τύπος για χάσιμο της χρονιάς και τις κινήσεις μιας αντιδραστικής μερίδας γονέων. Πόσο θεωρείς ότι επηρέασαν την εξέλιξη των αγωνιστικών κινητοποιήσεων όλα αυτά;

Π.Τ: Από μεριάς απουσιών, χασίματος της χρονιάς και των περιβόητων δηλώσεων του ν. 105 τα πράγματα έχουν ως εξής: τις πρώτες μέρες η απειλή για το χάσιμο της χρονιάς φάνηκε να πιάνει. Οι απουσίες ήταν το κύριο θέμα που φαινόταν ν' απασχολεί τους πάντες. Οι διευθυντές κι οι λυκειάρχες ήταν κυρίως αυτοί, που έδειχναν υπερβάλλοντα ζήλο στο να μαζεύουν χαρτάκια και μια λύσσα να σπάσουν τις καταλήψεις, όπου αυτό ήταν δυνατόν. Όσο περνούσαν όμως οι μέρες, οι μαθητές, ο ένας μετά τον άλλο, συνειδητοποιούσαν, πως η απειλή για το χάσιμο της χρονιάς θα σήμαινε τεράστιο πολιτικό κόστος για την κυβέρνηση, αν την πραγματοποιούσε. Τώρα πάντως μόνο γέλια θα προκαλούσε στους μαθητές, αν άκουγαν κάτι τέτοιο.

Με τους γονείς το πρόβλημα είναι διαφορετικό. Δε μπορούν να συνειδητοποιήσουν πιο είναι το πραγματικό κακό για το παιδί τους, δηλαδή η κυβερνητική πολιτική για τη μέση εκπαίδευση και για την εκπαίδευση γενικότερα, καθώς και η προοπτική της ανεργίας. Καταφεύγουν πάντα στην ατομική λύση, δε λειτουργούν ταξικά, αλλά σα φοβισμένοι πολίτες, που ξεσπαθώνουν για λίγο και μετά τα μαζεύουν. Αυτό τουλάχιστον αποδεικνύει το γεγονός ότι στην αρχή οι περισσότεροι απ' αυτούς είδαν τις καταλήψεις με καλό μάτι αλλά αργότερα τα γύρισαν ακόμη κι εκείνοι που υποτίθεται ότι ήταν πιο προοδευτικοί.

Εγώ πάντως βλέπω με ευχαρίστηση αυτή τη διαφοροποίηση, που διαφαίνεται ανάμεσα στη νεολαία και στους γονείς και δεν πιστεύω πως συνολικά κατάφεραν να πάνε τους αγώνες πίσω.

Χ.Τ: Αυτό που παρατηρήθηκε σε πολλά σχολεία ήταν μια ίσως υπερβολική φοβία απ' την πλευρά των μαθητών και μια εντονότερη δυσπιστία απέναντι σε οτιδήποτε «εξω-μαθητικό» (απαγόρευση αφισοκόλλησης γύρω απ' το σχολείο, πάρισμο στοιχείων σ' όσους 'θελαν να μουν κ.λπ.). Πώς χαρακτηρίζεις εσύ όλο αυτό το κλίμα και πού νομίζεις ότι οφείλεται;

Π.Τ: Εκ πρώτης όψεως αρνητικό. Πιστεύω πως ένα τέτοιο κλίμα θα δυσκόλευε όλους εκείνους, που πιθανόν να ήθελαν να συμπαρασταθούν στο μαθητικό κίνημα. Ήταν κατά τη γνώμη μου αδυναμία του κινήματος αυτού να ξεπεράσει κάποια πράγματα. Όμως πρέπει να πούμε εδώ πως τέτοια φαινόμενα δεν παρατηρήθηκαν σ' όλα τα σχολεία, και εκεί που εμφανίστηκαν θα μπορούσα εν μέρει να τα δικαιολογήσω. Είναι γεγονός ότι με τη δράση της η ΚΝΕ, έκανε ένα κόσμο να πάσχει τελικά από καπελοφοβία. Έχει την αίσθηση ότι ο οποιοσδήποτε πλησιάζει τον αγώνα του, το κάνει για να τον καπελώσει. Η ΚΝΕ ευθύνεται σε μεγά-

λο βαθμό σ' αυτό, γιατί το καπέλωμα αποτελεί πάντα τακτική της. Πάντως ο έλεγχος ταυτοτήτων κ.λπ. γίνεται μονάχα για την αποφυγή προβοκάτσας. Κατά τα άλλα υπήρξαν αρκετά παραδείγματα, όπου πολιτικές ομάδες και συλλογικότητες παραβρέθηκαν και πήραν το λόγο σε Γεν. Συνελεύσεις των ΤΕΛ. Εκεί πια, άλλοι φάνηκαν συγκροτημένοι και οτι σέβονταν τον εαυτό τους και το μαθητικό κίνημα, κι άλλοι προσπαθούσαν ακατάπαυστα να περάσουν τη γραμμή τους για το πώς έπρεπε να κινηθούν οι μαθητές.

Χ.Τ: Μια και ανέφερες την ΚΝΕ, θα ήθελες να μου πεις δυο λόγια για το ρόλο και τη στάση της στη διάρκεια των μαθηματικών καταλήψεων;

Π.Τ: Αρκεί να δεις το ρόλο και τη στάση του Συντονιστικού των ΤΕΛ. Αφού αυτό, εκείνο που εκπροσωπεί ουσιαστικά είναι η γραμμή της ΚΝΕ.

Χ.Τ: Ωραία λοιπόν, πες μας για τη στάση του Συντονιστικού των ΤΕΛ.

Π.Τ: Το Συντονιστικό των ΤΕΛ προϋπήρχε του Συντονιστικού των καταλήψεων. Ήταν το πρώτο όργανο που δημιουργήθηκε με σκοπό να ελέγχει την κατάσταση περισσότερο, παρά να συντονίζει τον αγώνα. Η σύνθεσή του είναι κι αυτή περίεργη και καθόλου ξεκαθαρισμένη. Η εγκυρότητα των αντιπροσώπων αμφισβητείται από πολλούς. Κι αυτό βέβαια δε συμβαίνει στην τύχη. Δεν είναι λίγες οι φορές, όπου έχουν βρεθεί «αντιπρόσωποι», οι οποίοι δεν εκπροσωπούν κανένα Λύκειο.

Στις πορείες και τις κινητοποιήσεις τα πράγματα δεν είναι καλύτερα. Το καπέλωμα που πέφτει είναι πολύ χοντρό. Στήνουν διάφορους δικούς τους για ν' ακούγονται μονάχα τα συνθήματα, που θέλουν. Έπειτα είναι και το γεγονός ότι όλο και περισσότεροι άνθρωποι έχουν την αίσθηση, πως οι αντιπρόσωποι του Συντονιστικού των ΤΕΛ κρατάνε διαφορετική στάση στο υπουργείο, απ' αυτή που λένε ότι έχουν στους μαθητές.

Χ.Τ: Και ποιο ήταν τελικά το αποτέλεσμα όλων των παραπάνω; Απ' ό,τι μπορώ να καταλάβω βέβαια ήταν η δημιουργία του Συντονιστικού των καταλήψεων. Μπορείς να μου πεις ποιες ήταν οι ανάγκες που ήρθε να καλύψει και σε ποιο βαθμό πέτυχε το σκοπό του;

Π.Τ: Όπως καταλαβαίνεις κι εσύ, η ανάγκη έγινε επιτακτική για ένα κόμμα, που δεν είχε καμιά διάθεση να δει τον αγώνα του, να καπελώνεται απ' την ΚΝΕ, και να εξαργυρώνεται πολιτικά, προς όφελός της, να δημιουργήσει το δικό του όργανο μέσα απ' το οποίο θα εκφραζόταν, θα συντονιζόταν και θα προωθούσε τα αιτήματά του. Τι θέλω να πω μ' αυτό; Θέλω να πω πως το Συντονιστικό των ΤΕΛ, με τη μορφή που 'χε, δε μπορούσε να εκπροσωπεί κανέναν άλλο παρά μόνο τους Κνίτες και τους μαθητές, που κατάφεραν να καπελώνουν.

Το συντονιστικό των καταλήψεων είναι το όργανο, που ήρθε να καλύψει αυτή την ανάγκη που σου ανέφερα παραπάνω. Όργανο εκλεγμένο μέσα από γενικές συνελεύσεις, σε αντίθεση με την προσπάθεια των Κνιτών να αναβαθμίζουν ακόμη και σε ώρες που μπορούμε να μιλάμε για κίνημα και διαδικασίες βάσης, το ρόλο του δεκαπενταμελούς.

Αρχικά όταν η ΚΝΕ ήταν κι αυτή με τα μπούνια μεσ' τις καταλήψεις η διαφοροποίηση του δικού μας Συντονιστικού με το Συντονιστικό των ΤΕΛ δεν ήταν ούτε μεγάλη ούτε έντονη. Υπήρχε βέβαια πάντα το γεγονός ότι η ΚΝΕ προσπαθούσε με κάθε τρόπο να αποφύγει την ενοποίηση του αγώνα μας με άλλα κατειλημμένα Λύκεια, που δεν ήταν ΤΕΛ. Έλεγε πως αυτά έπρεπε να δημιουργήσουν δικό τους όργανο, πράγμα που μας έβρισκε κάθετα αντίθετους. Τώρα όμως που η ΚΝΕ αναγκάζεται να τα μαζέψει, διαχωρίζεται και η πρακτική μας και κάπου τα αιτήματά μας.

Εμείς μιλάμε φυσικά για συνέχιση

του αγώνα. Είναι φανερό ότι διαφορετικά, όλος αυτός ο αγώνας, που κάναμε θα πάει χαράμι.

Δεν πιστεύω πάντως ότι κι εμείς ήμασταν αλάνθαστοι. Υπάρχουν μια σειρά από πράγματα, που είτε δεν κάναμε καθόλου, είτε θα 'πρεπε να χειριστούμε διαφορετικά. Το ένα είναι το θέμα του συντονισμού και της ενημέρωσης. Η επαφή που υπήρχε με τα άλλα σχολεία ήταν περιορισμένη, πράγμα, που επέδρασε αρνητικά. Βέβαια δεν ξέρω, πως θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά, γιατί είχαμε και πρόβλημα με την απόσταση. Πάντως ο συντονισμός είναι κάτι, που χρειάζεται μεγάλη προσοχή και τρέξιμο, γιατί πολλά πράγματα κρίνονται απ' αυτόν, όπως π.χ. η επιτυχία μιας κινητοποίησης κ.λπ.

Ένα άλλο που θα ήθελα να επισημάνω σαν αρνητικό, είναι το γεγονός, ότι κολλήσαμε σε ένα σημείο. Αυτό ήταν η προσπάθειά μας να διαφοροποιηθούμε απ' την ΚΝΕ. Το γεγονός αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να μείνουμε πίσω σε άλλα πράγματα, όπως για παράδειγμα

στο πώς θα βγαίναμε προς τα έξω ή πώς θα πετυχαίναμε μια καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής ζωής της κατάληψης.

Χ.Τ: Είπες λίγο πιο πριν, ότι η ΚΝΕ αρχίζει και τα μαζεύει. Μπορείς να μιλήσεις σύντομα σχετικά μ' αυτό; Ενωώ πιο δρόμο ακολούθησε μέχρι τώρα και με πιο τρόπο επιχειρεί να τα μαζέψει;

Π.Τ: Να σου πω. Αρχικά η ΚΝΕ υποστήριζε σε μεγάλο βαθμό τις καταλήψεις. Τώρα όμως φαίνεται να βλέπει ότι το πράγμα παρ'ατραβάζει. Η πρόθεσή της ήταν να σταματήσει τις καταλήψεις. Περίμενε όμως να τελειώσουν οι φοιτητικές εκλογές κι αμέσως μετά έριξαν — κάπως ατσούμπαλα είναι αλήθεια — την πρόταση. Το αποτέλεσμα ήταν πολύ άσχημο γι' αυτήν. Στις Γεν. Συνελεύσεις ψηφίζονταν η συνέχεια των καταλήψεων και μέσα σε μια μέρα αναγκάζεται να αλλάξει γραμμή, και να δώσει «παράταση» για μια βδομάδα.

Στην προσπάθειά της η ΚΝΕ να τα μαζέψει, χωρίς όμως να φανεί ότι σπάει τις καταλήψεις εφευρίσκει μια σειρά από «νίκες» χωρίς νόημα.

«Κερδίσαμε» την ενότητα του μαθητικού κινήματος.

«Κερδίσαμε» τη συμπάρασταση του εργατικού κινήματος και διάφορες άλλες παρόμοιες γενικούρες. Παρουσιάζει σα νίκη το γεγονός ότι το 4ο έτος ειδικεύσης δε θα εφαρμοστεί τον επόμενο χρόνο, λες κι εκεί ήταν το πρόβλημα. Άσε που ακούστηκε κιόλας ότι το υπουργείο δε θα προχωρήσει φέτος στη θέσπιση 4ου έτους ειδικεύσης, γιατί δε του 'χουν έρθει ακόμα τα λεφτά απ' την ΕΟΚ.

Τέλος έφτασε ακόμη και στο ξεφτισμένο στάδιο να παρουσιάζει σα νίκη το γεγονός ότι δε θα μπουέ απουσίες στις καταλήψεις.

Όλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα, ένα μεγάλο μέρος να συνειδητοποιήσει το ρόλο της ΚΝΕ και παιδιά, που κάμποσο καιρό αισθάνονταν κοντά της,

τώρα έχουν αποστασιοποιηθεί εντελώς.

Η πρόταση αυτή, η γελοία, να βαδίσουμε αγωνιστικά προς μια συναυλία μετά το Πάσχα, προξένησε αρκετό γέλιο και το Συντονιστικό των ΤΕΛ μεταβλήθηκε σε «Συντονιστική Επιτροπή Συναυλιών».

Χ.Τ: Μπορείς να μου περιγράψεις τώρα λίγο την εσωτερική ζωή των καταλήψεων; Με βάση την εμπειρία σου απ' την κατάληψη στο δικό σου σχολείο, τι νομίζεις ότι έγινε καλά ή τι θα μπορούσε να 'χε γίνει καλύτερο;

Π.Τ: Κανένας δεν πορεί να αμφισβητήσει ότι το θετικότερο στοιχείο, η μεγαλύτερη νίκη μέχρι τώρα, είναι αυτό που έμεινε μέσα σ' αυτούς, που συμμετείχαν στις καταλήψεις. Αυτή δηλαδή η αίσθηση του να ορίζεις επιτέλους αυτό το χώρο — το σχολικό —, να δημιουργείς σ' αυτόν, να κοιμάσαι, να μαγειρεύεις (έγινε κι αυτό) να τρως, να καθαρίζεις, με λίγα λόγια να βιώνεις το σχολείο με τέτοιο τρόπο, που ποτέ σου ίσως να μη φαντάστηκες ότι υπάρχει. Είναι πολύ σημαντικό να παίρνεις στα χέρια σου κάτι που δικαιοματικά έπρεπε να σου ανήκει, και που όμως έχεις σχεδόν πειστεί πως πρέπει να διαχειρίζονται άλλοι. Μπορούμε να μιλάμε δηλαδή για τέτοιου είδους «νίκη», παρ' όλο που δε μπορούμε δυστυχώς ακόμη να μιλάμε για νίκη σε επίπεδο αιτημάτων.

Εκείνο που ουσιαστικά θα χρειαζόταν, θα το πω έτσι κάπως παραστατικά, είναι ένα «Εγχειρίδιο Καλού Καταλήψια». Τι εννοώ μ' αυτό; Εννοώ πως παρουσιάστηκε επιτακτική η ανάγκη να μαζευτεί κάπου η πείρα όλων των προηγούμενων καταλήψεων. Έλειπε η εμπειρία, αυτό ήταν το βασικό πρόβλημα. Πολλά πράγματα θα είχαν γίνει αλλιώς αν είχαμε μια στοιχειώδη εμπειρία.

Κατ' αρχήν στο ζήτημα της ενημέρωσης και της πληροφόρησης μείναμε πολύ πίσω. Δεν ξέραμε που να απευθυνθούμε για να μάθουμε για παρά-

δειγμα τι προβλέπει ο ένας ή ο άλλος νόμος.

Έπειτα παρουσιάστηκε και το εξής φαινόμενο: ενώ τις πρώτες μέρες υπήρξε στις καταλήψεις έντονη κινητικότητα, ο κόσμος κάπου βαρέθηκε μετά κι άρχισε να σπάει. Σ' αυτό βέβαια ευθύνονται σε αρκετό βαθμό οι συντονιστές, που δεν έβγαλαν απ' την αρχή ένα πρόγραμμα εκδηλώσεων, το οποίο θα τράβαγε τον κόσμο, κι όπου θα μπορούσαν να γίνουν συζητήσεις προβληματισμού με καλεσμένο κι έναν ευρύτερο κόσμο. Αυτό θα 'χε σαν αποτέλεσμα να βγει και η κατάληψη προς τα έξω.

Όμως, όπως σου 'πα και πριν αυτά οφείλονται στην έλλειψη εμπειρίας και στην όχι και τόσο ικανοποιητική οργάνωση.

Πρόβλημα βέβαια ήταν και το γεγονός ότι λίγος κόσμος ήταν ουσιαστικά διατεθειμένος να κάνει πράγματα αφού δεν ήταν συνηθισμένος να παίρνει πρωτοβουλίες, κι όλη η ιστορία περναγε ουσιαστικά απ' τα χέρια μερικών ανθρώπων. Σκέτη εξόντωση δηλαδή.

Εγώ για παράδειγμα θα 'βλεπα, πως έπρεπε να δημιουργηθούν δυο ομάδες, όπου η μια θα 'χε αρμοδιότητα τα εσωτερικά κι η άλλη τα εξωτερικά της κατάληψης. Αυτό θα 'ταν και πιο ξεκούραστο και πιο αποδοτικό.

Πιστεύω πάντως πως κάναμε το καλύτερο δυνατό και τονίζω πάλι, πως ότι δεν πήγε τόσο καλά οφείλεται στην έλλειψη εμπειρίας.

Χ.Τ: Εγώ έχω ήδη καλυφθεί απ' όσα είπες, δε μπορώ να σκεφτώ τίποτε άλλο. Είναι μήπως κάτι, που θα 'θελες να συμπληρώσεις εσύ;

Π.Τ: Ναι, δυο πραγματάκια. Ένα για μια ιδέα των Κνιτών, που συζητιέται, για μόνιμο Συντονιστικό, από εκπροσώπους των 15μελών. Αυτό πιστεύω, πως θα 'ταν ένα τελείως ελεγχόμενο όργανο που αρκετά δύσκολα θα μπορούσαν οι μαθητές να το ελέγχουν. Αντί γι' αυτό εγώ θα 'βλεπα μια επιτροπή με καθαρά ενημερωτικό χαρακτήρα, όπου θα ανταλλάσαμε γνώμες και θα παρακολουθούσαμε τις εξελίξεις, παρουσία εκπροσώπων και παρατηρητών φυσικά. Βλέπω ότι το δίκτυο συντονισμού δε θα 'πρεπε να σταματήσει μετά τις καταλήψεις.

Ένα δεύτερο είναι η αναγκαιότητα ύπαρξης ενός πόλου, ο οποίος να δηλώνει έμπρακτη υποστήριξη απ' τα έξω με κάθε τρόπο. Ακόμα και με το απλό γεγονός του να υπάρχουν κάποι-οι, που να γράφουν στα έντυπά τους τα πράγματα όπως ακριβώς έγιναν. Γιατί σε βεβαιώνω, πως δεν υπάρχει χειρότερο πράγμα σ' έναν αγώνα, απ' το να νιώθεις, ότι είσαι μόνος σου.

14ο ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

δεξιοί εκβιασμοί και «αριστεροί ενωτικοί» ελιγμοί

Το 14ο πανσπουδαστικό συνέδριο πραγματοποιήθηκε μέσα σε μια πολύ συγκεκριμένη περίοδο. Κάμποσους μήνες αργότερα από τις φοιτητικές καταλήψεις και την επανεμφάνιση του φοιτητικού κινήματος στο προσκήνιο και σε μια περίοδο, η οποία λίγο ως πολύ χαρακτηρίζεται από μια γενικευμένη αναταραχή στο χώρο της Παιδείας. Αρχικά οι φοιτητικές καταλήψεις, έπειτα οι καταλήψεις των Τεχνικών Λυκείων και τέλος η αναμενόμενη απεργία των καθηγητών μέσα στις εξετάσεις συνθέταν και συνθέτουν ένα κλίμα με ευνοϊκούς όρους αγωνιστικών κινητοποιήσεων απ' όλες τις πλευρές.

Αν μέσα σ' ένα τέτοιο κλίμα ο ρόλος, που θα 'ρχόταν να παίξει ένα συνέδριο τέτοιου είδους, ήταν να απαντήσει κατά κύριο λόγο στα ζητήματα που άνοιξε η περίοδος, το πανσπουδαστικό συνέδριο σε καμιά περίπτωση δεν κατάφερε να ανταποκριθεί στο ρόλο αυτό. Καμιά απόφαση δεν πάρθηκε σχετικά με μια πανεκπαιδευτική κινητοποίηση μετά το Πάσχα. Καμιά απολύτως αναφορά σχετικά με το κίνημα, που προηγήθηκε ή τις προοπτικές που ανοίγονται από 'δω και στο εξής.

Αντιθέτως, τα στοιχεία που χαρακτήρισαν το συνέδριο αυτό, θα μπορούσαμε να τα προσδιορίσουμε στα παρακάτω:

- Οι τοποθετήσεις, που ακούστηκαν απ' τις περισσότερες παρατάξεις, σε καμιά των περιπτώσεων δεν είχαν τη διάθεση να απαντήσουν στις ανάγκες του κινήματος, αντίθετα βρίσκονται πολύ πιο κοντά σ' αυτό που συνηθίζουμε να αποκαλούμε πολιτικό μάρκετινγκ και «έπαιζαν» κυρίως με ζητήματα της κεντρικής πολιτικής σκηνής.
- Το δεύτερο πράγμα, που κατά κύριο λόγο σημάδεψε το συνέδριο, ήταν

η αποχώρηση και η επιστροφή της ΔΑΠ και ό,τι τελικά σήμαινε ή συνεπαγόταν η κίνηση αυτή σε σχέση με τη στάση και τις κινήσεις των υπολοίπων παρατάξεων.

Έτσι, λοιπόν, το 14ο πανσπουδα-

στικό συνέδριο ξεκινάει με την παρουσία μιας ΔΑΠ, που απ' την πρώτη στιγμή έσπευσε να καταστήσει φανερό σε όλους ότι αυτή ήταν η πρώτη δύναμη.

Συνολικά είχε μια στάση από προκλητική έως χουλιγκάνικη, αποτέλεσμά κι αυτή της συσσώρευσης σε στελεχικό δυναμικό, ό,τι πιο συντηρητικού και οπισθοδρομικού έχει να επιδείξει η δεξιά παράταξη. Έτσι, λοιπόν, παρουσίασε μια «γαλαρία» γεμάτη φανατισμό, φιλαθλοποιημένη στο έπακρο, που πολύ συχνά εξέφραζε τις αντικομμουνιστικές της διαθέσεις, ξεφεύγοντας από το κλίμα, που προσπαθούσε να δημιουργήσει με τις τοποθετήσεις της η ηγεσία, μια «δημοκρατική» δηλαδή αντιαριστερή ρητορική.

Με την αποχώρησή της η ΔΑΠ ήθελε να καταστήσει σαφές ένα πράγμα, ότι δηλαδή χωρίς την παρουσία της ήταν αδύνατο η διεξαγωγή του συνεδρίου. Αυτή άλλωστε ήταν η πρόθεσή της ευθύς εξ αρχής, όταν πριν από το συνέδριο ψήφισε μαζί με την ΠΑΣΠ

και το ΔΑ.ΔΕ την πρόταση προς το προεδρείο, σύμφωνα με την οποία το σώμα θα βρισκόταν σε απαρτία, αν παρευρίσκονταν τα 2/3 των συνέδρων (μέχρι τώρα ισχύουν τα 3/5). Με τη λογική αυτή η ΔΑΠ προσπαθούσε και τυπικά να κατοχυρώσει το γεγονός ότι αν αυτή απουσίαζε, παρέλυε η διαδικασία, γιατί το σώμα δε βρισκόταν σε απαρτία.

Στον εκβιασμό της ΔΑΠ, τον οποίο μπορούσε να εξασκεί, αν και απούσα, σ' όλη τη διάρκεια του συνεδρίου, μια ήταν η απάντηση των υπολοίπων παρατάξεων (εκτός των αριστερών συσπειρώσεων): η με κάθε τρόπο, προσπάθεια είτε με τη μορφή παρασκηνιακών διαβουλεύσεων, είτε με τη μορφή προτάσεων, να προλειάνουν την επιστροφή της. Εδώ συγκαταλέγονται και οι προτάσεις για συγκρότηση ογδονταμελούς επιτροπής από την ΠΑΣΠ, καθώς και η πρόταση για παράταση του συνεδρίου μετά το Πάσχα.

Γενικά, ο τρόπος με τον οποίο βγήκαν οι παρατάξεις από τις εκλογές, καθόρισε σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό τη στάση της κάθε μίας μέσα στο συνέδριο.

Έτσι έχουμε πρώτα - πρώτα την ΠΑΣΠ, βαριά τραυματισμένη και με αισθητά μειωμένους τους συνέδρους της, να βρίσκεται σε αρκετά δύσκολη θέση. **Έχοντας δεδομένο το τελείωμα, τουλάχιστον γι' αυτήν εδώ τη φάση, του μετώπου με την Π.Σ.Κ., προσανατολίζονταν αρχικά στη συγκρότηση ενός μετώπου «αδράνειας» και «μη κινήματος» σε συνδυασμό βέβαια με τη ΔΑΠ και τον ΔΑ.ΔΕ στη δεξιά πορεία, που ακολουθεί πλέον.** Το σχέδιο αυτό ως ένα βαθμό ανατράπηκε με την αποχώρηση της ΔΑΠ. Έτσι ολόκληρη η πολιτική της ΠΑΣΠ από 'κει και πέρα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σα μια προσπάθεια απάντησης

στα «περί δικομματισμού». Οι τοποθετήσεις των εκπροσώπων της απευθύνονταν κύρια στην Π.Σ.Κ., όπου συχνά - πυκνά της υπενθύμιζαν τα «σημαντικότερα ζητήματα στα οποία βαδίσουμε μαζί» και αυτά στα οποία «θα βαδίσουμε μαζί στο μέλλον» (βλ. «μαζί θα χαιρετίσουμε τη σύνδεση ΕΟΚ-ΚΟΜΕΚΟΝ»). Φανερό ήταν άλλωστε η προσπάθειά της να παρασύρει τις αριστερές παρατάξεις σ' ένα αντιδεξιό μέτωπο μη χάνοντας την ευκαιρία να επισημαίνει κάθε φορά «ποια είναι η δεξιά».

Με την αποχώρηση της ΔΑΠ, η ΠΑΣΠ άφησε να εννοηθεί ο δικός της εκβιασμός (βλ. «αποχώρηση» πριν την ψηφοφορία για το κοινό ψήφισμα της Παλαιστήνης), όπου έκανε ξεκάθαρο, πως αν αποχωρούσε, θα σταμάταγε η διαδικασία, λόγω έλλειψης απαρτίας.

Όσον αφορά την επιστροφή της ΔΑΠ, γι' αυτό το θέμα μπορούμε άνετα να πούμε, πως έκανε τα αδύνατα δυνατά να επιτευχθεί το συντομότερο, δικαιολογημένα άλλωστε, μια και σ' αυτήν έβλεπε η ΠΑΣΠ τον ουσιαστικό της σύμμαχο.

Σχετικά με την Π.Σ.Κ. θα μπορούσαμε αρχικά να παρατηρήσουμε ότι είχε μια παρουσία αρκετά υποτονική, που δε θύμιζε το παρελθόν της. Αυτό βέβαια δεν ήταν άσχετο απ' το εκλογικό της αποτέλεσμα, με το οποίο θα 'χε κάθε λόγο να 'ναι δυσαρεστημένη, μιας και το μόνο πράγμα που κατάφερε ήταν να κρατήσει στάσιμα τα ποσοστά της. Οι ίδιοι της οι ψήφοι σημείωσαν αισθητή μείωση.

Οι δυσκολίες που αντιμετώπιζε η πανοπουδαστική ήταν διπλές. Απ' τη μια, αναγκασμένη εκ των πραγμάτων να υποκύψει στους εκβιασμούς της ΔΑΠ, μιας και ήταν αδύνατο να αναλάβει την πολιτική ευθύνη να προχωρήσει «χωρίς την παρουσία των εκπροσώπων του 1/3 των φοιτητών». Ή-

ταν αναγκασμένη υποστηρίζοντας τη νομιμότητα, να συμμετέχει πρωταγωνιστικά στις διαβουλεύσεις για την επιστροφή μιας ΔΑΠ, η οποία κατά την αποχώρησή της δήλωνε ότι «χαρίζει το ξευτιλισμένο συνέδριο στη φασιστική

αριστερά», δήλωση που ταπεινώνει και τον «τελευταίο Κνίτη».

Από την άλλη οι αντιφατικές στάσεις στο εσωτερικό της την καθιστούσαν αδύναμη να απαντήσει επί της ουσίας σε μια σειρά πολιτικών ζητημάτων, που έδιναν τη δυνατότητα κάποιες φορές στην ΠΑΣΠ να της βγαίνει «απ' τ' αριστερά» εν έτει 1988.

Το σπάσιμο της συμμαχίας ΠΑΣΠ - Π.Σ.Κ. έβαλε την Πανοπουδαστική σε νέα προβλήματα. Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι μετά τις καταλήψεις αφαιρέθηκε ουσιαστικά κάθε έδαφος, πάνω στο οποίο θα μπορούσε να στηρίζεται μια συμμαχία της με την ΠΑΣΠ, που να έπειθε τους οπαδούς και τα μέλη της Πανοπουδαστικής. Δευτερευόντως το τελείωμα του μετώπου οφείλεται και στη ρήξη ΠΑΣΟΚ-ΚΚΕ.

Το ζήτημα, πάντως, είναι ότι η Π.Σ.Κ. άρχισε να προσανατολίζεται σε νέες συμμαχίες με τις εξ' αριστερών

της πολιτικές παρατάξεις. Η προσπάθεια αυτή της συγκρότησης μιας «αριστερής ριζοσπαστικής συσπείρωσης» έχει σα στόχο τη δημιουργία «αγωνιστικών συμμαχιών» σε κεντρικό ηγετικό επίπεδο, ώστε να αφήνεται να πλα-

νιέται γενικώς και αορίστως ένα «αγωνιστικό κλίμα», ενώ στην ουσία αυτό να λειτουργεί σα «δύναμη αδράνειας» αποτροπής ανάπτυξης του φ.κ. από τα κάτω.

Όσον αφορά το ΔΑ τίποτα το ιδιαίτερο δεν θα είχε να παρατηρήσει κανείς πέρα από την «ελπιδοφόρα» ήπα, που έφερε σαν εκλογικό αποτέλεσμα. Επιδεικνύοντας ένα μικρομεγαλισμό και διατηρώντας ένα παραγοντισμό; που θύμιζε μια παρωδία των ένδοξων εποχών του, ο ΔΑ χώθηκε με τα μπούνια στις διαβουλεύσεις για την επιστροφή της ΔΑΠ. Στην ίδια κατεύθυνση προσανατολιζόταν άλλωστε και η πρότασή του για παράταση του συνεδρίου μετά το Πάσχα.

Ο δε ΔΑ.ΔΕ πληγωμένος διπλά από τις εκλογές, με τη φοβερή του πτώση απ' τη μια σε ψήφους και με τη ανικανότητά του απ' την άλλη να καταγραφεί νικηφόρα απέναντι στο ΔΑ, ακολουθεί το δρόμο της δεξιάς καταρρύχας, που εδώ και κάμποσο καιρό έ-

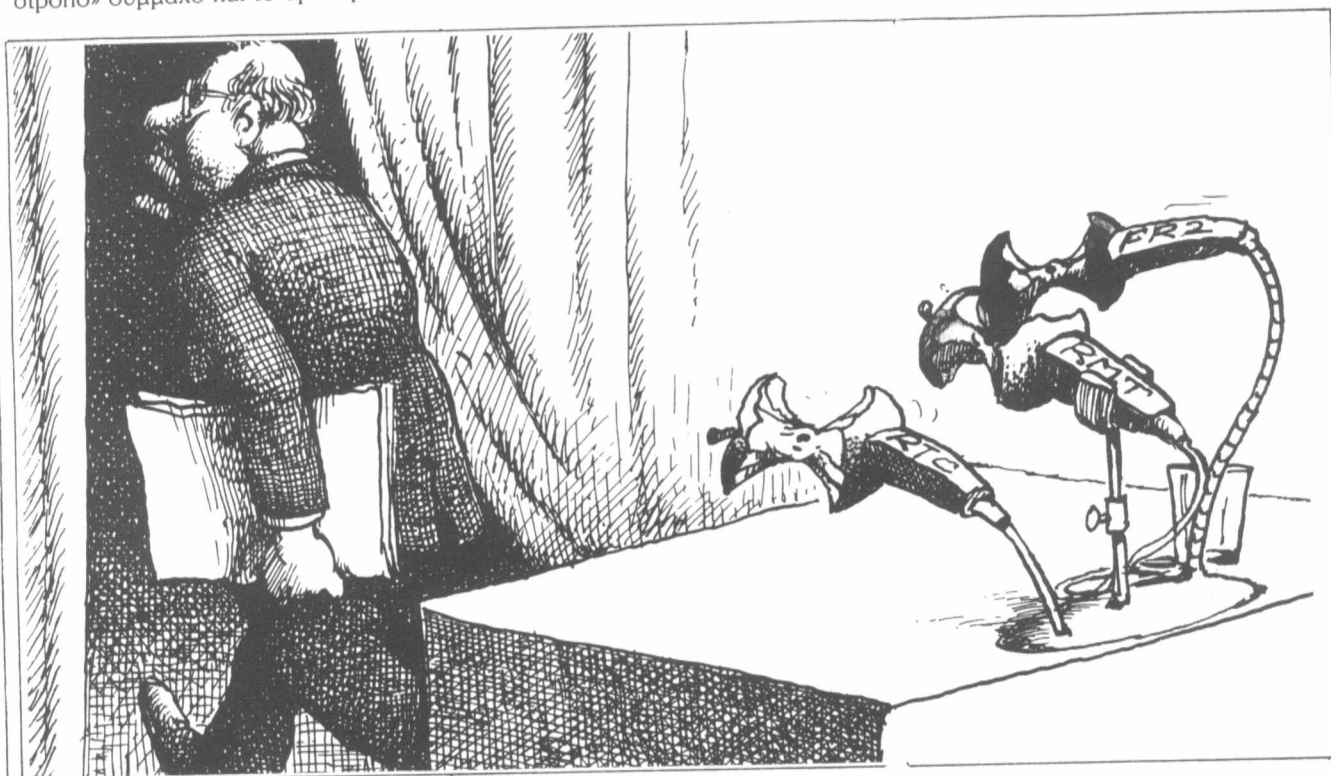
χει διαλέξει. Σταθερός υποστηρικτής της ΕΟΚικής ολοκλήρωσης, αλλά ακόμα και της ιδιωτικοποίησης (!!!), εχθρικός κατά κανόνα απέναντι στις καταλήψεις, αποτελεί πλέον το «δύστροπο» σύμμαχο και το αριστερό άλ-

● Την αδυναμία ουσιαστικής αντιπαράθεσης με ΠΑΣΠ-ΔΑΠ.

Το να μην έχει προηγηθεί διάλογος για μια σειρά από πολιτικά ζητήματα έκανε τις συσπειρώσεις αδύναμες να σηκώσουν το βάρος μιας σειράς θε-

σή τους για την αποτροπή πλειοψηφίας «μη κινήματος». Κι αυτό τουλάχιστον ήταν κάτι, που σε μεγάλο βαθμό πέτυχαν.

Κλείνοντας παραθέτουμε τη νέα σύνθεση του Κ.Σ. της ΕΦΕΕ, επιση-

λοθι της δεξιάς συμμαχίας ΔΑΠ-ΠΑΣΠ πάνω σε αποφασιστικά ζητήματα.

Τέλος, οι Αριστερές Συσπειρώσεις, οι μόνες που αύξησαν τον απόλυτο αριθμό των ψήφων τους, σίγουρα δεν είχαν την παρουσία, που τους άρμοζε. Τρία πράγματα θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς αρνητικά στην περίπτωση τους:

- Την έλλειψη ολοκληρωμένης τακτικής για το πώς θα κινηθούν.
- Την αδυναμία να αναδείξουν τις αντιφάσεις και τα όρια της γραμμής της Π.Σ.Κ.

μάτων, όπως για παράδειγμα το Νταβός, η ΕΟΚ και οι βάσεις. Άλλωστε δε φάνηκε από πολλές πλευρές η πρόθεση, έστω και τελευταία στιγμή, να προσπαθηθεί η άμβλυνση ορισμένων διαφωνιών, ώστε να έχουν οι συσπειρώσεις μια αξιοπρεπή και συγκροτημένη παρουσία προς τα έξω.

Στα θετικά τους, πάντως, τοποθετείται η στάση τους απέναντι στη ΔΑΠ, παρ' όλο που υπήρξε ο κίνδυνος ολισθήματος προς μια αντιδεξιά στάση.

Η σημαντικότερη προσφορά των συσπειρώσεων θα μπορούσε να πει κανείς ότι ήταν η παρέμβα-

μαίνοντας απλώς, πως πρόκειται για ένα συμβούλιο ανοικτό σε «συνθέσεις», αφού δε συγκεντρώνεται ούτε «αριστερή», ούτε «δεξιά» πλειοψηφία, με ρυθμιστικό παράγοντα τον ΔΑ.ΔΕ.

ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ Κ.Σ. ΤΗΣ ΕΦΕΕ

ΔΑΠ:	7	ΑΣΦ:	2
ΠΣΚ:	7	ΔΑ:	1
ΠΑΣΠ:	3	ΔΑ.ΔΕ:	1

Ρένα Γιαννικάκη
Χριστίνα Τσαμουρά
Λέττα Μούκα

νέα κατάληψη σπιτιού στην αθήνα... το κράτος δεν θέλει, οι άστεγοι μπορούν....

Στις 15 Απρίλη έγινε μια νέα κατάληψη σπιτιού στην Αθήνα, στην οδό Δροσοπούλου και Λ. Καραγιάννη. Η κατάληψη έγινε από φοιτητές (της Αρχιτεκτονικής κύρια), από σπουδαστές των ΤΕΙ και άστεγους νέους. Η απόφαση για την κατάληψη είχε παρθεί στη διάρκεια των φοιτητικών κινητοποιήσεων του Νοέμβρη· η υλοποίησή της αρκετό χρόνο μετά την απόφαση, έχει να κάνει κύρια με τις ανάγκες της σωστής προετοιμασίας και διευρύνσης της συμμετοχής.

Έτσι, σαράντα περίπου φοιτητές και νέοι μπήκαν στο εγκαταλειμμένο, τεράστιας χωρητικότητας παν/κό κτίριο, στις 15 Απρίλη.

Η ιστορία του κτιρίου είναι πολύ χαρακτηριστική: δωρεά ενός Επτανήσιου στο υπουργείο παιδείας για να χρησιμοποιηθεί για φ. εστία επτανησίων φοιτητών, έχει εγκαταλειφθεί από χρόνια στην «κριτική του χρόνου», ενώ σύμφωνα και με τις «μελέτες» του πανεπ/μίου μπορεί να στεγάσει 62 άτομα! Δημόσια αναφορά στο κτίριο και στην εγκατάλειψή του απ' το κράτος είχε γίνει στην περίοδο της πρώτης κατάληψης σπιτιού στην Αθήνα (Χ. Τρικούπη 91), τον Νοέμβρη του '85. Σε δηλώσεις των καταληψιών τότε, αλλά και σε δημοσιεύματα εφημερίδων (Γ. Μασσαβέτας στην «Ελευθεροτυπία» - Νοέμβρης '85), δεν υπήρξε καμμία απάντηση. **Έτσι, η κατάληψη, ήρθε για άλλη μια φορά να αποδείξει την αξία του συνθήματος: ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΕΝ ΘΕΛΕΙ, ΟΙ ΑΣΤΕΓΟΙ ΜΠΟΡΟΥΝ.**

Στο τεράστιο σπίτι έμενε μέχρι στιγμής μόνο μια γριούλα· η οποία και αποδείχθηκε ο καλλίτερος φίλος των καταληψιών, αποστομώνοντας συχνά ασφαλίτες και δημοσιογράφους (Παράδειγμα: σε «διακριτική» προσπάθεια προσέγγισής της από ασφαλίτη με τα γνωστά περί «αλητών» κλπ. απάντηση: «και τι είναι αυτό που κάνει εσάς κύριο και τα παιδιά αλήτες;»!!)

Πέρα απ' την ιστορία του, το ίδιο το σπίτι είναι μια καταπληκτική περίπτωση νεοκλασσικού.

Με τη δουλειά των καταληψιών και πολλών συμπαραστών, αλλά και την βοήθεια της γειτονιάς (όχι μόνο ηθική) το σπίτι μετατρέπεται γρήγορα σε χώρο συμβίωσης, διαψεύδοντας τις μελέτες του πανεπιστημίου σύμφωνα με τις οποίες χρειάζονται 200 εκατομμύρια (!!) για να γίνει το σπίτι φοιτητική εστία. Οι καταληψίες θάταν πολύ ευχαριστημένοι αν είχαν έστω και το 1/100 αυτού του ποσού...

Προς το παρόν πάντως, όλοι οι παράγοντες είναι θετικοί για την νέα κατάληψη: η αντιμετώπιση της γειτονιάς, η κάλυψη απ' τις εφημερίδες αλλά και η στάση των πανεπ/κών αρχών (ευνοϊκές δηλώσεις Σταθόπουλου - Κριμπά που έφθασαν και σε επαίνους για τους καταληψίες!) είναι ό,τι καλλίτερο μπορούσαν να περιμένουν στο ξεκίνημα.

Μια νέα κατάληψη λοιπόν στην Αθήνα: σε μια στιγμή αρκετά κρίσιμη για το ζήτημα «καταλήψεις σπιτιών». Σε μια στιγμή που στη Θεσσαλονίκη η κατάληψη στην Αρμενοπούλου 10 ποινικοποιήθηκε και μετά από έντονη τρομοκρατία και δικαστική απόφαση για ασφαλιστικά μέτρα το σπίτι εκκενώθηκε, ενώ ανάλογες πιέσεις εξασκούνται στην κατάληψη της Λ. Νίκης με απειλές για ποινικοποίηση, επέμβαση της αστυνομίας κλπ. κοντά στα ήδη υπάρχοντα μέτρα με το κόψιμο του ηλεκτρικού. Σε μια στιγμή που ο προηγούμενος κύκλος με τις δύο καταλήψεις του '85 (Αθήνα - Χαρ. Τρικούπη, Θεσ/νίκη - Λ. Νίκης) έδειχνε να οδηγείται στο τέλος του, χωρίς να καταφέρει να στηρίξει και να διευρύνει το κοινωνικό μέτωπο που άνοιγε. Σε μια στιγμή, τέλος, που ανοίγει περίοδος έντονων αντιπαράθεσεων στο παν/μιο με μια βασική τους συνιστώσα τη μείωση των κοινωνικών δαπανών (σίτιση, στέγαση): πράγμα που ανοίγει δυνατότητες για την αναζωογόνηση και διεύρυνση τέτοιων πρακτικών. Για όλους αυτούς τους λόγους η νέα κατάληψη δεν πρέπει να αντιμετωπίσει μόνο την παθητική μας ικανοποίηση ή την... ηθική συμπαράσταση. Χρειάζεται ενεργητική υποστήριξη και συμπαράσταση. Πέρα απ' αυτό πρέπει στις συσπειρώσεις να αναπτυχθεί ο προβληματισμός πάνω στις δυνατότητες που ανοίγονται για παρεμβάσεις, ανάλογες ή παράλληλες στο ζήτημα της περικοπής των κοινωνικών δαπανών. Σήμερα είναι περισσότερο από ποτέ αναγκαίο (και εφικτό) οι συσπειρώσεις, τα ήδη κατειλημένα σπίτια και όποια κομμάτια του χώρου ευαισθητοποιούνται να πάρουν πρωτοβουλίες στήριξης των καταλήψεων, αλλά το κυριώτερο να συζητήσουν σοβαρά τις προϋποθέσεις για τη διεύρυνση τέτοιων πρακτικών.

Ε.Γ. Π.Κ.

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: απεργία διαρκείας - μερικές διαπιστώσεις

Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω απ' την Ελλάδα, πάνω από «γονείς, μαθητές και κοινή γνώμη»: το φάντασμα της απεργίας των καθηγητών στις εξετάσεις! Οι πλέον «ετερόκλητες» δυνάμεις — Κυβέρνηση, ΚΚΕ, επίσημες συνδικαλιστικές παρατάξεις, Τύπος κάθε απόχρωσης — συστρατεύτηκαν για να το αντιμετωπίσουν. Μερικές διαπιστώσεις, κάποιες πλευρές των οποίων η σημασία υπερβαίνει τον ειδικό συνδικαλιστικό χώρο των καθηγητών, απορρέουν από τα μέχρι στιγμής δεδομένα.

1. Το πλέον εντυπωσιακό στοιχείο είναι εκείνο της εμφάνισης μι-
ας — πρωτοφανούς σε έκταση και ένταση — διάστασης ανάμεσα στον κοινωνικό χώρο και την πολιτική/συνδικαλιστική του ηγεσία. Το φαινόμενο είναι άλλης τάξης από εκείνα που συχνά εμφανίζονται στη διάρκεια απεργιακών κινητοποιήσεων. Οι ηγεσίες αδυνατούν εν προκειμένω να ελέγξουν, σχετικά ανώδυνα γι' αυτές και με τους «κλασσικούς» τρόπους, την κατάσταση. Οι τακτικοί ελιγμοί, οι επικλήσεις του κομματικού πατριωτισμού («το κόμμα ξέρει»), ακόμα και οι «ντρίπλες» επιπέδου (αποπομπή Τρίτη) φαίνεται να έχουν περιορισμένα και πάντως εξαιρετικά επώδυνα αποτελέσματα. Οι αποχωρήσεις π.χ. μιας σειράς στελεχών από την παράταξη του ΚΚΕ πέρυσι, μ' αφορμή τη μη πραγματοποίηση απεργίας στις εξετάσεις, δίνουν μια κατ' αρχήν ιδέα του τι πρόκειται να συμβεί σ' αντίστοιχη περίπτωση φέτος.

2. Η κατάσταση — όπως είναι φανερό — παρέχει εξαιρετικές δυνατότητες για τους καθηγητές που αναφέρονται στην πέραν των κομμάτων Αριστερά και στον ανεξάρτητο ταξικό συνδικαλισμό. Στον χώρο αυτό παρατηρούνταν μέχρι πριν λίγο καιρό οι εξής, βασικά, τάσεις:

— Σαν απόρροια των αλληπαλίων ηττών που το συνδικαλιστικό κίνημα στη Μ.Ε. έχει δεχτεί, αλλά και μιας σειράς ιδιομορφιών στην οργάνωσή του (έκφραση ουσιαστικά μόνον σε κεντρικό επίπεδο — περιορισμένες, πρακτικά, δικαιοδοσίες στις κατά τόπους ΕΛΜΕ), είχε επικρατήσει σ' αρκετόν

απ' τον κόσμο του ανεξάρτητου — ταξικού συνδικαλισμού μια αίσθηση αδυναμίας και μια τάση αποχής απ' τις συνδικαλιστικές διαδικασίες. Η φυγή σ' έναν ακραίο ιδεολογισμό/ιδεαλισμό περί του «άλλου σχολείου» αποτέλεσε, νομίζουμε, μια πλευρά αυτού του φαινομένου — και ένα άλλοθι.

— Ένα σημαντικό τμήμα του χώρου εντάχθηκε στην κίνηση «Δ. Γληνός» που συγκροτήθηκε απ' τις δυνάμεις του ενιαίου τότε ΚΚΕ εσ. Σήμερα πάντως η παράταξη αυτή φαίνεται να έχει χάσει την αρχική της δυναμική — παρότι δεν αντιμετώπισε ιδιαίτερα προβλήματα απ' τη διάσπαση του ΚΚΕ εσ. — και πολλοί από τους ανεξάρτητους έχουν αποχωρήσει.

3. Υπέρβαση των παραπάνω αδυναμιών φαίνεται ότι συνιστά η συγκρότηση της «Επιτροπής πρωτοβουλίας για την απεργία διαρκείας στις εξετάσεις». Παρότι τα πολύ ενθαρρυντικά αποτελέσματα της παρέμβασής της οφείλονται κατά κύριο λόγο στο ρόλο που ο τίτλος της υποδηλώνει, η δράση της ανέδειξε παράλληλα και τη δυνατότητα για τη συγκρότηση ενός σχήματος ανεξάρτητου — ταξικού συνδικαλισμού στο χώρο μιας Αριστερής Συσπείρωσης καθηγητών. Η κατάσταση των πνευμάτων, η διάσταση ηγεσίας — βάσης στις κομματικές παρατάξεις, ο συντονισμός για την προώθηση της απεργίας, δημιουργούν ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό πλαίσιο που σε συνδιασμό με την ικανοποιητική σύγκλιση απόψεων που έχει επιτευχθεί ανάμεσα στα μέλη της, κάνει ρεαλιστικό το εγχείρημα αυτής της συγκρότησης. Οι αντικειμενικοί

παράγοντες το επιτρέπουν/επιβάλλουν. Μένει η διάθεση/διαθεσιμότητα του υποκειμενικού.

4. Τέλος, μια σημαντική πλευρά της σύγκρουσης γύρω απ' την απεργία αποτελεί η μέχρι παροξυσμού χρησιμοποίηση της θεωρίας του «κοινωνικού κόστους». Βρισκόμαστε μπροστά στην απογείωση της λογικής του κατακερματισμού και του δοκιμασμένου σχεδίου: «το ένα κομμάτι ενάντια στο άλλο». Η προσχώρηση εξάλλου και του ΚΚΕ — για πρώτη φορά τόσο ανοιχτά και με τέτοια έμφαση τα τελευταία χρόνια — στο μέτωπο του «κοινωνικού κόστους», καθιστά το γεγονός αξιολογήσιμο και σε γενικότερο συνδικαλιστικό/πολιτικό επίπεδο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχει και μια ειδική, αλλά όχι αμελητέα, πλευρά: η ανάδειξη των «γονέων» στο ρόλο — κατά τα φαινόμενα της σημαντικότερης — συνιστώσας του «κινήματος παιδείας». Αυτή η «προφάνεια» απόρροια της αντίληψης ότι οι μαθητές είναι ανώριμοι και ως εκ τούτου ανίκανοι να χειριστούν τα ζητήματα που τους αφορούν χωρίς τους «κηδεμόνες» τους — άραγε γιατί όχι και οι κατά έναν χρόνο μεγαλύτεροί τους Α' ετείς φοιτητές; — κάποτε πρέπει επιτέλους να ανατραπεί.

Κατά τα άλλα, ίσως ήλθε ο καιρός να σκεφτούμε πιο «ώριμα» και «υπεύθυνα»¹ ίσως είναι πράγματι απαράδεκτο να απεργούν τα τρόλλεϋ τις ώρες κυκλοφοριακής αιχμής — τι θα λέγατε για 3 με 6 π.μ.; — οι Τράπεζες τις καθημερινές — τα σαβατοκύριακα ίσως; — και, βέβαια οι καθηγητές στις εξετάσεις. Ο Αύγουστος άλλωστε είναι ιδανικός μήνας για απεργία...

1. Σε άρθρο του Ριζοσπάστη της 24/4/88 με τίτλο «Εξετάσεις ευθύνης για την παιδεία» η λέξη «ευθύνη» εμφανίζεται 6 (έξι) φορές σε κείμενο μιας στήλης!

ΔΙΕΘΝΗ

η τέχνη της εξέγερσης

Μετά την εισβολή του Ισραήλ στο Λίβανο (1982) και τη στρατιωτική ήττα που υπέστησαν εκεί οι αντάρτικες παλαιστινιακές δυνάμεις ελάχιστοι ήταν εκείνοι που μπορούσαν να φανταστούν ότι οι Παλαιστίνιοι θα «ξανασηκωναν κεφάλι» και μάλιστα τόσο σύντομα.

Η ήττα στο Λίβανο είχε ένα βαρύτατο κόστος. Στόιχισε στην Παλαιστινιακή επανάσταση μία σημαντική στρατηγική βάση συγκέντρωσης των δυνάμεών της και προκάλεσε μία νέα διασπορά των οργανωμένων ένοπλων τμημάτων της σε διάφορες απομακρυσμένες αραβικές χώρες (Τυνησία, Υεμένη, Ιράκ, Συρία κ.λπ.). Παράλληλα, πυροδότησε το ξέσπασμα των ενδοπαλαιστινιακών αντιθέσεων, που οδήγησε (1983) σε ένοπλη σύγκρουση μεταξύ τους. Στη σύγκρουση αυτή πήραν μέρος κυρίως οι φιλοσυνριακές δυνάμεις που διασπάστηκαν από την ΑΛ-ΦΑΤΑΧ και οι μαχητές της οργάνωσης που έμειναν πιστοί στην παραδοσιακή ηγεσία του Αραφάτ. Δεν πήραν μέρος οι άλλες μεγάλες δυνάμεις του παλαιστινιακού κινήματος, το PFLP (Χαμπάς) και το DFLP (Χαουάτμε), που μαζί με το ΚΚ Παλαιστίνης συνθέτουν τον κεντρικό κορμό της Παλαιστινιακής αντίστασης.

Η εικόνα που επικρατούσε μετά τα γεγονότα του Λιβάνου ήταν αυτή μιας πολυδιασπασμένης αντίστασης που βρισκόταν σε αδυναμία να επιβάλει τις δικές της λύσεις, τώνονοντας έτσι την επιρροή των αραβικών αντιδραστικών καθεστώτων και κυρίως της Ιορδανίας που έδειχναν ολοφάνερα τη διάθεση να ξεκαθαρίσουν με το Παλαιστινιακό — που για ταξικούς λόγους αποτελούσε μόνιμη εστία απειλής και για τη δική τους ασφάλεια — προχωρώντας σε λύσεις εθνικής μειοδοσίας.

Μέσα σ' αυτό το πνεύμα πραγματοποιήθηκε η επαναπροσέγγιση του Α-

ραφάτ με το καθεστώς της Αιγύπτου, η οποία είχε απομονωθεί μετά την υπογραφή της συμφωνίας του Καμπ-Ντέβιντ (Σαντάτ-Μπέγκιν - 1979), καθώς και η κοινή γραμμή πλευσης Αραφάτ-Χουσεΐν για τη διαμόρφωση κοινής Ιορδανο-Παλαιστινιακής αντιπροσωπείας που θα μπορούσε να αρχίσει διαπραγματεύσεις με το Ισραήλ.

Η εικόνα αυτή άρχισε να ανατρέπεται μετά το συνέδριο που έγινε τον

Απρίλιο του 1987 στο Αλγέρι, στο οποίο συμμετείχαν όλες οι δυνάμεις της παλαιστινιακής επανάστασης (εκτός από τις προαναφερθείσες δυνάμεις συμμετείχαν και το Αραβικό Απελευθερωτικό Μέτωπο, το PFLP -Γενική Διοίκηση, η ΣΑ-Ι-ΚΑ, το Παλαιστινιακό Απελευθερωτικό Μέτωπο κ.λπ.). Στο συνέδριο αυτό, χάρη στην ενότητα των δυνάμεων της παλαιστινιακής αντίστασης, απορ-

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΧΑΛΙΛ-ΑΛ-ΟΥΑΖΙΡ

(Αμπού Ζιχάντ)

Σχολιάζοντας τη δολοφονία του Αμπού Ζιχάντ, στέλεχος της PLO δήλωσε στο Παρίσι: «Τό Ισραήλ, ανίκανο να απαντήσει στις πέτρες των Παλαιστίνιων στα κατεχόμενα εδάφη, καταφεύγει στο μόνο μέσο που του απομένει: την τρομοκρατία».

Ο παλαιστινιακός λαός, κατασυκοφαντημένος σαν «τρομοκράτης» για το κουράγιο του να σηκώνει κεφάλι ύστερα από κάθε μακέλεμα - είτε αυτό προέρχεται από το Ισραήλ, είτε από την αραβική αντίδραση - και να χρησιμοποιεί όλα τα μέσα για τη συνέχιση του δίκαιου αγώνα του και την ολοκλήρωση της επανάστασής του, βλέπει να μακραίνει η λίστα μαρτύρων του, που δολοφονήθηκαν μαχόμενοι σε κάθε γωνιά της γης.

Μέσα σ' ένα δίμηνο πραγματο-

ποιήθηκαν τρεις τουλάχιστον τρομοκρατικές ενέργειες από τη Μοσάντ, την κυριότερη μυστική υπηρεσία των στρατευμάτων κατοχής του Ισραήλ, έξω από τα σύνορα τού ούτως ή άλλως τεχνητού σιωνιστικού κράτους: Οι δύο στην Κύπρο (δολοφονία τριών στελεχών της PLO με ανατίναξη του αυτοκινήτου τους, δολιοφθορά στο «πλοίο της επιτροπής») και η τρίτη η σημαντικότερη, η δολοφονία του Αμπού Ζιχάντ στην Τυνησία.

Ο Αμπού Ζιχάντ ήταν το υπ' αριθμόν δύο στέλεχος της ΑΛ-ΦΑΤΑΧ, υπεύθυνος της οργάνωσης για τα κατεχόμενα εδάφη και υπερασπιστής της γραμμής που μιλούσε για συνέχιση και κλιμάκωση του αγώνα με κάθε δυνατό μέσο...

M.M.

ρίφτηκε η συμφωνία Χουσεΐν-Αραφάτ και αποφασίστηκε το αποκλειστικό δικαίωμα της PLO να αποτελέσει το μοναδικό νόμιμο εκπρόσωπο του παλαιστινιακού λαού.

Στη συνέχεια, το κίνημα μετέφερε δυναμικά το επίκεντρο του αγώνα του στην καρδιά του προβλήματος, στα κατεχόμενα εδάφη. Το ξέσπασμα της δίκαιης βίαιης λαϊκής αντίδρασης του παλαιστινιακού λαού στη Γάζα και στη Δυτ. Όχθη της Ιορδανίας, αυθόρμητο στην αρχή, απέκτησε γρήγορα οργανωμένη μορφή με τη συγκρότηση κοινής επιτροπής για την καθοδήγηση του αγώνα στα κατεχόμενα εδάφη, παρέχοντας έτσι τα εχέγγυα για τη βιωσιμότητα του. Δεν θα ήταν σκόπιμο εδώ να αναφερθούμε στις ωμότητες που διαπράττει ο ισραηλικός στρατός, οι οποίες καλύπτονται από τη σχετική ειδησεογραφία του ημερήσιου Τύπου.

Είναι όμως σκόπιμο να αναφερθούμε σε ορισμένα σημεία που απορρέουν από την εξέγερση αυτή στην εμφάνιση ειρηνευτικών δυνάμεων μέσα στο ίδιο το Ισραήλ. Στο δυνάμωμα της επιρροής των ισλαμικών στοιχείων, στην «ειρηνευτική» πρωτοβουλία του Σουλτς και στη στάση των αραβικών καθεστώτων.

Τα θρησκευτικά ισλαμικά ρεύματα παίζουν σήμερα ένα σημαντικό ρόλο στην εξέγερση στα κατεχόμενα εδάφη, δεν καθοδηγούν όμως παρά ένα μέρος της. Συνολικά οι δυνάμεις που αποτελούν την PLO συνεχίζουν να αποτελούν την αδιαφιλονίκητη ηγεσία του παλαιστινιακού κινήματος. Οι δυνάμεις αυτές εκτιμούν ότι τα ισλαμικά ρεύματα διαδραματίζουν ένα θετικό, πατριωτικό, ρόλο στη σύγκρουση με τους σιωνιστές και ότι λόγω των ιδιομορφιών του Παλαιστινιακού δεν μπορούν να εξελιχθούν όπως έγινε στο Ιράν.

Ιδιαίτερα θετική είναι σήμερα η εμφάνιση ειρηνευτικών οργανώσεων από Ισραηλινούς, που εκφράζονται με την

πραγματοποίηση διαδηλώσεων αλληλεγγύης προς τους παλαιστίνιους και με την άρνηση τους να πάρουν μέρος στον πόλεμο. Όμως οι οργανώσεις αυτές παραμένουν περιορισμένες αριθμητικά και στην πλειοψηφία τους δεν έχουν αποβάλλει όλα τα χαρακτηριστικά υποστήριξης απέναντι στο σιωνιστικό милитарιστικό κράτος. Η δύναμη της εξέγερσης των Παλαιστίνιων στα κατεχόμενα εδάφη και η συνακόλουθη ωμή καταστολή από την πλευρά του ισραηλινού στρατού, η παράλυση της οικονομικής ζωής λόγω των γεγονότων μέσα στο ίδιο το Ισραήλ και η διαρκής απώλεια έμφυχου υλικού είναι οι παράγοντες που δραστηριοποιούν το κίνημα αυτό.

Από την πλευρά τους, οι ΗΠΑ, θέλοντας να υποστηρίξουν μέσα σ' αυτή την κρίσιμη συγκυρία το Ισραήλ και να εμφανίσουν μία δήθεν φιλειρηνική πολιτική προώθησαν την πρωτοβουλία Σουλτς, που αποτελεί ουσιαστικά αντιγραφή της συμφωνίας του Καμπ-Ντέβιντ.

Στόχος τους δεν ήταν η ανεδαφική σ' αυτή την περίοδο επίτευξη συμφωνίας, αλλά η βολιδοσκοπήση των διαθέσεων των αραβικών καθεστώτων που θα μπορούσαν μελλοντικά να την υποστηρίξουν, καθώς και η δημιουργία εντυπώσεων στο εξωτερικό και ιδιαίτερα η παροχή ενός πλαισίου διεύθετης που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν οι ευρωπαϊκές χώρες.

Το σχέδιο Σουλτς προβλέπει ένα είδος διοικητικής αυτοδιοίκησης των Παλαιστίνιων στα κατεχόμενα εδάφη, με βάση το οποίο θα μπορούσαν να αναδειχθούν κάποιοι παράγοντες που θα συνδιαλλαγούν με το Ισραήλ, την ενδεχόμενη διαμόρφωση κοινής ιορδανο-παλαιστινιακής αντιπροσωπείας και τη σύγκληση μιας «μίνι» διάσκεψης κάτω από την αιγίδα των ΗΠΑ και με τη συμμετοχή της Αιγύπτου, της Ιορδανίας και της Συρίας, αποκλεισμένης της PLO.

Τα αραβικά καθεστώτα, με εξαίρεση την Αίγυπτο, δεν τόλμησαν να υποστηρίξουν ανοιχτά τη λύση αυτή. Η στάση τους όμως διαφαίνεται καθαρά μέσα από τη στάση που κράτησε η Ιορδανία στην Ισλαμική Διάσκεψη Κορυφής που έγινε μέσα στο Μάρτη στο Αμμάν. Αν και φραστικά καταδίκασε το σχέδιο Σουλτς, η Ιορδανία εναντιώθηκε στη διατύπωση του κειμένου της κοινής ανακοίνωσης, που τονιζόταν το δικαίωμα αυτοδιάθεσης και ανεξαρτησίας των Παλαιστίνων.

Η Συρία απέρριψε συνολικά το σχέδιο Σουλτς. Παρ' όλα αυτά, σαφής στόχος της είναι ο παρεμβατισμός μέσα στο Παλαιστινιακό κίνημα, τόσο με την διατήρηση, και ενίσχυση ένοπλων φιλοσυριακών οργανώσεων, όσο και με την άμεση παρέμβαση του συριακού στρατού, κάθε φορά που η κατάσταση ξεπερνά τα πλαίσια που καθορίζουν τα συμφέροντα της. Είναι χαρακτηριστική άλλωστε η στρατιωτική παρέμβαση που έκανε κατά τον εμφύλιο πόλεμο του Λιβάνου υπέρ των φαλαγγιτών, ανακόποντας την πρόελαση του προοδευτικού Λιβανο-Παλαιστινιακού μετώπου και προκαλώντας τη σφαγή του ΤΑΛ ΕΛ ΖΑΤΑΡ, καθώς και ο ρόλος που διαδραμάτισε το 1983, υποδουλίζοντας την ενδοπαλαιστινιακή ένοπλη σύγκρουση.

Από την πλευρά της η ΕΣΣΔ αντιπρότεινε τη σύγκληση μίας «ουσιαστικής» διεθνούς διάσκεψης, όπου θα συμμετείχαν τα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ — ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Γαλλία, Βρετανία και Κίνα —, καθώς και η ΡΛΟ. Στα πλαίσια αυτά και «για τη διευκόλυνση της λύσης του Παλαιστινιακού» δεν απέκλεισε τη δυνατότητα αναγνώρισης του Ισραήλ, αν αυτό αποδεχθεί την πρόταση της διεθνούς διάσκεψης.

Ενώ έτσι παρουσιάζεται η διεθνής συγκυρία, τα γεγονότα στα κατεχόμενα εδάφη συνεχίζονται με καθημερινές

συγκρούσεις ανάμεσα στο σύνολο σχεδόν του παλαιστινιακού λαού και στον άρτια εξοπλισμένο ισραηλινό στρατό. Θα ήταν όμως ουτοπία να πιστεύει κανείς ότι θα εξακολουθήσουν αμείωτα με την ίδια ένταση. Αναπόφευκτα θα γνωρίσουν εξάρσεις και υφέσεις. Εκείνο όμως που έχει σημασία είναι ότι ο παλαιστινιακός λαός δείχνει έμπρακτα την αποφασιστικότητά του να συνεχίσει τον αγώνα του και να υπερασπίσει το δικαίωμα του για αυτο-

διάθεση και ίδρυση ανεξάρτητου Παλαιστινιακού κράτους. Η σωστή οργάνωση και η κλιμάκωση της παλαιστινιακής επανάστασης είναι εκείνη που θα καθορίσει την επίτευξη των στόχων της, στόχων που η επιτυχής έκβαση τους θα έχει ζωτικής σημασίας αντανάκλαση στα υπόλοιπα κινήματα των αραβικών λαών, αλλά και όλων των χωρών της περιοχής.

Μάνια Μπαρσέφσκι

η ισραηλινή παραπληροφόρηση

Όλοι ξέραμε ότι το σιωνιστικό κράτος εκτός από την δύναμη πυρός που διαθέτει, καλλιεργεί παράλληλα ένα τεράστιο δίκτυο μηχανισμών για την προώθηση των συμφερόντων του. Η Παλαιστινιακή εξέγερση φαίνεται ότι το ανάγκασε να εντείνει τις προσπάθειές του για ν' ανατρέψει - όσο φυσικά είναι δυνατό - την ασύμφορη γι' αυτό εικόνα που έχουν δημιουργήσει οι αγριότητες ενάντια στους νεαρούς Παλαιστίνιους. Δημοσιεύουμε παρακάτω μερικά αποσπάσματα από έναν ολόκληρο φάκελο που στάλθηκε σε συλλόγους και οργανώσεις πάσης φύσεως με σκοπό να πείσει για το ιστορικό του δικαίο να δολοφονεί άσπλους 15χρονους.

Από ανακοίνωση τύπου της διπλωματικής αντιπροσωπείας του Ισραήλ.

Διπλωματικές σχέσεις μεταξύ Ουγγαρίας και Ισραήλ

Στις 14 Μαρτίου 1988 ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας γραφείου Ισραηλινών συμφερόντων στην Βουδαπέστη και του αντίστοιχου γραφείου Ουγγρικών συμφερόντων στο Τελ Αβίβ.

Το Ισραήλ εκθέτει στην Πολωνία

Το Ισραήλ συμμετέχει φέτος, για πρώτη φορά, στην διεθνή έκθεση βιβλίου που θα γίνει στην Βαρσοβία τον προσεχή Μάιο. Η έκθεση που πραγματοποιείται κάθε χρόνο, διαρκεί μία βδομάδα και αποτελεί την μεγαλύτερη έκθεση που γίνεται σε Ανατολικευρωπαϊκή χώρα.

Από άρθρο του Ε. Κοτς Δήμαρχου της Νέας Υόρκης με τίτλο: ΤΟ ΙΣΡΑΗΛ ΥΠΟΧΡΕΩΝΕΤΑΙ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙ ΤΟΝ ΚΑΚΟ!

Το Ισραήλ είναι μία δημοκρατική χώρα με ελεύθερο Τύπο. Υπάρχει περιορισμένη λογοκρισία σε θέματα που άπτονται της εθνικής ασφάλειας. Ποτέ όμως δεν θα το αντιληφθείτε διαβάζοντας εφημερίδες ή βλέποντας τηλεόραση.

Το πρόγραμμα «48 ώρες» του C.B.S. ήταν εντυπωσιακό στον ρεαλισμό του. Δύο σκηνές θα παραμείνουν για πολύ καιρό στην μνήμη μου. Η μία από αυτές έδειχνε έναν Άραβα με καλυμμένο το πρόσωπο με μία μαντήλα, να προχωρεί προς έναν Ισραηλινό στρατιώτη μ' ένα ξύλο στο χέρι. Ο Ισραηλινός στρατιώτης κρατώντας όπλο υποχώρησε. Σκέφτηκα ότι αναμφίβολα υποχωρεί γιατί μία κάμερα τηλεοράσεως, γύριζε την σκηνή και ότι ο Άραβας προχωρεί γιατί γνωρίζει ότι ο στρατιώτης θα κάνει πίσω επειδή η κάμερα θα γυρίσει την σκηνή.

Πιστεύω ότι ο στρατιώτης εσφαλε και ότι θα έπρεπε να κάνει χρήση οποιασδήποτε δύναμης χρειαζόταν, για να εξουδετερώσει την επίθεση. Η οπισθοχώρηση ενισχύει την πίστη ότι οι Ισραηλinoί στρατιώτες θα ντραπούν και θα σταματήσουν να ανταποδίδουν.

Η χρήση βίας είναι μερικές φορές απαραίτητη για την επαναφορά της τάξης. Πρέπει επίσης να γίνεται διάκριση μεταξύ εκείνων που προξενούν τη βία και εκείνων που επιζητούν να την σταματήσουν.

Forza Doukakis!

Ο ΕΛΛΗΝ ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ...

Βαδίζοντας προς το τέλος της δεύτερης τετραετίας της κυβέρνησης Ρήγκαν στις ΗΠΑ, υπάρχει μια κοινωνική και πολιτική - κατά κάποιο τρόπο - κινητικότητα που παρά την χολυγουντιανή ατμόσφαιρα των προκριματικών εκλογών, δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητη.

Στην Ελλάδα βέβαια, το ενδιαφέρον του Τύπου και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, για το τι συμβαίνει στην Αμερική εστιάζεται - σκόπιμα; - στον «δικό μας» φιλελεύθερο υποψήφιο Μάικλ Δουκάκη. Χάρη στο «συμπατριώτη» μας, ο ελληνικός Τύπος - ό-

λων των αποχρώσεων - μας βομβαρδίζει καθημερινά με ειδήσεις για τις επιτυχίες και τις μελλοντικές του νίκες, φρεσκάροντας ταυτόχρονα τις γεωγραφικές μας γνώσεις για την Μεγάλη Ήπειρο, ταξιδεύοντάς μας μαζί του απ' τη Μασαχουσέτη στο Ιλινόις, το Οχάιο, από τον «δημοκρατικό βορρά» στο «συντηρητικό νότο». Έτσι οι μαζικές συλλήψεις εκατοντάδων διαδηλωτών ενάντια στην αποστολή στρατευμάτων στην Ονδούρα, περνάνε σαν ειδήσεις των πέντε αράδων, για να μην αναφερθούμε στις κινητοποιήσεις των εργαζομένων, των εθνικών μειονοτήτων και άλλων κινημάτων που κάθε άλλο παρά περιθωριακές μπορούν να χαρακτηρι-

στούν. Μήπως γιατί η κινητικότητα αυτή εκφράζεται στο προεκλογικό στίβο όχι προς την πλευρά του Δουκάκη αλλά προς τον μεγάλο του αντίπαλο τον μαύρο υποψήφιο Τζέσε Τσάκσον; Όχι μόνο.

Ο Μάικλ Δουκάκης έχοντας την πλήρη υποστήριξη της ηγεσίας του κόμματος, εκφράζει όλα τα κοινωνικά εκείνα στρώματα που αναδείχθηκαν την περασμένη δεκαετία σαν αποτέλεσμα της Ρηγκανικής πολιτικής (γιάπικς, χρηματιστές, διευθυντές, και ανώτερα στελέχη επιχειρήσεων) που σήμερα θέλουν να έχουν ένα «φιλελεύθερο» πολιτικό λόγο σε επίπεδο διακυβέρνησης του αμερικάνικου κράτους. Ο «φιλελεύθε-

ρος» αυτός λόγος σε συνδυασμό με την αίγλη του υποψήφιου των εθνικών λόμπυ - όπως εμφανίζεται ο Δουκάκης - συγκινεί ιδιαίτερα την ελληνική κοινή γνώμη, που μετά τις ψυχρολουσίες που υπέστη απ' τον πάλοι ποτέ «συμπατριώτη» μας απ' τους Γαργαλιάνους και απ' τον «φιλέλληνα» Κάρτερ, αναρριγεί μπροστά σε κάθε εκλογική του νίκη.

Το γεγονός βέβαια, ότι χαρακτηρίσε κι αυτός τον Παλαιστινιακό λαό και το P.L.O. «τρομοκράτες» περνάει σε δεύτερη μοίρα, απ' τη στιγμή μάλιστα που και η δική μας «φιλοπαλαιστινιακή» κυβέρνηση έχει αρχίσει δειλά-δειλά να πλησιάζει το Ισραήλ. Η πρόσφατη «γράφα» του - όπως ευφημιστικά την χαρακτηρίζουν οι θαυμαστές του - δεν φαίνεται να ενόχλησε ιδιαίτερα τους Έλληνες «φιλειρηνιστές» και «αντιιμπεριαλιστές». Αναφερόμενος στην πολιτική του NATO υποστήριξε ότι οι χώρες της Δυτικής Συμμαχίας έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιήσουν πυρηνικά όπλα σε περίπτωση που η ΕΣΣΔ υπερισχύσει σε ενδεχόμενη επίθεση με συμβατικά όπλα, των χωρών της συμμαχίας.

Σε συνέντευξη που έδωσε στο περιοδικό «Έλεγχος των Όπλων Σήμερα» υποστήριξε ότι πρέπει να μειωθούν οι δαπάνες για τα στρατηγικά όπλα και να διοχετευθούν σε μη-πυρηνικά συμβατικά προγράμματα. Δήλωσε επίσης στο ίδιο περιοδικό ότι αντιτίθεται στο πρόγραμμα MIDGETMAN, για την ανάπτυξη ενός νέου πύραυλου με μια κεφαλή. Στην επίθεση όμως που του έγινε απ' τους «ειδικούς» έσπευσε να απαντήσει ο σύμβουλός του στην προεκλογι-

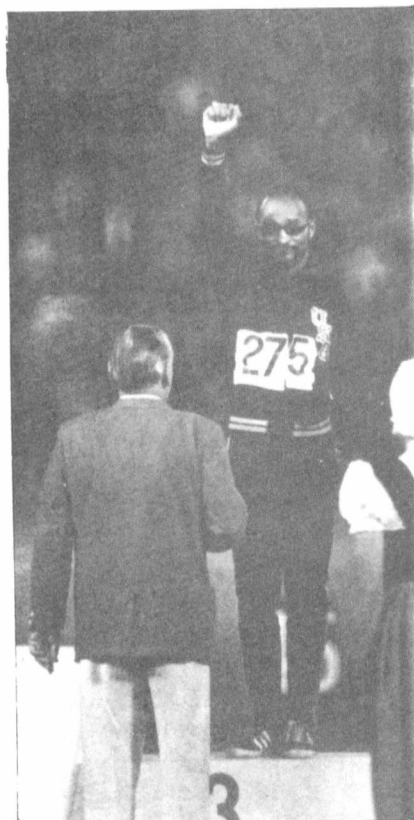
κή καμπάνια, Τζέιμς Στέινμπεργκ ότι μια τέτοια μείωση δεν μπορεί παρά να είναι προσωρινή και να αρθεί όταν υπάρξει ανάγκη να αναπτυχθούν νέα πιο σταθερά όπλα.

Έτσι ο «δικός μας», στο καυτό θέμα των εξοπλισμών και της «εθνικής ασφάλειας» των ΗΠΑ ελάχιστα διαφοροποιείται επί της ουσίας απ' τους Συντηρητικούς αντιπάλους του, απ' τη στιγμή που κι αυτός πιστεύει ότι η Αμερική για να συνεχίσει να είναι ιμπεριαλιστική δύναμη πρέπει να είναι πρώτα απ' όλα μεγάλη **πυρηνική δύναμη**.

2. Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΛΛΑ ΑΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΣ ΤΖΕΣΣΕ ΤΖΑΚΣΟΝ

Απ' την άλλη πλευρά βρίσκεται ο Τζέσσε Τζάκσον, που ακολουθεί βήμα προς βήμα τον Δουκάκη στην εκστρατεία για το χρίσμα, τον οποίο ο αμερικάνικος Τύπος χαρακτηρίζει «αδιάφορο» για τα θέματα εθνικής ασφάλειας απ' τη στιγμή που η εξωτερική του πολιτική βασίζεται στο «ειρήνη με όλους». Στόχος του είναι η ακύρωση όλων των προγραμμάτων για τα νέα στρατηγικά όπλα και η μείωση των συμβατικών, για την εξοικονόμηση δεκάδων δισεκατομμυρίων δολαρίων» όπως δηλώνει ο ίδιος.

Βέβαια η εκλογή του Τζάκσον σαν υποψήφιου των Δημοκρατικών, για την Προεδρία των ΗΠΑ φαίνεται απίθανη. Η αμερικάνικη

κοινωνία - παρά την υποχώρηση του Ρηγκανισμού - είναι ανέτοιμη να αποδεχτεί για Πρόεδρό της ένα **μαύρο** - έστω και μετριοπαθή - ηγέτη. Το σημαντικό στην καμπάνια του Τζάκσον ωστόσο δεν είναι οι προεκλογικές του διακηρύξεις για τους εξοπλισμούς και την εθνική ασφάλεια, όσο το γεγονός ότι στην προεκλογική του καμπάνια εκφράζεται σε εκλογικό επίπεδο η συσσωρευμένη δυσαρέσκεια απ' τη μια αλλά και η κινητικότητα στρωμάτων και κινημάτων της αμερικάνικης κοινωνίας.

Παρά το γεγονός ότι οι προγραμματικές του διακηρύξεις κάθε άλλο παρά ριζοσπαδτικές μπορούν να χαρακτηρισθούν για

τα - ευρωπαϊκά τουλάχιστον δεδομένα - συσπειρώνει γύρω του ένα σημαντικό τμήμα των στρωμάτων που σήκωσαν το βάρος της αντιδραστικής πολιτικής της Ρηγκανικής κυβέρνησης την τελευταία δετία. Μιλάμε για τους λευκούς και μαύρους εργάτες, τις στρατιές των πεινασμένων ανέργων, τις εθνικές μειονότητες, τους ομοφυλόφιλους, τις γυναίκες, που υπήρξαν τα θύματα τόσο της οικονομικής πολιτικής όσο και της ρατσιστικής και πουριτανικής ηθικής που φούντωσε επικίνδυνα στις ΗΠΑ. Το περίεργο απ' τη μια αλλά ενδεικτικό ότι κάτι αλλάζει στην Αμερική απ' την άλλη, είναι ότι ενώ το πρόγραμμα του Τζάκσον είναι μάλλον συντηρητικότερο εκείνου του '84, χωρίς ριζοσπαστικές αιχμές, η υποστήριξη που έχει είναι πολύ μεγαλύτερη απ' εκείνη του '84. Τα πιο βασικά σημεία αυτού του προγράμματος αποτελούν καθαρά αμυντικά αιτήματα, όπως το 35ωρο, οι κοινωνικές ασφάλισεις, ο αγώνας ενάντια στην ανεργία και την φτώχεια, και η μείωση των εξοπλισμών.

3. ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΖΑΚΣΟΝ ΤΙ;

Μέσα στα πλαίσια της αμερικάνικης κοινωνίας, μιας κοινωνίας βαθιά συντηρητικής και πολιτικά καθυστερημένης, όπου τα διάφορα ριζοσπαστικά κινήματα που αναπτύχθηκαν, δεν μπόρεσαν στο τέλος να ξεκόψουν απ' το δικομματικό παιχνίδι (Δημοκρατικών-Ρεπουμπλικάνων) με εξαίρεση τους Μαύρους Πάνθηρες - μ' ένα Κ.Κ. ανύπαρκτο και απομονωμένο, μια αριστερά περιθωριακή, οι

δυνατότητες πολιτικής έκφρασης περιορίζονται στην υποστήριξη του πιο «αριστερού» υποψήφιου ενός καθαρά αστικού μηχανισμού, του Δημοκρατικού κόμματος.

Η επικράτηση του Ρηγκανισμού οχτώ ολόκληρα χρόνια, μιας πολιτικής που έχει αφήσει εμφανή σημάδια σε οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο, με την ιδιωτικοποίηση του συνόλου της οικονομίας, την μείωση της φορολογίας στις μεγάλες επιχειρήσεις, την περικοπή των κοινωνικών δαπανών, την αύξηση των ανέργων, την αναβίωση σκοταδιστικών και ρατσιστικών αντιλήψεων, τις ωμές στρατιωτικές επεμβάσεις, οδήγησε στην ανάπτυξη και αναζωπύρωση κινήματων, αποφασισμένων να αντισταθούν δυναμικά στη συνέχιση αυτής της πολιτικής. Δίνοντας έτσι μια σειρά αμυντικές μάχες τα τελευταία χρόνια, οδηγούνται ξανά στην αγκαλιά του «διαβόλου».

Ποιες ριζοσπαστικές εναλλακτικές λύσεις θα έδιναν την δυνατότητα στα λαϊκά στρώματα και τα διάφορα κινήματα για μια άλλη πολιτική ώστε να αποφύγουν μια τέτοια συμμαχία; Ένα ερώτημα σαν κι αυτό θα μπορούσε να απασχολήσει μια αριστερά ικανή να παίξει κάποιο πολιτικό ρόλο σε εθνικό επίπεδο. Η κατάσταση της αμερικάνικης αριστεράς κάνει αδύνατη μια τέτοια προοπτική στο άμεσο μέλλον. Αλλά ποια είναι τέλος πάντων αυτή η αμερικάνικη αριστερά; Χοντρικά υπάρχουν τρεις κατηγορίες που θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στον όρο. Η πρώτη αποτελείται απ' το κομμάτι εκείνο που βρίσκεται αριστερά του κέντρου και που με-

τά την επικράτηση του Ρήγκαν καλύπτει ένα ευρύ φάσμα, χωρίς όμως καμιά πολιτική οντότητα. Η δεύτερη κατηγορία - και πιο σημαντική - είναι εκείνη της σοσιαλιστικής και επαναστατικής αριστεράς, και αποτελείται απ' τις οργανώσεις της άκρας αριστεράς, αριστερούς διανοούμενους, και τμήματα του φεμινιστικού και μαύρου κινήματος.

Η τρίτη κατηγορία η οποία είναι δύσκολο να καθορισθεί ακριβώς, κινείται στους ίδιους χώρους με την δεύτερη αλλά οι βασικές της δυνάμεις δεν είναι ούτε σοσιαλιστές ούτε ριζοσπάστες. Το κομμάτι αυτό περιλαμβάνει τμήματα των συνδικάτων, οργανωμένες δυνάμεις του φεμινιστικού κινήματος, των ομοφυλόφιλων, των οικολόγων όπως και του κινήματος ενάντια στην πολιτική των ΗΠΑ απέναντι στη Νότια Αφρική και την Κεντρική Αμερική. Εκλογικά υποστήριξε τον Τζάκσον και τον Μακ Γκόβερν το 1984, σήμερα, υποστηρίζει τον Τζάκσον. Ενώ η σοσιαλιστική και ριζοσπαστική αριστερά είναι πολιτικά περιθωριακές, οι άλλες δύο κατηγορίες που εν δυνάμει θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς αριστερές δεν είναι ούτε οργανωμένες ούτε ιδεολογικά και προγραμματικά καθορισμένες, τις περισσότερες φορές μάλιστα αντιμετωπίζουν με δυσπιστία τις προτάσεις της άλλης αριστεράς. Έτσι ο αιδεσιμότατος Τζέσσε Τζάκσον εκμεταλλευόμενος αυτό το κενό θα εξαργυρώσει προς όφελός του την δυσaréσκεια απέναντι στη Ρηγκανική πολιτική.

Στέφανος Ψάλτης
Θανάσης Τσακίρης

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ: οι καιροί αλλάζουν...

Το Αφγανικό αποτέλεσε για πολλά χρόνια ένα από τα κυριότερα σημεία αντιπαράθεσης σχετικά με την εξωτερική πολιτική

Σήμερα, οκτώ χρόνια μετά τη στρατιωτική σοβιετική επέμβαση στο Αφγανιστάν, η υπογραφή συμφωνιών της Γενεύης δικαιώνει τη θέση ότι το «Αφγανιστάν θα γίνει το Βιετνάμ των Σοβιετικών».

της ΕΣΣΔ και ένα από τα κυριότερα επιχειρήματα υποστήριξης της θέσης ότι η ΕΣΣΔ είναι «σοσιαλิมπεριαλιστική» χώρα.

Πραγματικά, στο διεθνή αλλά και το σοβιετικό Τύπο όλο και πλήθαιναν τελευταία τα κακά μαντάτα και οι φωτογραφίες από το μέτωπο, που έδειχναν τους Σοβιετικούς στρατιώτες όχι να προελαύνουν χειροκροτούμενοι, αλλά νεκρούς και ακρωτηριασμένους στα πεδία των μαχών.

Η υπογραφή των συμφωνιών της Γενεύης για αποχώρηση των 115.000 περίπου Σοβιετικών στρατιωτών από το αφγανικό μέτωπο, γίνεται μέσα σ' ένα κλίμα που δείχνει ότι η ΕΣΣΔ δεν κατάφερε να πετύχει κανέναν από τους στόχους που είχε θέσει όταν ξεκινούσε αυτή την αιματηρή περιπέτεια.

Η φιλοσοβιετική κυβέρνηση της Καμπούλ φαίνεται πιο εύθραυστη παρά ποτέ. Οι επτά οργανώσεις των Μουτζαχεντίν που αποτελούν τον κύριο κορμό της αφγανικής αντίστασης κατάγγειλαν τις συμφωνίες της Γενεύης, απέρριψαν ομόφωνα κάθε ενδεχόμενο συμμετοχής τους σε κυ-

βέρνηση εθνικής ενότητας μαζί με τους «άθεους κομμουνιστές» και δήλωσαν ότι θα συνεχίσουν να μάχονται μέχρι την εγκαθίδρυση μίας ισλαμικής εξουσίας, αμιγώς της δικής τους επιλογής (εξ άλλου οι Μουτζαχεντίν έχουν ήδη σχηματίσει δική τους κυβέρνηση, με επικεφαλής τον ΑΗΜΑΔ SHAH).

Αμερικανοί ειδικοί εκτιμούν ότι κάτω από αυτά τα δεδομένα, με την αποχώρηση δηλαδή των σοβιετικών επιχειρησιακών στρατευμάτων, η κυβέρνηση του Νατζιμπουλάχ μπορεί να αντέξει ακόμα το πολύ μέχρι ένα χρόνο.

Άλλωστε, την ίδια μέρα της υπογραφής της συμφωνίας και παρά την ύπαρξη διατάξεων που εγγυώνται τη μη ανάμιξη στις εσωτερικές υποθέσεις του Αφγανιστάν, οι ΗΠΑ δήλωσαν ότι θα συνεχίσουν να εφοδιάζουν με όπλα τους αντάρτες, οι οποίοι φέρονται ήδη εξοπλισμένοι με σύγχρονα πυροβόλα αντιαρματικά και αντιαεροπορικά όπλα. (Το ίδιο βέβαια προβλέπεται ότι θα πράξουν από την πλευρά τους οι Σοβιετικοί προς την κυβέρνηση της Καμπούλ. Δεν είναι εύκολη υπόθεση η απροσχημάτιστη εγκατάλειψη των «συντρόφων», έστω και α-

σύμφωνων πλέον, από τη μία μέρα στην άλλη...).

Χαμένη λοιπόν υπόθεση για τους Σοβιετικούς το Αφγανιστάν. Το κόστος της διατήρησης μίας εστίας πολέμου δίπλα στα σοβιετικά σύνορα αποδείχθηκε δυσανάλογο σε σύγκριση με τα πλεονεκτήματα της «ασφάλειας» και της αύξησης των σοβιετικών σφαιρών επιρροής που παρείχε η διατήρηση του φιλοσοβιετικού καθεστώτος της Καμπούλ. Εξ άλλου η διατήρηση αυτών των εστιών έρχεται σε αντίθεση με τις νέες κατευθύνσεις στην εξωτερική πολιτική της ΕΣΣΔ και αποδυναμώνει τις ειρηνευτικές πρωτο-

βουλίες και τους προσανατολισμούς του Γκορμπατσόφ στον ευρωπαϊκό χώρο. Μερικές μόνο επισημάνσεις:

Όταν η ΕΣΣΔ ανέτρεψε το καθεστώς στη γειτονική της χώρα και έστειλε εκεί τα στρατεύματά της πίστευε ότι ο πόλεμος θα ήταν περίπατος για τους Σοβιετικούς στρατιώτες σ' ένα κράτος όπου το 98% του πληθυσμού του ήταν αναλφάβητοι. Πίστευε ακόμα ότι με μερικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις στη φεουδαρχική οικονομική δομή της χώρας θα επιτύγχανε την εκ των υστέρων συναίνεση του αφγανικού λαού.

Δεν υπολόγισε:

— Ότι δεν μπορείς να ξεριζώσεις με τη βία τον τρόπο ζωής, τις αντιλήψεις και τη βαθιά ριζωμένη κουλτούρα ενός λαού, έστω κι' αν η ιδεολογία του είναι οπισθοδρομική και στηρίζεται σε μία σαφώς φεουδαρχική οικονομική βάση.

— Ότι το επιχείρημα της υπερπάσπισης του δήθεν σοσιαλιστικού καθεστώτος της Καμπούλ δεν θα μπορούσε να ισχύει, γιατί το καθεστώς αυτό ήταν όχι μόνο αποκομμένο από τις μάζες, αλλά και σε αντίθεση με αυτές. Μια επανάσταση έχει να κάνει με την ταυτόχρονη ύπαρξη υποκειμενικών και αντικειμενικών όρων, στηρίζεται δηλαδή όχι μόνο στην αναγκαιότητα, αλλά και στη συνειδητή επιλογή των μαζών να ανατρέψουν το καθεστώς μέσα στο οποίο ζουν.

— Η ΕΣΣΔ δεν υπολόγισε στη δύναμη της ανάπτυξης και της εξάπλωσης των ισλαμικών κινημάτων, που βρίσκουν το κατάλληλο υπόδαφος στις πιο καθυστερημένες χώρες, ακριβώς λόγω των αδυναμιών στην εξωτερική (επεκτατική) πολιτική της ΕΣΣΔ.

Επιμύθιο: Η επέμβαση στο Αφγανιστάν μπορεί μεν να στηρίχθηκε φραστικά σε επιχειρήματα όπως αυτό του Λένιν ότι είναι δυνατός ο μετασχηματισμός μίας κοινωνίας που διανύει φεουδαρχικά στάδια, κάτι τέτοιο όμως μπορεί να εφαρμοστεί μόνο όταν έχουμε να κάνουμε με μία πραγματική επανάσταση κι' όχι με τα συμφέροντα απλώς μίας υπερδύναμης, όπως στην περίπτωση της ΕΣΣΔ.

Πορτογαλία: κάτι κινείται;

Η καπιταλιστική ανασυγκροτησή πέραν στην Πορτογαλία πάνω από τα ερείπια της «Επανάστασης των γαρυφάλλων». Ο Απρίλης των εργατών ήρθε και απήλθε πριν 14 χρόνια. Σήμερα ο Σοσιαλδημοκράτης πρωθυπουργός **Cavaco Silva** γιορτάζει κι αυτός την επέτειο με το δικό του τρόπο. Το αστ.κο καθεστώς που εκπροσωπεί σταθεροποιείται μέρα με τη μέρα. Ο πρωταγωνιστής της επανάστασης, ο **Otello Carvallio**, είναι στη φυλακή με 20 χρόνια καταδίκη ως «τρομοκράτης». Το Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα πέρασε από τη Βουλή σχέδιο νόμου που δίνει δικαίωμα στους εργοδότες να προσλαμβάνουν και να απολύουν ανεξέλεγκτα εργαζόμενους και να υπογράφουν ατομικές συμβάσεις για «part time» εργασία. Βέβαια, παρά το γεγονός ότι το κόμμα του **Cavaco Silva** έ-

χει την απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή, τα μέτρα δεν πέρασαν χωρίς λαϊκή αντίθεση. Η Γενική Ένωση Εργατών κήρυξε 24ωρη Γενική Απεργία την 28 Μάρτη, ημέρα που συζητιόταν στη Βουλή το νομοσχέδιο, με συγκειτρώσεις και πορείες χιλιάδων εργατών.

Αν και τα συνδικάτα σήμερα ελέγχονται από το Σοσιαλιστικό Κόμμα του νυν Προέδρου της Δημοκρατίας **Mario Soares** - κύριου υπεύθυνου για το ξήλωμα των κατακτήσεων της Επανάστασης του Απρίλη και της ανόδου των δεξιών Σοσιαλδημοκρατών στην εξουσία -, εν τούτοις η καθολική συμμετοχή των εργατών στη Γενική Απεργία, δείχνει ότι τα γαρυφάλλα δεν έχουν ακόμα μαραθεί εντελώς.

Θ.Τ.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ 20 χρόνια
μετά το θάνατο του ΤΣΕ

Οκτώβρης '67. Οι βορειοαμερικανικές μυστικές υπηρεσίες κατορθώνουν να συλλάβουν και να εκτελέσουν, εκείνον που υπήρξε ο κατ' εξοχήν κήρυκας και ηγέτης του αντάρτικου στη Λατινική Αμερική, τον Τσε.

1987: Οι ιδέες και η πρακτική του εξακολουθούν να επηρεάζουν τα επαναστατικά κινήματα σ' όλο τον κόσμο, η Λατινοαμερικάνικη επανάσταση αποτελεί πάντα πεδίο προβληματισμού.

Εκδήλωση για την επέτειο της δολοφονίας του Γκεβάρα, μια μικρή συμβολή σ' αυτό τον προβληματισμό.

1η Φλεβάρη '88. Η Χάρτα '77 την κηρύσσει σαν «μέρα πανευρωπαϊκής καταγγελίας του καθεστώτος Τσαουσέσκου και αλληλεγγύης στους αγώνες του Ρουμανικού Λαού». Η Κίνηση για την Υπεράσπιση Πολιτικών και Κοινωνικών δικαιωμάτων συμμετέχει γνωστοποιώντας το γεγονός με μια αφίσσα.

7.000 ΝΕΚΡΟΙ ΑΠΟ ΧΗΜΙΚΑ ΟΠΛΑ ΣΤΟ ΙΡΑΚΙΝΟ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ

7.000 ΝΕΚΡΟΙ ΑΠΟ ΧΗΜΙΚΑ ΟΠΛΑ ΣΤΟ ΙΡΑΚΙΝΟ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ!

21 Μαρτίου: Μετά από σφοδρές μάχες με το Δημοκρατικό Απελευθερωτικό Μέτωπο του Κουρδιστάν ο Ιρακινός στρατός εγκαταλείπει την πόλη Χαλέμπτσε.

25-26 Μαρτίου: Η Ιρακινή αεροπορία βομβαρδίζει με χημικά την Χαλέμπτσε. Από τις 70.000 κατοίκους της κουρδικής πόλης 7.000 νεκροί και 15.000 τραυματίες. Οι υπόλοιποι την εγκαταλείπουν.

Ο Ιρακινός στρατός επανέρχεται «νικητής»... Πόσο τον βοήθησε σ' αυτό τον «θρίαμβό» του η Ελληνική πολεμική βιομηχανία;

«κρίση της αριστεράς»...

Η «κρίση της αριστεράς» έχει αποτελέσει και αποτελεί σε μεγάλο ακόμα βαθμό το εργαλείο - πασπαρτού ενός χώρου, που εκτείνεται από τις παρυφές του πρώην ενιαίου ΚΚΕ εσωτερικού μέχρι τους αυτόνομους, προκειμένου να απαντήσει στα ερωτήματα που πιεστικά προκύπτουν από την ηγεμόνευση, αφομοίωση και τελικά συντριβή της στρατηγικής της αριστεράς από το ΠΑΣΟΚ την τελευταία δεκαετία. Για να εξετάσουμε τα αδιέξοδα της προβληματικής της «κρίσης της αριστεράς», πιστεύουμε ότι αξίζει να ανατρέξουμε στην εξέλιξη της φυσιογνωμίας της ιστορικής αριστεράς, ιδιαίτερα όπως αυτή διαμορφώνεται από τη μεταπολίτευση και πέρα.

Με άλλους βέβαια όρους η περιθωριοποίηση και ήττα του ιστορικού κομμουνιστικού κινήματος είναι ένα φαινόμενο που χαρακτηρίζει το σύνολο σχεδόν του ευρωπαϊκού νότου και όχι μόνον τον ελληνικό χώρο. Από τις αρχές της δεκαετίας του '80, βρισκόμαστε μπροστά στα αποτελέσματα της κρίσης οραμάτων και προοπτικής που σοβούσε από το '68 και μετά στα νοτιο-ευρωπαϊκά ΚΚ. Ήδη, δηλαδή το ισπανικό ΚΚ έχει περάσει σε μια φάση πολυδιάσπασης και ουσιαστικά έχει διαλυθεί, το γαλλικό, σημειώνει διαδοχικές πτώσεις της οργανωτικής και εκλογικής του επιρροής, το πορτογαλικό βλέπει τις δυνάμεις του να συρρικνώνονται μετά από τη διαδοχή στην κυβέρνηση σοσιαλιστών - δεξιάς. Στην Ιταλία, μετά την χρεωκοπία του ιστορικού συμβιβασμού και την επίθεση καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης της κυβέρνησης Κράξι, το ΚΚ δεν έχει πρόταση διεξόδου, ενώ κι αυτό σημειώνει πρωτοφανείς για τα μέτρα του εκλογικές αποτυχίες. Η ανάλυση βέβαια αυτών των διαπιστώσεων θα απαιτούσε την εξέταση των κοινωνικών συγκρούσεων σε κάθε χώρα ξεχωριστά,

ανάλυση που δεν είναι δυνατόν να γίνει εδώ. Θα αρκεστούμε όμως σε μια κωδικοποιημένη καταγραφή των κύριων συνιστωσών της πολιτικής του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος μια και τόσο η κληρονομιά, όσο και τα αδιέξοδα που αντιμετωπίζει είναι αρκετά κοινά με αυτά των άλλων χωρών.

— Στις δεκαετίες του '50 και του '60 το ηττημένο ελληνικό κομμουνιστικό κίνημα προτείνει το σταδιακό-ειρηνικό πέρασμα στο σοσιαλισμό σαν πολιτικό πρόγραμμα, ενώ υπάρχει και δραόντας παράνομο μέσα από το φορέα μετωπικού χαρακτήρα της ΕΔΑ. Η **θεωρία των σταδίων** συνεχίζει και σήμερα να αποτελεί την πολιτική αντίληψη του ΚΚΕ, μεταλλαγμένη πια στις φάσεις της **«πραγματικής αλλαγής»** και της «αλλαγής με κατεύθυνση το

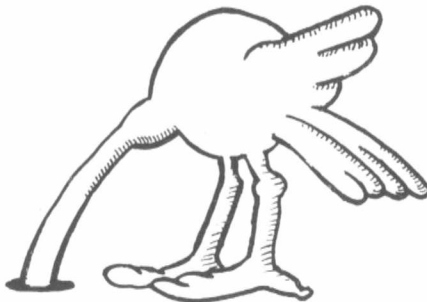
σοσιαλισμό». Όσον αφορά αυτή τη θεωρία και τη συνακόλουθη πρακτική, ας περιοριστούμε στο να υπενθυμίσουμε ότι εγκλωβίζεται σ' ένα στρατηγικό αδιέξοδο: την υπαγωγή του εργατικού κινήματος στις επιλογές της άρχουσας τάξης, την ανεπαρκή του παρέμβαση στις αντιθέσεις του κυρίαρχου μπλοκ εξουσίας και τελικά την αδυναμία του να παρακολουθήσει την κίνηση του καπιταλισμού.

Ο **μετωπισμός**, χαρακτηριστικό της τριτοδιεθνιστικής παράδοσης του εργατικού κινήματος, έχει έναν αντιφατικό χαρακτήρα. Από τη μια δηλαδή υποτάσσει την προοπτική των κομμουνιστών στα μεταβατικά αιτήματα της ανάπτυξης και της δημοκρατίας και από την άλλη επιμένει στην αντίθεση της εργατικής τάξης στο αστικό κράτος, με μια μηχανιστική και εργαλειακή έστω θεώρηση.

Ακόμα, η πολιτική όλων των ευρωπαϊκών ΚΚ την παραπάνω περίοδο, καθορίζεται από την παρουσία της Σοβιετικής Ένωσης τόσο στο τακτικό επίπεδο (με την ανάγκη υπεράσπισης της) όσο και στο κοινωνικό τους όραμα (σταθερό σημείο αναφοράς).

Οι τρεις συνιστώσες που σκιαγραφήσαμε πιο πάνω — **θεωρία των σταδίων, μετωπισμός, Σοβιετική Ένωση** — θα υποστούν μια έντονη κριτική τη δεκαετία του '70 από την παρουσία αμφισβητησιακών τάσεων από τα αριστερά του ΚΚΕ που στέκουν έξω από το οργανωτικό του πλαίσιο και επηρεάζονται από το ευρωπαϊκό '68. Είναι σημαντικό όμως να αναγνωρίσουμε ότι η πολιτική του ενιαίου ΚΚΕ, αλλά και της ευρύτερης αριστεράς, το όραμά τους για την ελληνική κοινωνία μπορεί να συμπυκνωθεί σ' ένα στοιχείο με μονιμότερα και υπερσυγκυριακά χαρακτηριστικά, **την προοπτική της ανάπτυξης**.

Μετά τη μεταπολίτευση και οι δύο

φαύλος κύκλος

πέρυγες του επίσημου κομμουνιστικού κινήματος (αλλά και η μεγαλύτερη μερίδα του εξωκοινοβουλευτικού χώρου) συνεχίζουν να εμπνέονται από το ίδιο όραμα: η ολόπλευρη ή αυτοδύναμη ή εθνικά ανεξάρτητη ή ... ή ... ή ... ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων αποτελεί τη βασιλική οδό για το σοσιαλισμό. Το ΚΚΕ εσωτερικού βέβαια, εγγράφει το αναπτυξιακό όραμα στην ευρωκομμουνιστική στρατηγική των διαρθρωτικών αλλαγών και του δημοκρατικού δρόμου. Μια στρατηγική, που παρά τις αντιθέσεις και διαφοροποιήσεις από την παραδοσιακή αντιμονοπωλιακή - αντιιμπεριαλιστική ρητορεία του ΚΚΕ κατά την πρώτη περίοδο της μεταπολίτευσης, διατηρεί στον πυρήνα της σαν καθοριστικά στοιχεία τον εξορθολογισμό της παραγωγής, τον φεικισμό των θεσμών, τη λογική ουράς στις συμμαχίες κ.λ.π.

Στο μεταξύ όμως, η αστική πρωτοβουλία προλαβαίνει την αριστερά και η εκσυγχρονιστική τάση του ελληνικού καπιταλισμού την βρίσκει σε αδυναμία να απαντήσει στα πολιτικά ερωτήματα που προκύπτουν την περίοδο λίγο πριν την ανάδειξη του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση και μέχρι τις εκλογές του '85. Στηρίζοντας το ΠΑΣΟΚ χωρίς όρους μέχρι το '85 (τουλάχιστον) η ιστορική αριστερά εκκωρεί τελικά την εκπροσώπηση των λαϊκών συμφερόντων στο κράτος. Δεν μπορεί δηλαδή να δει ότι ο εκσυγχρονισμός τόσο στην οικονομία όσο και στους θεσμούς, με το δοσμένο πολιτικό συσχετισμό, υποτάσσει τα λαϊκά συμφέροντα στην αστική προοπτική. Αρκείται απλά στη διαπραγμάτευση των όρων πώλησης της εργατικής δύναμης, τη μείωση του ποσοστού εκμετάλλευσης των εργαζομένων, ενώ κύρια προσπάθειά της στο θεσμικό επίπεδο είναι η σταθεροποίηση και διεύρυνση του

κράτους δικαίου. Παράλληλα, η απομυθοποίηση της Σοβιετικής Ένωσης περιορίζει τη δυνατότητα του ΚΚΕ να αντλεί κύρος από την ακινοβολία της. Αντίθετα, η αναφορά σ' αυτήν λειτουργεί πλέον ανασταλικά, κάτι που δεν φαίνεται ν' αλλάζει με την περεστρόικα και ιδιαίτερα με τον τρόπο που αυτή αφομοιώνεται από το ΚΚΕ.

Η κρίση του εκσυγχρονισμού και η διολίσθηση του κράτους δικαίου στο έδαφος της λιτότητας και του αυταρχισμού κάνει πλέον πρόδηλη την αναποτελεσματικότητα του ρεφορμισμού όχι μόνο σαν στρατηγική, αλλά ακόμα και σαν γραμμή στοιχειώδους προσπάθειας των λαϊκών συμφερόντων. Η εκχώρηση της πολιτικής διαχείρισης στο κράτος κάνει πια πολύ δύσκολη, αν όχι αδύνατη, έστω τη λει-

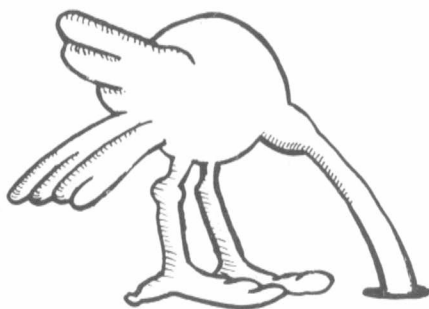
τουργία του ΚΚΕ σαν ιδότυπου συνδικαλιστικού μηχανισμού. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα των εξελίξεων στη ΓΣΕΕ από το '85 και μετά. Το ΚΚΕ και ολόκληρη η συνδικαλιστική αντιπολίτευση εγκλωβίζεται στο δίλημμα της θεσμικής νομιμότητας, αντιμετωπίζει την πολιτική αντιπαράθεση με το ΠΑΣΟΚ σαν ευκαιριακής σημασίας ζήτημα, ενώ την απασχολεί κυρίως αν όχι αποκλειστικά η υπεράσπιση του «συμφέροντος των εργαζομένων» σε μια κλασικά οικονομίστικη λογική. **Η κρίση του κράτους δικαίου κάνει όμως αναποτελεσματική αυτή τη λογική μέσα στα ίδια τα όρια του ρεφορμισμού.**

Αυτή η σχηματική παράθεση διαπιστώσεων πάνω στην πορεία της ιστορικής αριστεράς υπογραμμίζει, πιστεύουμε, την αναπαραγωγή των αδιεξόδων της και προσδιορίζει τ' ανάλογα αδιέξοδα για όσους επιμένουν να χρησιμοποιούν την «κρίση της αριστεράς» σαν το κλειδί για την κατανόηση

παρέμβαση στο χώρο των λαϊκών αντιπολιτευτικών κινήσεων. Η φιλολογία περί «κρίσης» οδηγεί τελικά στην εξάρτηση από τα ίδια στοιχεία που οδήγησαν σ' αυτήν την κρίση.

Οι ποικίλες αντιλήψεις που κινούνται στο χώρο, που οργανωτικά τουλάχιστον, δεν ανήκει στο ΚΚΕ και στο πρώην ενιαίο εσωτερικό κατανοούν θεωρητικά και χρησιμοποιούν πολιτικά με διαφορετικό τρόπο την «κρίση της αριστεράς». Πιστεύουμε όμως ότι αυτές οι διαφορές συμυκλώνονται και διακρίνονται ως προς τη λειτουργικότητά τους σε δύο ιστορικές περιόδους:

1. Α' φάση της μεταπολίτευσης, μέχρι το '80: Η ηγεμόνευση του λόγου και της πρακτικής της αριστεράς από το ΠΑΣΟΚ δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί. Οι συσχετισμοί στο εσωτερικό της παγιώνονται μετά τις εκλογές

του '77, ενώ το φοιτητικό κίνημα, με αποκορύφωμα τις καταλήψεις του '79 διατηρεί ακόμα τη δυνατότητα κεντρικών παρεμβάσεων στην πολιτική σκηνή. Ιδιαίτερα τα αμέσως μετά τη μεταπολίτευση χρόνια, αποτελούν την εποχή της μεγάλης ριζοσπαστικοποίησης. Η δυναμική των αντιφάσεων του εκσυγχρονισμού, το ιδεολογικό κενό που συνοδεύει το τέλος του κράτους της δεξιάς, τα πολιτικά ζητήματα αντιμετώπισης του καραμανλισμού δρουν καταλυτικά για τις νεολαϊστικές δυνάμεις που έχουν πυκνώσει τις γραμμές των αριστερών κομμάτων. Η συνεχής μετάθεση των στρατηγικών στόχων από την ιστορική αριστερά, η αδυναμία αυτόνομης παρέμβασης στη συγκυρία, καθώς και το κονφορμιστικό μοντέλο στράτευσης που προτείνει, στοιχειοθετεί στις συνειδήσεις μεγάλων μερίδων της νεολαίας τα όρια της ιστορικής αριστεράς, την τελεσίδικη εγκατάλειψη της επαναστατικής προοπτικής. Η παλίρροια των εργατικών συγκρούσεων του '75-'77 βρίσκει αδιάφορα ή εκθρικά τα ΚΚ που εγκαταλείπουν τις κινητοποιήσεις των εργοστασιακών σωματείων τραγικά μόνες. Η κρίση της αριστεράς βρίσκεται στο προσκήνιο.

Σημαντικές μερίδες αγωνιστών αποχωρούν από τα αριστερά κόμματα και το ΠΑΣΟΚ με συγκροτημένο τρόπο, ενώ η εμβέλεια των εξωκοινοβουλευτικών οργανώσεων φτάνει στο αποκορύφωμά της το '77-'79. Είναι οι δυνάμεις που στοιχηματίζουν σε μια «άλλη πολιτική», που προπαθούν να οξύνουν τις αντιθέσεις στη βάση των αριστερών κομμάτων και να εκδιώκουν την ηγεσία τους. Η κρίση όμως της αριστεράς επικαθορίζει την έκβαση των προσπαθειών για άρθρωση «αυτόνομου ανατρεπτικού λόγου». Η κορύφωσή τους (καταλήψεις '79 - Πολυτεχνείο '80) συμβαίνει μαζί με το

τέλος τους. Μέλη και στελέχη αποχωρούν μαζικά από τις οργανώσεις της άκρας αριστεράς, η οποία πολυδιασπάται και παύει να υφίσταται σαν πολιτικός χώρος μη μπορώντας να βγει από το περιθώριο. Το δίλημμα ΠΑΣΟΚ ή δεξιά λειτουργεί πια με ισοπεδωτικό τρόπο.

2. Φάση της αλλαγής: Η δοκιμασία της θεωρίας, της κοινωνικής πρακτικής και της πολιτικής πρότασης της ιστορικής αριστεράς προχωρεί και ολοκληρώνεται κατά την πασοκική διακυβέρνηση. Η «κρίση της αριστεράς» εστιάζεται στην ηγεμόνευσή της από το ΠΑΣΟΚ και την αδυναμία της να απαντήσει στις επιθέσεις που δέχεται από αυτό μετά το '83. «Ας είμαστε τουλάχιστον ρεφορμιστές» φαίνεται να είναι η επίκληση των αρθρογράφων πολλών ανεξάρτητων περιοδικών προς τις ηγεσίες του ΚΚ. Παράλληλα, οι ποικίλες κατά καιρούς κριτικές υποστηρίξεις στο εσωτερικό, στην καλύτερη περίπτωση, επικαλούνται τη διατήρηση της «κρίσης» σαν το ζωτικό χώρο που είναι αναγκαίος για μια διαφορετική παρέμβαση. Όσοι όμως εγκαλούν την παραδοσιακή αριστερά να εκπληρώσει την ιστορική της αποστολή ή ξεχνούν ή δεν αποδίδουν τη σημασία που πρέπει στη συνδιαχειριστική της αντίληψη.

Ο αναπτυξιακός λόγος των ΚΚ στρέφει την παρέμβασή τους στη συγκυρία κρίσης του εκσυγχρονισμού σε κατευθύνσεις κρατιστικές και κυβερνητικές. Έτσι γίνεται προβληματική αν όχι ακυρώνεται η ρεφορμιστική της πρακτική. Δεν θα πρέπει να διαφεύγει το γεγονός της ηγεμονευόμενης εμφιταλάντευσης του ΚΚΕ μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Δεξιάς στην προσπάθειά του να απαγκιστρωθεί από την πολιτική σταθερή στήριξη του πρώτου.

Οι όροι όμως με τους οποίους ο κόσμος της αριστεράς βιώνει το πολιτι-

κό αδιέξοδο έχουν αλλάξει. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι αποχωρούντες από τα συνδικαλιστικά σχήματα ή και τις οργανώσεις του ΚΚΕ ή του πρώην ενιαίου εσωτερικού δεν βάζουν ζητήματα προοπτικής και κατά κανόνα αρνούνται την «πολιτική» και ιδιωτεύουν ή απλά περιορίζονται στην υπερψήφιση των συσπειρωσιακών σχημάτων στους χώρους δουλειάς του. Η κριτική αμηχανία και η απογοήτευση, έχουν ριζώσει στις γραμμές των αριστερών για μια περίοδο που προβλέπεται τουλάχιστον μακροχρόνια. Σε ποια «κρίση της αριστεράς» μπορούμε τότε να αναφερόμαστε όταν ο ορίζοντάς της καλύπτεται πλέον ολοκληρωτικά από τις «ιστορικές αναγκαιότητες» - την εκμετάλλευση, το κράτος, την ιεραρχία - που το εργατικό κίνημα είχε κάποτε στοιχηματίσει να ανατρέψει; Οι θεσμικές λειτουργίες που έχει αναλάβει να επιτελέσει η ιστορική αριστερά στο κράτος δικαίου και η συνακόλουθη αδυναμία της να απαντήσει στα ζητήματα της κρίσης του έχουν πλέον καταστήσει αφερέγγυα αν όχι αδύνατη την αποδέσμευσή της από την ηγεμονία του ΠΑΣΟΚ. Γι' αυτό και υποστηρίζουμε ότι η «κρίση της αριστεράς» προσπαθεί να εξοφλήσει μια από χρόνια διαμαρτυρημένη υποθήκη.

Είναι αλήθεια βέβαια ότι αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει καμιά πολιτική πρόταση άρθρωσης των περιθωριακών έστω δυνάμεων που επιμένουν να αντιστέκονται στην κυρίαρχη λογική ανάπτυξης, στη συνδιαχείριση της κρίσης και στον αυταρχισμό. Ίσως όμως προέχει πια να προσπαθήσουμε να μιλήσουμε για την κρίση της κοινωνίας συνολικά για να μπορέσουμε να φωτίσουμε τα δρομάρια κάποιων ανατρεπτικών αναζητήσεων.

Δημήτρης Καρύδας

ΕΝΑ ΑΚΟΜΑ ΤΕΛΟΣ... ΜΙΑ ΑΚΟΜΑ ΑΡΧΗ;

Αν το ουσιαστικό πρόβλημα κάθε κινήματος, που αναπτύσσεται πάνω στην προοπτική της ανατροπής της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων και του οράματος της «κομμουνιστικής αυτοπίας», είναι να κάνει την επανάσταση και όχι απλά να «λύσει» την νομοτέλεια της έλευσής της, τότε είναι υποχρεωμένο σε κάθε ιστορική περίοδο να επανεξετάσει τους όρους, που θα του επιτρέψουν την πραγμάτωση των στόχων του.

Αυτή είναι μια γενική αλήθεια που η επισήμανσή της δεν σημαίνει υποχρεωτικά κάτι το σημαντικό. Είμαστε όμως υποχρεωμένοι να ξεκινήσουμε απ' αυτήν για τους εξής λόγους:

— η επανάσταση, σαν **υποχρεωτική** διεργασία για την υλοποίηση του οράματος του κομμουνισμού, τείνει στις μέρες μας να εξαληφθεί από το λεξιλόγιο ενός κομματιού του κινήματος και ν' αντικατασταθεί από τις έννοιες της μετεξέλιξης και του μετασχηματισμού. Αντικατάσταση που είναι απόρροια ουσιαστικών μεταλλαγών που έχουν επέλθει στις ιδεολογίες της αμφισβήτησης στις χώρες του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού

— όσοι συνεχίζουν ν' αναφέρονται στην επανάσταση, αναφέρονται με τον στερεότυπο τρόπο μιας ιστορικής νομοτέλειας, που περιορίζει την πολιτική παρέμβαση στο προπαγανδιστικό επίπεδο για την κατάδειξη της αναγκαιότητάς της και καθορίζει τη συμμετοχή των πολιτικών συγκροτήσεων στο ρόλο μιας «γενικής προετοιμασίας» τόσο από πλευράς συσσωρεύσης δυνάμεων όσο και από πλευράς ιδεολογικής καθαρότητας.

Αναφερόμαστε βέβαια στο πολιτικό φάσμα που, από την 10ετία του '60 εμφανίστηκε στα αριστερά των Κομμουνιστικών Κομμάτων. Και αναφερόμαστε αποκλειστικά σ' αυτό, γιατί είναι το μοναδικό πολιτικό κομμάτι που ταλανίστηκε και προβληματίστηκε (έστω με λάθη και ανεπάρκειες) γύρω από το ζήτημα της επανάστασης. Η κρίση του λοιπόν, που μια ουσιαστική πλευρά της είναι το πως κατανοεί την επαναστατική διεργασία, καθώς και η διερεύνηση δρόμων για το ξεπέρασμά της, θα πρέπει να μας απασχολεί μόνιμα, στο βαθμό που θεωρούμε τον εαυτό μας τμήμα του.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΥΤΑΠΑΤΩΝ

Υπάρχει ένα σημαντικό πρόβλημα προσδιορισμού αυτού που ονομάζουμε 'Ακρα Αριστερά: το πώς θα καθοριστεί το πολιτικό της στίγμα και μέσα από ποιες επιλογές της θα οριστούν τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της πολύπλευρης δράσης της, έτσι ώστε να γίνει σαφές για ποια πολιτική οντότητα μιλάμε. Το πρόβλημα είναι υπαρκτό γιατί αυτό που έχει σηματοδοτηθεί σαν 'Ακρα Αριστερά στην ελληνική κοινωνία, είναι μία τεράστια ποικιλία απόψεων και αντιλήψεων που οι διαφορές τους είναι τόσο σημαντικές, ώστε σε πολλές περιπτώσεις αποκλείουν ακόμα και την απλή πολιτική συνεύρεση. Γι' αυτό η όποια προσπάθεια προσδιορισμού της είναι υποχρεωμένη να κινηθεί με αφαιρέσεις και συνολικοποιήσεις που ορίζουν σε ένα γενικό επίπεδο τα χαρακτηριστικά της σε κάθε περίοδο.

Αν στην 'Ακρα Αριστερά τοποθετήσουμε το σύνολο των οργανώσεων και των ομάδων που άσκησε κριτική από τ' αριστερά στα Κομμουνιστικά Κόμματα — επιλογή επικίνδυνη, αφού η έκφραση «από τ' αριστερά» θεωρείται αυταπόδεικτη — τότε θα πρέπει να προσδιορίσουμε ξεχωριστά την περίοδο που ανοίγει από τα μέσα της 10ετίας του '60 και ουσιαστικά κλείνει το 1979-80. Αυτό γιατί όλη εκείνη την περίοδο η Ακροαριστερή άποψη οικοδομούταν με έναν τρόπο που το «παλιό» κυριαρχούσε πάνω στο «νέο» με αποτέλεσμα το ξέσπασμα της κρίσης να οφείλεται κυρίως στην υποκειμενική ανεπάρκεια της.

Πιο συγκεκριμένα:

— Αυτό που καθόριζε τον πολιτικό λόγο, όλων σχεδόν όσων κινούνταν στο συγκεκριμένο κίνημα, ήταν ότι η επανάσταση βρίσκονταν «προ των πυλών»: ότι η εργατική τάξη και ακόμα ευρύτερες μάζες της κοινωνίας βρίσκονταν σε συνολική αντίθεση με την καπιταλιστική τάξη πραγμάτων και η ουσία του προβλήματος προσδιοριζόταν στην έλλειψη της επαναστατικής πρωτοπορίας, που θα εμφύτευε την ταξική ιδεολογία και θ' αποδέσμευε την δυναμική των μαζών από την κυριαρχία του ρεφορμισμού. Βέβαια ορισμένες παράμετροι των τότε συγκυριών επέτρεπαν, με την μέθοδο πάντα της αφαίρεσης, να βγαίνουν τέτοιες στρεβλές αντιλήψεις. Όμως, σίγουρα δεν ήταν αυτό το βασικό στοιχείο που διαμόρφωνε τη συνείδηση του κινήματος, το βασικό ήταν η κληρονομημένη αντίληψη των παραδοσιακών αναλύσεων της Γ' Διεθνούς για το επικείμενο τέλος του καπιταλισμού.

— Η διαμόρφωση όλων των επιμέρους ομαδοποιήσεων — με ελάχιστες φωτεινές εξαιρέσεις — στηρίζονταν, κατά κύριο λόγο, στις «ιστορικές» αντιθέσεις του κομμουνιστικού κινήματος (τροτσκισμός, μαοϊσμός, λενινισμός κ.λπ.) με αποτέλεσμα η

συζήτηση να γίνεται με όρους μεσοπολέμου και να περιορίζεται ουσιαστικά στο χαρακτήρα της επανάστασης (λαϊκοδημοκρατική ή σοσιαλιστική), την μορφή του κόμματος (νέου τύπου, δηλ. αυτού που πρότεινε ο Λένιν το 1903 ή κάπως διαφορετικό) και μια στοιχειώδη ανάλυση του καπιταλισμού στην Ελλάδα (έχουμε αναπτυγμένο καπιταλισμό ή καπιταλισμό με φεουδαρχικά κατάλοιπα και υπανάπτυκτο).

— Το βάρος της πολεμικής απέναντι στο ΚΚΕ κύρια, έπεφτε στη διεκδίκηση της **συνέχειας** του κομμουνιστικού κινήματος. Συνέχειας που η κάθε τάση προσδιόριζε ότι είχε χαθεί σε διαφορετική στιγμή — στις αρχές της 10ετίας του '20 για το λενινιστικό ρεύμα, το '56 με τη μερική αποκαθήλωση του Στάλιν για το μαοϊκό, στη ρήξη Τρότσκι - Στάλιν για το τροτσκιστικό. Σε ελάχιστες περιπτώσεις προέκυπτε από τις αλλαγές του καπιταλισμού και τις διαφοροποιήσεις των βασικών τάξεων της κοινωνίας που καθόριζαν τις «ασυνέχειες» του κινήματος και την **αναφύξη** των τάσεων του.

Δεν είναι εξ' ~~άλλης καθόλου~~ τυχαίο, ότι ο Μάης του '68 ελάχιστη επίδραση είχε στις περισσότερες οργανώσεις στην Ελλάδα, παρ' ότι μεγάλος αριθμός του στελεχικού τους δυναμικού, την περίοδο εκείνη βρίσκονταν στις χώρες της αναταραχής, και η δικτατορία στην Ελλάδα δεν είναι ο μοναδικός λόγος γι' αυτό.

Η οργανωτική άνηση όλων των ομαδοποιήσεων την μεταπολιτευτική περίοδο δεν ήταν λοιπόν αποτέλεσμα μιας «νέας» αντίληψης τους για την Επαναστατική πολιτική, αλλά στηρίζονταν σε ορισμένες ιδιομορφίες της τότε συγκυρίας:

— την κρίση και αναποτελεσματικότητα των δύο κομμουνιστικών κομμάτων τα οποία η 7χρονη δικτατορία και η διάσπαση του '68 είχαν αποδυναμώσει σε τεράστιο βαθμό με αποτέλεσμα η 'Ακρα Αριστερά να βρει ένα σχετικά ελεύθερο έδαφος από άποψη δομημένων κομματικών μηχανισμών που της επέτρεπε με την αγωνιστική **πλειοδοσία** που την διέκρινε να αποκτάει προσβάσεις.

— την καταπιεσμένη από τα χρόνια της Χούντας, αγωνιστικότητα της εργατικής τάξης και ειδικότερα των καινούργιων κομματιών της, που οδήγησαν στο ξέσπασμα σημαντικών αγώνων που πολλές φορές έπαιρναν το χαρακτήρα κεντρικής πολιτικής αντιπαράθεσης.

— τη στέρηση της δυνατοτητας από το καταπιεστικό μετεμφυλιακό κράτος για μια ανοικτή συζήτηση γύρω από τα προβλήματα του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος και των ιδιαίτερων του ελληνικού που πήραν εκρηκτικές διαστάσεις μετά τις ήττες του '44 και του '49. Η μεταπολίτευση έδωσε τη δυνατότητα να καλυφθεί, αυτό το κενό με αποτέλεσμα η συζήτηση γύρω απ' αυτά τα ζητήματα, να κρατεί ένα μεγάλο ακροατήριο σε ενδιαφέρον και σε συμμετοχή.

Όταν αυτοί οι ευνοϊκοί όροι έπαψαν να υπάρχουν καθώς η ελληνική κοινωνία άρχισε να κινείται με πιο «φυσιολογικούς» ρυθμούς, η υποβόσκουσα κρίση άρχισε να βγαίνει στην επιφάνεια.

ΠΑΠΠΟΥ, ΟΤΑΝ
ΜΕΓΑΛΩΣΕ
ΘΑ ΠΑΡΩ ΜΕ-
ΡΟΣ ΣΤΗΝ
ΤΑΞΙΚΗ ΠΑΛΗ.

ΘΑ ΕΧΕΙΣ ΑΝΑΓΚΗ
ΑΠΟ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ.
ΙΣΟΣ ΕΝΑ ΚΑΛΟ
ΖΥΖΥΓΟ ΤΗΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ
ΤΑΞΗΣ.

νεια. Οι ανάγκες για σύγχρονες αναλύσεις, σύνδεση με τα νεοδιαμορφωμένα κομμάτια της κοινωνίας που έβγαιναν στο προσκήνιο και για έκφραση πιο άμεσου πολιτικού λόγου και δράσης, οδήγησαν τις οργανώσεις — κύρια τις μαοϊκές που ήταν και οι μεγαλύτερες — στην πολυδιάσταση και την συρρίκνωση. Ταυτόχρονα ένα διάχυτο δυναμικό διαμορφώνεται και κινείται γύρω από επιμέρους πολιτικές παρεμβάσεις. Η σύγκρουση στην πορεία του Πολυτεχνείου το '80 και η ανικανότητα των οργανώσεων ν' αντιτάξουν στοιχειώδη αντίσταση στη γενικευμένη καταστολή που ακολούθησε, σήμανε και ουσιαστικά το τέλος των περισσότερων οργανώσεων ως ενεργών πολιτικών οργανισμών.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ «ΒΙΩΜΑΤΙΚΗΣ» ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η 'Ακρα Αριστερά, στην νέα της περίοδο, δεν αποτελεί ομαλή συνέχεια του προηγούμενου προσώπου της. Αποτελεί, μάλλον, διαφορετική ποιότητα η οποία ξεπερνάει και αρνείται συνειδητά, ως ένα σημείο, τη βάση πάνω στην οποία αναπτύχθηκαν όλες σχεδόν οι οργανώσεις της μεταπολίτευσης. Είναι

αποτέλεσμα της κρίσης των οργανώσεων, αλλά όχι μόνο αυτής. Η κατάσταση που διαμορφώθηκε στην Ελλάδα με την αλματώδη ανάπτυξη του ΠΑΣΟΚ και τη δυνατότητά του να εντάσσει όλες σχεδόν τις κοινωνικές αντιστάσεις στην προοπτική της ανόδου του στην εξουσία, ήταν ένας άλλος σημαντικός παράγοντας στην διαμόρφωση των αντιλήψεων και πρακτικών της.

Ο περιορισμός των δυνατοτήτων για παρεμβάσεις σε «παράδοσιακού τύπου» θέματα, που εξασφάλιζαν εξ' αρχής μαζικό ακροατήριο και στηρίζονταν περισσότερο στην αγωνιστική πλειοδοσία, παρά στη διαφορετικού τύπου πολιτική αντίληψη, ανάγκασε σε μία «κατάδυση στο κοινωνικό». Στην παρέμβαση δηλαδή που ξεκινούσε από προβλήματα που αφορούσαν περιορισμένα τμήματα της κοινωνίας (καταστολή, διεθνιστική αλληλεγγύη, στρατός, φυλακές κ.λπ.) και που στο βαθμό που κατάφεραν να γίνουν κεντρικές πολιτικές αντιπαραθέσεις, έδιναν και το στίγμα της 'Ακρας Αριστεράς προς την κοινωνία. Ήταν ένας τρόπος πολιτικής παρέμβασης που χαρακτηριζόταν από την αποσπασματικότητα, όχι γιατί δεν εντάσσονταν ίσως σε μια συνολικότερη προοπτική απ' αυτούς που έπαιρναν τις πρωτοβουλίες, αλλά γιατί ούτε ιδιαίτερο βάρος δίνονταν στο να συγκεκριμενοποιηθεί αυτή η προοπτική, ούτε και ο τρόπος με τον οποίο γίνονταν επέτρεπαν να διευκρινιστεί μία άλλη αντίληψη. Αυτός ο ιδιάζων ακτιβισμός, παρέσυρε και έναν περιορισμένο αριθμό ομαδοποιήσεων, παρ' όλες τις αναστολές που εμφάνιζαν κατά καιρούς.

Βρισκόμαστε δηλαδή μπροστά σε έναν ιδιότυπο κοινωνικό-πολιτικό χώρο που χαρακτηρίζεται από μία έντονη κινητικότητα. Μια κινητικότητα που παρ' ότι είχε τις ρίζες της στο προηγούμενο διάστημα και κρατούσε πολλά στοιχεία του πολιτικού λόγου και της πράξης του παρελθόντος, ωστόσο χαρακτηρίστηκε έντονα από την τάση για σύνδεση με κάθε κοινωνική αναταραχή που προέκυπτε χωρίς να την διακρίνει η αλαζονία ότι κρατάει την «επαναστατική αλήθεια». Αυτή η κινητικότητα είχε σαν βάση της όχι μόνο κάποιες οργανώσεις, αλλά και ένα μεγάλο αριθμό ανεξάρτητου κόσμου, που έντασε τον εαυτό του σε επιμέρους παρεμβάσεις, με σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του πολιτικού στίγματος που έβγαινε από αυτές. Μία κινητικότητα που πήγαζε από την ανάγκη για μια διαφορετική πρόταση, πέρα απ' αυτές που έδιναν τα υπάρχοντα — παραδοσιακά και μη — πολιτικά κόμματα αλλά που καθορίζονταν από την ανικανότητα — και πολλές φορές την άρνηση — να πάρει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Παρέμενε δηλαδή σε έναν «βιωματικό» τύπο πολιτικής δράσης, που η συμμετοχή και η ένταξη του καθένα καθορίζονταν από τις ευαισθησίες και τις διαθέσεις της στιγμής.

Αυτή η 'Ακρα Αριστερά κατάφερε να κάνει αισθητή την παρουσία της στην ελληνική κοινωνία, κύρια μέσα από το ρόλο που έπαιξε σε μία σειρά σημαντικών γεγονότων (καταλήψεις '79 στα ΑΕΙ, πάλη ενάντια στη κρατική

καταστολή, κίνημα των στρατιωτών, γεγονότα του Κάραβελ, κατάληψη του Πολυτεχνείου '85 κ.λπ). Ταυτόχρονα όμως έδωσε και στοιχεία μιας ιδεολογίας που ως κυρίαρχες συνιστώσες της είχε τον αντικαπιταλισμό, τον αντικρατισμό, την αντίθεση στον αστικό εκσυγχρονισμό, την έμπρακτη άρνηση να δεχτεί τις όποιες «εθνικές ενότητες» που ευνοούχζαν τον κοινωνικό και ταξικό ανταγωνισμό, την αυτοοργάνωση και την άμεση δημοκρατία.

Είναι εύκολα κατανοητό ότι η 'Ακρα Αριστερά με την νέα της μορφή, υπάρχει και ζει από τα πρώτα της βήματα μαζί με την κρίση της. Γιατί μια κατάσταση κατά την οποία το κυρίαρχο στοιχείο οργανωτικής δόμησης είναι αυτό των επιτροπών για επιμέρους ζητήματα, η πολιτική παρέμβαση γίνεται με αποσπασματικό τρόπο και ο πολιτικός λόγος μένει ασυγκρότητος και γενικόλογος δεν είναι δυνατόν να διαρκέσει για πολύ καιρό. Ειδικά μάλιστα σε μια συγκυρία που η κινητικότητα των κοινωνικών υποκειμένων είναι περιορισμένη, η πολιτική εξουσία διαμορφώνει ασφυκτικά πλαίσια για κάθε προσπάθεια αντίστασης και οι αγωνιστικές διαθέσεις διαρκώς περιορίζονται.

Από τη στιγμή που η περίοδος αρχίζει ν' αλλάζει και οι ανάγκες του κινήματος παίρνουν άλλη διάσταση — γεγονός που γίνεται φανερό από τις αρχές του 1985 — θα περίμενε κανείς, ότι και η 'Ακρα Αριστερά θα κατανοούσε τις καινούργιες αναγκαιότητες και θα κατευθύνονταν προς μια υπέρβαση της κατάστασής της. Όμως, σ' ότι αφορά τουλάχιστον το οργανωμένο κομμάτι της, συνέβη ακριβώς το αντίθετο. Διαμορφώθηκαν δυο κυρίαρχες τάσεις που κάθε άλλο παρά έδιναν απάντηση στα πραγματικά προβλήματα του κινήματος. Από την μία πλευρά, η «αντικειμενική» κατάσταση ενός πολιτικού χώρου με κοινωνικά στοιχεία, γίνεται όχι μόνο

αποδεκτή σαν τέτοια, αλλά της δίνονται και στρατηγικές προοπτικές, με αποτέλεσμα τη συνολική διάχυση του πολιτικού στο κοινωνικό. Κατεύθυνση που οδηγεί στη σταδιακή απόρριψη όλων των στοιχείων της πολιτικής, σαν αναγκαία διαμεσολάβηση, εκτός εκείνων που οριοθετούν τον «επαναστατικό ρεφορμισμό» τύπου πράσινων. Και από την άλλη πλευρά η αντίληψη του «επαναστατικού επιτελείου» που αφού παρέμεινε για πολύ καιρό στη γωνία, επανεμφανίστηκε κρατώντας ψηλά τη σημαία του «εργατισμού» και επαναφέροντας τις ίδιες «επαναστατικές αλήθειες» που χρεωκόπησαν την αμέσως προηγούμενη περίοδο. Και μάλιστα με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που οδήγησε στο φούσκωμα — και το αναπόφευκτο ξεφούσκωμα — των οργανώσεων, αρνούμενη να κατανοήσει την αναποτελεσματικότητα που την διακρίνει και το αρχειακό λάθος που την διέπει.

Στη περίοδο που σηματοδοτήθηκε από τα γεγονότα του Κάραβελ, εκφράστηκε μια διαφορετικού τύπου προσπάθεια για την πολιτική αναβάθμιση του χώρου της 'Ακρας Αριστεράς. Όμως κι αυτή είχε ένα αφηρητικό λάθος. Την εκτίμηση ότι κάποιες από τις υπάρχουσες ομαδοποιήσεις, ήταν ώριμες ν' αποτελέσουν την κύρια συνιστώσα ενός τέτοιου εγχειρήματος. Η κατάλυση του Πολυτεχνείου το '85 όμως έδειξε τους περιορισμένους όρους που υπήρχαν. Η πολιτική ανεπάρκεια όλων όσων πήραν την πρωτοβουλία — σαν σύνολο — να δώσουν επαρκές πολιτικό περιεχόμενο και «λόγο» στα γεγονότα που ακολούθησαν (και των συγκρούσεων συμπεριλαμβανόμενων), να εντάξουν οργανικά στην κατάληψη τον κόσμο που βρέθηκε στο Πολυτεχνείο και να εξαντληθούν οι δυνατότητες αντιπαράθεσης με την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, οδήγησε την πλειοψηφία του ανεξάρτητου κόσμου να βιώσει την όλη προσπάθεια σαν ήττα, κι έδωσε άλλοθι στις ομαδοποιήσεις να επιχειρηματολογήσουν την αναδίπλωση στον εαυτό τους.

ΕΝΑ ΑΚΟΜΑ ΤΕΛΟΣ — ΜΙΑ ΑΚΟΜΑ ΑΡΧΗ;

Το πρόβλημα της κρίσης της 'Ακρας Αριστεράς, στο βαθμό που δεν μπόρεσε να λυθεί τη στιγμή που οι όροι ήταν πιο ευνοϊκοί, εμφανίζεται σήμερα με πιο οξυμένη μορφή.

Παρατηρούμε λοιπόν την μεγάλη απομαζικοποίηση του κεντρικού κορμού της, ο οποίος στήριζε όλες τις παρεμβάσεις της προηγούμενης περιόδου. Στοιχείο που κάνει δύσκολη την οποιαδήποτε προσπάθεια διαμόρφωσης πολιτικής για το ξεπέρασμα της κρίσης. Κάτι που δεν συνέβαινε σε μια άλλη περίοδο, όταν αυτός ο κορμός υπήρχε και έδινε τη δυνατότητα να μιλάμε για την ανάγκη ανασύνθεσης - ανασυγκρότησης της 'Ακρας Αριστεράς και να πιστεύουμε ότι αυτό ήταν δυνατόν

να ξεκινήσει με βάση το ήδη υπάρχον δυναμικό.

Αυτή η κατάσταση εκφράζεται σαν αποτέλεσμα δύο παραγόντων:

- όλο εκείνο το ανεξάρτητο κομμάτι που έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο, δεν υπάρχει πια, τουλάχιστον ως άμεση διαθεσιμότητα. Είτε έχει αποσυρθεί από την πολιτική δράση, είτε έχει αποτραβηχτεί σε επιμέρους κοινωνικούς χώρους χωρίς να έχει τη διάθεση ένταξης σε ευρύτερες διαδικασίες. Ταυτόχρονα ο νέος κόσμος που εμφανίζεται στο κίνημα έχει μια τεράστια έλλειψη πολιτικοποίησης και «ιστορικότητας» που δεν του δίνει τη δυνατότητα ενεργητικής συμμετοχής.
- οι ομαδοποιήσεις, για διαφορετικούς λόγους ίσως η κάθε μία, έντειναν την κίνησή τους προς τις κατευθύνσεις που ήδη είχαν επιλέξει την κατεύθυνση του «επαναστατικού επιτελείου» που αποστασιοποιείται από τις ανάγκες της άμεσης παρέμβασης, βάζοντας καθοριστικό καθήκον την «γενική προετοιμασία» σε ένα θεωρητικό και ιδεολογικό επίπεδο και αρκείται σε έναν προπαγανδιστικό τρόπο παρέμβασης και την κατεύθυνση της «εναλλακτικής πρότασης» που αναβιώνει τις προμαρξιστικές αντιλήψεις για τη δυνατότητα οικοδόμησης της κομμουνιστικής κοινωνίας μέσα στον καπιταλισμό ή παράλληλα μ' αυτόν.

Αποτέλεσμα αυτών των διεργασιών είναι ότι ο χώρος της 'Ακρας Αριστεράς τείνει στην πολιτική ανυπαρξία. Δεν έχει δηλαδή τη δυνατότητα ούτε ο ίδιος να δημιουργεί γεγονότα, ούτε και να παρεμβαίνει με τον δικό του αυτόνομο τρόπο αποτελεσματικά στα γεγονότα που άλλοι δημιουργούν. Επιπλέον διαμορφώνονται πολιτικές που τείνουν να εξαφανίσουν επιπλέον την περιορισμένη παρουσία του. Πολιτικές που εκφράζονται με την τάση διάχυσης στη γενική κρίση της αριστεράς (π.χ. πρόταση για μη αυτόνομο κατέβασμα των Α.Σ.Φ. στις φοιτητικές εκλογές αλλά συμμετοχή της σε ευρύτερη εκλογική λίστα μαζί με άλλους, υπολανθάνουσες τάσεις προς την κατεύθυνση της Συμπαράταξης με το ΚΚΕ ή τέλος ένα γενικό ανακάτεμα με τις δυνάμεις που προέρχονται από το χώρο της Ανανεωτικής Αριστεράς).

Είναι αλήθεια βέβαια ότι οι βασικές ελλείψεις εμφανίζονται κύρια στο κεντρικό πολιτικό επίπεδο, κι ότι στους επιμέρους κοινωνικούς χώρους η κατάσταση είναι διαφορετική. Όμως η έλλειψη κεντρικού πολιτικού στίγματος και οντότητας, επηρεάζει άμεσα τη διαμόρφωση πολιτικής σ' αυτούς τους χώρους.

Στα Α.Ε.Ι. οι Αριστερές Συσπειρώσεις, που αποτελούν τα μοναδικά μορφώματα «ακροαριστερού προσανατολισμού» με μαζικό χαρακτήρα και εμβέλεια, μπόρεσαν μεν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του κινήματος των καταλήψεων αλλά δεν μπόρεσαν αυτό το κίνημα να το οδηγήσουν στην κεντρική πολιτική αντιπαράθεση, αρκούμενες από ένα σημείο και πέρα ν' ακολουθήσουν τις πρωτοβουλίες της «Πανσπουδαστικής». Επιπλέον έχουν διαμορφωθεί στο εσωτερικό τους αντιλήψεις αποκλειστικά φοιτητοκεντρικές, που περιορίζουν τις δυνατότητες παρέμβασης σε ευρύτερου ενδιαφέροντος θέματα. Τέλος δέχονται το τελευταίο διάστημα επιθέσεις «ενότιας» με καθόλου αγαθές προθέσεις, από την Πανσπουδαστική, το Ρήγα Φεραίο και την Σ.Σ.Α.Κ., οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι την έλλειψη «σύνδεσης» των Α.Σ.Φ. με κάποια κεντρικού χαρακτήρα πολιτική οντότητα, τις αντιμετωπίζουν σαν μαζικό χώρο από τον οποίο μπορούν ν' αντλήσουν δυναμικό.

Στον εργατικό χώρο — χώρο στον οποίο η 'Ακρα Αριστερά πάντα είχε σημαντικά προβλήματα πρόσβασης — εμφανίζεται σήμερα ένα σημαντικό κομμάτι που προέρχεται από την κρίση της αριστεράς να κινείται με διαθέσεις διαμόρφωσης ενός ρεύματος ανεξάρτητου ταξικού συνδικαλισμού. Μ' αυτό το κομμάτι ο κόσμος της 'Ακρας Αριστεράς μπορεί να διαμορφώνει κάποιες σημαντικές παρεμβάσεις. Αυτή η κίνηση εκφράζεται μέσα από συσπειρωσιακά σχήματα (και φυσικά πολύ καλά κάνει) απέχει πολύ όμως από το να μπορεί να καταγραφεί σαν την 'Ακρα Αριστερά στον εργατικό χώρο. Εξ' άλλου μπορεί να δημιουργεί ψευδαισθήσεις και στο κεντρικό πολιτικό επίπεδο ότι αυτά τα κομμάτια που προέρχονται από την κρίση της αριστεράς μπορούν άμεσα ν' αποτελέ-

σουν τον πυρήνα ενός επαναστατικού πόλου.

Παρ' όλα αυτά, αν θέλουμε να είμαστε αντικειμενικοί, δεν μπορούμε να πούμε ότι βρισκόμαστε σε μία κατάσταση που μας τοποθετεί στο μηδέν μιας κλίμακας που στην κορυφή της έχει την «ανασυγκρότηση». Η σύγχυση, υπαρκτή κι αναγνωριστέα τόσο στα πλαίσια του κινήματος όσο και στο σύνολο της κοινωνίας, δεν μπορεί να ερμηνευτεί αποκλειστικά σαν χάος και ανυπαρξία. Υπάρχει σαν απόρροια μιας σειράς αγώνων που έχουν δωθεί και δίνονται καθημερινά, ένα μίνιμουμ θετικής εμπειρίας σ' ότι αφορά την πρακτική και την θεωρία, που μας επιτρέπει να πούμε ότι μέσα από μία διαδικασία συστηματοποίησης της μπορούμε να έχουμε μία **κατ' αρχή** βάση για την υπέρβαση της υπάρχουσας κατάστασης. Επιπλέον, μια σειρά από διάφορα κομμάτια της κοινωνίας έχουν βρεθεί σε μια αναγκαστική δραστηριοποίηση που βάζει σε αμφισβήτηση τις παγιωμένες από το «μπλοκ της αλλαγής» συμβατικότητες και οδηγεί σε ελπιδοφόρες κοινωνικές οξύνσεις. Αυτό το γεγονός μας επιτρέπει να τοποθετηθούμε με σχετική αισιοδοξία απέναντι στις δυνατότητες που ανοίγονται για μια άνθηση της «ταξικής υποκειμενικότητας» των εργαζόμενων και επαναπόκτηση της αυτοπεποίθησης ότι μπορούν να υπάρξουν νικηφόροι αγώνες. **Ακόμα παραπέρα, η κρίση της παραδοσιακής αριστεράς, αποδεσμεύει σημαντικό αριθμό αγωνιστών (κύρια στον εργατικό χώρο) οι οποίοι εν δυνάμει μπορούν ν' αποτελέσουν εστίες για μια επαναστατική πολιτική στους χώρους που κινούνται. Ενώ ταυτόχρονα αφήνει έδαφος για ριζοσπαστικές πρακτικές με μαζικούς όρους συμμετοχής (όπως έγινε στα Α.Ε.Ι. και στα Λύκεια).**

Τι σημαίνει αυτή η παράθεση των «αισιόδοξων» στοιχείων κάτω απ' αυτά της κρίσης;

Ότι η 'Ακρα Αριστερά — σαν χώρος που προσπάθησε και προσπαθεί να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη επαναστατική πρόταση — καθορίστηκε σε σημαντικό βαθμό από τις εκάστοτε συγκυρίες. Και ανάλογα με την κίνηση της κοινωνίας προσπάθησε να διαμορφώσει πολιτικές παρεμβάσεις που θα της επέτρεπαν να φτάσει στον επιθυμητό στόχο. Αυτό μέχρι σήμερα δεν το έχει επιτύχει. Αντίθετα, η σημερινή της κρίση και οι κοινωνικές κινητικότητες που εμφανίζονται, θα πρέπει να την αναγκάσουν να εντείνει τις προσπάθειες ανασυγκρότησής της και να τοποθετήσει τους στόχους και τις επιδιώξεις της, κατά κάποιο τρόπο, από την αρχή.

Είμαστε οι τελευταίοι που θα μιλήσουμε για το θάνατο της 'Ακρας Αριστεράς. Πιστεύουμε μάλιστα ότι η ύπαρξή της προκύπτει σαν κοινωνική αναγκαιότητα. Ειδικά σήμερα, μέσα στα πλαίσια μιας γενικής επίθεσης του κεφάλαιου και μιας γενικής παθητικοποίησης η οποία έρχεται σαν αποτέλεσμα της κατάρευσης όλων των μέχρι σήμερα προτεινόμενων διεξόδων, η ύπαρξη μιας πολιτικής που να στοιχεύει στην ανατροπή της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων, είναι απαραίτητη, όχι μόνο για το όραμα του κομμουνισμού αλλά ακόμα και για την

ανάπτυξη αποτελεσματικών αμυντικών αγώνων.

Εξ' άλλου σε όποιες κοινωνικές αναταραχές έχουν υπάρξει το τελευταίο διάστημα και στις οποίες ο χώρος της 'Ακρας Αριστεράς — έτσι όπως υπάρχει σήμερα — είχε κάποιες προσβάσεις, μπόρεσε να παίξει έναν πολύ σημαντικό ρόλο και να προωθήσει αγώνες με μαζική εμβέλεια.

Αυτό που θέλουμε να σημειώσουμε σαν επίλογο, είναι ότι, η διαμόρφωση ενός Ακροαριστερού πόλου θα αρχίσει από ένα χαμηλό επίπεδο· και ότι οι διαδικασίες ανασυγκρότησής του θα κινηθούν σε αρκετά διαφορετικό επίπεδο απ' αυτό των προηγούμενων περιόδων. Ο κορμός του δεν μπορεί πια να είναι, ούτε η συσπείρωση των παλιών οργανώσεων και παλιών «αριστεριστών» ούτε τα σχήματα που προκύπτουν από την κρίση της Αριστεράς χωρίς να σημαίνει ότι όλοι αυτοί αποκλείονται στο σύνολό τους αλλά κύρια ένας νέος κόσμος που θα προκύψει μέσα από τις σημερινές αντιθέσεις και θα δεκτεί ερεθίσματα πολιτικοποίησης από τους αγώνες που θα δώσει.

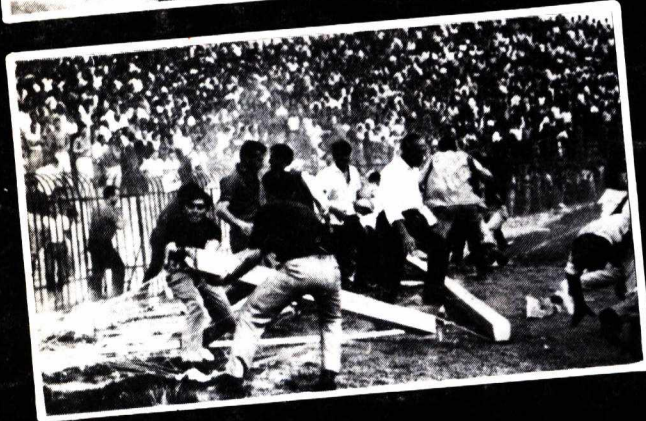
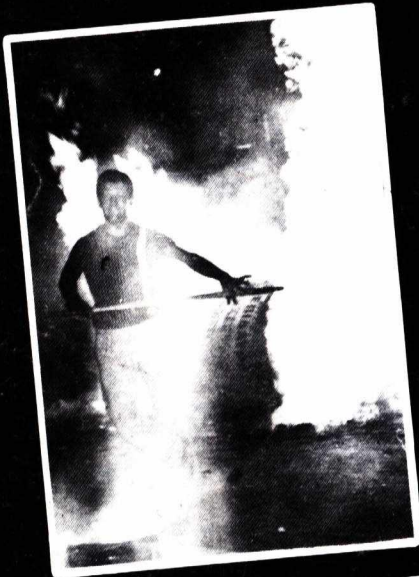
Και για να έχουμε κάποια αποτελέσματα προς αυτή την κατεύθυνση είναι απαραίτητο οι δυνάμεις της 'Ακρας Αριστεράς που «συνεχίζουν», να σηκώσουν το βάρος μιας επώδυνης πολιτικής δουλειάς με δύο άξονες:

- Να μπορούν κάθε στιγμή να συγκροτούν το μέγισμο των δυνάμεων που θα επιτρέπουν να βρίσκεται μέσα σε κάθε ζωντανή κίνηση που εμφανίζεται στην κοινωνία
- και να διαμορφώνει τις προϋποθέσεις για την πολιτικοποίηση τόσο των αγώνων που θα γίνονται, όσο και του νέου κόσμου που εμφανίζεται στο κίνημα.

ΔΕΚΑΕΤΙΑ '60

ΣΕ ΦΩΤΟ
ΚΟΚΚΙΝΟ